

วารสารพิษณุพรรณ

วารสารพิษณุพรรณเป็นวารสารฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่พิมพ์เผยแพร่บทความวิจัย และ/หรือ บทความวิชาการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตีพิมพ์บทความดังกล่าวในด้านบริหารธุรกิจ, การจัดการ และการบัญชี ด้านระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ ด้านการศึกษา ด้านการบริหารรัฐกิจหรือรัฐประศาสนศาสตร์ และสาขาวิชาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นสื่อกลางการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ด้านวิชาการระหว่างนักวิจัย คณาจารย์ นักวิชาการ และนักศึกษาที่มีคุณภาพ เพื่อประโยชน์ต่อการวิชาการและสังคม ตลอดจนการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ธรรมรักษ์ ละอองนวล	อธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.มาลี ไชยเสนา	รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
นางสาวลักษณ์ ภูมสสาย	ผู้อำนวยการสำนักงานอธิการบดี

บรรณาธิการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.หทัยรัตน์ ไชยสัตย์

ผู้ช่วยบรรณาธิการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประไพพิศ เลียบสือตระกูล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤตยกุล ธานิสพงศ์

ฝ่ายจัดการ นางสาวชลญา สังข์ทรัพย์
นางสาวยุภา จำปี

สำนักงาน สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

กำหนดเผยแพร่ ปีละ 3 ฉบับ
ฉบับที่ 1 มกราคม-เมษายน ฉบับที่ 2 พฤษภาคม-สิงหาคม และ ฉบับที่ 3 กันยายน-ธันวาคม

บทความทุกเรื่องได้รับการตรวจสอบถูกต้องทางวิชาการโดยผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกอย่างน้อย 3 คน
ความคิดเห็นในวารสารพิษณุพรรณ เป็นความคิดเห็นของผู้เขียนมิใช่ความคิดเห็นของผู้จัดทำ จึงไม่มีความรับผิดชอบ
ของวารสารพิษณุพรรณ และบทความในวารสารพิษณุพรรณ สงวนสิทธิ์ตามกฎหมายไทย การจะนำไปเผยแพร่
ต้องได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากกองบรรณาธิการ

Pitchayatat Journal

Pitchayatat Journal is a humanities and social sciences journal that publishes research articles and/or academic articles. Its objective is to publish such articles in the fields of business administration, management and accounting, management information systems, education, public administration, and other related disciplines, serving as a center for the exchange of knowledge and academic experience among researchers, faculty members, academics, and students. This aims to benefit the academic community and society, as well as contribute to sustainable local development. It is issued every four months.

Consultants

Assoc. Prof. Thamarak Laongnual	Ubon Ratchathani Rajabhat University President
Assoc. Prof. Dr. Mali Chaisena	Vice President for Academic Affairs
Mrs. Savaluck Pusomsai	Director of the Office of the President

Editor Asst. Prof. Dr. Hathairat Chaiyasat

Associate Editor Asst. Prof. Dr. Papaipit Liubsuethagun
Asst. Prof. Dr. Krittayakamon Thanispong

Operating Team Miss Chollaya Sangsap
Miss Yupa Jampee

Editorial Office The Office of the President, Ubon Ratchathani Rajabhat University

Publication Frequency 3 issues per year
1st Issue: January-April, 2nd Issue: May-August, and 3rd Issue: September-December

All articles undergo peer review by at least three external experts. The opinions expressed in the Pitchayatat Journal are those of the authors, not the editors, and therefore are not the responsibility of the Pitchayatat Journal. All articles in the Pitchayatat Journal are protected by Thai copyright. Written permission from the editorial board is required for their dissemination.

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
ผลของการใช้รูปแบบแผนผังความคิดร่วมกับกรณีศึกษาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการสอบบัญชีและการให้ความเชื่อมั่นและความเข้าใจในหลักการตรวจสอบบัญชีของนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี	1
Effects of Mind Mapping Combined with Case-Based Learning on Academic Achievement and Comprehension of Auditing and Assurance among Accounting Students	
วรรณวนัช ดอนคราม	
Wanwanat Donkram	
อิทธิพลของการบริหารความเสี่ยง ระบบสารสนเทศทางบัญชี และทักษะของบุคลากรที่มีผลต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีของโรงพยาบาลในสังกัดกองทัพบก	14
The Influence of Risk Management, Accounting Information Systems and Personnel Skills on the Quality of Accounting Information in Army-Affiliated Hospitals	
วรรษญา ธนมารินทร์ และ มัตติมา กรงเตน	
Voranya Thanmarin and Mattima Krongten	
ปัจจัยการเรียนรู้ทางสังคมที่มีต่อความยึดมั่นในวิชาชีพของนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี วิทยาลัยอาชีวศึกษาแห่งหนึ่งในจังหวัดชลบุรี	33
Social Learning Factors Affecting Professional Commitment of Accounting Students at a Vocational College in Chon Buri Province	
นภาพร แซ่อึ้ง และ สุนา สุทธิเกียรติ	
Nawaporn Sae-urng and Suna Sudhikiat	
แรงจูงใจในการทำงาน การยอมรับเทคโนโลยี และวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด เขต 13 และเขต 14	49
Work Motivation, Technology Acceptance, and Organizational Culture Affecting the Work Performance Efficiency of Personnel in the Provincial Cultural Offices	
กุลวดี แท้วิริยะกุล, วลัยพร สุขปลั่ง และ มาลินี ศรีไมตรี	
Kunwadee Taewiriyakun, Walaiporn Sookplung and Malinee Srimaitree	

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
การพัฒนาแอปพลิเคชันความจริงเสริมส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดนครนายก Development of Augmented Reality Applications to Promote Tourism in Nakhon Nayok Province	71
พรหมบัญชา พรหมมาหล้า, มนัสวี สีดาจันทร์, สิทธิพงศ์ พรอุดมทรัพย์, รณกร รัตนธรรมมา และ สุนันทา ศรีม่วง Prombuncha Prommala, Manatsawee Sidajan, Sittiphong Pornudomthap, Ronnagorn Rattanatamma and Sunanta Srimuang	
จรรยาวัชระในการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัด นครราชสีมา Conflict management skills of educational institution administrators in Nakhon Ratchasima Vocational Education Office	90
สุภาพร คำจันทร์, เสวตาภรณ์ ตั้งวันเจริญ และ นเรศ ขันธะรี Supaphon Kamchan, Sawetaporn Tangwancharoen and Narech Khantaree	
บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของ โรคอุบัติใหม่ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 An Investigation into the Role of Educational Administrators in Promoting Teachers' Learning Management during Emerging Infectious Disease Outbreaks: A Case Study of Schools under the Surin Primary Educational Service Area Office 3.	106
ปิยวรรณ ขลิบทองรอด, จิตติมาภรณ์ สีหะวงษ์ และ พงษ์ศักดิ์ ทองพันชั่ง Piyawan Khiphongrot, Jittimaporn Sihawong and Pongsak Tongpanchang	
การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ โดยใช้ชุดแบบฝึกทักษะ เรื่อง ทศนิยม สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลวัดพระโต Development of Mathematics Learning Achievement Using a Set of Decimal Practice Exercises for Prathomsuksa 5 Students at Anuban Wat Phra To School	123
สุพรรณษา ทะแกิงสุข, วิลาวลัย วงศ์บา และ สิริกัลยา สุขชี Suphansa Thagoengsuk, Wilawan Wongba and Sirikanlaya Sookkhee	

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 7E ร่วมกับชุมชนเป็นฐานหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง “ภูมิปัญญาท้องถิ่นกาละแมขนมโบราณ” เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ชั้นบูรณาการสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 Development of Learning Activities by Using the 7E Learning Cycle Integrated with Community-Based Learning on the Unit “Local Wisdom: Traditional Kalamae Dessert” to Enhance the Integrated Science Process Skills of Grade 12 th Students	141
วราจิตร พรหมเกตุ Warachit Promket	
การพัฒนาแบบวัดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเชิงสถานการณ์สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดอุดรธานี The Development of a Situational English Communication Competency Assessment for Grade 6 Students in Udon Thani Province	159
สุปราณี ชินวงศ์พรหม และ มณีญา สุราช Supranee Chinwongprom and Maneeya Surat	
แนวทางการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาของสถานศึกษาในยุคดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 Collaborative Development-Based Internal Supervision Guideline of Educational Institutions in the Digital Era Under the Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 3	175
จุฬารัตน์ วรสุทธิ์, อรรถพร วรรณทอง และ ชวนคิด มะเสนา Jurarat Worasut, Atthaporn Wannathong and Chuankid Masena	
ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้พลศึกษาแบบผจญภัยเป็นฐานที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น Effects of Adventure-Based Physical Education Learning Activities on Creativity of Lower Secondary Students	194
พิชชาอร ฉิมนาคพันธุ์, สุธนะ ดิงศภัทัย และ ภัทรพงศ์ รัตนกาญจน์ Pitchaorn Chimnakpan, Suthana Tingsabhat and Pattarapong Rattanakan	

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาบุคลากรยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5	212
The Roles of School Administrators in Enhancing Digital-Era Personnel Development in Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 5	
ชลดา วงสามารถ, ภาณุพงศ์ บุญรัมย์ และ ไพรวลัย โคตรระตะ	
Chonlada Wongsamat, Panupong Boonrom, and Paiwan Kotta	
ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครู ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2	228
The Relationship between School Administrators' Participative Leadership and Teachers' Teamwork in Schools under Loei Primary Educational Service Area Office 2	
ประภาพรณ พลศรี และ พระครูปลัดจักรพล สิริธโร	
Praphaphan Phonsri and Phrakrupalad Chakrapol Siritharo	

ผลของการใช้รูปแบบแผนผังความคิดร่วมกับกรณีศึกษาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
และความเข้าใจในรายวิชาการสอบบัญชีและการให้ความเชื่อมั่น

ของนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี

Effects of Mind Mapping Combined with Case-Based Learning on Academic
Achievement and Comprehension of Auditing and Assurance
among Accounting Students

วรรณวนิช ดอนคราม*

Wanwanat Donkram

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

Kamphaeng Phet Rajabhat University

*Corresponding Author Email: pooknoo@gmail.com

Received: Mar 31, 2026; Revised: Jun 23, 2026; Accepted: Jun 26, 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการสอบบัญชีและการให้ความเชื่อมั่นของนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชีก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบแผนผังความคิดร่วมกับกรณีศึกษา 2) ศึกษาพัฒนาการความเข้าใจในเนื้อหาวิชาการสอบบัญชีและการให้ความเชื่อมั่นของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบแผนผังความคิดร่วมกับกรณีศึกษา และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชีที่มีต่อการจัดการเรียนรู้รายวิชาการสอบบัญชีและการให้ความเชื่อมั่นด้วยรูปแบบแผนผังความคิดร่วมกับกรณีศึกษา กลุ่มเป้าหมาย คือ นักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี ชั้นปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2568 คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร จำนวน 24 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้รูปแบบแผนผังความคิดร่วมกับกรณีศึกษา แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความเข้าใจในหลักการสอบบัญชีแบบปรนัย และแบบประเมินความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าทีแบบไม่อิสระต่อกัน (t-test for Dependent Samples) และคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ (Relative Gain Score)

ผลการวิจัยพบว่า

1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการสอบบัญชีและการให้ความเชื่อมั่นของนักศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 39.62$, $df = 23$, $p = .000$)

2) นักศึกษามีพัฒนาการความเข้าใจในเนื้อหาวิชา การสอบบัญชีและการให้ความเชื่อมั่นในระดับสูงมาก โดยมีคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์เฉลี่ย (GS (%)) เท่ากับ 76.66

3) นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบแผนผังความคิดร่วมกับกรณีศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.83, SD = 0.15)

คำสำคัญ: รูปแบบการจัดการเรียนรู้ แผนผังความคิด กรณีศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

Abstract

This study aimed to: 1) compare accounting students' academic achievement in the Auditing and Assurance course before and after learning through a mind-mapping model combined with case-based learning; 2) examine the development of students' comprehension of auditing principles following this learning model; and 3) examine accounting students' satisfaction with learning the Auditing and Assurance course through this model. The target group consisted of 24 fourth-year accounting students enrolled in the second semester of the 2025 academic year, Faculty of Management Science, Kamphaeng Phet Rajabhat University, selected through purposive sampling. The research instruments comprised a learning management plan based on mind mapping combined with case studies, a multiple-choice test measuring academic achievement and comprehension of auditing principles, and a satisfaction questionnaire. The statistics used for data analysis included mean, standard deviation, a dependent-samples t-test, and the relative gain score.

The results showed that:

1) students' post-learning achievement scores in the Auditing and Assurance course were significantly higher than their pre-learning scores at the .05 level ($t = 39.62$, $df = 23$, $p = .000$).

2) students demonstrated a very high level of development in their comprehension of auditing principles, with a mean relative gain score (GS (%)) of 76.66; and

3) students' overall satisfaction with learning through the mind-mapping model combined with case-based learning was at the highest level ($\bar{X} = 4.83$, SD = 0.15).

Keywords: Learning Management Model, Mind Mapping, Case Study, Academic Achievement

บทนำ

ปัจจุบันการศึกษาให้ความสำคัญกับการพัฒนาหลักสูตรของชาติที่เสริมสร้างสมรรถนะของผู้เรียน ตามยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. 2564-2569 ที่นำแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจ 3 มิติ ได้แก่ เศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว มาเป็นแนวทางใน

การพัฒนานักศึกษาให้มีความรู้และทักษะที่สอดคล้องกับการทำงาน สามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในงานบัญชีและการสอบบัญชี เพื่อสนับสนุนการทำงานของภาครัฐและสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) ซึ่งกำหนดเป้าหมายการพัฒนาในด้านการปรับโครงสร้างภาคการผลิตและบริการ เพื่อสนับสนุนเศรษฐกิจฐานนวัตกรรม รวมถึงการพัฒนาทักษะด้านการวิจัยของบัณฑิต ให้สอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาของหลักสูตรการบัญชีที่มุ่งเน้นการคิดสร้างสรรค์และการพัฒนาทักษะทางพฤติกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565)

การจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษามีเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ในการแก้ปัญหาในสถานการณ์จริง แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยสื่อหลายรูปแบบ (Multimedia Learning) ของ (Mayer, 2009) อธิบายว่าการนำเสนอข้อมูลในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น ข้อความ ภาพ แผนภาพ หรือสื่อมัลติมีเดีย สามารถช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาที่ซับซ้อนได้ดียิ่งขึ้น เนื่องจากผู้เรียนสามารถประมวลผลข้อมูลผ่านทั้งช่องทางการมองเห็นและการรับรู้ทางความคิดร่วมกัน นอกจากนี้ การใช้แผนผังความคิดหรือการแสดงผลข้อมูลในรูปแบบภาพยังช่วยให้ผู้เรียนมองเห็นความสัมพันธ์ของข้อมูลและโครงสร้างของปัญหาได้ชัดเจนมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้ผ่านตัวแทนความรู้หลายรูปแบบที่ช่วยสนับสนุนความเข้าใจเชิงลึกของผู้เรียน (ธนภรณ์ แซ่ลิ้ม และคณะ, 2567) อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดของ (ศศิมา เฉยดี, 2567) ที่ระบุว่า การสรุปและจัดระเบียบความคิดที่ซับซ้อนด้วยแผนผังความคิดช่วยให้ผู้เรียนมองเห็นโครงสร้างเนื้อหาเป็นรูปธรรม ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดอย่างมีวิจารณญาณพัฒนาขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ (ธนพร พุ่มภชาติ และสง่า วงศ์ไชย, 2568) ที่พบว่า การใช้รูปแบบแนวคิดหรือโมทัศน์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้ มีผลเชิงบวกอย่างมากต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความเข้าใจในทศน์หลักของผู้เรียนในระดับปริญญาบัณฑิต นอกจากนี้ (นพมาศ สุวชาติ, 2568) ยังชี้ให้เห็นว่าการสะท้อนคิดด้วยแผนผังความคิดเป็นเครื่องมือสำคัญในระดับอุดมศึกษาที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการจัดระบบความรู้อย่างเป็นขั้นตอนและพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น

ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้รับความนิยมอย่างมากในระดับอุดมศึกษา โดยเฉพาะการใช้กรณีศึกษา (Case-based Learning) และการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based Learning) ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้มากขึ้น และสามารถเชื่อมโยงความรู้กับสถานการณ์จริงได้ (พุทธชาติ ทองโคตร, 2567) ได้ศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน พบว่าวิธีการดังกล่าวสามารถช่วยพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติทางวิทยาศาสตร์ และความพึงพอใจของผู้เรียนได้อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่า การเชื่อมโยงความรู้กับบริบทของสถานการณ์จริงช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจแนวคิดทางวิชาการได้ดียิ่งขึ้น ประกอบกับการใช้แผนผังความคิดมาบริหารจัดการเรียนรู้เชิงรุก ยังช่วยส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนในการรวบรวมข้อมูลจำลองจากสถานการณ์จริง ดังที่ (สุภัทสร กระจ่างแก้ว และคณะ, 2568) ได้เสนอว่าการใช้แผนผังโมทัศน์ร่วมกับกระบวนการเรียนรู้เชิงรุกช่วยให้ผู้เรียนสรุปองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง มีความเข้าใจในเนื้อหาเชิงลึก และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ แนวทางการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานยังได้รับการยอมรับว่าเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงของผู้เรียน เช่น การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการตัดสินใจ โดยผู้เรียนจะได้เรียนรู้ผ่านกระบวนการวิเคราะห์สถานการณ์ และค้นหาวิธีการแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง ซึ่งช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายและสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้จริง (Hmelo-Silver, 2004)

จากการเรียนการสอนในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพบัญชี โดยเฉพาะรายวิชาการสอบบัญชีและการให้ความเชื่อมั่น ผู้เรียนต้องเข้าใจกระบวนการวางแผนการสอบบัญชี การประเมินความเสี่ยง การทดสอบการควบคุมภายใน และการรวบรวมหลักฐานการสอบบัญชี ซึ่งมีลักษณะเป็นกระบวนการที่เชื่อมโยงกันหลายขั้นตอน ที่ผ่านมานักศึกษาส่วนใหญ่มีปัญหาในการวิเคราะห์และเชื่อมโยงหลักการดังกล่าว ดังนั้น การใช้แผนผังความคิดร่วมกับกรณีศึกษาจึงช่วยให้ผู้เรียนเห็นภาพรวมของกระบวนการสอบบัญชี เข้าใจหลักการ และสามารถลำดับขั้นตอนของงานสอบบัญชีได้ชัดเจนยิ่งขึ้น จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า การใช้สื่อภาพ แผนภาพ หรือเครื่องมือแสดงผลข้อมูลสามารถช่วยเพิ่มความเข้าใจของผู้เรียนในเนื้อหาที่มีความซับซ้อนได้ ขณะที่การใช้กรณีศึกษาหรือปัญหาจริงสามารถช่วยส่งเสริมการคิดวิเคราะห์และการประยุกต์ใช้ความรู้ของผู้เรียน

ด้วยเหตุนี้ งานวิจัยนี้จึงมีความสนใจในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้แผนผังความคิดร่วมกับกรณีศึกษาในรายวิชาการสอบบัญชีและการให้ความเชื่อมั่น เพื่อช่วยให้นักศึกษาสามารถเห็นภาพรวมของกระบวนการสอบบัญชี เข้าใจลำดับขั้นตอนของการปฏิบัติงาน และสามารถเชื่อมโยงความรู้ทางทฤษฎีกับสถานการณ์จริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลการศึกษาคาดว่าจะช่วยพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับลักษณะของเนื้อหาในรายวิชาการสอบบัญชี และส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการสอบบัญชีและการให้ความเชื่อมั่นของนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชีก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบแผนผังความคิดร่วมกับกรณีศึกษา
2. เพื่อศึกษาพัฒนาการความเข้าใจในเนื้อหาวิชาการสอบบัญชีและการให้ความเชื่อมั่นของนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชีที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบแผนผังความคิดร่วมกับกรณีศึกษา โดยพิจารณาจากคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ (Relative Gain Score)
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชีที่มีต่อการจัดการเรียนรู้รายวิชาการสอบบัญชีและการให้ความเชื่อมั่นด้วยรูปแบบแผนผังความคิดร่วมกับกรณีศึกษา

การทบทวนวรรณกรรม

งานวิจัยนี้อาศัยกรอบแนวคิดหลัก 3 ส่วน ได้แก่ 1) แนวคิดการเรียนรู้ด้วยแผนผังความคิด (Mind Mapping) ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ช่วยจัดระเบียบความคิดและแสดงความสัมพันธ์ของข้อมูลในรูปแบบภาพ ทำให้ผู้เรียนสามารถมองเห็นโครงสร้างของเนื้อหาที่มีความซับซ้อนได้ชัดเจนขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้ด้วยสื่อหลายรูปแบบของ (Mayer, 2009) ที่ระบุว่าการประมวลผลข้อมูลผ่านช่องทางภาพและช่องทางภาษาควบคู่กันช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ 2) แนวคิดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา (Case-based Learning) ซึ่งเป็นรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกที่ให้ผู้เรียนวิเคราะห์สถานการณ์จริงหรือสถานการณ์จำลอง เพื่อฝึกการคิดวิเคราะห์ การประยุกต์ใช้ความรู้ และการเชื่อมโยงทฤษฎีกับการปฏิบัติ (Hmelo-Silver, 2004) และ 3) แนวคิดด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความเข้าใจในเนื้อหาวิชาการสอบบัญชี ซึ่งเป็นตัวแปรตามที่จะสะท้อนถึงประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง พบว่าการจัดการเรียนรู้ที่ผสมผสานแผนผังความคิดเข้ากับกรณีศึกษาส่งผลเชิงบวกต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความเข้าใจของผู้เรียนในหลายบริบทวิชา เช่น ธนภรณ์

แช่ลิม และคณะ (2567) พบว่าการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิดส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์และความพึงพอใจทางการเรียนของนักศึกษาในเชิงบวก และ พุทธชาติ ทองโคตร (2567) พบว่าการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับกรณีศึกษาช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของผู้เรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นจึงสันนิษฐานได้ว่าการนำแนวคิดทั้งสองมาผสมผสานกันในรายวิชาการสอบบัญชีและการให้ความเชื่อมั่นซึ่งมีลักษณะเนื้อหาเป็นกระบวนการที่เชื่อมโยงกันหลายขั้นตอน จะส่งผลให้นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความเข้าใจในเนื้อหาวิชาสอบบัญชีและการให้ความเชื่อมั่น และความพึงพอใจในการเรียนสูงขึ้นเช่นเดียวกันซึ่งนำไปสู่การกำหนดสมมติฐานการวิจัยทั้ง 3 ข้อ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

สมมติฐานการวิจัย

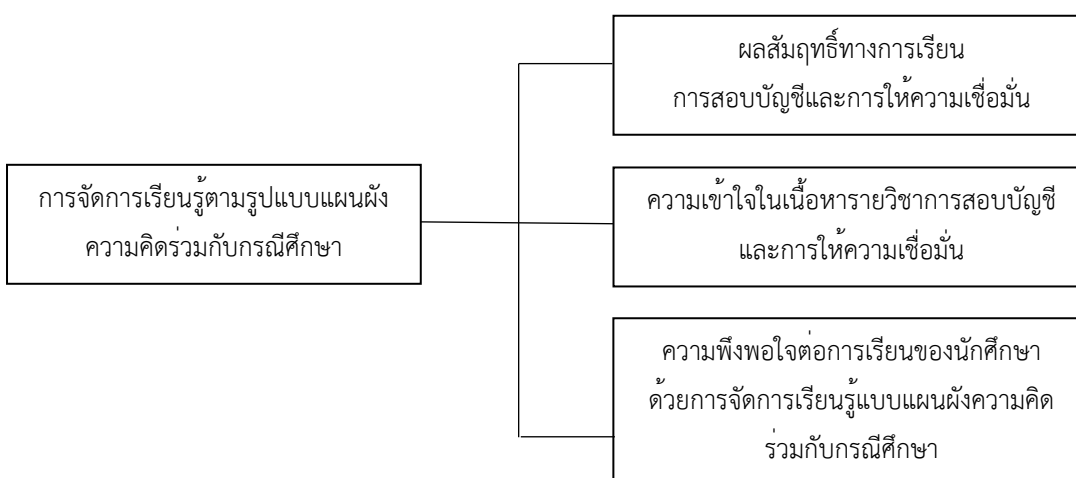
สมมติฐานที่ 1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการสอบบัญชีและการให้ความเชื่อมั่นของนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชีหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบแผนผังความคิดร่วมกับกรณีศึกษา สูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานที่ 2 นักศึกษาสาขาวิชาการบัญชีที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบแผนผังความคิดร่วมกับกรณีศึกษา มีพัฒนาการความเข้าใจในเนื้อหาวิชาสอบบัญชีและการให้ความเชื่อมั่น โดยมีคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ (GS(%)) อยู่ในระดับสูงขึ้นไป ($GS(\%) \geq 50$)

สมมติฐานที่ 3 นักศึกษาสาขาวิชาการบัญชีมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้รายวิชาการสอบบัญชีและการให้ความเชื่อมั่นด้วยรูปแบบแผนผังความคิดร่วมกับกรณีศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ขึ้นไป ($\bar{X} \geq 3.41$)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรม สามารถสรุปกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ว่า ตัวแปรต้น คือ การจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบแผนผังความคิดร่วมกับกรณีศึกษา ส่งผลต่อตัวแปรตาม 3 ตัวแปร ได้แก่ 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการสอบบัญชีและการให้ความเชื่อมั่น (ทดสอบด้วย t-test for Dependent Samples ตามสมมติฐานที่ 1) 2) ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาสอบบัญชีและการให้ความเชื่อมั่น (วิเคราะห์ด้วยคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ตามสมมติฐานที่ 2) และ 3) ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการเรียนรู้ (วิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบกับเกณฑ์ ตามสมมติฐานที่ 3) ความสัมพันธ์ดังกล่าวแสดงได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี ชั้นปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2568 คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร จำนวน 24 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีเกณฑ์การคัดเลือก คือ เป็นนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาการสอบบัญชีและการให้ความเชื่อมั่นในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2568 ซึ่งเป็นกลุ่มนักศึกษาทั้งหมดที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาดังกล่าวของผู้วิจัย

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น (Independent Variable) ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบแผนผังความคิดร่วมกับกรณีศึกษา

2.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่

2.2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการสอบบัญชีและการให้ความเชื่อมั่น

2.2.2 ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาวิชาการสอบบัญชีและการให้ความเชื่อมั่น

2.2.3 ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนรู้รูปแบบแผนผังความคิดร่วมกับกรณีศึกษา

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบแผนผังความคิดร่วมกับกรณีศึกษา จำนวน 1 แผน ใช้จัดการเรียนการสอนตลอด ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2568 ครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมดของรายวิชาการสอบบัญชีและการให้ความเชื่อมั่นเป็นการประยุกต์ใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนผังความคิดร่วมกับกรณีศึกษาเป็นฐานตามแนวทางของ (ธนกรณ์ แซ่ลิ้ม และคณะ, 2567) และ (พุทธิชาติ ทองโคตร, 2567) โดยมีขั้นตอนดังนี้ ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน ผู้สอนนำเสนอสถานการณ์กรณีศึกษาเกี่ยวกับการสอบบัญชี ขั้นที่ 2 อธิบายกระบวนการใช้แผนผังความคิด แสดงขั้นตอนการสอบบัญชี ได้แก่ การวางแผนการสอบบัญชี การประเมินความเสี่ยง การทดสอบการควบคุมภายใน การรวบรวมหลักฐานการสอบบัญชี และการสรุปและรายงานผลการสอบบัญชี ขั้นที่ 3 วิเคราะห์กรณีศึกษา นักศึกษาทำงานเป็นกลุ่มเพื่อวิเคราะห์กรณีศึกษาโดยใช้แผนผังความคิด ขั้นที่ 4 นำเสนอและอภิปรายแต่ละกลุ่มนำเสนอแนวทางการวิเคราะห์ และขั้นที่ 5 สรุปบทเรียน ผู้สอนสรุปแนวคิดและเชื่อมโยงกับเนื้อหาทฤษฎีโดยขั้นตอนทั้ง 5 ขั้นนี้ถูกนำไปใช้ซ้ำในทุกหน่วยการเรียนรู้ตลอดภาคเรียน

3.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลักการสอบบัญชี และแบบวัดความเข้าใจในเนื้อหาวิชาวิชาการสอบบัญชีและการให้ความเชื่อมั่น เป็นแบบทดสอบรูปแบบปรนัย 5 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ ครอบคลุมกรอบเนื้อหา 5 เรื่อง ได้แก่ การวางแผนการสอบบัญชี การประเมินความเสี่ยง การทดสอบการควบคุมภายใน การรวบรวมหลักฐานการสอบบัญชี และการสรุปและรายงานผลการสอบบัญชี โดยกำหนดระดับพฤติกรรมในการวัดตามแนวคิด Bloom's Taxonomy แบบทดสอบได้รับการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความเป็นปรนัย (Objectivity) มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง .60-1.00 และนำไปทดลองใช้กับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ (Reliability) โดยใช้สูตร KR-20 ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87

3.3 แบบวัดความเข้าใจในเนื้อหาวิชาวิชาการสอบบัญชีและการให้ความเชื่อมั่น รูปแบบอัตนัย จำนวน 4 ข้อ ใช้ประเมินความเข้าใจในเนื้อหาวิชาวิชาการสอบบัญชีและการให้ความเชื่อมั่นของนักศึกษาภายหลัง

การจัดการเรียนรู้ โดยผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน (Scoring Rubric) สำหรับแต่ละข้อคำถามอย่างชัดเจน และนำแบบวัดไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง .78-1.00 นอกจากนี้ ได้ดำเนินการตรวจให้คะแนนโดยผู้ตรวจ 2 ท่าน และคำนวณค่าความสอดคล้องระหว่างผู้ตรวจ (Inter-rater Reliability) ได้ค่าเท่ากับ .85

3.4 แบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิดร่วมกับกรณีศึกษา มีลำดับขั้นตอนการสร้างแบบประเมิน ดังนี้

3.4.1 ศึกษาจากเอกสาร งานวิจัย และตำรา ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบประเมินความพึงพอใจเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนรู้

3.4.2 สร้างแบบประเมินความพึงพอใจ โดยกำหนดประเด็นเนื้อหาที่ต้องประเมินประกอบด้วยข้อคำถาม 16 ข้อ ครอบคลุม 4 ด้าน ได้แก่ ด้านครูผู้สอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านเนื้อหา และด้านการนำไปใช้ประโยชน์

3.4.3 นำแบบประเมินความพึงพอใจให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาและการใช้ภาษา โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.78-1.00

3.4.4 การกำหนดเกณฑ์ แบบสอบถามเป็นแบบมาตราประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ หาค่าเฉลี่ยและแปลความหมายตามหลักเกณฑ์ของ Grigorludis (2009) ดังนี้

คะแนน 5 ค่าเฉลี่ย 4.21-5.00 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

คะแนน 4 ค่าเฉลี่ย 3.41-4.20 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

คะแนน 3 ค่าเฉลี่ย 2.61-3.40 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนน 2 ค่าเฉลี่ย 1.81-2.60 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย

คะแนน 1 ค่าเฉลี่ย 1.00-1.80 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 งานวิจัยนี้ดำเนินการสอนโดยผู้วิจัยด้วยตนเองโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แผนผังความคิดร่วมกับกรณีศึกษา ตลอดภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2568 รวม 45 ชั่วโมง ครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมดของรายวิชาการสอบบัญชีและการให้ความเชื่อมั่นตามคำอธิบายรายวิชา

4.2 ดำเนินการชี้แจงรายละเอียดและขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมให้กับนักศึกษากลุ่มเป้าหมาย จำนวน 24 คน

4.3 ทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน (Pretest) โดยใช้แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การสอบบัญชีและการให้ความเชื่อมั่น จำนวน 40 ข้อ ใช้เวลา 1 ชั่วโมง

4.4 จัดการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้รูปแบบแผนผังความคิดร่วมกับกรณีศึกษา จำนวน 1 แผน รวม 45 ชั่วโมง ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2568 เมื่อจัดการเรียนการสอนเสร็จสิ้น วัดความเข้าใจในเนื้อหาวิชาการสอบบัญชีและการให้ความเชื่อมั่นของนักศึกษา โดยใช้แบบวัดความเข้าใจในเนื้อหาวิชาการสอบบัญชีและการให้ความเชื่อมั่นรูปแบบอัตนัย จำนวน 4 ข้อ ใช้เวลา 40 นาที

4.5 หลังจากการจัดการเรียนรู้เสร็จสิ้น ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน (Posttest) โดยใช้แบบทดสอบชุดเดียวกับก่อนเรียน แต่สลับข้อและสลับตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ ใช้เวลา 1 ชั่วโมง จากนั้นให้นักศึกษาทำแบบประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้รูปแบบแผนผังความคิดร่วมกับกรณีศึกษา

โดยแบบประเมินเป็นแบบไม่ระบุชื่อ (Anonymous) และผู้สอนจะไม่อยู่ในห้องเรียนระหว่างที่นักศึกษาตอบแบบประเมิน เพื่อป้องกันความเกรงใจหรืออคติที่อาจเกิดขึ้นจากการเป็นผู้สอนเดียวกัน (Social Desirability Bias)

4.6 นำคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน และคะแนนจากแบบวัดความเข้าใจในเนื้อหาวิชาการสอบบัญชีและการให้ความเชื่อมั่น มาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 วิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐานที่ 1 โดยวิเคราะห์คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการทดสอบค่าทีแบบไม่อิสระต่อกัน (t-test for Dependent Samples)

5.2 วิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐานที่ 2 โดยวิเคราะห์พัฒนาการความเข้าใจในเนื้อหาวิชาการสอบบัญชีและการให้ความเชื่อมั่นของนักศึกษาเป็นรายบุคคล โดยคำนวณคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ (Relative Gain Score: GS (%)) และเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลผล (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2552) โดยกำหนดเกณฑ์ว่า GS (%) ตั้งแต่ 75 ขึ้นไป อยู่ในระดับสูงมาก, 50 - 74.99 อยู่ในระดับสูง, 25-49.99 อยู่ในระดับปานกลาง และต่ำกว่า 25 อยู่ในระดับต่ำ

5.3 วิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐานที่ 3 โดยวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยรูปแบบแผนผังความคิดร่วมกับกรณีศึกษา โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลผลในข้อ 3.4.4

6. ข้อจำกัดของการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้รูปแบบการวิจัยแบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลัง (One Group Pretest-Posttest Design) โดยไม่มีกลุ่มควบคุม ซึ่งอาจมีผลต่อความตรงภายใน (Internal Validity) ของผลการวิจัย กล่าวคือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นอาจเกิดจากปัจจัยอื่นนอกเหนือจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ เช่น พัฒนาการตามวุฒิภาวะหรือประสบการณ์ที่นักศึกษาได้รับจากรายวิชาอื่นในภาคเรียนเดียวกัน นอกจากนี้ เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ดำเนินไปตลอดภาคเรียน (45 ชั่วโมง) แบบทดสอบก่อนเรียน (pretest) และหลังเรียน (posttest) ซึ่งเป็นข้อสอบชุดเดียวกันที่มีการสลับข้อและสลับตัวเลือก มีระยะเวลาห่างกันค่อนข้างมาก จึงอาจลดความเสี่ยงจากผลของการคุ้นเคยกับข้อสอบ (Practice Effect) ได้บางส่วนเมื่อเทียบกับการทดสอบในระยะเวลาสั้น แต่ก็ยังควรพิจารณาใช้แบบทดสอบคู่ขนาน (Parallel Form) เพื่อความน่าเชื่อถือที่มากขึ้น อีกทั้งกลุ่มเป้าหมายมีขนาดเล็ก ($n = 24$) และได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง จึงควรใช้ความระมัดระวังในการสรุปอ้างอิงผลการวิจัยไปยังกลุ่มประชากรอื่น งานวิจัยในอนาคตควรออกแบบให้มีกลุ่มควบคุมที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบปกติ เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือของผลการวิจัย

ผลการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี ชั้นปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2568 คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร จำนวน 24 คน จำแนกเป็นเพศหญิง 23 คน และเพศชาย 1 คน โดยนักศึกษาทุกคนผ่านการศึกษารายวิชาพื้นฐานทางการบัญชีตามโครงสร้างหลักสูตรมาแล้วก่อนลงทะเบียนเรียนรายวิชาการสอบบัญชีและการให้ความเชื่อมั่น

1. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการสอบบัญชีและการให้ความเชื่อมั่นก่อนเรียนและหลังเรียนของนักศึกษาที่เรียนด้วยรูปแบบแผนผังความคิดร่วมกับกรณีศึกษา (สมมติฐานที่ 1) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการสอบบัญชีและการให้ความเชื่อมั่นก่อนเรียนและหลังเรียน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	$\bar{X}$	SD	t	df	p
ก่อนเรียน	13.67	2.37	39.62	23	.000*
หลังเรียน	33.75	2.91			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับที่ .01

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการสอบบัญชีและการให้ความเชื่อมั่นของนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชีหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 39.62$, $df = 23$, $p = .000$) โดยมีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) ก่อนเรียนเท่ากับ 13.67 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 2.37 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน ($\bar{X}$) เท่ากับ 33.75 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 2.91 ผลดังกล่าวสนับสนุนสมมติฐานที่ 1 ของการวิจัย กล่าวคือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบแผนผังความคิดร่วมกับกรณีศึกษาสูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการศึกษาพัฒนาการความเข้าใจในเนื้อหาวิชาการสอบบัญชีและการให้ความเชื่อมั่นของนักศึกษาที่เรียนด้วยรูปแบบแผนผังความคิดร่วมกับกรณีศึกษา (สมมติฐานที่ 2) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 คะแนนพัฒนาการความเข้าใจในเนื้อหาวิชาการสอบบัญชีและการให้ความเชื่อมั่นของนักศึกษา

ระดับพัฒนาการสัมพัทธ์ (GS (%))	จำนวนนักศึกษา (คน)	ร้อยละ
สูงมาก ($GS(\%) \geq 75$)	14	58.33
สูง ($50 \leq GS(\%) < 75$)	10	41.67
รวม	24	100.00

จากตารางที่ 2 พบว่า นักศึกษาทั้ง 24 คน มีคะแนนพัฒนาการความเข้าใจในเนื้อหาวิชาการสอบบัญชีและการให้ความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูงมาก ($GS(\%) \geq 75$) จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 58.33 และอยู่ในระดับสูง ($50 \leq GS(\%) < 75$) จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 41.67 โดยมีคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์เฉลี่ย ($GS(\%)$) เท่ากับ 76.66 ซึ่งจัดอยู่ในระดับสูงมากตามเกณฑ์ที่กำหนดในข้อ 5.2 ผลดังกล่าวสนับสนุนสมมติฐานที่ 2 ของการวิจัย กล่าวคือ นักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบแผนผังความคิดร่วมกับกรณีศึกษามีพัฒนาการความเข้าใจในเนื้อหาวิชาการสอบบัญชีและการให้ความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูงขึ้นไป

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนรายวิชาการสอบบัญชีและการให้ความเชื่อมั่น โดยใช้การเรียนรู้แบบแผนผังความคิดร่วมกับกรณีศึกษาของนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี (สมมติฐานที่ 3) ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนรายวิชาการสอบบัญชีและการให้ความเชื่อมั่น โดยใช้การเรียนรู้แบบแผนผังความคิดร่วมกับกรณีศึกษา

ที่	ด้านการประเมิน	$\bar{X}$	SD	แปลผล	อันดับ
1	ด้านครูผู้สอน	4.85	.18	มากที่สุด	1
2	ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	4.83	.16	มากที่สุด	2
3	ด้านการนำไปใช้ประโยชน์	4.82	.22	มากที่สุด	3
4	ด้านเนื้อหา	4.81	.17	มากที่สุด	4
	ภาพรวม	4.83	.15	มากที่สุด	

จากตารางที่ 3 พบว่า ความพึงพอใจของนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชีที่มีต่อการเรียนรู้แบบแผนผังความคิดร่วมกับกรณีศึกษาในรายวิชาการสอบบัญชีและการให้ความเชื่อมั่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.83$, $SD = .15$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านครูผู้สอน ($\bar{X} = 4.85$, $SD = .18$) รองลงมาคือด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.83$, $SD = .16$) ด้านการนำไปใช้ประโยชน์ ($\bar{X} = 4.82$, $SD = .22$) และด้านเนื้อหา ($\bar{X} = 4.81$, $SD = .17$) ตามลำดับ ผลดังกล่าวสนับสนุนสมมติฐานที่ 3 ของการวิจัย กล่าวคือ นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบแผนผังความคิดร่วมกับกรณีศึกษาอยู่ในระดับมากขึ้นไป

สรุปผลการวิจัย

การจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบแผนผังความคิดร่วมกับกรณีศึกษาในรายวิชาการสอบบัญชีและการให้ความเชื่อมั่นสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความเข้าใจในเนื้อหารายวิชาการสอบบัญชีและการให้ความเชื่อมั่นของนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชีได้อย่างมีนัยสำคัญ โดยนักศึกษามีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีพัฒนาการความเข้าใจในเนื้อหารายวิชาการสอบบัญชีและการให้ความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูงมาก และมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการวิจัยทั้งสามด้านสอดคล้องและสนับสนุนสมมติฐานที่ตั้งไว้ทั้ง 3 ข้อ แสดงให้เห็นว่าการใช้กระบวนการจัดการเรียนการสอนแผนผังความคิดร่วมกับกรณีศึกษาส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองได้ ถือเป็นแนวทางที่เหมาะสมในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาที่มีลักษณะเนื้อหาเป็นกระบวนการต่อเนื่อง และสามารถขยายผลการวิจัยไปสู่การจัดการศึกษาในรายวิชาอื่นที่มีลักษณะใกล้เคียงกันได้ต่อไป ทั้งนี้ ผลการวิจัยควรได้รับการตีความอย่างระมัดระวัง เนื่องจากข้อจำกัดด้านรูปแบบการวิจัยและขนาดกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวไว้ในข้อ 6

อภิปรายผล

จากการศึกษาผลของการใช้รูปแบบแผนผังความคิดร่วมกับกรณีศึกษาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาการสอบบัญชีและการให้ความเชื่อมั่นและความเข้าใจในเนื้อหา รายวิชาการสอบบัญชีและการให้ความเชื่อมั่นของนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี สามารถอภิปรายผลตามสมมติฐานทั้ง 3 ข้อ ได้ดังนี้

1. ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 1 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการสอบบัญชีของนักศึกษาหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบแผนผังความคิดร่วมกับกรณีศึกษาสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานที่ตั้งไว้ ผลดังกล่าวอาจเป็นผลมาจากการที่รูปแบบการจัดการเรียนรู้ช่วยฝึกให้ผู้เรียนเชื่อมโยงแต่ละประเด็นของกระบวนการสอบบัญชีที่มีความซับซ้อนได้อย่างเป็นระบบผ่านการมองเห็นภาพรวมด้วยแผนผังความคิด ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ (พุทธชาติ ทองโคตร, 2567) ที่ศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติทางวิทยาศาสตร์ และความพึงพอใจของนักศึกษาในรายวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสมัยใหม่ พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติทางวิทยาศาสตร์ของนักศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักศึกษามีความพึงพอใจโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ (นราธิป แสงศรีเรือง และคณะ, 2568) ที่ศึกษาเรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้เทคนิคการใช้แผนผังความคิด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเทคนิคแผนผังความคิดสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ผลในหลายระดับการศึกษาและหลายรายวิชา

2. ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 2 พบว่า นักศึกษามีพัฒนาการความเข้าใจในเนื้อหา รายวิชาการสอบบัญชีและการให้ความเชื่อมั่นโดยมีคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์เฉลี่ย (GS (%)) เท่ากับ 76.66 ซึ่งอยู่ในระดับสูงมาก สนับสนุนสมมติฐานที่ตั้งไว้ ผลดังกล่าวสะท้อนว่าการใช้แผนผังความคิดช่วยให้นักศึกษาสามารถจัดระเบียบและเชื่อมโยงความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการสอบบัญชีที่มีความซับซ้อนได้ดีขึ้นภายในระยะเวลาอันสั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ (นราธิป แสงศรีเรือง และคณะ, 2568) ที่ศึกษาเรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้เทคนิคการใช้แผนผังความคิดช่วยให้ผู้เรียนมีพัฒนาการความเข้าใจเนื้อหาในระดับสูงขึ้น

3. ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 3 พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบแผนผังความคิดร่วมกับกรณีศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สนับสนุนสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาร่วมกับเทคนิคแผนผังความคิดเป็นแนวทางที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้จัดสถานการณ์และที่ปรึกษา ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้แลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็นกับเพื่อนอย่างอิสระ ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและมีความตั้งใจในการเรียนมากขึ้น และบรรยากาศในชั้นเรียนมีความสนุกสนานและเป็นกันเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ (นราธิป แสงศรีเรือง และคณะ, 2568) ที่พบว่านักเรียนที่เรียนด้วยเทคนิคการใช้แผนผังความคิดมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก และ (โยชิตา กาสุข, และ อลงกรณ์ อัสวโรวรรณ, 2567) ที่มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากเช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การใช้แผนผังความคิดร่วมกับกรณีศึกษาสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความเข้าใจของผู้เรียนได้อย่างมีนัยสำคัญ จึงสามารถนำรูปแบบดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ในรายวิชาทางบัญชีอื่นที่มีเนื้อหาหนัก เช่น การบัญชีขั้นสูง การสอบบัญชีขั้นสูง หรือรายวิชาที่มีลักษณะเนื้อหาเชิงกระบวนการ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงองค์ความรู้และมองเห็นภาพรวมได้อย่างเป็นระบบ

2. รูปแบบการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์และอภิปราย ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก ซึ่งเป็นการเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหาในสถานการณ์จริง ส่งผลให้นักศึกษามีความมั่นใจและสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ในการปฏิบัติงานด้านการสอบบัญชีได้อย่างเป็นระบบมากขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้รูปแบบอื่นเปรียบเทียบกับรูปแบบแผนผังความคิดร่วมกับกรณีศึกษา เพื่อกระตุ้นความสนใจของนักศึกษาและพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนการสอนได้มากขึ้น

2. ควรออกแบบการวิจัยในลักษณะที่มีกลุ่มควบคุม (Control Group) เพื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบปกติ และเพิ่มขนาดกลุ่มตัวอย่างให้มากขึ้น เพื่อเพิ่มความสามารถในการสรุปอ้างอิงผลการวิจัย (Generalizability)

3. ควรพัฒนาแบบทดสอบคู่ขนาน (Parallel Form) สำหรับการทดสอบก่อนและหลังเรียน เพื่อลดผลของการคุ้นเคยกับข้อสอบ (Practice Effect)

เอกสารอ้างอิง

- โยชิตา กาสุข, และ อลงกรณ์ อัครโสวรรณ. (2567). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง กฎหมายกับตัวเรา โดยใช้เกมเป็นฐานร่วมกับกรณีตัวอย่างที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์. *Journal of Buddhist Education and Research (JBRE)*, 10(4), 468-480.
- ธนพร พุ่มภชาติ และสง่า วงศ์ไชย. (2568). ผลของการใช้รูปแบบโน้ตบุ๊กกับการใช้คำถามที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลักภาษา ไทยและความเข้าใจในบทสนทนาหลักภาษาไทยของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต. *Journal of Applied Education*, 3(5), 1-12.
- ธนกรณ์ แซ่ลิ่ม, วิรัชพัชรวงศ์ วัฒนเกษม, วิรพจน์ โคกเกษม, และ นัสสนะ ส่างช้าง. (2567). การศึกษาผลสัมฤทธิ์และความพึงพอใจทางการเรียนรายวิชาจิตวิทยาเพื่อการศึกษาเรื่อง จิตวิทยาพัฒนาการโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิดของนักศึกษาสาขาวิชาชีพครู วิทยาลัยนครราชสีมา. *วารสารมณีเชษฐารามวัดจอมมณี*, 7(5), 722-732.
- นพมาศ สุชาติ. (2568). ผลของการสะท้อนคิดด้วยแผนผังความคิดที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับอุดมศึกษา. *วารสารนาคบุตรปริทรรศน์*, 17(3), 180-189.
- นราธิป แสงศรีเรือง, ภูษิตบุญ ทองเถิง, และ วนิดา ผาระนัต. (2568). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยเรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย โดยกระบวนการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนผังความคิดสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา*, 36(3), 43-56.

- พุทธชาติ ทองโคตร. (2567). ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติทางวิทยาศาสตร์ และความพึงพอใจของนักศึกษาในรายวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสมัยใหม่. *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 18(1), 35-53.
- ศศิมา เฉยดี. (2567). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณ์ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับแผนผังความคิดสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 9(12), 534-550.
- ศิริชัย กาญจนวาสิ. (2552). *ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม*. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570)*. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สุภัทรสร กระเบื้องเก่า, พรจรัส สิรินาวากุล, และ มัลลิกา มาภา. (2568). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยเรื่อง นิราศนรินทร์ โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (GI) ร่วมกับแผนผังมโนทัศน์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. *วารสารครุศาสตร์มหาวิทยาลัยนครพนม*, 6(1), 36-45.
- Hmelo-Silver, C. E. (2004). Problem-based learning: What and how do students learn? *Educational Psychology Review*, 16(3), 235-266.
- Mayer, R. E. (2009). *Multimedia learning* (2nd ed.). Cambridge University Press.
- R Core Team (2024). *R: A Language and environment for statistical computing*. (Version 4.4) [Computer software]. Retrieved from <https://cran.r-project.org>. (R packages retrieved from CRAN snapshot 2024-08-07).
- The jamovi project (2024). *jamovi*. (Version 2.6) [Computer Software]. Retrieved from <https://www.jamovi.org>.

อิทธิพลของการบริหารความเสี่ยง ระบบสารสนเทศทางบัญชี และทักษะของบุคลากร
ที่มีผลต่อคุณภาพข้อมูลทางการเงินของโรงพยาบาลในสังกัดกองทัพบก
The Influence of Risk Management, Accounting Information Systems and
Personnel Skills on the Quality of Accounting Information in
Army-Affiliated Hospitals

วรัญญา ธนมารินทร์^{1*} และ มัตติมา กรงเต็น²
Voranya Thanmarin^{1*} and Mattima Krongten²

^{1,2}หลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม

^{1,2}Master of Accountancy, School of Accountancy, Sripatum University

*Corresponding Author E-mail: voranya.tha@spumail.net

Received: Jun 23, 2026; Revised: Aug 5, 2026; Accepted: Aug 24, 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอิทธิพลของการบริหารความเสี่ยง ระบบสารสนเทศทางบัญชี ภาครัฐและทักษะของบุคลากรที่มีผลต่อคุณภาพข้อมูลทางการเงินของโรงพยาบาลในสังกัดกองทัพบก เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือผู้จัดทำบัญชีของโรงพยาบาลในสังกัดกองทัพบก ประกอบด้วย นายทหารการเงิน เสมียนการเงิน และ พนักงานการเงินและบัญชี จำนวน 475 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ Yamane (1973) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 217 คน ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็น (Non-probability Sampling) ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันและการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า

การบริหารความเสี่ยงด้านการปฏิบัติการ การปฏิบัติตามกฎระเบียบ และเทคโนโลยีสารสนเทศมีอิทธิพลเชิงบวกต่อคุณภาพข้อมูลทางการเงินในหลายมิติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ขณะที่ความเสี่ยงด้านการเงินมีอิทธิพลต่อคุณภาพข้อมูลทางการเงินด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ระบบสารสนเทศทางบัญชีภาครัฐด้านความเสถียรของระบบ ความง่ายต่อการใช้งาน และความปลอดภัยและการเข้าถึงข้อมูลมีอิทธิพลเชิงบวกต่อคุณภาพข้อมูลทางการเงินอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ ทักษะของบุคลากรด้านความเข้าใจมาตรฐานบัญชีภาครัฐ ความเข้าใจระเบียบการบัญชีหน่วยงานภาครัฐ และการจัดการข้อมูลทางการเงิน มีอิทธิพลเชิงบวกต่อคุณภาพข้อมูลทางการเงินด้านความถูกต้อง ความครบถ้วนสมบูรณ์ ความโปร่งใส และความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 สะท้อนให้เห็นว่า การบริหารความเสี่ยง ระบบสารสนเทศทางบัญชีภาครัฐ และทักษะของบุคลากร เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยยกระดับคุณภาพข้อมูลทางการเงินของโรงพยาบาลในสังกัดกองทัพบก อันจะนำไปสู่การบริหารจัดการและการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: การบริหารความเสี่ยง ระบบสารสนเทศทางบัญชีภาครัฐ ทักษะของบุคลากร คุณภาพข้อมูลการบัญชี
ของโรงพยาบาลในสังกัดกองทัพบก

Abstract

This research aimed to examine the effects of risk management, government accounting information systems, and personnel skills on the quality of accounting information in hospitals under the Royal Thai Army. This study employed a quantitative research approach using a structured questionnaire as the research instrument. Data were collected from financial and accounting personnel working in hospitals under the Royal Thai Army. The population consisted of 475 personnel, including finance officers, finance clerks, and finance and accounting staff. The sample size was determined using Yamane's (1973) resulting in a sample of 217 respondents. The participants were selected using non-probability sampling through purposive sampling. Data were analyzed using descriptive statistics, including frequency, percentage, mean, and standard deviation, and inferential statistics, including Pearson's correlation coefficient and multiple regression analysis.

The findings revealed that

Operational risk management, compliance risk management, and information technology risk management had significant positive effects on several dimensions of accounting information quality. Financial risk management significantly influenced the relevance dimension of accounting information quality. In addition, the government accounting information system, particularly system stability, ease of use, and information security and accessibility, had significant positive effects on accounting information quality. Furthermore, personnel competencies in government accounting standards, government accounting regulations, and accounting data management significantly enhanced the accuracy, completeness, transparency, and relevance of accounting information for decision-making at the .05 and .01 significance levels. These findings indicate that risk management, government accounting information systems, and personnel competencies are critical factors in improving the quality of accounting information in hospitals under the Royal Thai Army, thereby enhancing organizational management and decision-making effectiveness.

Keywords: Risk Management, Government Accounting Information Systems, Personnel Skills, Accounting Information Quality, Army-Affiliated Hospitals

บทนำ

ปัจจุบันหน่วยงานภาครัฐต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงด้านกฎหมาย ระเบียบการเงินการคลัง และเทคโนโลยีดิจิทัล ส่งผลให้การบริหารจัดการข้อมูลทางการบัญชีมีความสำคัญมากยิ่งขึ้น เนื่องจากข้อมูลทางการบัญชีเป็นสารสนเทศสำคัญสำหรับการวางแผน การควบคุม การติดตามผลการดำเนินงาน และการตัดสินใจของผู้บริหาร หากข้อมูลขาดความถูกต้อง ความครบถ้วนหรือความน่าเชื่อถือย่อมส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการบริหารงาน ความโปร่งใส และความเชื่อมั่นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งนี้ Meiryani et al. (2020) อธิบายว่า คุณภาพข้อมูลทางการบัญชีเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้ข้อมูลมีความถูกต้อง เหมาะสม และสามารถนำไปใช้สนับสนุนการดำเนินงานและการตัดสินใจขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

โรงพยาบาลในสังกัดกองทัพบกเป็นหน่วยงานภาครัฐที่มีภารกิจด้านการรักษาพยาบาล การสนับสนุนภารกิจทางทหาร และการบริหารงบประมาณภาครัฐควบคู่กัน ภายใต้กฎหมาย ระเบียบ และข้อกำหนดด้านการเงินการคลัง อีกทั้งยังใช้ระบบสารสนเทศหลายระบบและเกี่ยวข้องกับบุคลากรหลายสายงาน ทำให้กระบวนการจัดทำข้อมูลทางการบัญชีมีความซับซ้อนและอาจเกิดความคลาดเคลื่อนจากกระบวนการปฏิบัติงาน ข้อจำกัดของระบบสารสนเทศ และความแตกต่างด้านทักษะของบุคลากร ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชี โดย COSO (2017) อธิบายว่า การบริหารความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพช่วยลดข้อผิดพลาดในการดำเนินงาน สนับสนุนการควบคุมภายใน และเพิ่มความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่ใช้ในการบริหารจัดการ

จากบริบทดังกล่าว การศึกษาครั้งนี้จึงพิจารณาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีใน 3 ด้าน ได้แก่ การบริหารความเสี่ยง ระบบสารสนเทศทางการบัญชีภาครัฐ และทักษะของบุคลากร โดยระบบสารสนเทศทางการบัญชีภาครัฐพิจารณาจากความเสถียรของระบบ ความง่ายต่อการใช้งาน และความปลอดภัยและการเข้าถึงข้อมูล ส่วนทักษะของบุคลากรครอบคลุมความเข้าใจมาตรฐานบัญชีภาครัฐ ความเข้าใจระเบียบการบัญชีหน่วยงานภาครัฐ และการจัดการข้อมูลทางการบัญชี ทั้งนี้ ผู้วิจัยประยุกต์แนวคิด IS Success Model ของ DeLone & McLean (2003) เฉพาะแนวคิดด้านคุณภาพของระบบและคุณภาพของข้อมูล มิได้มุ่งทดสอบแบบจำลองดังกล่าวทั้งระบบ และไม่นำคุณภาพการบริการ (Service Quality) มาศึกษาเนื่องจากขอบเขตการวิจัยมุ่งเน้นปัจจัยภายในที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับกระบวนการจัดทำและประมวลผลข้อมูลทางการบัญชี ดังนั้น ปัจจัยทั้งสามจึงสะท้อนองค์ประกอบด้านการควบคุม ระบบ และบุคลากรที่เชื่อมโยงกันในการสนับสนุนคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีด้านความถูกต้อง ความครบถ้วนสมบูรณ์ ความโปร่งใส และความสัมพันธ์กับการตัดสินใจ

แม้ว่างานวิจัยที่ผ่านมาได้ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพข้อมูลทางการบัญชี แต่ส่วนใหญ่มุ่งศึกษาปัจจัยแต่ละด้านแยกจากกัน หรือศึกษาในบริบทขององค์กรธุรกิจและหน่วยงานภาครัฐทั่วไป ขณะที่ยังมีข้อจำกัดของหลักฐานเชิงประจักษ์ในบริบทโรงพยาบาลในสังกัดกองทัพบก ซึ่งมีลักษณะเฉพาะด้านภารกิจ กฎระเบียบระบบงาน และบุคลากร ดังนั้น การศึกษาครั้งนี้จึงมุ่งศึกษาว่าการบริหารความเสี่ยง ระบบสารสนเทศทางการบัญชีภาครัฐ และทักษะของบุคลากรมีอิทธิพลต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีในแต่ละมิติอย่างไร เพื่อเติมเต็มช่องว่างขององค์ความรู้และนำผลการศึกษาไปใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาระบบงานบัญชี ระบบสารสนเทศ และทักษะของบุคลากรให้เหมาะสมกับบริบทของโรงพยาบาลในสังกัดกองทัพบก

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาอิทธิพลของการบริหารความเสี่ยง ที่มีผลต่อคุณภาพข้อมูลทางบัญชีของโรงพยาบาลในสังกัดกองทัพบก
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของระบบสารสนเทศทางบัญชีภาครัฐ ที่มีผลต่อคุณภาพข้อมูลทางบัญชีของโรงพยาบาลในสังกัดกองทัพบก
3. เพื่อศึกษาอิทธิพลทักษะของบุคลากร ที่มีผลต่อคุณภาพข้อมูลทางบัญชีของโรงพยาบาลในสังกัดกองทัพบก

การทบทวนวรรณกรรม

1. การบริหารความเสี่ยงที่มีผลต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชี

การบริหารความเสี่ยงเป็นกระบวนการระบุ ประเมิน ควบคุม และติดตามความเสี่ยงที่อาจกระทบต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร ตามกรอบ Enterprise Risk Management—Integrating with Strategy and Performance ของ Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO, 2017) ซึ่งมุ่งบูรณาการการบริหารความเสี่ยงเข้ากับกลยุทธ์และการดำเนินงานขององค์กร ทั้งนี้ ความเสี่ยงด้านการเงิน การปฏิบัติการ การปฏิบัติตามกฎระเบียบ และเทคโนโลยีสารสนเทศอาจส่งผลกระทบต่อความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่ใช้ในการบริหารจัดการ

ผลการศึกษาของ กิตติยา จิตต์อาจหาญ (2566) พบว่า การบริหารความเสี่ยงด้านการปฏิบัติการช่วยลดข้อผิดพลาดและเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดทำรายงานทางการเงิน ขณะที่ นิติกรณ จันทสุริยะศักดิ์ และคณะ (2564) พบว่า การปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบช่วยเพิ่มความถูกต้องและความโปร่งใสของข้อมูลทางการบัญชี และ ประสุมิ ข้างสีสุก และฐิตาภรณ์ สันจรรย์ศักดิ์ (2567) อธิบายว่า การบริหารความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศช่วยลดความเสี่ยงจากการประมวลผลและการเข้าถึงข้อมูลโดยมิชอบ ดังนั้น การบริหารความเสี่ยงจึงเป็นกลไกสำคัญในการควบคุมและลดความคลาดเคลื่อนที่อาจกระทบต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชี และนำไปสู่การกำหนดสมมติฐานการวิจัยที่ 1-4

2. ระบบสารสนเทศทางการบัญชีภาครัฐที่มีผลต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชี

ระบบสารสนเทศทางการบัญชีภาครัฐ (Government Accounting Information System: GAIS) สนับสนุนการนำเข้า ประมวลผล จัดเก็บ และนำข้อมูลทางการบัญชีไปใช้ เพื่อให้ได้สารสนเทศที่ถูกต้อง ครบถ้วน และเหมาะสมต่อการตัดสินใจ การศึกษาครั้งนี้ประยุกต์แนวคิด IS Success Model ของ DeLone & McLean (2003) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพของระบบและคุณภาพของข้อมูล โดยพิจารณาคุณลักษณะของระบบ 3 ด้าน ได้แก่ ความเสถียรของระบบ ความง่ายต่อการใช้งาน และความปลอดภัยและการเข้าถึงข้อมูล ซึ่งเกี่ยวข้องกับความต่อเนื่องในการประมวลผล การลดข้อผิดพลาด และความน่าเชื่อถือของข้อมูล สำหรับความง่ายต่อการใช้งาน ผู้วิจัยประยุกต์แนวคิด Technology Acceptance Model (TAM) ของ Davis (1989) ในส่วนของการรับรู้ความง่ายในการใช้งาน (Perceived Ease of Use) เพื่อสนับสนุนการอธิบายคุณลักษณะของระบบ โดยมีได้มุงทดสอบ TAM ทั้งแบบจำลอง

กาญจนาวิทย์ โพธิ์จา และ ฐิตาภรณ์ สันจรรย์ศักดิ์ (2568) พบว่า ระบบสารสนเทศทางการบัญชีที่มีประสิทธิภาพช่วยยกระดับคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีของหน่วยงานภาครัฐ ขณะที่ นิติยา ใจผั่น และ มัตติมา กรงแต่น (2566) พบว่า ระบบ New GFMS Thai ที่ใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพช่วยลดข้อผิดพลาด เพิ่มความรวดเร็ว และ

สนับสนุนการจัดทำรายงานทางการเงิน นอกจากนี้ Cram et al. (2023) อธิบายถึงความสำคัญของการรักษาความมั่นคงปลอดภัยและการควบคุมสิทธิ์การเข้าถึงข้อมูลต่อความน่าเชื่อถือของสารสนเทศ ดังนั้น คุณลักษณะของระบบทั้งสามด้านจึงอาจสนับสนุนคุณภาพข้อมูลทางการเงินการบัญชี และนำไปสู่การกำหนดสมมติฐานการวิจัยที่ 5-8

3. ทักษะของบุคลากรที่มีผลต่อคุณภาพข้อมูลทางการเงินการบัญชี

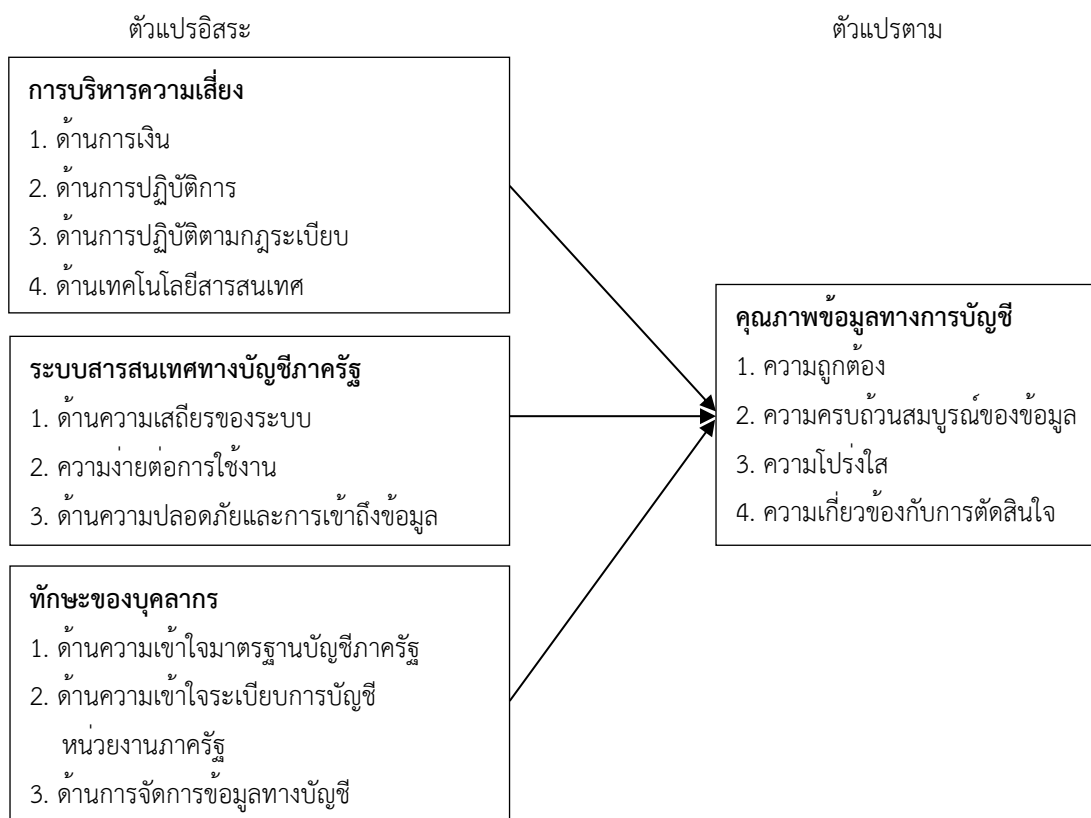
ทักษะของบุคลากร (Personnel Skills) เป็นปัจจัยสำคัญต่อการปฏิบัติงานและการจัดทำข้อมูลทางการเงินการบัญชี โดย Boyatzis (1982) อธิบายว่า สมรรถนะเกิดจากการบูรณาการความรู้ ทักษะ และความสามารถที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน สำหรับหน่วยงานภาครัฐ บุคลากรด้านการเงินและบัญชีจำเป็นต้องมีความเข้าใจมาตรฐานบัญชีภาครัฐ ระเบียบการบัญชีของหน่วยงานภาครัฐ และความสามารถในการจัดการข้อมูลทางการเงินการบัญชี เพื่อให้ข้อมูลมีความถูกต้อง ครบถ้วน และสามารถนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจได้

ชุดิมา มากแบน (2567) พบว่า ความรู้ด้านมาตรฐานบัญชีภาครัฐและระเบียบการเงินการคลังช่วยเพิ่มความถูกต้องและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ขณะที่ สุธีรา ทิพย์วิวัฒน์พจนา และคณะ (2567) พบว่า ทักษะของนักบัญชีโดยเฉพาะการประยุกต์ใช้ความรู้ การวิเคราะห์ และการจัดการข้อมูลมีอิทธิพลเชิงบวกต่อคุณภาพการปฏิบัติงาน และ Fadjat et al. (2022) พบว่า สมรรถนะของบุคลากรมีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการใช้ระบบสารสนเทศทางการเงินการบัญชีและคุณภาพข้อมูล ดังนั้น ทักษะของบุคลากรจึงเป็นปัจจัยที่สนับสนุนการจัดทำข้อมูลทางการเงินการบัญชีให้มีคุณภาพ และนำไปสู่การกำหนดสมมติฐานการวิจัยที่ 9-12

จากการทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยกำหนดปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดทำข้อมูลทางการเงินการบัญชีใน 3 องค์ประกอบ ได้แก่ การควบคุม ระบบ และบุคลากร โดยการบริหารความเสี่ยงเป็นกลไกควบคุมและลดความคลาดเคลื่อน ระบบสารสนเทศทางการเงินการบัญชีภาครัฐสนับสนุนการประมวลผล จัดเก็บ และเข้าถึงข้อมูล ส่วนทักษะของบุคลากรสนับสนุนการประยุกต์ใช้มาตรฐาน ระเบียบ และการจัดการข้อมูล ปัจจัยทั้งสามจึงมีบทบาทเชื่อมโยงกันในกระบวนการสร้างข้อมูลทางการเงินการบัญชี และเป็นเหตุผลในการศึกษาผลต่อคุณภาพข้อมูลด้านความถูกต้อง ความครบถ้วน สมบูรณ์ ความโปร่งใส และความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการทบทวนแนวคิดและวรรณกรรม ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยโดยพิจารณาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดทำข้อมูลทางการเงินการบัญชีใน 3 องค์ประกอบ ได้แก่ การควบคุม ระบบ และบุคลากร ประกอบด้วย 1) การบริหารความเสี่ยง (COSO, 2017) 2) ระบบสารสนเทศทางการเงินการบัญชีภาครัฐ (DeLone & McLean, 2003) และ 3) ทักษะของบุคลากร (Boyatzis, 1982) ทั้งสามปัจจัยนำมาศึกษาอิทธิพลต่อคุณภาพข้อมูลทางการเงินการบัญชี ซึ่งประกอบด้วยความถูกต้อง ความครบถ้วนสมบูรณ์ ความโปร่งใส และความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ โดยมีกรอบแนวคิดการวิจัยดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

แบบแผนการวิจัย

การศึกษครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชีของโรงพยาบาลในสังกัดกองทัพบก เพื่อศึกษาอิทธิพลของการบริหารความเสี่ยง ระบบสารสนเทศทางบัญชีภาครัฐ และทักษะของบุคลากรที่มีต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชี

ประชากรและตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้ปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชีของโรงพยาบาลในสังกัดกองทัพบก ซึ่งประกอบด้วยนายทหารการเงิน เสมียนการเงิน และพนักงานการเงินและบัญชีที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำข้อมูลทางการบัญชีและการปฏิบัติงานในระบบสารสนเทศทางบัญชีภาครัฐ จำนวนทั้งสิ้น 475 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้ปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชีของโรงพยาบาลในสังกัดกองทัพบก ซึ่งประกอบด้วยนายทหารการเงิน เสมียนการเงิน และพนักงานการเงินและบัญชี โดยผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ Yamane (1973) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 217 คน จากนั้นใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็น (Non-probability Sampling) ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเลือกผู้ปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชีของโรงพยาบาล

ในสังกัดกองทัพบก ซึ่งเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการจัดทำข้อมูลทางการบัญชีและการใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีภาครัฐ

เครื่องมือวิจัย

การศึกษานี้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามแบบของลิเคิร์ต (Likert's Scales) โครงสร้างของแบบสอบถามประกอบด้วย 6 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 การบริหารความเสี่ยง ตอนที่ 3 ระบบสารสนเทศทางการบัญชีภาครัฐ ตอนที่ 4 ทักษะของบุคลากร ตอนที่ 5 คุณภาพข้อมูลทางการบัญชี ตอนที่ 6 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ผู้วิจัยตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ด้วยดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) พบว่า มีค่าอยู่ระหว่าง .67–1.00 และปรับปรุงข้อคำถามตามข้อเสนอแนะก่อนนำไปทดลองใช้กับบุคลากรในหน่วยทหารระดับกองพัน กรม และกองพล จำนวน 30 ราย จากนั้นตรวจสอบความเชื่อมั่นด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .979 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ .70 จึงสามารถนำแบบสอบถามไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาส่งแบบสอบถาม พร้อมหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้ทำบัญชีของโรงพยาบาลในสังกัดกองทัพบก ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทางออนไลน์ เพื่อตอบแบบสอบถามการวิจัย เมื่อผู้ตอบแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว ผู้ศึกษาได้ไปเก็บรวบรวมแบบสอบถาม จำนวน 217 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีของโรงพยาบาลในสังกัดกองทัพบก โดยพิจารณาตัวแปรอิสระ ได้แก่ การบริหารความเสี่ยง ระบบสารสนเทศทางบัญชีภาครัฐ และทักษะของบุคลากร

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์เชิงพรรณนา พบว่า ตัวแปรทุกตัวอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การบริหารความเสี่ยง ระบบสารสนเทศทางบัญชีภาครัฐ ทักษะของบุคลากร และคุณภาพข้อมูลทางการบัญชี

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนาของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปร	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
การบริหารความเสี่ยง	4.42	.687	มาก
ระบบสารสนเทศทางบัญชีภาครัฐ	4.37	.681	มาก
ทักษะของบุคลากร	4.41	.677	มาก
คุณภาพข้อมูลทางการบัญชี	4.43	.648	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า คุณภาพข้อมูลทางการบัญชีมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = .648) รองลงมา ได้แก่ การบริหารความเสี่ยง ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = .687) ทักษะของบุคลากร ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = .677) และ ระบบสารสนเทศทางบัญชีภาครัฐ ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = .681) ตามลำดับ โดยทุกตัวแปรอยู่ในระดับมาก

2. ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) ระหว่างตัวแปรอิสระ พบว่า มีค่าอยู่ระหว่าง .538–.798 และมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยทุกค่าไม่เกิน .80 ประกอบกับค่า Tolerance และ Variance Inflation Factor (VIF) อยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ จึงไม่พบปัญหาความสัมพันธ์ร่วมเชิงเส้นตรงพหุ (Multicollinearity) และสามารถวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณได้ จากนั้น ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อทดสอบสมมติฐานโดยสรุปผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ดังนี้

ตามวัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาอิทธิพลของการบริหารความเสี่ยงที่มีผลต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีของโรงพยาบาลในสังกัดกองทัพบก ประกอบด้วย สมมติฐานที่ 1 – 4 ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 การบริหารความเสี่ยงมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชี ด้านความถูกต้อง

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยง โดยใช้ตัวแปรตามเป็นคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีของโรงพยาบาลในสังกัดกองทัพบก ด้านความถูกต้อง

Variable	Standardized Coefficients Beta	t-value	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)		5.327	.000
1. ด้านการเงิน	.141	1.719	.087
2. ด้านการปฏิบัติการ	.181	2.095	.038*
3. ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ	.267	3.301	.001**
4. ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	.356	4.563	.000**

หมายเหตุ: N = 217, R = .778, R² = .605, Adjusted R² = .598, SE_{est} = .433, F = 81.227, Sig. = .000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 พบว่า แบบจำลองสามารถอธิบายความแปรปรวนของคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีด้านความถูกต้องได้ร้อยละ 59.80 (Adjusted R² = .598) โดยการบริหารความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบและด้านเทคโนโลยีสารสนเทศมีอิทธิพลเชิงบวกต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีด้านความถูกต้องอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนการบริหารความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงานมีอิทธิพลเชิงบวกต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีด้านความถูกต้องอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ขณะที่การบริหารความเสี่ยงด้านการเงินไม่มีอิทธิพล

สมมติฐานที่ 2 การบริหารความเสี่ยงมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีด้านความครบถ้วนของข้อมูล

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยง โดยใช้ตัวแปรตามเป็นคุณภาพข้อมูล
ทางการบัญชีของโรงพยาบาลในสังกัดกองทัพบก ด้านความครบถ้วนสมบูรณ์ของข้อมูล

Variable	Standardized Coefficients Beta	t-value	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)		3.181	.002
1. ด้านการเงิน	.126	1.795	.074
2. ด้านการปฏิบัติการ	.278	3.496	.001**
3. ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ	.171	2.556	.011*
4. ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	.327	5.098	.000**

หมายเหตุ: N = 217, R = .810, $R^2 = .656$, Adjusted $R^2 = .649$, $SE_{est} = .389$, F = 100.900, Sig. = .000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า แบบจำลองมีความสามารถในการอธิบายคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีด้านความครบถ้วนสมบูรณ์ของข้อมูลได้ร้อยละ 64.90 (Adjusted $R^2 = .649$) โดยการบริหารความเสี่ยงด้านการปฏิบัติการ และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศมีอิทธิพลเชิงบวกต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีด้านความครบถ้วนสมบูรณ์ของข้อมูลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนการบริหารความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบมีอิทธิพลเชิงบวกต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีด้านความครบถ้วนสมบูรณ์ของข้อมูลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ขณะที่ความเสี่ยงด้านการเงินไม่มีอิทธิพล

สมมติฐานที่ 3 การบริหารความเสี่ยงมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีด้านความโปร่งใส

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยง โดยใช้ตัวแปรตามเป็นคุณภาพข้อมูล
ทางการบัญชีของโรงพยาบาลในสังกัดกองทัพบก ด้านความโปร่งใส

Variable	Standardized Coefficients Beta	t-value	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)		3.165	.002
1. ด้านการเงิน	.012	.156	.876
2. ด้านการปฏิบัติการ	.171	2.009	.046*
3. ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ	.605	8.472	.000**
4. ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	.035	.511	.610

หมายเหตุ: N = 217, R = .780, $R^2 = .608$, Adjusted $R^2 = .601$, $SE_{est} = .444$, F = 82.288 Sig. = .000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4 พบว่า แบบจำลองมีความสามารถในการอธิบายคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีด้านความโปร่งใสได้ร้อยละ 60.10 (Adjusted $R^2 = .601$) โดยการบริหารความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบมีอิทธิพล

เชิงบวกต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีด้านความโปร่งใสอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนการบริหารความเสี่ยงด้านการปฏิบัติการมีอิทธิพลเชิงบวกต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีด้านความโปร่งใสอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ขณะที่ความเสี่ยงด้านการเงินและด้านเทคโนโลยีสารสนเทศไม่มีอิทธิพล

สมมติฐานที่ 4 การบริหารความเสี่ยงมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยง โดยใช้ตัวแปรตามเป็นคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีของโรงพยาบาลในสังกัดกองทัพบก ด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ

Variable	Standardized Coefficients Beta	t-value	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)		3.818	.000
1. ด้านการเงิน	.219	3.160	.002**
2. ด้านการปฏิบัติการ	.188	2.389	.018*
3. ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ	.243	3.670	.000**
4. ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	.266	4.195	.000**

หมายเหตุ: N = 217, R = .815, $R^2 = .664$, Adjusted $R^2 = .658$, $SE_{est} = .371$, $F = 104.966$, Sig. = .000

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 5 พบว่า แบบจำลองมีความสามารถในการอธิบายคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจได้ร้อยละ 65.80 (Adjusted $R^2 = .658$) โดยการบริหารความเสี่ยงด้านการเงิน ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบและด้านเทคโนโลยีสารสนเทศมีอิทธิพลเชิงบวกต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในขณะที่การบริหารความเสี่ยงด้านการปฏิบัติการมีอิทธิพลเชิงบวกต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาอิทธิพลของระบบสารสนเทศทางบัญชีภาครัฐที่มีผลต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีของโรงพยาบาลในสังกัดกองทัพบก ประกอบด้วย สมมติฐานที่ 5 - 8 ดังนี้

สมมติฐานที่ 5 อิทธิพลของระบบสารสนเทศทางบัญชีมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชี ด้านความถูกต้อง

ตารางที่ 6 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเกี่ยวกับระบบสารสนเทศทางบัญชีภาครัฐ โดยใช้ตัวแปรตามเป็นคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีของโรงพยาบาลในสังกัดกองทัพบก ด้านความถูกต้อง

Variable	Standardized Coefficients Beta	t-value	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)		3.382	.001
1. ด้านความเสถียรของระบบ	.312	3.986	.000**
2. ด้านความง่ายต่อการใช้งาน	.313	4.171	.000**

ตารางที่ 6 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเกี่ยวกับระบบสารสนเทศทางบัญชีภาครัฐ โดยใช้ตัวแปรตามเป็นคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีของโรงพยาบาลในสังกัดกองทัพบก ด้านความถูกต้อง (ต่อ)

Variable	Standardized Coefficients Beta	t-value	Sig.
3. ด้านความปลอดภัยและการเข้าถึงข้อมูล	.228	3.029	.003**

หมายเหตุ: N = 217, R = .793, $R^2 = .628$, Adjusted $R^2 = .623$, $SE_{est} = .419$, F = 120.001, Sig. = .000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 6 พบว่า แบบจำลองมีความสามารถในการอธิบายคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีด้านความถูกต้องได้ร้อยละ 62.30 (Adjusted $R^2 = .623$) โดยระบบสารสนเทศทางบัญชีภาครัฐด้านความเสถียรของระบบ ด้านความง่ายต่อการใช้งาน และด้านความปลอดภัยและการเข้าถึงข้อมูลมีอิทธิพลเชิงบวกต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีด้านความถูกต้องอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สมมติฐานที่ 6 อิทธิพลของระบบสารสนเทศทางบัญชีมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชี ด้านความครบถ้วนของข้อมูล

ตารางที่ 7 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเกี่ยวกับคุณภาพของระบบสารสนเทศทางการบัญชี โดยใช้ตัวแปรตามเป็นคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีของโรงพยาบาลในสังกัดกองทัพบก ด้านความครบถ้วนสมบูรณ์ของข้อมูลทางการบัญชี

Variable	Standardized Coefficients Beta	t-value	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)		4.166	.000
1. ด้านความเสถียรของระบบ	.282	3.721	.000**
2. ด้านความง่ายต่อการใช้งาน	.330	4.539	.000**
3. ด้านความปลอดภัยและการเข้าถึงข้อมูล	.259	3.557	.000**

หมายเหตุ: N = 217, R = .808, $R^2 = .652$, Adjusted $R^2 = .648$, $SE_{est} = .390$, F = 133.269, Sig. = .000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 7 พบว่า แบบจำลองมีความสามารถในการอธิบายคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีด้านความครบถ้วนสมบูรณ์ของข้อมูลได้ร้อยละ 64.80 (Adjusted $R^2 = .648$) ระบบสารสนเทศทางบัญชีภาครัฐด้านความเสถียรของระบบ ด้านความง่ายต่อการใช้งาน และด้านความปลอดภัยและการเข้าถึงข้อมูลมีอิทธิพลเชิงบวกต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีด้านความครบถ้วนสมบูรณ์ของข้อมูลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สมมติฐานที่ 7 อิทธิพลของระบบสารสนเทศทางบัญชีมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชี ด้านความโปร่งใส

ตารางที่ 8 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเกี่ยวกับระบบสารสนเทศทางบัญชีภาครัฐ โดยใช้ตัวแปรตามเป็นคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีของโรงพยาบาลในสังกัดกองทัพบก ด้านความโปร่งใส

Variable	Standardized Coefficients Beta	t-value	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)		4.636	.000
1. ด้านความเสถียรของระบบ	.013	.146	.884
2. ด้านความง่ายต่อการใช้งาน	.456	5.247	.000**
3. ด้านความปลอดภัยและการเข้าถึงข้อมูล	.281	3.225	.001**

หมายเหตุ: N = 217, R = .708, R² = .502, Adjusted R² = .495, SE_{est} = .500, F = 71.539, Sig. = .000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 8 พบว่า แบบจำลองมีความสามารถในการอธิบายคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีด้านความโปร่งใสได้ร้อยละ 49.50 (Adjusted R² = .495) โดยระบบสารสนเทศทางบัญชีภาครัฐด้านความง่ายต่อการใช้งานและด้านความปลอดภัยและการเข้าถึงข้อมูลมีอิทธิพลเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีด้านความโปร่งใสอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ขณะที่ด้านความเสถียรของระบบไม่มีอิทธิพล

สมมติฐานที่ 8 อิทธิพลของระบบสารสนเทศทางบัญชีมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชี ด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ

ตารางที่ 9 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเกี่ยวกับระบบสารสนเทศทางบัญชีภาครัฐ โดยใช้ตัวแปรตามเป็นคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีของโรงพยาบาลในสังกัดกองทัพบก ด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ

Variable	Standardized Coefficients Beta	t-value	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)		4.781	.000
1. ด้านความเสถียรของระบบ	.184	2.536	.012*
2. ด้านความง่ายต่อการใช้งาน	.329	4.739	.000**
3. ด้านความปลอดภัยและการเข้าถึงข้อมูล	.377	5.430	.000**

หมายเหตุ: N = 217, R = .827 R² = .683, Adjusted R² = .679, SE_{est} = .360, F = 153.072, Sig. = .000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 9 พบว่า แบบจำลองมีความสามารถในการอธิบายคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจได้ร้อยละ 67.90 (Adjusted R² = .679) โดยระบบสารสนเทศทางบัญชีภาครัฐด้านความง่ายต่อการใช้งาน และด้านความปลอดภัยและการเข้าถึงข้อมูลมีอิทธิพลเชิงบวกต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนระบบสารสนเทศทางบัญชีภาครัฐด้านความเสถียรของระบบมีอิทธิพลเชิงบวกต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตามวัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อศึกษาอิทธิพลของระบบสารสนเทศทางบัญชีภาครัฐที่มีผลต่อคุณภาพข้อมูล การบัญชีของโรงพยาบาลในสังกัดกองทัพบก ประกอบด้วย สมมติฐานที่ 9 - 12 ดังนี้

สมมติฐานที่ 9 อิทธิพลทักษะของบุคลากรมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชี ด้านความถูกต้อง

ตารางที่ 10 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเกี่ยวกับทักษะของบุคลากร โดยใช้ตัวแปรตามเป็นคุณภาพข้อมูล การบัญชีของโรงพยาบาลในสังกัดกองทัพบก ด้านความถูกต้อง

Variable	Standardized Coefficients Beta	t-value	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)		3.114	.002
1. ด้านความเข้าใจมาตรฐานบัญชีภาครัฐ	.299	4.197	.000*
2. ด้านความเข้าใจระเบียบการบัญชีหน่วยงานภาครัฐ	.117	1.687	.093
3. ด้านการจัดการข้อมูลทางบัญชี	.457	6.415	.000*

หมายเหตุ: N = 217, R = .819, R² = .671, Adjusted R² = .666, SE_{est} = .394, F = 140.673, Sig. = .000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 10 พบว่า แบบจำลองมีความสามารถในการอธิบายคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีด้านความถูกต้องได้ร้อยละ 66.60 (Adjusted R² = .666) โดยทักษะของบุคลากรด้านความเข้าใจมาตรฐานบัญชีภาครัฐและด้านการจัดการข้อมูลทางบัญชีมีอิทธิพลเชิงบวกต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีด้านความถูกต้องอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ขณะที่ด้านความเข้าใจระเบียบการบัญชีหน่วยงานภาครัฐไม่มีอิทธิพล

สมมติฐานที่ 10 อิทธิพลทักษะของบุคลากรมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชี ด้านความครบถ้วนสมบูรณ์ของข้อมูล

ตารางที่ 11 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเกี่ยวกับทักษะของบุคลากร โดยใช้ตัวแปรตามเป็นคุณภาพข้อมูล การบัญชีของโรงพยาบาลในสังกัดกองทัพบก ด้านความครบถ้วนสมบูรณ์ของข้อมูล

Variable	Standardized Coefficients Beta	t-value	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)		4.094	0.000
1. ด้านความเข้าใจมาตรฐานบัญชีภาครัฐ	0.248	3.521	0.001*
2. ด้านความเข้าใจระเบียบการบัญชีหน่วยงานภาครัฐ	0.200	2.923	0.004**
3. ด้านการจัดการข้อมูลทางบัญชี	0.435	6.183	0.000**

หมายเหตุ: N = 217, R = .820, R² = .673, Adjusted R² = .668, SE_{est} = .379, F = 145.963, Sig. = .000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 11 พบว่า แบบจำลองมีความสามารถในการอธิบายคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีด้านความครบถ้วนสมบูรณ์ของข้อมูลได้ร้อยละ 66.80 ($\text{Adjusted } R^2 = 0.668$) โดยทักษะของบุคลากรด้านความเข้าใจระเบียบการบัญชีหน่วยงานภาครัฐและด้านการจัดการข้อมูลทางบัญชีมีอิทธิพลเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีด้านความครบถ้วนสมบูรณ์ของข้อมูลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในขณะที่ด้านความเข้าใจมาตรฐานบัญชีภาครัฐมีอิทธิพลเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีด้านความครบถ้วนสมบูรณ์ของข้อมูลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานที่ 11 อิทธิพลทักษะของบุคลากรมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีด้านความโปร่งใส

ตารางที่ 12 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเกี่ยวกับทักษะของบุคลากร โดยใช้ตัวแปรตามเป็นคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีของโรงพยาบาลในสังกัดกองทัพบก ด้านความโปร่งใส

Variable	Standardized Coefficients Beta	t-value	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)		4.014	.000
1. ด้านความเข้าใจมาตรฐานบัญชีภาครัฐ	.174	2.216	.028*
2. ด้านความเข้าใจระเบียบการบัญชีหน่วยงานภาครัฐ	.148	1.934	.054
3. ด้านการจัดการข้อมูลทางบัญชี	.499	6.355	.000**

หมายเหตุ: N = 217, R = .770, $R^2 = .592$, $\text{Adjusted } R^2 = .587$, $\text{SE}_{\text{est}} = .452$, F = 103.186, Sig. = .000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 12 พบว่า แบบจำลองมีความสามารถในการอธิบายคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีด้านความโปร่งใสได้ร้อยละ 58.70 ($\text{Adjusted } R^2 = .587$) โดยทักษะของบุคลากรด้านการจัดการข้อมูลทางบัญชีมีอิทธิพลเชิงบวกต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีด้านความโปร่งใสอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านความเข้าใจมาตรฐานบัญชีภาครัฐมีอิทธิพลเชิงบวกต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีด้านความโปร่งใสอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ขณะที่ด้านความเข้าใจระเบียบการบัญชีหน่วยงานภาครัฐไม่มีอิทธิพล และมีนัยสำคัญทางสถิติ

สมมติฐานที่ 12 อิทธิพลทักษะของบุคลากรมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีด้านเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ

ตารางที่ 13 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเกี่ยวกับทักษะของบุคลากร โดยใช้ตัวแปรตามเป็นคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีของโรงพยาบาลในสังกัดกองทัพบก ด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ

Variable	Standardized Coefficients Beta	t-value	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)		5.443	.000
1. ด้านความเข้าใจมาตรฐานบัญชีภาครัฐ	.297	4.087	.000**
2. ด้านความเข้าใจระเบียบการบัญชีหน่วยงานภาครัฐ	.151	2.141	.033*

ตารางที่ 13 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเกี่ยวกับทักษะของบุคลากร โดยใช้ตัวแปรตามเป็นคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีของโรงพยาบาลในสังกัดกองทัพบก ด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ (ต่อ)

Variable	Standardized Coefficients Beta	t-value	Sig.
3. ด้านการจัดการข้อมูลทางบัญชี	.420	5.778	.000**

หมายเหตุ: N = 217, R = .807, $R^2 = .652$, Adjusted $R^2 = .647$, $SE_{est} = .377$, F = 132.731, Sig. = .000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 13 พบว่า แบบจำลองมีความสามารถในการอธิบายคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจได้ร้อยละ 64.70 (Adjusted $R^2 = .647$) โดยทักษะของบุคลากรด้านความเข้าใจมาตรฐานบัญชีภาครัฐและด้านการจัดการข้อมูลทางบัญชีมีอิทธิพลเชิงบวกต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในขณะที่ด้านความเข้าใจระเบียบการบัญชีหน่วยงานภาครัฐมีอิทธิพลเชิงบวกต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยง ระบบสารสนเทศทางการบัญชีภาครัฐ ทักษะของบุคลากร และคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ผลการทดสอบสมมติฐานตามวัตถุประสงค์การวิจัย พบว่า การบริหารความเสี่ยงด้านการปฏิบัติการ การปฏิบัติตามกฎระเบียบ และเทคโนโลยีสารสนเทศมีอิทธิพลเชิงบวกต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีในหลายมิติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 0.01 ขณะที่ด้านการเงินมีอิทธิพลเฉพาะต่อความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ระบบสารสนเทศทางการบัญชีภาครัฐด้านความเสถียรของระบบ ความง่ายต่อการใช้งาน และความปลอดภัยและการเข้าถึงข้อมูลมีอิทธิพลเชิงบวกต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีในหลายมิติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 0.01 โดยทั้งสามด้านมีอิทธิพลต่อความถูกต้อง ความครบถ้วนสมบูรณ์ และความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ขณะที่ไม่พบอิทธิพลของความเสถียรของระบบต่อความโปร่งใสอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ทักษะของบุคลากรด้านความเข้าใจมาตรฐานบัญชีภาครัฐและการจัดการข้อมูลทางบัญชีมีอิทธิพลเชิงบวกต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีทุกมิติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 0.01 ขณะที่ความเข้าใจระเบียบการบัญชีของหน่วยงานภาครัฐมีอิทธิพลต่อความครบถ้วนสมบูรณ์และความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ แต่ไม่พบอิทธิพลต่อความถูกต้องและความโปร่งใสอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

โดยสรุป การบริหารความเสี่ยง ระบบสารสนเทศทางการบัญชีภาครัฐ และทักษะของบุคลากรมีอิทธิพลต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีของโรงพยาบาลในสังกัดกองทัพบกในมิติที่แตกต่างกัน โดยผลที่มีนัยสำคัญทางสถิติพบทั้งที่ระดับ 0.05 และ 0.01 สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาการบริหารความเสี่ยง ประสิทธิภาพของระบบสารสนเทศ และทักษะของบุคลากรควบคู่กัน เพื่อสนับสนุนการจัดทำข้อมูลทางการบัญชีที่มีคุณภาพ

อภิปรายผล

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาอิทธิพลของการบริหารความเสี่ยงที่มีผลต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีของโรงพยาบาลในสังกัดกองทัพบก ผลการวิจัย พบว่า การบริหารความเสี่ยงด้านการปฏิบัติการ ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มีอิทธิพลเชิงบวกต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีในหลายมิติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ขณะที่การบริหารความเสี่ยงด้านการเงินมีอิทธิพลต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีเฉพาะด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เช่นกัน ผลดังกล่าวสอดคล้องกับกรอบ COSO (2017) ที่ให้ความสำคัญกับการบริหารความเสี่ยงเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานและการบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร รวมทั้งสอดคล้องกับ กิตติยา จิตต์อาภาหาญ (2566) ที่พบว่าการบริหารความเสี่ยงด้านการปฏิบัติการช่วยลดข้อผิดพลาดและเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดทำรายงานทางการเงิน นิติกรณ จันทรสิริยะศักดิ์ และคณะ (2564) ที่พบว่าการปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบช่วยเพิ่มความถูกต้องและความโปร่งใสของข้อมูล และ ประสุมิ ข้างสีสุก และจิตติภรณ์ สันจรรณศักดิ์ (2567) ที่อธิบายว่าการบริหารความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศช่วยลดความเสี่ยงจากการประมวลผลและการเข้าถึงข้อมูลโดยมิชอบ

อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยไม่สนับสนุนความสัมพันธ์ในทุกมิติ เนื่องจากด้านการเงินไม่พบอิทธิพลต่อความถูกต้อง ความครบถ้วนสมบูรณ์ และความโปร่งใส ซึ่งแตกต่างจากกรอบการทบทวนวรรณกรรมที่คาดว่า การบริหารความเสี่ยงแต่ละด้านอาจสนับสนุนคุณภาพข้อมูลทางการบัญชี ความแตกต่างนี้อาจเกิดจากบริบทของโรงพยาบาลในสังกัดกองทัพบกที่มีระเบียบและขั้นตอนควบคุมการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน ทำให้คุณภาพข้อมูลบางมิติขึ้นอยู่กับการควบคุมด้านการปฏิบัติการและการปฏิบัติตามกฎระเบียบมากกว่าความเสี่ยงด้านการเงิน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาอิทธิพลของระบบสารสนเทศทางการบัญชีภาครัฐที่มีผลต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีของโรงพยาบาลในสังกัดกองทัพบก ผลการวิจัยพบว่าความเสถียรของระบบ ความง่ายต่อการใช้งาน และความปลอดภัยและการเข้าถึงข้อมูลมีอิทธิพลเชิงบวกต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีหลายมิติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเฉพาะความถูกต้อง ความครบถ้วนสมบูรณ์ และความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจสอดคล้องกับแนวคิดของ DeLone & McLean (2003) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพของระบบและคุณภาพของข้อมูล รวมทั้ง กาญจนาวดี โพธิ์จา และจิตติภรณ์ สันจรรณศักดิ์ (2568) ที่พบว่าระบบสารสนเทศทางการบัญชีที่มีประสิทธิภาพช่วยยกระดับคุณภาพข้อมูล นิติยา ใจฝัน และมัตติมา กรงเด็น (2566) ที่พบว่าการใช้ระบบ New GFMS Thai อย่างมีประสิทธิภาพช่วยลดข้อผิดพลาดและสนับสนุนการจัดทำรายงานทางการเงิน และ Cram et al. (2023) ที่ให้ความสำคัญกับความมั่นคงปลอดภัยและการควบคุมสิทธิ์การเข้าถึงข้อมูล

อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยไม่สนับสนุนความสัมพันธ์ในทุกมิติ โดยความเสถียรของระบบไม่มีอิทธิพลต่อความโปร่งใสของข้อมูลทางการบัญชี ซึ่งแตกต่างจากข้อคาดการณ์จากการทบทวนวรรณกรรม ทั้งนี้ อาจเนื่องจากความโปร่งใสไม่ได้ขึ้นอยู่กับเสถียรภาพทางเทคนิคของระบบเพียงอย่างเดียว แต่ยังเกี่ยวข้องกับการกำหนดสิทธิ์การตรวจสอบย้อนกลับ และกระบวนการควบคุมข้อมูลของหน่วยงาน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อศึกษาอิทธิพลของทักษะของบุคลากรที่มีผลต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีของโรงพยาบาลในสังกัดกองทัพบก ผลการวิจัยพบว่า ความเข้าใจมาตรฐานบัญชีภาครัฐและการจัดการข้อมูลทางการบัญชีมีอิทธิพลต่อคุณภาพข้อมูลทุกมิติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ขณะที่ความเข้าใจระเบียบการบัญชีของหน่วยงานภาครัฐมีอิทธิพลเฉพาะบางมิติ ผลดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ Boyatzis (1982) ที่ให้ความสำคัญกับความรู้ ทักษะ และความสามารถในการปฏิบัติงาน รวมทั้ง ชุตินา มากแบน (2567) ที่พบว่าความรู้ด้านมาตรฐานบัญชี

ภาครัฐและระเบียบการเงินการคลังช่วยเพิ่มความถูกต้องและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน สุธีรา ทิพย์วิวัฒนพนา และคณะ (2567) ที่พบว่าการประยุกต์ใช้ความรู้ การวิเคราะห์ และการจัดการข้อมูลมีอิทธิพลเชิงบวกต่อคุณภาพการปฏิบัติงาน และ Fadjat et al. (2022) ที่พบว่าสมรรถนะของบุคลากรมีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีและคุณภาพข้อมูล

อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยบางส่วนแตกต่างจากข้อคาดการณ์จากการทบทวนวรรณกรรม เนื่องจากความเข้าใจระเบียบการบัญชีของหน่วยงานภาครัฐไม่มีอิทธิพลต่อความถูกต้องและความโปร่งใส แต่มีอิทธิพลต่อความครบถ้วนสมบูรณ์และความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ทั้งนี้ ความแตกต่างดังกล่าวอาจเกิดจากการปฏิบัติงานด้านบัญชีภาครัฐที่มีได้อาศัยเพียงความเข้าใจระเบียบ แต่ต้องอาศัยความสามารถในการประยุกต์ใช้มาตรฐานและการจัดการข้อมูลร่วมกัน จึงทำให้ความเข้าใจระเบียบเพียงด้านเดียวไม่ส่งผลต่อคุณภาพข้อมูลทุกมิติ

ผลการวิจัยส่วนใหญ่สอดคล้องกับแนวคิดและงานวิจัยที่ทบทวนไว้ โดยพบว่าอิทธิพลของการบริหารความเสี่ยงระบบสารสนเทศทางการบัญชีภาครัฐ และทักษะของบุคลากรต่อคุณภาพข้อมูลทางการเงินบัญชี มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในหลายมิติ อย่างไรก็ตาม ยังพบความแตกต่างในบางมิติ แสดงให้เห็นว่าอิทธิพลของปัจจัยดังกล่าวไม่ได้เกิดขึ้นในระดับเดียวกันทุกองค์ประกอบ ซึ่งอาจขึ้นอยู่กับลักษณะของปัจจัยและบริบทการดำเนินงานของโรงพยาบาลในสังกัดกองทัพบก

การวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า คุณภาพข้อมูลทางการเงินบัญชีไม่ได้ขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านใดด้านหนึ่ง แต่เกิดจากการเชื่อมโยงระหว่างการบริหารความเสี่ยง ระบบสารสนเทศทางการบัญชีภาครัฐ และทักษะของบุคลากร ทั้งนี้ ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าแต่ละปัจจัยมีอิทธิพลต่อคุณภาพข้อมูลทางการเงินบัญชีในแต่ละมิติแตกต่างกัน โดยเฉพาะด้านความถูกต้อง ความครบถ้วนสมบูรณ์ ความโปร่งใส และความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ซึ่งเป็นข้อค้นพบที่ช่วยอธิบายปัจจัยสำคัญในการยกระดับคุณภาพข้อมูลทางการเงินบัญชีของโรงพยาบาลในสังกัดกองทัพบกได้อย่างเป็นรูปธรรม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

1.1 โรงพยาบาลในสังกัดกองทัพบกควรส่งเสริมการบริหารความเสี่ยงด้านการปฏิบัติการ ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างต่อเนื่อง เพื่อยกระดับคุณภาพข้อมูลทางการเงินบัญชีให้มีความถูกต้อง ครบถ้วน โปร่งใส และสามารถนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ควรพัฒนาระบบสารสนเทศทางการบัญชีภาครัฐให้มีความเสถียร ใช้งานง่าย และมีมาตรการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลที่เหมาะสม เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือของข้อมูลทางการเงินบัญชีและสนับสนุนการบริหารจัดการองค์กรในยุคดิจิทัล

1.3 ควรส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการเงินและบัญชี โดยเฉพาะความรู้ด้านมาตรฐานบัญชีภาครัฐ การจัดการข้อมูลทางการเงินบัญชี และทักษะด้านดิจิทัล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดทำและใช้ประโยชน์จากข้อมูลทางการเงินบัญชีของหน่วยงาน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาต่อยอดอิทธิพลของการบริหารความเสี่ยง ระบบสารสนเทศทางการบัญชีภาครัฐ และทักษะของบุคลากรต่อคุณภาพข้อมูลทางการเงินบัญชี โดยพิจารณาตัวแปรเพิ่มเติมที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดทำ

ข้อมูล เช่น การควบคุมภายใน การสนับสนุนจากผู้บริหาร หรือประสิทธิภาพของการตรวจสอบภายใน เพื่อเพิ่มความสามารถของแบบจำลองในการอธิบายความแปรปรวนของคุณภาพข้อมูลทางการบัญชี

2.2 ควรพัฒนาแบบจำลองการวิจัยโดยศึกษาบทบาทของตัวแปรส่งผ่านหรือตัวแปรกำกับ เช่น ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน หรือการสนับสนุนจากองค์กร เพื่ออธิบายกลไกความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารความเสี่ยง ระบบสารสนเทศทางการบัญชีภาครัฐ และทักษะของบุคลากรกับคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

2.3 ควรศึกษาเปรียบเทียบแบบจำลองที่มีตัวแปรเพิ่มเติมกับแบบจำลองเดิม เพื่อพิจารณาการเปลี่ยนแปลงของค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) และประเมินว่าปัจจัยใดสามารถเพิ่มความสามารถในการอธิบายและพยากรณ์คุณภาพข้อมูลทางการบัญชีได้มากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนาวดี โพธิ์จา, และฐิตาภรณ์ สีนจฺญุศักดิ์. (2568). อิทธิพลเทคโนโลยีทางการบัญชีและสมรรถนะของผู้ทำบัญชีภาครัฐที่ส่งผลต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชี. *วารสารส่งเสริมและพัฒนาวิชาการสมัยใหม่*, 9(2), 15–30. <https://so12.tci-thaijo.org/index.php/MADPIADP/article/view/3773>
- กิตติยา จิตต์อาจหาญ. (2566). การบริหารความเสี่ยงในการปฏิบัติงานทางการเงินที่มีต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในกรุงเทพมหานครในสถานการณ์แพร่ระบาดของโควิด-19. *วารสารรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*, 6(1), 226–238. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/SSRUJPD/article/view/263780>
- ชุตินา มากแบน. (2567). ปัจจัยในการปฏิบัติงานที่มีผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานการเงินและบัญชีของสำนักงานศาลยุติธรรม. *วารสารวิทยาการจัดการปริทัศน์*, 25(2), 208–219. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/msaru/article/view/269946>
- นิติกรณ์ จันทรสุริยะศักดิ์, นุชรี พิทักษ์, มณีวรรณ ศรีปาน, พยุงศรี ดีโคตร, และ วนิดา ณ ลำพูน. (2564). ผลกระทบของการควบคุมภายในด้านการบัญชีที่ดีที่มีต่อความสำเร็จในการดำเนินงานทางการเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดหนองบัวลำภู. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง*, 8(2), 71–85. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/JLPRU/article/view/231329>
- นิตยา ใจฝัน และมัตติมา กรงเต็น. (2566). ระบบการปฏิบัติงานและระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐแบบอิเล็กทรอนิกส์ใหม่ที่ส่งผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ. *วารสารวิทยาการจัดการปริทัศน์*, 25(2), 195–207. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/msaru/article/view/269885>
- ประสูติ ช่างสีสุก และฐิตาภรณ์ สีนจฺญุศักดิ์. (2567). สมรรถนะและคุณภาพของระบบสารสนเทศทางการบัญชีที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของข้อมูลทางการเงินของกลุ่มธุรกิจการผลิตขนาดใหญ่ในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*, 14(3), 11–25. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/neuarj/article/view/272298>
- สุธีรา ทิพย์วิวัฒน์พจนา, ทิพยาภรณ์ ปัตถา, กาญจนา คูมา, สนธิญา สุวรรณราช, และสรวิชญ์ บุญวุฒิ. (2567). ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อคุณภาพการปฏิบัติงานของนักบัญชี. *วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี*, 7(1), 65–79. <http://so07.tci-thaijo.org/index.php/JMCR/article/view/4280>

- Boyatzis, R. E. (1982). *The competent manager: A model for effective performance*. John Wiley & Sons.
- Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission. (2017). *Enterprise risk management: Integrating with strategy and performance*. <https://www.coso.org/guidance-erm>
- Cram, W. A., Wang, T., & Yuan, J. (2023). Cybersecurity research in accounting information systems: A review and framework. *Journal of Emerging Technologies in Accounting*, 20(1), 15–38. <https://doi.org/10.2308/JETA-2020-081>
- DeLone, W. H., & McLean, E. R. (2003). *The DeLone and McLean model of information systems success: A ten-year update*. *Journal of Management Information Systems*, 19(4), 9–30. <https://doi.org/10.1080/07421222.2003.11045748>
- Davis, F. D. (1989). Perceived usefulness, perceived ease of use, and user acceptance of information technology. *MIS Quarterly*, 13(3), 319–340. <https://doi.org/10.2307/249008>
- Fadjar, A., Riyanto, I., & Septiana, W. (2022). The role of user competence in the implementation of accounting information systems and its impact on the quality of accounting information. *Central Asia and the Caucasus*, 23(1), 5118–5131. <https://ca-c.org/index.php/cac/article/view/537>
- Meiryani, Suzan, L., tsudrajat, J., & Daud, Z. M. (2020). Accounting information systems as a critical success factor for increased quality of accounting information. *Revista ESPACIOS*, 41(15), 2–8. <https://www.revistaespacios.com/a20v41n15/20411502.html>

ปัจจัยการเรียนรู้ทางสังคมที่มีต่อความยึดมั่นในวิชาชีพ
ของนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี วิทยาลัยอาชีวศึกษาแห่งหนึ่งในจังหวัดชลบุรี
Social Learning Factors Affecting Professional Commitment of
Accounting Students at a Vocational College in Chon Buri Province

นวพร แซ่อึ้ง^{1*} และ สุนา สุทธิเกียรติ²
Nawaporn Sae-urng^{1*} and Suna Sudhikiat²

^{1,2}หลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธนบุรี

^{1,2}Master of Accountancy Program, Faculty of Accountancy Thonburi University

*Corresponding Author E-mail: nawaporn.sae@e-tech.ac.th

Received: Jun 2, 2026; Revised: Jul 9, 2026; Accepted: Jul 27, 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยการเรียนรู้ทางสังคมที่มีต่อความยึดมั่นในวิชาชีพของนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี วิทยาลัยอาชีวศึกษาแห่งหนึ่งในจังหวัดชลบุรี กลุ่มประชากรคือนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.3) และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.2) จำนวน 422 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า

ระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อปัจจัยการเรียนรู้ทางสังคมพิจารณารายด้านดังนี้ ด้านแรงจูงใจ ด้านการให้ความสนใจ ด้านการจดจำ และด้านการนำไปปฏิบัติ อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.103 , 4.086, 3.739 และ 3.731 ตามลำดับ ระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อความยึดมั่นในวิชาชีพด้านความยึดมั่นเชิงอารมณ์ ด้านความยึดมั่นตามบรรทัดฐานและด้านความยึดมั่นจากการคงอยู่ อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.100, 4.035 และ 4.031 ตามลำดับ และจากการทดสอบการสมมติฐานในภาพรวม ปัจจัยการเรียนรู้ทางสังคมสามารถอธิบายความแปรปรวนของความยึดมั่นในวิชาชีพของนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชีได้ร้อยละ 70.30 โดยปัจจัยการเรียนรู้ทางสังคมที่ส่งผลสูงสุด คือด้านแรงจูงใจ ($\beta = 0.584$) รองลงมาคือด้านการให้ความสนใจ ($\beta = 0.176$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้ด้านการจดจำ และ การนำไปปฏิบัติ ไม่ส่งผลต่อความยึดมั่นในวิชาชีพของนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชีอย่างมีนัยสำคัญในการศึกษาครั้งนี้

คำสำคัญ: การเรียนรู้ทางสังคม ความยึดมั่นในวิชาชีพ นักศึกษาสาขาบัญชี วิทยาลัยอาชีวศึกษา ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม

Abstract

The objective of this research was to examine social learning factors affecting the professional commitment of accounting students at a vocational college in Chon Buri Province. The population consisted of 422 students, comprising third-year Vocational Certificate and second-year High Vocational Certificate students. The research instrument utilized was a questionnaire. Data were analyzed using percentages, means, standard deviations, and Multiple Regression Analysis.

The research findings revealed that

the respondents' opinions toward social learning factors were at a high level across all dimensions, with mean scores for Motivation, Attention, Retention, and Reproduction at 4.103, 4.086, 3.739, and 3.731, respectively. Similarly, their opinions toward professional commitment were also at a high level in all dimensions, with mean scores for Affective Commitment, Normative Commitment, and Continuance Commitment at 4.100, 4.035, and 4.031, respectively. Furthermore, overall hypothesis testing indicated that social learning factors could explain 70.30% of the variance in the professional commitment of accounting students. Specifically, Motivation had the highest significant impact ($\beta=0.584$), followed by Attention ($\beta=0.176$) at the 0.05 statistical significance level. Conversely, Retention and Reproduction did not show any significant effect on the professional commitment of accounting students in this study.

Keywords: Social Learning, Professional Commitment, Accounting Students, Vocational College, Social Learning Theory

บทนำ

ในยุคที่เทคโนโลยีและนวัตกรรมเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว อาชีวศึกษากลายเป็นอีกหนึ่งทางเลือกสำคัญในการพัฒนาทักษะที่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน อาชีวศึกษาในประเทศไทยได้รับการส่งเสริมอย่างจริงจังภายใต้นโยบาย "Thailand 4.0" โดยเน้นการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจริง (dual system) เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่ผสมผสานการเรียนรู้ในห้องเรียนกับการได้รับประสบการณ์จริงในสถานที่ทำงาน ผู้เรียนจะได้นำความรู้ทางทฤษฎีไปประยุกต์ใช้จริงฝึกฝนทักษะที่จำเป็นและได้รับประสบการณ์ตรงจากสถานประกอบการ จึงมีการพัฒนาหลักสูตรขึ้นเพื่อใช้ในการจัดการศึกษาด้านวิชาชีพเพื่อยกระดับการศึกษาสายวิชาชีพของบุคคลให้สูงขึ้นสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป้าหมายในการพัฒนาประเทศ แผนการศึกษาแห่งชาติและความต้องการแรงงานของสถานประกอบการ (สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ กระทรวงศึกษาธิการ, 2567) โดยหลักสูตร สาขาวิชาการบัญชีของนักศึกษาระดับอาชีวศึกษามุ่งผลิตนักศึกษาสายอาชีพให้มีคุณภาพให้มีความสอดคล้องกับกรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติประกอบด้วยผลลัพธ์การเรียนรู้อย่างน้อยใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณธรรมจริยธรรม คุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีจรรยาบรรณวิชาชีพ มีเจตคติและ

กิจนิสัยที่ดี ด้านความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ ข้อเท็จจริงหลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสาขาที่เรียนโดยเน้นความรู้เชิงทฤษฎีและหรือข้อเท็จจริงเป็นหลัก ด้านทักษะความสามารถในการปฏิบัติงานซึ่งบุคคลนั้นควรทำได้ เมื่อได้รับมอบหมาย ทักษะการใช้ภาษาและ เทคโนโลยีดิจิทัล ทักษะการเรียนรู้ด้านความสามารถในการประยุกต์ใช้และความรับผิดชอบที่เกิดจากกระบวนการเรียนรู้ การใช้ความรู้ ทักษะทางสังคมในการทำงานร่วมกับผู้อื่น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2567)

จากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นพบว่า ผู้สำเร็จการศึกษาบางส่วนไม่ศึกษาต่อสาขาบัญชีและไม่เข้าสู่วิชาชีพ บัณฑิตที่ส่งผลให้นักศึกษาที่จบการศึกษาในสาขาการบัญชี ไม่เข้าสู่วิชาชีพบัญชีคือทัศนคติและการยอมรับในวิชาชีพ ความรู้สึกไม่มั่นใจในความก้าวหน้าในหน้าที่การงานทางวิชาชีพ ความไม่มั่นคงในการประกอบอาชีพ การได้รับค่าตอบแทนที่ไม่คุ้มค่าเหมาะสมกับภาระงานที่ได้รับ มีการเปลี่ยนสายในการศึกษาต่อในสาขาอื่น รวมทั้งขาดใจรักในวิชาชีพส่งผลให้มีแนวโน้มการขาดแคลนผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีในอนาคต (ฐิตาภรณ์ สันจรรย์ศักดิ์ และคณะ, 2558) ดังนั้นเพื่อยกระดับคุณภาพและพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีในอนาคต การเรียนรู้ทางสังคมทางวิชาชีพพระยงก่อนเข้าสู่วิชาชีพพระยงนี้เป็นช่วงเวลาที่ศึกษาอยู่ในสถาบันการศึกษาภายใต้กระบวนการเรียน การสอนและกิจกรรมต่างๆ รวมทั้งการฝึกงานและการฝึกประสบการณ์จากสถานประกอบการโดยตรง ซึ่งกระบวนการ การถ่ายทอดที่เกิดขึ้นในช่วงก่อนเข้าสู่วิชาชีพเป็นช่วงที่สำคัญที่จะสร้างการยึดมั่นในวิชาชีพ ทัศนคติที่ดี ตระหนักถึงความสำคัญของวิชาชีพ และจริยธรรมทางวิชาชีพบัญชี ส่งผลต่อการเป็นผู้ประกอบการวิชาชีพที่มีคุณธรรมจริยธรรม มีจรรยาบรรณในวิชาชีพที่เหมาะสม จากการทบทวนวรรณกรรมการศึกษาของวรวีทยา เลหาเมษณี และคณะ (2560) ซึ่งพบว่าการถ่ายทอดทางสังคมเชิงวิชาชีพมีอิทธิพลต่อความยึดมั่นในวิชาชีพของนักศึกษาบัญชี การศึกษาในบริบทของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาและพิจารณาการถ่ายทอดทางสังคมเชิงวิชาชีพในภาพรวม ขณะที่ยังมีข้อจำกัดในการอธิบายปัจจัยการเรียนรู้ทางสังคมตามแนวคิดของ Bandura (1971) ซึ่งประกอบด้วย การให้ความสนใจ (Attention) การจดจำ (Retention) การนำไปปฏิบัติ (Reproduction) และแรงจูงใจ (Motivation) ที่อาจส่งผลต่อความยึดมั่นในวิชาชีพแตกต่างกัน นอกจากนี้ ยังพบว่าการศึกษาในบริบทของนักศึกษาระดับอาชีวศึกษาซึ่งมีลักษณะการเรียนรู้ที่เน้นการฝึกปฏิบัติจริงและการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการตั้งแต่ระหว่างศึกษายังมีอยู่อย่างจำกัด ดังนั้นการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จึงมุ่งเติมเต็มองค์ความรู้ โดยศึกษาปัจจัยการเรียนรู้ทางสังคมตามแนวคิดของ Bandura ที่มีต่อความยึดมั่นในวิชาชีพของนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชีระดับอาชีวศึกษา เพื่อให้เกิดความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งเสริมการสร้างการยึดมั่นในวิชาชีพบัญชีและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น แสดงให้เห็นว่าการสร้างผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีที่มีคุณภาพมีใจรักในวิชาชีพต้องเริ่มตั้งแต่การถ่ายทอดทางสังคมเชิงวิชาชีพในระยะเริ่มแรกก่อนเข้าสู่วิชาชีพเพื่อปลูกฝังค่านิยมและทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ โดยผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาปัจจัยการเรียนรู้ทางสังคมที่มีต่อความยึดมั่นในวิชาชีพของนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชีระดับอาชีวศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษาแห่งหนึ่งในจังหวัดชลบุรี ซึ่งเป็นจังหวัดที่เป็นฐานการผลิตอุตสาหกรรม และเป็นที่ตั้งของนิคมอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ระดับประเทศจึงต้องการผู้ประกอบการวิชาชีพทางด้านบัญชีเป็นจำนวนมาก โดยกระบวนการถ่ายทอดที่เกิดขึ้นในช่วงนี้ จะช่วยสร้างความเข้าใจและทัศนคติที่ถูกต้องแก่ผู้ประกอบการวิชาชีพได้ดี ส่งผลต่อความยึดมั่นในวิชาชีพต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยการเรียนรู้ทางสังคมที่มีต่อความยึดมั่นในวิชาชีพของนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี วิทยาลัยอาชีวศึกษาแห่งหนึ่งในจังหวัดชลบุรี

ขอบเขตการวิจัย

1. **ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง** ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ นักศึกษาอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) สาขาการบัญชี ในวิทยาลัยอาชีวศึกษาแห่งหนึ่งในจังหวัดชลบุรี จำนวน 422 คน ในปีการศึกษา 2568 และผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมด (Census Study)

2. **ขอบเขตด้านเนื้อหาและตัวแปรในการวิจัย** ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาปัจจัยการเรียนรู้ทางสังคมที่มีต่อความยึดมั่นในวิชาชีพของนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี วิทยาลัยอาชีวศึกษาแห่งหนึ่งในจังหวัดชลบุรี โดยการวิจัยในครั้งนี้กำหนดตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาดังนี้

ตัวแปรอิสระคือ ปัจจัยการเรียนรู้ทางสังคมตามแนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) ของ Bandura (1971) ประกอบไปด้วย การให้ความสนใจ (Attention) การจดจำ (Retention) การนำไปปฏิบัติ (Reproduction) และ แรงจูงใจ (Motivation)

ตัวแปรตาม คือ ความยึดมั่นในวิชาชีพตามแนวคิดและทฤษฎีของ Morrow & Goetz (1988) ประกอบด้วย ความยึดมั่นเชิงอารมณ์ (Affective Commitment) ความยึดมั่นจากการคงอยู่ (Continuance Commitment) และความยึดมั่นตามบรรทัดฐาน (Normative Commitment)

การทบทวนวรรณกรรม

1. ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory)

ทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมทางสังคมที่พัฒนาโดย Albert Bandura (Bandura, 1971) ซึ่งกล่าวว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการทางปัญญา (Cognitive Process) ที่เกิดขึ้นในบริบททางสังคมมนุษย์เราสามารถเรียนรู้พฤติกรรมต่าง ๆ ได้จากการสังเกต การเลียนแบบ และการมองเห็นจาก พฤติกรรมของผู้อื่นนอกเหนือจากการเรียนรู้ จากประสบการณ์ตรง (Direct Experience) เพียงอย่างเดียวแล้วนำมาปรับใช้เป็นแบบแผนในการกำหนด พฤติกรรมของตนเอง วิธีการเรียนรู้ของมนุษย์ เป็นสิ่งที่นักการศึกษาและนักจิตวิทยาสนใจมาเป็นเวลานานหลาย ศตวรรษ โดยหลักการสำคัญ ของทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) เป็นแนวทางของ การเรียนรู้ไม่ใช่แค่กระบวนการทางพฤติกรรมเท่านั้น แต่เป็นกระบวนการ ทางปัญญา (Cognitive Process) ที่เกิดขึ้นในบริบททางสังคมของการเรียนรู้ สามารถเกิดขึ้นได้จากการสังเกตพฤติกรรมและการสังเกตผลลัพธ์ ของพฤติกรรมการเรียนรู้ โดยประกอบด้วย 4 ปัจจัยหลักดังนี้

1.1 การให้ความสนใจ (Attention)

ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนแรกและสำคัญที่สุดของการเรียนรู้แบบสังเกตการณ์ ผู้เรียนจะต้องให้ความสนใจและ จดจ่อกับพฤติกรรมของแบบอย่าง (Model) อย่างแท้จริง การที่บุคคลจะให้ความสนใจหรือไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัย

หลายประการเช่น ลักษณะของแบบอย่าง (Model Characteristics) ลักษณะของผู้สังเกตการณ์ (Observer Characteristics) และลักษณะของพฤติกรรม (Behavior Characteristics)

1.2 การจดจำ (Retention)

หลังจากที่ผู้เรียนให้ความสนใจและสังเกตพฤติกรรมของแบบอย่างที่ต้องการแล้ว ขั้นตอนต่อไปคือการจดจำและเก็บรักษาข้อมูลพฤติกรรมนั้นไว้ในความทรงจำในรูปแบบสัญลักษณ์หรือในรูปแบบของภาษา ผู้เรียนต้องสามารถจดจำรายละเอียดของพฤติกรรมนั้นได้อย่างแม่นยำเพื่อที่จะสามารถทำซ้ำพฤติกรรมได้โดยการทบทวนด้วยภาพหรือคำพูดจะช่วยให้เกิดการจดจำได้

1.3 การนำไปปฏิบัติ (Reproduction)

เมื่อผู้เรียนจดจำพฤติกรรมนั้นได้แล้ว ขั้นตอนต่อไปคือการนำความทรงจำนั้นมาปฏิบัติจริง หรือการแสดงพฤติกรรมที่สังเกตเห็นออกมา ขั้นตอนนี้ไม่ใช่แค่การเลียนแบบ แบบตรงไปตรงมาแต่ยังรวมถึงการปรับปรุงและดัดแปลงพฤติกรรมให้เข้ากับความสามารถและสถานการณ์ของตนเอง

1.4 แรงจูงใจ (Motivation)

ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนสุดท้ายที่กำหนดว่าผู้เรียนจะเลือกที่จะแสดงพฤติกรรมที่เรียนรู้มาหรือไม่ แรงจูงใจเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การเรียนรู้แบบสังเกตการณ์ประสบความสำเร็จอย่างสมบูรณ์ แรงจูงใจนี้สามารถมาจากแหล่งต่าง ๆ เช่น การเสริมแรงทางตรง (Direct Reinforcement) ผู้เรียนได้รับรางวัลหรือคำชมเชยจากการแสดงพฤติกรรมนั้นโดยตรง การเสริมแรงแบบตัวแทน (Vicarious Reinforcement) ผู้เรียนสังเกตเห็นว่าแบบอย่างได้รับรางวัลหรือผลลัพธ์ที่ดีจากการแสดงพฤติกรรมนั้น ทำให้มีแนวโน้มที่จะเลียนแบบพฤติกรรมนั้นและการเสริมแรงทางตนเอง (Self-Reinforcement) ผู้เรียนรู้สึกภูมิใจหรือพอใจในตัวเองเมื่อสามารถทำพฤติกรรมนั้นได้

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการยึดมั่นในวิชาชีพ

ความผูกพันต่อองค์กร (Organizational Commitment) เป็นแนวคิดสำคัญในสาขาวิชาพฤติกรรมองค์กร และจิตวิทยาอุตสาหกรรม ซึ่งได้รับการศึกษาอย่างกว้างขวาง โดยงานวิจัยของ Morrow & Goetz (1988) ได้นำเสนอว่าความยึดมั่นในอาชีพมีลักษณะคล้ายความผูกพันในองค์กร ด้วยแนวคิดหลักของ Organizational Commitment สามารถจำแนกออกได้เป็น 3 มิติ ได้แก่

2.1 ความยึดมั่นเชิงอารมณ์ (Affective Commitment)

ความยึดมั่นเชิงอารมณ์ คือ ความรู้สึกผูกพันและมีความภาคภูมิใจในวิชาชีพ บุคคลเลือกที่จะอยู่ในวิชาชีพเพราะ "รักและเชื่อมั่น" ในคุณค่าของวิชาชีพนั้นเนื่องจากการยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพเป็นสิ่งสะท้อนต่อเป้าหมายในชีวิตที่ต้องมีความรู้ ทักษะวิชาชีพและประสบการณ์ที่ต้องใช้ระยะเวลาในการฝึกฝน ความยึดมั่นภูมิใจในวิชาชีพยังส่งผลต่อคุณภาพการปฏิบัติงานและการตระหนักถึงจริยธรรมวิชาชีพ ความยึดมั่นความผูกพันทางอารมณ์ (Affective Commitment) ซึ่งมีการพัฒนามาจากแนวคิดหลักของความผูกพันต่อองค์กร (Organizational Commitment) ตามแนวคิดของ Meyer et al. (1993)

2.2 ความยึดมั่นจากการคงอยู่ (Continuance Commitment)

ความยึดมั่นจากการคงอยู่ คือการยึดมั่นในวิชาชีพเพราะตระหนักถึงต้นทุนในการเปลี่ยนวิชาชีพ เช่น เวลาที่ลงทุนไปกับการศึกษา การฝึกอบรม หรือโอกาสทางอาชีพที่อาจลดลงหากมีการเปลี่ยนวิชาชีพหรือเปลี่ยนสายการทำงาน ความผูกพันประเภทนี้คือการตัดสินใจที่อ้างอิงจากต้นทุนและผลตอบแทน ซึ่งเป็นปัจจัยทางเศรษฐกิจเป็นหลัก นักศึกษาที่อยู่ในกลุ่มนี้จะคิดอย่างรอบคอบว่าทางเลือกไหนคุ้มค่าที่สุด การเข้าทำงานเลยอาจเป็นทางเลือกที่

เหมาะสมเพราะสามารถสร้างรายได้ที่มั่นคงและรวดเร็ว เพื่อนำเงินไปใช้จ่ายหรือช่วยเหลือครอบครัว ซึ่งถือเป็นผลตอบแทนที่จับต้องได้มากกว่าการลงทุนเรียนต่อที่ต้องใช้เวลาและเงินในทางกลับกันบางคนอาจเลือกเรียนต่อเพราะคำนวณแล้วว่าการมีวุฒิการศึกษาสูงขึ้นในอนาคตจะช่วยให้ได้รับค่าตอบแทนที่สูงขึ้นและมีโอกาสเติบโตในหน้าที่การงานที่มั่นคงกว่าในระยะยาว

2.3 ความยึดมั่นตามบรรทัดฐาน (Normative Commitment)

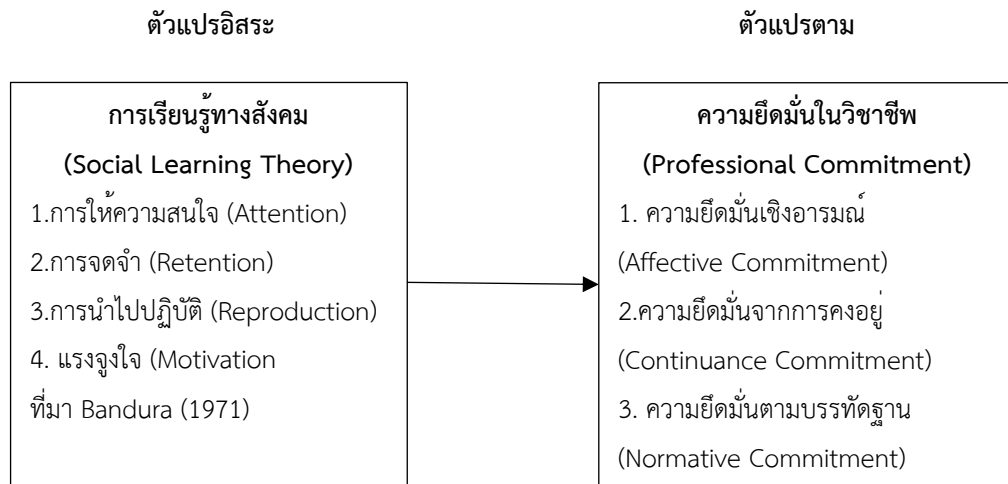
ความยึดมั่นตามบรรทัดฐาน คือความรู้สึกว่าตนเองมีหน้าที่ทางจริยธรรมและคุณธรรมที่จะปฏิบัติหน้าที่ในวิชาชีพต่อไป เช่น การรักษามาตรฐานความซื่อสัตย์และจรรยาบรรณแนวคิดเรื่องความยึดมั่นในวิชาชีพมีความสำคัญอย่างยิ่งในวิชาชีพที่ต้องการความรับผิดชอบสูงเช่น วิชาชีพบัญชีซึ่งต้องอาศัยความซื่อสัตย์ ความเที่ยงธรรมและจรรยาบรรณในระดับสูง (Tsui & Cheng, 1999) โดยบุคคลที่มีระดับความยึดมั่นในวิชาชีพสูงมักจะยึดถือคุณธรรมในวิชาชีพและยอมปฏิเสธแรงกดดันที่ขัดต่อจรรยาบรรณในบริบทของการเรียนรู้ทางสังคม กระบวนการเรียนรู้จากผู้มีประสบการณ์ เช่น พี่เลี้ยง (mentor) หรือหัวหน้างานที่เป็นแบบอย่างที่ดีมีบทบาทสำคัญต่อการปลูกฝังความยึดมั่นในวิชาชีพโดยช่วยเสริมสร้างความเข้าใจต่อบทบาท หน้าที่ และค่านิยมของวิชาชีพอย่างลึกซึ้งและส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางจริยธรรมของบุคคล

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ทางสังคมและความยึดมั่นในวิชาชีพ

จากการศึกษาของฐิตาภรณ์ สีนจรรยาศักดิ์ และคณะ (2558) ได้ศึกษาเรื่องการเลือกประกอบอาชีพของบัญชีบัณฑิตไทย พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการไม่เลือกประกอบวิชาชีพ อาชีพบัญชีของบัญชียบัณฑิตเนื่องจากบัญชียบัณฑิตมองว่างานอาชีพนี้ไม่เหมาะกับรูปแบบของการใช้ชีวิตของตน ไม่มีความชื่นชอบที่จะเรียนบัญชีมาตั้งแต่ต้น แต่เรียนตามคำแนะนำของผู้ปกครองและค่าตอบแทนไม่คุ้มต่อความพยายามในการทำงาน ในส่วนของผู้ประกอบการมองว่าสาเหตุที่บัญชียบัณฑิตไม่เลือกประกอบอาชีพด้านบัญชีหรือเมื่อประกอบอาชีพด้านบัญชีระยะหนึ่งแล้วตัดสินใจเปลี่ยนไปทำงานในสายอื่นเนื่องจากบัญชียบัณฑิตขาดใจรักที่จะประกอบอาชีพบัญชีแสดงถึงความไม่มั่นคงในจำนวนของพนักงานในสายวิชาชีพบัญชี และอาจเกิดความขาดแคลนในอนาคตอันใกล้ และงานวิจัยของ ฐาสุภกร จันประเสริฐ และณัฐพงษ์ ธรรมรักษาสี (2558) ได้ศึกษาเรื่องการถ่ายทอดทางสังคมเชิงวิชาชีพกระบวนการพัฒนาสู่ความเป็นมืออาชีพในชีวิตการทำงานพบว่าการถ่ายทอดทางสังคมเชิงวิชาชีพเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการหล่อหลอมและพัฒนาบุคคลตั้งแต่อ่อนวัยเข้าสู่ชีวิตการทำงาน เมื่อเข้าสู่ชีวิตการทำงานและกระทั่งมีความมั่นคงในการทำงาน รวมถึงงานวิจัยวรวิทย์ เลาหะเมทธิ และคณะ (2560) ได้ศึกษาเรื่องการถ่ายทอดทางสังคมเชิงวิชาชีพความยึดมั่นในวิชาชีพ ความเชื่อด้านจริยธรรมและความสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบการวิชาชีพของนักศึกษาการบัญชี ผลการศึกษาครั้งนี้ทำให้เกิดความเข้าใจในอิทธิพลระหว่างการถ่ายทอดทางสังคมเชิงวิชาชีพกับความยึดมั่นผูกพันในวิชาชีพบัญชีซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาในต่างประเทศและข้อบังคับของสภาวิชาชีพบัญชีของไทย ซึ่งถือเป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ที่สนับสนุนแนวคิดของสภาวิชาชีพบัญชี ผลการศึกษาได้ชี้แนะแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรการบัญชีเพื่อส่งเสริมการศึกษาและการถ่ายทอดทางสังคมเชิงวิชาชีพที่เหมาะสมของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีในอนาคตต่อไป รวมถึงในสายงานวิชาชีพอื่นๆโดยที่ สุลี ทองวิเชียรและคณะ (2568) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงาน บรรยากาศองค์การ และความยึดผูกพันต่อองค์การของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลปทุมธานี ผลของการวิจัยพบว่า พยาบาลประเมินคุณภาพชีวิตการทำงานในโรงพยาบาลอยู่ในระดับปานกลาง ประเมินบรรยากาศองค์การอยู่ในระดับปานกลาง ความยึดมั่นผูกพันต่อองค์การอยู่ในระดับปานกลาง ความยึดมั่นผูกพันมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับบรรยากาศองค์การและมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงกับคุณภาพชีวิตการทำงาน

กรอบแนวคิดงานวิจัย

สำหรับการศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยการเรียนรู้ทางสังคมที่มีต่อความยึดมั่นในวิชาชีพของนักศึกษาสาขาวิชา การบัญชี วิทยาลัยอาชีวศึกษาแห่งหนึ่งในจังหวัดชลบุรี ผู้วิจัยได้ศึกษาตามกรอบแนวคิดดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานงานวิจัย

สมมติฐานหลักที่ 1 การเรียนรู้ทางสังคมมีผลต่อความยึดมั่นในวิชาชีพบัญชีด้านความยึดมั่นเชิงอารมณ์

สมมติฐานย่อยที่ 1.1 การเรียนรู้ทางสังคมด้านการให้ความสนใจมีผลต่อความยึดมั่นในวิชาชีพบัญชีด้านความยึดมั่นเชิงอารมณ์

สมมติฐานย่อยที่ 1.2 การเรียนรู้ทางสังคมด้านการจดจำมีผลต่อความยึดมั่นในวิชาชีพบัญชีด้านความยึดมั่นเชิงอารมณ์

สมมติฐานย่อยที่ 1.3 การเรียนรู้ทางสังคมด้านการนำไปปฏิบัติมีผลต่อความยึดมั่นในวิชาชีพบัญชีด้านความยึดมั่นเชิงอารมณ์

สมมติฐานย่อยที่ 1.4 การเรียนรู้ทางสังคมด้านแรงจูงใจ มีผลต่อความยึดมั่นในวิชาชีพบัญชีด้านความยึดมั่นเชิงอารมณ์

สมมติฐานหลักที่ 2 การเรียนรู้ทางสังคมมีผลต่อความยึดมั่นในวิชาชีพบัญชีด้านความยึดมั่นจากการคงอยู่

สมมติฐานย่อยที่ 2.1 การเรียนรู้ทางสังคมด้านการให้ความสนใจมีผลต่อความยึดมั่นในวิชาชีพบัญชีด้านความยึดมั่นจากการคงอยู่

สมมติฐานย่อยที่ 2.2 การเรียนรู้ทางสังคมด้านการจดจำมีผลต่อความยึดมั่นในวิชาชีพบัญชีด้านความยึดมั่นจากการคงอยู่

สมมติฐานย่อยที่ 2.3 การเรียนรู้ทางสังคมด้านการนำไปปฏิบัติมีผลต่อความยึดมั่นในวิชาชีพบัญชีด้านความยึดมั่นจากการคงอยู่

สมมติฐานย่อยที่ 2.4 การเรียนรู้ทางสังคมด้านแรงจูงใจ มีผลต่อความยึดมั่นในวิชาชีพบัญชีด้านความยึดมั่นจากการคงอยู่

สมมติฐานหลักที่ 3 การเรียนรู้ทางสังคมมีผลต่อความเชื่อมั่นในวิชาชีพบัญชีด้านความยึดมั่นตามบรรทัดฐาน

สมมติฐานย่อยที่ 3.1 การเรียนรู้ทางสังคมด้านการให้ความสนใจมีผลต่อความเชื่อมั่นในวิชาชีพบัญชีด้านความยึดมั่นตามบรรทัดฐาน

สมมติฐานย่อยที่ 3.2 การเรียนรู้ทางสังคมด้านการจดจำมีผลต่อความเชื่อมั่นในวิชาชีพบัญชีด้านความยึดมั่นตามบรรทัดฐาน

สมมติฐานย่อยที่ 3.3 การเรียนรู้ทางสังคมด้านการนำไปปฏิบัติมีผลต่อความเชื่อมั่นในวิชาชีพบัญชีด้านความยึดมั่นตามบรรทัดฐาน

สมมติฐานย่อยที่ 3.4 การเรียนรู้ทางสังคมด้านแรงจูงใจ มีผลต่อความเชื่อมั่นในวิชาชีพบัญชีด้านความยึดมั่นตามบรรทัดฐาน

สมมติฐานหลักที่ 4 การเรียนรู้ทางสังคมมีผลต่อความเชื่อมั่นในวิชาชีพบัญชี

สมมติฐานย่อยที่ 4.1 การเรียนรู้ทางสังคมด้านการให้ความสนใจมีผลต่อความเชื่อมั่นในวิชาชีพบัญชี

สมมติฐานย่อยที่ 4.2 การเรียนรู้ทางสังคมด้านการจดจำมีผลต่อความเชื่อมั่นในวิชาชีพบัญชี

สมมติฐานย่อยที่ 4.3 การเรียนรู้ทางสังคมด้านการนำไปปฏิบัติมีผลต่อความเชื่อมั่นในวิชาชีพบัญชี

สมมติฐานย่อยที่ 4.4 การเรียนรู้ทางสังคมด้านแรงจูงใจมีผลต่อความเชื่อมั่นในวิชาชีพบัญชี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพสาขาการบัญชี ชั้นปีที่ 3 จำนวน 227 คน และนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงชั้นปีที่ 2 สาขาการบัญชี จำนวน 195 คน ซึ่งมีจำนวนรวมทั้งสิ้น 422 คนที่กำลังศึกษาในวิทยาลัยอาชีวศึกษาแห่งหนึ่งในจังหวัดชลบุรีในปีการศึกษา 2568 เนื่องจากนักศึกษาทั้ง 2 กลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่กำลังจะสำเร็จการศึกษาซึ่งจะมีการเลือกศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นและเลือกประกอบวิชาชีพบัญชีในอนาคต การวิจัยในครั้งนี้ได้เก็บข้อมูลจากกลุ่มประชากรทั้งหมด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง โดยใช้เครื่องมือเป็นแบบสอบถามโดยแบ่งรายละเอียดของคำถามที่ใช้การสอบถามออกเป็น 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วยคำถามจำนวนทั้งสิ้น 7 ข้อ ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา เกรดเฉลี่ยสะสม อายุ การทำงานหรือฝึกงานที่เกี่ยวข้องกับงานบัญชี ประสบการณ์ทำงาน และประเภทธุรกิจที่ทำงาน โดยคำถามเป็นลักษณะคำถามปลายปิด

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามที่เกี่ยวข้องกับระดับความคิดเห็นที่มีต่อกระบวนการเรียนรู้ทางสังคมของนักศึกษาสาขาการบัญชีที่กำลังศึกษาในระดับอาชีวศึกษาโดยคำถามมาจากตามแนวคิดและทฤษฎี การเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) ของ Bandura (1971) โดยแบ่งเป็น 4 ด้านประกอบด้วย ด้านการให้ความสนใจ ด้านการจดจำ ด้านการนำไปปฏิบัติ และด้านแรงจูงใจ แบ่งเป็นด้านละ 6 ข้อ เป็นจำนวนทั้งสิ้น 24 ข้อ โดยคำถามเป็นลักษณะคำถามปลายปิด

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามที่เกี่ยวข้องกับระดับความคิดเห็นที่มีต่อการยึดมั่นในวิชาชีพของนักศึกษาสาขาการบัญชีที่กำลังศึกษาในระดับอาชีวศึกษา โดยคำถามมาจากตามแนวคิดและทฤษฎีของความยึดมั่นในวิชาชีพของ Morrow & Goetz (1988) โดยแบ่งเป็น 3 ด้าน ซึ่งจะประกอบไปด้วยความยึดมั่นเชิงอารมณ์ ด้านความยึดมั่นจากการคงอยู่และด้านความยึดมั่นตามบรรทัดฐาน แบ่งเป็นด้านละ 6 ข้อ เป็นจำนวนทั้งสิ้น 18 ข้อ โดยคำถามเป็นลักษณะคำถามปลายปิด

เลือกใช้มาตรวัดแบบ Rating Scale จาก Likert scale สำหรับแบบสอบถามส่วนที่ 2 การเรียนรู้ทางสังคม และส่วนที่ 3 การยึดมั่นในวิชาชีพ โดยแบ่งเกณฑ์เป็น 5 ระดับดังนี้

- 5 หมายถึง มีระดับความคิดเห็น มากที่สุด
- 4 หมายถึง มีระดับความคิดเห็น มาก
- 3 หมายถึง มีระดับความคิดเห็น ปานกลาง
- 2 หมายถึง มีระดับความคิดเห็น น้อย
- 1 หมายถึง มีระดับความคิดเห็น น้อยที่สุด

3. การสร้างและการทดสอบเครื่องมือ

3.1 ผู้วิจัยทำการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร บทความ แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยการเรียนรู้ทางสังคมที่มีต่อความยึดมั่นในวิชาชีพของนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชีตลอดจนทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อมาสร้างเป็นแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดที่วางไว้

3.2 ผู้วิจัยได้ทำการสร้างแบบสอบถามเสนอต่อที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาความถูกต้องตามเนื้อหาและครอบคลุมประเด็นที่ต้องการศึกษาโดยพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ซึ่งทุกข้อคำถามมีค่า IOC ตั้งแต่ .60 ขึ้นไป จึงจะถือว่ามีความเที่ยงตรงและสามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3 การทดสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นนำไปทดสอบกับกลุ่มประชากรจำนวน 30 คน ซึ่งเป็นคนละกลุ่มกับกลุ่มตัวอย่าง ด้วยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach's Alpha เพื่อวัดความน่าเชื่อถือ ผลการทดสอบพบว่าค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาแต่ละองค์ประกอบมีค่าอยู่ระหว่าง .70 – .92 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ยอมรับได้

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษาสาขาการบัญชี ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 (ปวช.3) และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 2 (ปวส.2) ที่กำลังศึกษาในวิทยาลัยอาชีวศึกษาแห่งหนึ่งในจังหวัดชลบุรี โดยแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย โดยผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์และให้ผู้ตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง เก็บรวบรวมข้อมูลและรอรับแบบสอบถามกลับคืน

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ และนำมาลงรหัสข้อมูลเพื่อประมวลผลข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปขั้นสูง จากนั้นได้มีการนำผลที่ได้มาวิเคราะห์และสรุปผลโดยนำเสนอในรูปแบบของตารางและอภิปรายผลประกอบ

ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาจากหนังสือ บทความ เอกสารอ้างอิง และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดขอบเขตของการวิจัยและสร้างเครื่องมือวิจัยที่ให้ครอบคลุมกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

5.1 การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยข้อมูลโดยทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้สถิติความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยการเรียนรู้ทางสังคมที่มีต่อความยึดมั่นในวิชาชีพของนักศึกษาสาขาบัญชี วิทยาลัยอาชีวศึกษาแห่งหนึ่งในจังหวัดชลบุรี สถิติความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และใช้ค่าพิสัย (Range) ของ Best (1981) โดยจะใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมาพิจารณาระดับความคิดเห็น

5.2 การวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistics) โดยวิเคราะห์ปัจจัยการเรียนรู้ทางสังคมที่มีต่อความยึดมั่นในวิชาชีพของนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชีที่กำลังศึกษาในวิทยาลัยอาชีวศึกษาแห่งหนึ่งในจังหวัดชลบุรี โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ด้วยเทคนิคการถดถอยพหุคูณแบบ Enter เป็นการใส่ตัวแปรต้นเข้ามาในสมการโดยยึดตัวแปรในกรอบแนวคิดสำหรับการศึกษาสมการถดถอยที่ได้จัดวางเป็นสมการถดถอยที่ถูกต้องตามทฤษฎี ก่อนการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณผู้วิจัยได้ตรวจสอบข้อกำหนดเบื้องต้นของการวิเคราะห์ได้แก่ การกระจายตัวแบบปกติ ความเป็นอิสระของค่าคลาดเคลื่อนและปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (Multicollinearity) โดยพิจารณาค่า VIF และ Tolerance

จากสมการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตาม (Factor) และตัวแปรอิสระ (ATTEN, RETEN, REPRO, MOTIVE) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ดังนี้

$$\text{AFFECT} = \beta_0 + \beta_1 \text{ATTEN} + \beta_2 \text{RETN} + \beta_3 \text{REPRO} + \beta_4 \text{MOTIVE} + \epsilon$$

$$\text{CONTIN} = \beta_0 + \beta_1 \text{ATTEN} + \beta_2 \text{RETN} + \beta_3 \text{REPRO} + \beta_4 \text{MOTIVE} + \epsilon$$

$$\text{NORMA} = \beta_0 + \beta_1 \text{ATTEN} + \beta_2 \text{RETN} + \beta_3 \text{REPRO} + \beta_4 \text{MOTIVE} + \epsilon$$

$$\text{PC} = \beta_0 + \beta_1 \text{ATTEN} + \beta_2 \text{RETN} + \beta_3 \text{REPRO} + \beta_4 \text{MOTIVE} + \epsilon$$

ในที่นี้

PC = ความยึดมั่นในวิชาชีพ

AFFECT = ความยึดมั่นในวิชาชีพด้านความยึดมั่นเชิงอารมณ์

CONTIN = ความยึดมั่นในวิชาชีพด้านความยึดมั่นจากการคงอยู่

NORMA = ความยึดมั่นในวิชาชีพด้านความยึดมั่นตามบรรทัดฐาน

ATTEN = การเรียนรู้ทางสังคมด้านการให้ความสนใจ

RETN = การเรียนรู้ทางสังคมด้านการจดจำ

REPRO = การเรียนรู้ทางสังคมด้านการนำไปปฏิบัติ

MOTIVE = การเรียนรู้ทางสังคมด้านแรงจูงใจ

β_0 = ค่าคงที่ของสมการถดถอย

$\beta_1 \beta_2 \beta_3 \beta_4$ = ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยหรือค่าความลาดชัน

ϵ = ค่าความคลาดเคลื่อนของสมการถดถอย

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 422 ราย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 382 คน (ร้อยละ 90.50) และเพศชาย จำนวน 40 คน (ร้อยละ 9.50) ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 18-20 ปี จำนวน 348 คน (ร้อยละ 82.50) รองลงมาคืออายุต่ำกว่า 18 ปี จำนวน 52 คน (ร้อยละ 12.30) อายุมากกว่า 20 ปี จำนวน 22 คน (ร้อยละ 5.20) มีระดับการศึกษาประกอบด้วยนักศึกษาระดับ ปวช.3 จำนวน 227 คน และระดับ ปวส.2 จำนวน 195 คน มีผลการเรียนเกรดเฉลี่ยสะสมส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 3.51 - 4.00 จำนวน 258 คน (ร้อยละ 61.10) และประสบการณ์การทำงานทางวิชาชีพ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เคยผ่านการทำงานหรือฝึกงานที่เกี่ยวข้องกับงานบัญชีมาแล้ว จำนวน 331 คน (ร้อยละ 78.40) โดยส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงานต่ำกว่า 1 ปี จำนวน 286 คน (ร้อยละ 67.80) และปฏิบัติงานในสถานประกอบการประเภทบริษัทเอกชนมากที่สุด จำนวน 189 คน (ร้อยละ 44.80)

2. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยเรียนรู้ทางสังคมของนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการเรียนรู้ทางสังคมของนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชีโดยรวม

การเรียนรู้ทางสังคม	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความคิดเห็น
การเรียนรู้ทางสังคมด้านแรงจูงใจ (Motivation)	4.103	.709	มาก
การเรียนรู้ทางสังคมด้านการให้ความสนใจ (Attention)	4.086	.683	มาก
การเรียนรู้ทางสังคมด้านการจดจำ (Retention)	3.739	.948	มาก
การเรียนรู้ทางสังคมด้านการนำไปปฏิบัติ (Reproduction)	3.731	.702	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่าระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อปัจจัยการเรียนรู้ทางสังคมในด้านแรงจูงใจ(Motivation) ด้านการให้ความสนใจ(Attention) ด้านการจดจำ (Retention) และด้านการนำไปปฏิบัติ (Reproduction) อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.103 (S.D. = .709), 4.086 (S.D. = .683), 3.739 (S.D. = .948), และ 3.731 (S.D. = .702) ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นต่อความเชื่อมั่นในวิชาชีพของนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความเชื่อมั่นในวิชาชีพของนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชีโดยรวม

ความเชื่อมั่นในวิชาชีพ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความคิดเห็น
ความเชื่อมั่นในวิชาชีพด้านความเชื่อมั่นเชิงอารมณ์	4.100	.710	มาก
ความเชื่อมั่นในวิชาชีพในด้านความเชื่อมั่นตามบรรทัดฐาน	4.035	.722	มาก
ความเชื่อมั่นในวิชาชีพด้านความเชื่อมั่นจากการคงอยู่	4.031	.682	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่าระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อความเชื่อมั่นในวิชาชีพด้านความยึดมั่นเชิงอารมณ์ ด้านความยึดมั่นตามบรรทัดฐานและด้านความยึดมั่นจากการคงอยู่อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.100 (S.D. = .710), 4.035 (S.D. = .722), และ 4.031 (S.D. = .682) ตามลำดับ

4. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยการเรียนรู้ทางสังคมที่มีผลต่อความเชื่อมั่นในวิชาชีพ

ตารางที่ 3 ปัจจัยการเรียนรู้ทางสังคมที่มีผลต่อความเชื่อมั่นในวิชาชีพของนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี

ตัวแปรอิสระ (ปัจจัยการเรียนรู้ทางสังคม)	สมมติฐานที่1 ความยึดมั่นเชิง อารมณ์	สมมติฐานที่2 ความยึดมั่นจาก การคงอยู่	สมมติฐานที่3 ความยึดมั่นตาม บรรทัดฐาน	สมมติฐานที่ 4 ความยึดมั่นใน วิชาชีพ
ด้านการให้ความสนใจ (Attention)	$\beta = .143^*$ Sig.= .002	$\beta = .156^*$ Sig.= .001	$\beta = .190^*$ Sig.= .000	$\beta = .176^*$ Sig.= .000
ด้านการจดจำ (Retention)	$\beta = .067$ Sig.= .257	$\beta = .095$ Sig.= .122	$\beta = .066$ Sig.= .326	$\beta = .081$ Sig.= .135
การนำไปปฏิบัติ (Reproduction)	$\beta = .083$ Sig.= .153	$\beta = .094$ Sig.= .117	$\beta = .070$ Sig.= .289	$\beta = .088$ Sig.= .097
ด้านแรงจูงใจ (Motivation)	$\beta = .594^*$ Sig.=.000	$\beta = .537^*$ Sig.= .000	$\beta = .498^*$ Sig.= .000	$\beta = .584^*$ Sig.= .000
Sig	.000*	.000*	.000*	.000*
R-Square	.652	.628	.551	.706
Adjusted R-Square	.649	.624	.547	.703

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยการเรียนรู้ทางสังคมที่มีผลต่อความเชื่อมั่นในวิชาชีพของนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี วิทยาลัยอาชีวศึกษาแห่งหนึ่งในจังหวัดชลบุรีพบว่า

สมมติฐานหลักที่ 1 การเรียนรู้ทางสังคมมีผลต่อความเชื่อมั่นในวิชาชีพด้านความยึดมั่นเชิงอารมณ์

จากผลการวิจัย พบว่าตัวแปรอิสระปัจจัยการเรียนรู้ทางสังคมทั้ง 4 ด้าน สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของความเชื่อมั่นในวิชาชีพด้านความยึดมั่นเชิงอารมณ์ได้ร้อยละ 64.90 ปัจจัยที่ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มีจำนวน 2 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยการเรียนรู้ทางสังคมด้านแรงจูงใจเป็นปัจจัยที่ส่งผลสูงที่สุด โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน ($\beta = .594$) และปัจจัยการเรียนรู้ทางสังคมด้านการให้ความสนใจ มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน ($\beta = .143$) สำหรับปัจจัยการเรียนรู้ทางสังคมด้านการจดจำและด้านการนำไปปฏิบัติ พบว่าไม่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นในวิชาชีพด้านความยึดมั่นเชิงอารมณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สมมติฐานหลักที่ 2 การเรียนรู้ทางสังคมมีผลต่อความเชื่อมั่นในวิชาชีพด้านความยึดมั่นจากการคงอยู่

จากผลการวิจัยพบว่าตัวแปรอิสระปัจจัยการเรียนรู้ทางสังคมทั้ง 4 ด้าน สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของความเชื่อมั่นในวิชาชีพด้านความยึดมั่นจากการคงอยู่ได้ร้อยละ 62.40 ปัจจัยที่ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติ มีจำนวน 2 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยการเรียนรู้ทางสังคมด้านแรงจูงใจเป็นปัจจัยที่ส่งผลสูงที่สุด โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน ($\beta = .537$) และปัจจัยการเรียนรู้ทางสังคมด้านการให้ความสนใจมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน ($\beta = .156$) สำหรับปัจจัยการเรียนรู้ทางสังคมด้านการจดจำและด้านการนำไปปฏิบัติ พบว่าไม่ส่งผลต่อความยึดมั่นในวิชาชีพด้านความยึดมั่นจากการคงอยู่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สมมติฐานหลักที่ 3 การเรียนรู้ทางสังคมมีผลต่อความยึดมั่นในวิชาชีพด้านความยึดมั่นตามบรรทัดฐาน

จากผลการวิจัยพบว่าตัวแปรอิสระปัจจัยการเรียนรู้ทางสังคมทั้ง 4 ด้าน สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของความยึดมั่นในวิชาชีพด้านความยึดมั่นตามบรรทัดฐานได้ร้อยละ 54.70 ปัจจัยที่ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มีจำนวน 2 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยการเรียนรู้ทางสังคมด้านแรงจูงใจเป็นปัจจัยที่ส่งผลสูงที่สุด โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน ($\beta = .498$) และปัจจัยการเรียนรู้ทางสังคมด้านการให้ความสนใจมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน ($\beta = .190$) สำหรับปัจจัยการเรียนรู้ทางสังคมด้านการจดจำและด้านการนำไปปฏิบัติ พบว่าไม่ส่งผลต่อความยึดมั่นในวิชาชีพด้านความยึดมั่นตามบรรทัดฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สมมติฐานหลักที่ 4 การเรียนรู้ทางสังคมมีผลต่อความยึดมั่นในวิชาชีพ

จากผลการวิจัยพบว่าปัจจัยการเรียนรู้ทางสังคมที่ส่งผลต่อความยึดมั่นในวิชาชีพของนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชีในภาพรวม พบว่าตัวแปรอิสระปัจจัยการเรียนรู้ทางสังคมทั้ง 4 ด้าน สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของความยึดมั่นในวิชาชีพได้ร้อยละ 70.30 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความยึดมั่นในวิชาชีพในภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มีจำนวน 2 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยการเรียนรู้ทางสังคมด้านแรงจูงใจเป็นปัจจัยที่ส่งผลสูงที่สุด โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน ($\beta = .584$) และปัจจัยการเรียนรู้ทางสังคมด้านการให้ความสนใจมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน ($\beta = .176$) สำหรับปัจจัยการเรียนรู้ทางสังคมด้านการจดจำและด้านการนำไปปฏิบัติพบว่าไม่ส่งผลต่อความยึดมั่นในวิชาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยการเรียนรู้ทางสังคมที่มีต่อความยึดมั่นในวิชาชีพของนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี วิทยาลัยอาชีวศึกษาแห่งหนึ่งในจังหวัดชลบุรี ผู้วิจัยมีประเด็นสำคัญที่จะนำมาอภิปรายผลตามสมมติฐานและกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

สมมติฐานหลักที่ 1 การเรียนรู้ทางสังคมมีผลต่อความยึดมั่นในวิชาชีพด้านความยึดมั่นเชิงอารมณ์

จากผลการวิจัยปัจจัยการเรียนรู้ทางสังคมที่ส่งผลต่อความยึดมั่นในวิชาชีพด้านความยึดมั่นเชิงอารมณ์ของนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี วิทยาลัยอาชีวศึกษาแห่งหนึ่งในจังหวัดชลบุรี พบว่าตัวแปรอิสระปัจจัยการเรียนรู้ทางสังคมทั้ง 4 ด้าน สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของความยึดมั่นในวิชาชีพด้านความยึดมั่นเชิงอารมณ์ได้ร้อยละ 64.90 ปัจจัยที่ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มีจำนวน 2 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยการเรียนรู้ทางสังคมด้านแรงจูงใจเป็นปัจจัยที่ส่งผลสูงที่สุด แรงจูงใจที่เกิดจากการได้รับรางวัล คำชมเชย หรือการเห็นแบบอย่างได้รับผลลัพธ์ที่ดีมีผลเชิงบวกต่อความภูมิใจและใจรักในวิชาชีพบัญชี และปัจจัยการเรียนรู้ทางสังคมด้านการให้ความสนใจส่งผลรองลงมา เกิดจากการสังเกตจริยธรรม ไหวพริบและพฤติกรรมต้นแบบจากหน่วยงานจริง ส่งผลเชิงบวกต่อความผูกพันทางอารมณ์ของนักศึกษา นอกจากนี้ยังได้รับการสนับสนุนจากงานวิจัยของ ธาตุกร จันประเสริฐ และณัฐพงษ์

ธรรมรักษาสีห์ (2558) ที่ระบุว่า การสังเกตพฤติกรรมต้นแบบจะช่วยให้บุคคลเรียนรู้ประสบการณ์และมีพฤติกรรมที่สอดคล้องกับที่สังคมยอมรับตลอดช่วงชีวิต

สมมติฐานหลักที่ 2 การเรียนรู้ทางสังคมมีผลต่อความยึดมั่นในวิชาชีพด้านความยึดมั่นจากการคงอยู่

จากผลการวิจัยปัจจัยการเรียนรู้ทางสังคมที่ส่งผลต่อความยึดมั่นในวิชาชีพด้านความยึดมั่นจากการคงอยู่ของนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี วิทยาลัยอาชีวศึกษาแห่งหนึ่งในจังหวัดชลบุรี พบว่าตัวแปรอิสระปัจจัยการเรียนรู้ทางสังคมทั้ง 4 ด้านสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของความยึดมั่นในวิชาชีพด้านความยึดมั่นจากการคงอยู่ได้ร้อยละ 62.40 ปัจจัยที่ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มีจำนวน 2 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยการเรียนรู้ทางสังคมด้านแรงจูงใจเป็นปัจจัยที่ส่งผลสูงที่สุด แสดงให้เห็นว่าแรงจูงใจและความคาดหวังในผลตอบแทนหรือค่าตอบแทนเชิงบวกต่อการตัดสินใจคงอยู่ในวิชาชีพบัญชีเนื่องจากตระหนักถึงความคุ้มค่าในการคงอยู่ในวิชาชีพบัญชีและปัจจัยการเรียนรู้ทางสังคมด้านการให้ความสนใจส่งผลกระทบต่อผลออกมา แสดงว่าการจัดจ่อสังเกตพฤติกรรมต้นแบบและทักษะเฉพาะทางในหน่วยงานจริงมีส่วนช่วยเพิ่มความยึดมั่นที่จะประกอบวิชาชีพต่อไปสอดคล้องกับฐาศุภร์ จันประเสริฐ และณัฐพงษ์ ธรรมรักษาสีห์ (2558)

สมมติฐานที่ 3 การเรียนรู้ทางสังคมมีผลต่อความยึดมั่นในวิชาชีพด้านความยึดมั่นตามบรรทัดฐาน

จากผลการวิจัยปัจจัยการเรียนรู้ทางสังคมที่ส่งผลต่อความยึดมั่นในวิชาชีพด้านความยึดมั่นตามบรรทัดฐานของนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี วิทยาลัยอาชีวศึกษาแห่งหนึ่งในจังหวัดชลบุรี พบว่าตัวแปรอิสระปัจจัยการเรียนรู้ทางสังคมทั้ง 4 ด้านสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของความยึดมั่นในวิชาชีพด้านความยึดมั่นตามบรรทัดฐานได้ร้อยละ 54.70 ปัจจัยที่ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติมีจำนวน 2 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยการเรียนรู้ทางสังคมด้านแรงจูงใจเป็นปัจจัยที่ส่งผลสูงที่สุดแสดงให้เห็นว่าการได้รับแรงจูงใจจากการเสริมแรงทั้งทางตรงและทางอ้อมส่งผลต่อความรู้สึกประทับใจชอบเชิงจริยธรรมและการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพ และปัจจัยการเรียนรู้ทางสังคมด้านการให้ความสนใจส่งผลกระทบต่อผลออกมา จึงทำให้เห็นว่าการจัดจ่อสังเกตพฤติกรรมต้นแบบในด้านจริยธรรมและไหวพริบมีส่วนสำคัญในการหล่อหลอมความรู้สึกถึงหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติหน้าที่ในวิชาชีพต่อไป อีกทั้งยังสอดคล้องกับรัชนก ขวัญอ่อน และพรทิพา แสงเขียว (2565) ที่พบว่าแรงกระตุ้นสู่ความสำเร็จส่งผลต่อทักษะและจรรยาบรรณในการปฏิบัติงานของนักบัญชี

ผลการวิจัยในภาพรวม ปัจจัยการเรียนรู้ทางสังคมมีผลต่อความยึดมั่นในวิชาชีพ พบว่าปัจจัยการเรียนรู้ทางสังคมสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนความยึดมั่นในวิชาชีพของนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี วิทยาลัยอาชีวศึกษาแห่งหนึ่งในจังหวัดชลบุรีได้สูงถึงร้อยละ 70.30 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งผลการศึกษานี้สอดคล้องกับแนวคิดหลักปัจจัยการเรียนรู้ทางสังคมของ Bandura (1971) ที่อธิบายว่าพฤติกรรมและทัศนคติของมนุษย์ไม่ได้เกิดจากประสบการณ์ตรงเพียงอย่างเดียว แต่เกิดจากกระบวนการทางปัญญาที่ผ่านการสังเกตและเลียนแบบตัวแบบในบริบทสังคม เมื่อพิจารณางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรวิทย์ เลาเหเมณี และคณะ (2560) ที่ทำการศึกษาเกี่ยวกับนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชีในสถาบันอุดมศึกษาและพบว่าการเรียนรู้ทางสังคมมีอิทธิพลเชิงบวกอย่างมากต่อความยึดมั่นในวิชาชีพ ทั้งนี้ปัจจัยการเรียนรู้ทางสังคมด้านการจดจำและการนำไปปฏิบัติไม่ส่งผลกระทบต่อความยึดมั่นในวิชาชีพอย่างมีนัยสำคัญในการศึกษารั้งนี้ เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 67.80) มีประสบการณ์ทำงานหรือฝึกงานต่ำกว่า 1 ปี ยังอยู่ในระยะเริ่มแรกของการรับรู้มากกว่าการลงมือปฏิบัติงานเกิดความชำนาญสะสมเป็นความผูกพัน สอดคล้องกับการศึกษาของ Eraut (1994) ในทฤษฎีการพัฒนาวิชาชีพที่ระบุว่าความเป็นมืออาชีพต้องผ่านการฝึกฝนและได้รับประสบการณ์โดยตรงเป็นระยะเวลาที่เพียงพออีกทั้งยังสอดคล้องกับข้อสังเกตของ ฐิตาภรณ์ สันจรรณศักดิ์ และคณะ (2558) ที่พบว่านักศึกษาที่เพิ่งจบใหม่บางส่วนอาจขาด Passion

หรือใจรักในช่วงต้นเพราะยังไม่เห็นภาพความสำเร็จจากการปฏิบัติงานจริงที่คุ้มค่ากับความทุ่มเทอย่างแท้จริง และผลการวิจัยครั้งนี้ ยังแสดงให้เห็นว่าปัจจัยการเรียนรู้ทางสังคมในด้านแรงจูงใจและการให้ความสนใจเป็นส่วนสำคัญที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นในวิชาชีพของนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชีระดับอาชีวศึกษา ขณะที่ปัจจัยการเรียนรู้ทางสังคมด้านการจดจำและการนำไปปฏิบัติยังไม่ส่งผลอย่างชัดเจนในระยะก่อนเข้าสู่วิชาชีพ การพัฒนาความเชื่อมั่นในวิชาชีพบัญชีควรมุ่งสร้างแรงบันดาลใจ การจัดให้มีต้นแบบทางวิชาชีพที่ดีและส่งเสริมการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้นักศึกษาเกิดความภาคภูมิใจและความผูกพันต่อวิชาชีพในระยะยาว

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากงานวิจัยในครั้งนี้

จากผลการวิจัยการศึกษาปัจจัยการเรียนรู้ทางสังคมที่มีต่อความเชื่อมั่นในวิชาชีพของนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี วิทยาลัยอาชีวศึกษาแห่งหนึ่งในจังหวัดชลบุรี ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. สถานศึกษาควรสร้างระบบพี่เลี้ยง เนื่องจากผลการวิจัย "แรงจูงใจ" มีอิทธิพลสูงสุดต่อความเชื่อมั่นในวิชาชีพ สถานศึกษาควรจัดกิจกรรม "ศิษย์เก่าสัมพันธ์" หรือ "นักบัญชีปุ่นน้อง" เพื่อให้เกิดการถ่ายทอดประสบการณ์และสร้างแรงบันดาลใจที่เป็นรูปธรรมรวมทั้งการพัฒนาหลักสูตรเชิงปฏิบัติการ และเพิ่มความมั่นใจในการเข้าสู่วิชาชีพได้ดีที่สุด

2. สถานศึกษาควรส่งเสริมกิจกรรมด้านจรรยาบรรณวิชาชีพ การเรียนรู้จากกรณีศึกษาและการมีต้นแบบทางวิชาชีพที่ดี เพื่อเสริมสร้างความเชื่อมั่นตามบรรทัดฐานของนักศึกษา

3. สถานศึกษาควรมีการคัดเลือกสถานประกอบการฝึกงาน การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับบริษัทเอกชนที่มีระบบการสอนงาน (Coaching) ที่ดี เพราะคำชมเชยและการได้รับข้อมูลย้อนกลับ การแนะนำจากพี่เลี้ยงในที่ทำงานส่งผลโดยตรงต่อความภูมิใจและใจรักในวิชาชีพเนื่องจากแรงจูงใจเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงสุดต่อความเชื่อมั่นในวิชาชีพ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาเชิงเปรียบเทียบระหว่างนักศึกษาที่ฝึกงานใน "สำนักงานบัญชี" กับ "แผนกบัญชีในโรงงานอุตสาหกรรม" เพื่อดูว่าประเภทรูปแบบที่ต่างกันส่งผลต่อระดับความเชื่อมั่นในวิชาชีพแตกต่างกันอย่างไร

2. ควรศึกษาปัจจัยด้าน "ค่าตอบแทนและสวัสดิการ" เพิ่มเติม เนื่องจากปัจจัยด้านเศรษฐกิจยังคงเป็นเงื่อนไขสำคัญในการตัดสินใจคงอยู่ในอาชีพในระยะยาวและความเชื่อมั่นจากการคงอยู่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ถึงความคุ้มค่าในการประกอบวิชาชีพ จึงควรศึกษาปัจจัยด้านค่าตอบแทน สวัสดิการ และโอกาสความก้าวหน้าในสายอาชีพเพิ่มเติม

3. ควรขยายขอบเขตการวิจัยไปยังสถานศึกษาอื่น เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาต่อปัจจัยการเรียนรู้ทางสังคมสำหรับสถานศึกษาที่ต่างกัน

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2567). *ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2567*.

https://rms.mvc.ac.th/files/05437_24032914141848.pdf

- ฐาศุภร์ จันประเสริฐ และณัฐพงษ์ ธรรมรักษาสีห์. (2558). การถ่ายทอดทางสังคมเชิงวิชาชีพ: กระบวนการพัฒนาสู่ความเป็นมืออาชีพในชีวิตการทำงาน. *วารสารพฤติกรรมศาสตร์*, 21(1), 193-205. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/BSRI/article/view/29907>
- ฐิตาภรณ์ สีนจัญญศักดิ์, กัญนิภัทธี นิธิโรจน์ธนต์, คณิศร เทิดเผ่าพงศ์, ชุตินา รชนิกรไกรลาศ, ดารินทร์ หยกไพศาล และวัชรณพงศ์ ยอดราช. (2558). รายงานวิจัยเรื่องการเลือกประกอบอาชีพของบัณฑิตไทย. สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์. <https://www.tfac.or.th/upload/9414/AB9h3wWjyk.PDF>
- รัชนก ขวัญอ่อน และพรทิวา แสงเขียว. (2565). จรรยาบรรณและทักษะทางวิชาชีพบัญชีที่มีผลต่อความสำเร็จของนักบัญชีในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมการท้องถิ่น*, 8(11), 374-388. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/jsa-journal/article/view/259475>
- วรวิทย์ เลหาเหมทนี, โสภิตา สัมปัตติกร และวริวรรณ เจริญรูป. (2560). การถ่ายทอดทางสังคมเชิงวิชาชีพ ความยึดมั่นในวิชาชีพ ความเชื่อด้านจริยธรรมและความสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีของนักศึกษาบัญชี. *วารสารพฤติกรรมศาสตร์*, 24(1), 23-46. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/BSRI/article/view/99199>
- สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ กระทรวงศึกษาธิการ. (2567). *หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2567*. <https://bsq.vec.go.th/wp-content/uploads/sites/13/2026/05/30201v10.pdf>
- สุลธิ ทองวิเชียร, ละมิตร์ ปีกขาว และสุธิดา อีระพิทยานนท์. (2568). ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงานบรรยากาศองค์การและความยึดมั่นผูกพันต่อองค์การของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี. *วารสารพยาบาล*, 74(2), 41-50
- Bandura, A. (1971). *Social learning theory*. General Learning Press.
- Best, J. W. (1981). *Research in education* (4th ed.). Prentice-Hall.
- Eraut, M. (1994). *Developing professional knowledge and competence*. Routledge.
- Meyer, J. P., Allen, N. J., & Smith, C. A. (1993). Commitment to organizations and occupations: Extension and test of a three-component conceptualization. *Journal of Applied Psychology*, 78(4), 538-551. <https://doi.org/10.1037/0021-9010.78.4.538>
- Morrow, P. C., & Goetz, J. F. (1988). Professionalism as a form of work commitment. *Journal of Vocational Behavior*, 32(1), 92-111. <https://www.scribd.com/document/429139273/morrow1988-1>
- TSUI, K. T., & CHENG, Y. C. (1999). School organizational health and teacher commitment: A contingency study with multi-level analysis. *Educational Research and Evaluation*, 5(3), 249-268. <https://doi.org/10.1076/edre.5.3.249.3883>

**แรงจูงใจในการทำงาน การยอมรับเทคโนโลยี และวัฒนธรรมองค์กร ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการ
ทำงานของบุคลากรสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด เขต 13 และเขต 14**
**Work Motivation, Technology Acceptance, and Organizational Culture Affecting
the Work Performance Efficiency of Personnel in the Provincial Cultural Offices
Regions 13 and 14.**

กุลวดี แท้วิริยะกุล^{1*}, วลัยพร สุขปลั่ง² และ มาลีณี ศรีไมตรี³

Kunwadee Taewiriyakun¹, Walaiporn Sookplung² and Malinee Srimaitree³

^{1,2,3}คณะบริหารธุรกิจและการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

^{1,2,3}Faculty of Business Administration And Management, Ubon Ratchathani Rajabhat University

*Corresponding Author E-mail: kunwadee.eve@gmail.com

Received: Mar 30, 2026; Revised: Jun 14, 2026; Accepted: Jul 27, 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาแรงจูงใจในการทำงาน การยอมรับเทคโนโลยี วัฒนธรรมองค์กร ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด เขต 13 และเขต 14 2) เพื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจในการทำงาน การยอมรับเทคโนโลยี และวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด เขต 13 และเขต 14 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ข้าราชการ พนักงานราชการ จ้างเหมาบริการ และลูกจ้างชั่วคราว จำนวน 229 คน การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ การทดสอบค่า t-test และค่า F-test

ผลการวิจัยพบว่า

1) แรงจูงใจในการทำงานด้านปัจจัยจูงใจ การยอมรับเทคโนโลยีด้านความตั้งใจใช้และวัฒนธรรมองค์กรด้านวัฒนธรรมองค์กรแบบปรับตัว ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2) การเปรียบเทียบแรงจูงใจในการทำงาน การยอมรับเทคโนโลยี และวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากร โดยการจำแนกด้านประชากรศาสตร์ พบว่า อายุ สถานภาพสมรส และอายุการทำงานที่แตกต่างกัน มีแรงจูงใจในการทำงานด้านปัจจัยจูงใจ การยอมรับเทคโนโลยีด้านความตั้งใจใช้และวัฒนธรรมองค์กรด้านวัฒนธรรมองค์กรแบบปรับตัวส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานที่ไม่ต่างกัน แต่ในด้านของเพศ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน และตำแหน่งงานที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานแตกต่างกัน

ทั้งนี้การกำหนดนโยบายสนับสนุนการยอมรับเทคโนโลยีด้านการรับรู้ในการใช้งานง่าย สะดวกและไม่ยุ่งยาก สามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรในองค์กรเพิ่มมากขึ้น

คำสำคัญ: แรงจูงใจในการทำงาน การยอมรับเทคโนโลยี วัฒนธรรมองค์กร ประสิทธิภาพการทำงาน

Abstract

The objectives of this research were to 1) investigate the effects of work motivation, technology acceptance, and organizational culture on the work performance efficiency of personnel in these offices; and 2) compare work motivation, technology acceptance, and organizational culture influencing work performance efficiency. The sample consisted of 229 participants, including civil servants, contract employees, and temporary staff. The data were analyzed using descriptive statistics, including percentages, means, and standard deviations, as well as multiple regression analysis, t-tests, and F-tests

The research findings were:

1) Work motivation, in terms of motivation factors, technology acceptance, behavioral intention to use, and organizational culture, particularly adaptive organizational culture, were found to have a statistically significant influence on the work performance of personnel in the Provincial Cultural Offices at the .05 level.

2) A comparison of work motivation, technology acceptance, and Organizational Culture Affecting work performance efficiency of personnel, categorized by demographics, revealed that differences in age, marital status, and work experience length showed no significant effect on work performance. However, differences in gender, educational level, monthly income, and job position were associated with significant differences in turn led to differences in work performance efficiency.

Furthermore, establishing policies that promote the technology acceptance of based on perceived ease of use, convenience, and simplicity can significantly improve the efficiency of personnel within the organization.

Keywords: Work Motivation, Technology Acceptance, Organizational Culture, Work Performance Efficiency

บทนำ

วิวัฒนาการการบริหารราชการของไทยนั้นมีมาอย่างยาวนาน โดยในแต่ละยุคสมัยมีการบริหารราชการที่แตกต่างกัน โดยการที่จะสามารถเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงานในภาครัฐหรือระบบราชการไทยนั้น กลไกหลักที่ขับเคลื่อนนโยบายต่าง ๆ ให้เกิดขึ้น คือ บุคลากรในภาครัฐ ที่ต้องช่วยกันปรับเปลี่ยนวิธีการปฏิบัติงาน (ชาคริตส์ ปานผ่อง, 2564) โดยสิ่งที่ต้องให้ความสำคัญ คือ วิธีการปฏิบัติงานของบุคลากรในภาครัฐที่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานสูงสุด ทั้งนี้งานวิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยใช้หน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด เขต 13 และเขต 14 เป็นกรณีศึกษา ผู้วิจัยได้พิจารณาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานโดยมุ่งเน้นที่บุคลากรในสำนักงาน ในแนวคิดดังต่อไปนี้ 1) แรงจูงใจในการทำงาน ธนภรณ์ พรหมฉาย (2565) ได้กล่าวถึง ทฤษฎีจูงใจ-ค่าจูง (Herzberg,

1959) ว่าแรงจูงใจในการทำงาน เป็นปัจจัยในการทำงานเกี่ยวข้องกับความพึงพอใจในการทำงาน และไม่พึงพอใจในการทำงาน ขึ้นอยู่กับ 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยจูงใจเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับงานโดยตรง เป็นปัจจัยที่เป็นตัวกระตุ้นสภาพแวดล้อมของการทำงานที่ทำให้บุคคลเกิดความพอใจ และเกิดการจูงใจให้บุคคลในองค์กรปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และ ปัจจัยค้ำจุน เป็นปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็นที่ทุกคนจะต้องได้รับการตอบสนอง ปัจจัยเหล่านี้ไม่ใช่สิ่งจูงใจที่จะทำให้คนทำงานมากขึ้น หรือการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ปัจจัยเหล่านี้ส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมของการทำงานที่ป้องกันไม่ให้เกิดความไม่พอใจในงาน และร่วมรักษาให้บุคคลปฏิบัติงานในองค์กร 2) การยอมรับเทคโนโลยี เป็นแนวคิดที่ควรนำมาใช้พิจารณาประสิทธิภาพการทำงาน ชาคริตส์ ปานผ่อง (2564) ได้กล่าวถึงการยอมรับเทคโนโลยี จากทฤษฎีและแนวคิด Davis (1989) เป็นทฤษฎีที่เน้นศึกษาไปที่ปัจจัยต่าง ๆ อันนำมาซึ่งผลในการยอมรับที่จะใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ประกอบด้วย การรับรู้ถึงความง่ายในการใช้งาน การรับรู้ถึงประโยชน์ที่เกิดจากการใช้และทัศนคติ 3) วัฒนธรรมองค์กร อธิษฐญา อิศระศักดิ์ (2565) ได้กล่าวถึงทฤษฎีและแนวคิดของ Daft เกี่ยวกับวัฒนธรรมหลัก 4 ประเภท ได้แก่ วัฒนธรรมแบบปรับตัว วัฒนธรรมองค์กรที่เน้นพันธกิจขององค์กร วัฒนธรรมแบบเครือญาติ และวัฒนธรรมแบบราชการ จากแนวคิดทั้ง 3 แนวคิดที่ได้กล่าวมาข้างต้นนั้นสามารถนำมาพิจารณาพิจารณาประสิทธิภาพการทำงาน ธนภรณ์ พรหมราย (2565) กล่าวถึงทฤษฎีของ Peterson & Prowman (1953) แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน 4 ข้อดังนี้ (1) คุณภาพของงานจะต้องมีคุณภาพสูง (2) ปริมาณงาน งานที่เกิดขึ้นต้องเป็นไปตามมาตรฐานขององค์กร (3) เวลา คือ เหมาะสมและรวดเร็วสะดวกมากยิ่งขึ้น (4) ค่าใช้จ่าย ในการปฏิบัติงานทั้งหมดต้องเหมาะสมกับงานอย่างคุ้มค่าและเกิดการสูญเสียให้น้อยที่สุด

โดยในปัจจุบันนั้นบุคลากรที่ปฏิบัติงานภายในสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดแต่ละจังหวัดประกอบด้วยบุคลากรหลากหลายช่วงอายุ ซึ่งทำให้เกิดข้อแตกต่างกันทางด้านความคิด ทัศนคติ และรูปแบบในการทำงานของแต่ละบุคคลค่อนข้างมาก รวมทั้งในปัจจุบันในส่วนของงานราชการมีการนำเอาเทคโนโลยีเข้ามาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานมากยิ่งขึ้น ซึ่งส่งผลต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ไม่มี ความชำนาญในการใช้เทคโนโลยีด้วยเหตุนี้อาจจะทำให้ประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรภายในหน่วยงานมีประสิทธิผลลดลง แม้ว่าจะมีงานวิจัยศึกษาแรงจูงใจในการทำงาน การยอมรับเทคโนโลยี วัฒนธรรมองค์กรในหน่วยงานภาครัฐหลายแห่ง แต่ยังไม่พบการศึกษาบูรณาการของทั้ง 3 ปัจจัยร่วมกันในบริบทสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด จากกรณีดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาแรงจูงใจในการทำงาน การยอมรับเทคโนโลยี และวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด เขต 13 และเขต 14 เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีไปใช้ในการปรับปรุงงานด้านการบริหารและส่งเสริมปัจจัยที่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพการทำงาน ของบุคลากรในหน่วยงานให้สูงขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาแรงจูงใจในการทำงาน การยอมรับเทคโนโลยี วัฒนธรรมองค์กร ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด เขต 13 และเขต 14
2. เพื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจในการทำงาน การยอมรับเทคโนโลยี และวัฒนธรรมองค์กร ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด เขต 13 และเขต 14 โดยจำแนกตามข้อมูลประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อายุการทำงานรายได้ต่อเดือน และตำแหน่งงาน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาแรงจูงใจในการทำงาน การยอมรับเทคโนโลยี วัฒนธรรมองค์กร ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด เขต 13 และเขต 14 มุ่งเน้นตัวแปร ประกอบด้วย 1) แรงจูงใจในการทำงาน 2) การยอมรับเทคโนโลยี 3) วัฒนธรรมองค์กร และ 4) ประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากร

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรในการวิจัยนี้คือ ข้าราชการ พนักงานราชการ จ้างเหมาบริการ และลูกจ้างชั่วคราวในสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด เขต 13 และเขต 14 จำนวน 534 คน (กระทรวงวัฒนธรรม, 2566) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ข้าราชการ จ้างเหมาบริการ และลูกจ้างชั่วคราว จำนวน 229 คน โดยผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1973)

3. ขอบเขตด้านพื้นที่สำหรับสถานที่ศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูล คือ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด เขต 13 และเขต 14

การทบทวนวรรณกรรม

ทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการทำงาน ธนภรณ์ พรณราย (2565) กล่าวว่า ทฤษฎีนี้ได้รับการพัฒนาจากทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการทำงานของ Peterson & Prowman (1953) เป็นแนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพการทำงานไว้ 4 ข้อดังนี้ (1) คุณภาพของงาน จะต้องมีความสูง คือผู้ผลิตและผู้ใช้ได้ประโยชน์คุ้มค่า มีความพึงพอใจ ผลการปฏิบัติงานมีความถูกต้องได้มาตรฐาน และรวดเร็ว นอกจากนี้ผลงานที่มีคุณภาพนั้นควรก่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กร (2) ปริมาณงาน งานที่เกิดขึ้นต้องเป็นไปตามมาตรฐานขององค์กรโดยมีผลงานที่ปฏิบัติได้ปริมาณตามที่เหมาะสมหรือเป็นไปตามที่เป้าหมายขององค์กรวางไว้และต้องมีการวางแผนบริหารเวลาเพื่อให้ได้ปริมาณงานตามเป้าหมายที่กำหนด (3) เวลา คือ เวลาที่ใช้ในการปฏิบัติงานกล่าวคือต้องอยู่ในลักษณะที่ถูกต้อง เหมาะสมและทันสมัยมีการพัฒนาเทคนิคการปฏิบัติงานให้รวดเร็วสะดวกมากยิ่งขึ้น (4) ค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติงานทั้งหมดต้องเหมาะสมกับงาน จะต้องลงทุนน้อยได้ผลกำไรมากที่สุด หรือการใช้ทรัพยากรด้านการเงิน แรงงาน วัสดุ เทคโนโลยี ที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าและเกิดการสูญเสียให้น้อยที่สุด

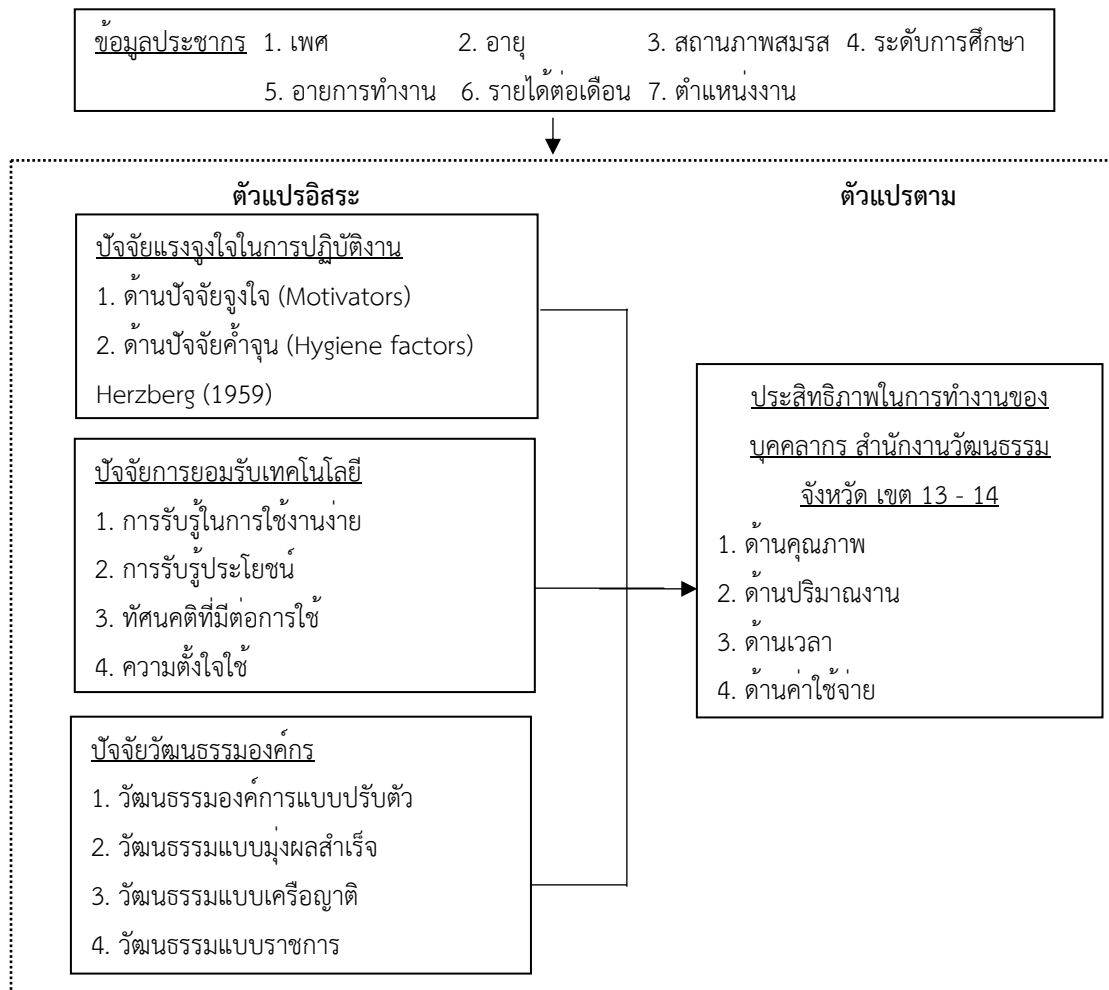
ทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจในการทำงาน พชร พันธ์แต่ไทย (2564) กล่าวว่า ทฤษฎีนี้ได้รับการพัฒนาจากทฤษฎีสองปัจจัยของเฮิร์ซเบิร์ก (Two-factor Theory) Herzberg (1959) มี 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยจูงใจ เป็นปัจจัยที่มีความเกี่ยวข้องกับงานโดยตรง ทำให้ผู้ปฏิบัติงานชอบและรักในงานของตน ทำให้บุคคลในองค์กรปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นแรงกระตุ้นให้เกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น ทำให้บุคคลได้ใช้ความพยายามที่จะทำให้ได้ผลงานและปฏิบัติงานด้วยความพึงพอใจ ได้แก่ ความสำเร็จของงาน การได้รับการยอมรับนับถือ ลักษณะงานที่ปฏิบัติความรับผิดชอบ และความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ ปัจจัยค้ำจุนเป็นปัจจัยที่คงไว้ซึ่งแรงจูงใจในการทำงานของบุคคลให้มียุ่ตลอดเวลา ได้แก่ นโยบายและการบริหาร การปกครองบังคับบัญชา ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล สภาพแวดล้อมในการทำงาน เงินเดือนและผลประโยชน์เกื้อกูล โดยแรงจูงใจต่าง ๆ เหล่านี้ของบุคคลที่ปฏิบัติงาน จะส่งผลต่อการปฏิบัติงาน

ทฤษฎีเกี่ยวกับการยอมรับเทคโนโลยี ฌูบัสส์ กุลางกูร (2566) กล่าวว่า ทฤษฎีนี้ได้รับการพัฒนาจากแบบจำลองการยอมรับเทคโนโลยี (Technology Acceptance Model: TAM) Davis (1989) ประกอบด้วย การรับรู้การใช้งานง่าย (Perceive Ease of Use) ในการใช้งานคือความเชื่อที่คาดหวังต่อการใช้งาน การรับรู้ประโยชน์ (Perceive Usefulness) คือการรับรู้ที่เทคโนโลยีมีการพัฒนาขึ้นแล้วจะทำให้ผลลัพธ์ที่เกิดจากการใช้งานมีประสิทธิภาพดีขึ้น ทักษะที่มีต่อการใช้ (Attitude toward Use) คือการรับรู้ถึงประโยชน์จึงเกิดทัศนคติที่ดีซึ่งจะส่งผลไปยังความตั้งใจใช้เทคโนโลยี (Intention to Use)

ทฤษฎีเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์กร สันติสุข พัทธ์ศิรี (2565) กล่าวว่า ทฤษฎีนี้ได้รับการพัฒนาจากทฤษฎีเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์กร Daft (1999) ได้แบ่งองค์ประกอบของวัฒนธรรมองค์กรเป็น 4 องค์ประกอบดังนี้ วัฒนธรรมองค์กรแบบปรับตัว คือ วัฒนธรรมองค์กรที่มีความยืดหยุ่นสูง เน้นการตอบสนองต่อภายนอกองค์กร สมาชิกในองค์กรมีเสรีภาพในการดำเนินการ และการตัดสินใจตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการ ไม่ยึดติดกับรูปแบบเดิม ๆ ส่งเสริมการสร้างสรรค์ การใช้จินตนาการ การทดลองและการเสี่ยงความผิดพลาดจากการทดลองทำ วัฒนธรรมแบบมุ่งผลสำเร็จ หมายถึง วัฒนธรรมองค์กรที่มีเสถียรภาพสูง มั่นคงและมุ่งมั่นภายในองค์กร เน้นความเป็นระเบียบแบบแผน การทำตามกฎระเบียบ เชื่อฟังและทำตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา เน้นความเป็นเหตุเป็นผล ทำงานตามขั้นตอนและความมีธรรมาภิบาล รักษาสภาพเดิมหากสภาพแวดล้อมไม่เปลี่ยนแปลง วัฒนธรรมแบบเครือญาติ หมายถึง วัฒนธรรมองค์กรที่มีความยืดหยุ่นสูง และมุ่งมั่นภายในองค์กรที่ให้ความสนใจและการมีส่วนร่วมของสมาชิกภายในองค์กรหรือการทำงานเป็นทีม ซึ่งนิยมทำตามประเพณีปฏิบัติ บรรยายการทำงานที่เป็นมิตร และคำนึงถึงผลกระทบต่อผู้อื่น มีความห่วงใยช่วยเหลือกันเหมือนสมาชิกในครอบครัว เน้นความเท่าเทียมยุติธรรม วัฒนธรรมแบบราชการ หมายถึง วัฒนธรรมองค์กรที่มีเสถียรภาพสูง ไม่ค่อยมีความยืดหยุ่น เน้นการยอมรับจากภายนอกองค์กรและการบรรลุผลสำเร็จให้สมบูรณ์และดีที่สุด เน้นความขยัน ความมุ่งมั่น การแข่งขันในที่ทำงานเพื่อสร้างผลงาน สรุปได้ว่า ทฤษฎีของ Daft จำแนกวัฒนธรรมองค์กรออกเป็น 4 รูปแบบ ได้แก่ วัฒนธรรมองค์กรแบบปรับตัว วัฒนธรรมแบบมุ่งผลสำเร็จ วัฒนธรรมแบบเครือญาติ และวัฒนธรรมแบบราชการ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้พัฒนากรอบแนวคิดการวิจัยจากแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยสร้างเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

สมมติฐานข้อที่ 1 แรงจูงใจในการทำงานมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน

สมมติฐานข้อที่ 2 การยอมรับเทคโนโลยีมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน

สมมติฐานข้อที่ 3 วัฒนธรรมองค์กรมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน

สมมติฐานข้อที่ 4 ปัจจัยประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ข้าราชการ พนักงานราชการ จ้างเหมาบริการ และลูกจ้างชั่วคราวในสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด เขต 13 และเขต 14 ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 จำนวน 534 คน (กระทรวงวัฒนธรรม, 2566) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ข้าราชการ จ้างเหมาบริการ และลูกจ้างชั่วคราวในสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด เขต 13 และเขต 14 จำนวน 229 คน โดยผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาร์

ยามาเน (Yamane, 1973) และใช้วิธีสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีกำหนดแบ่งชั้นภูมิ (Stratification) โดยกำหนดให้ทุกจังหวัดในสังกัดสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด เขต 13 และ เขต 14 มีโอกาสถูกสุ่มตัวอย่างอย่างเท่าเทียมกัน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นข้อมูลปฐมภูมิ เป็นแบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยใช้แบบสอบถาม ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 6 ตอน ดังนี้ (1) ข้อมูลส่วนบุคคล (2) เกี่ยวกับแรงจูงใจในการทำงานของบุคลากร (3) เกี่ยวกับการยอมรับเทคโนโลยีของบุคลากร (4) เกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์กร (5) เกี่ยวกับประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากร (6) ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบจำนวน 5 ท่านหาค่าความสอดคล้องของคำถามกับวัตถุประสงค์ของการ โดยแบบสอบถามฉบับนี้มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาทุกข้อมีค่าเท่ากับ .80 – 1.00 ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางของ Rovinelli & Hambleton (1977) นำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 30 คน จากนั้นนำผลที่ได้จากการทดลองใช้หาค่าสัมประสิทธิ์ (Alpha-Coefficient) ตามวิธีการของ Cronbach's Alpha Coefficient โดยได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .95 แสดงว่าแบบสอบถามสามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างได้

3. การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ การทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบค่าเอฟ (F-test)

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม โดยวิธี Tolerance และ VIF (Variance Inflation Factor)

ปัจจัย	Collinearity Statistics	
	Tolerance	VIF
ปัจจัยจูงใจ	.24	4.12
ปัจจัยค่าจูน	.26	3.81
การรับรู้ในการใช้งานง่าย	.10	9.22
การรับรู้ประโยชน์	.11	8.98
ทัศนคติที่มีต่อการใช้	.92	1.08
ความตั้งใจใช้	.25	3.97
แบบปรับตัว	.11	9.10
แบบมุ่งผลสำเร็จ	.10	9.31
แบบเครือข่าย	.11	8.78
แบบราชการ	.67	1.47

จากตารางที่ 1 การวิเคราะห์ความเป็นพหุสัมพันธ์ร่วมเพื่อวิเคราะห์และตรวจสอบค่า Tolerance และค่า VIF (Variance Inflation Factor) ของตัวแปรพยากรณ์ พบค่า Tolerance ของตัวแปรพยากรณ์ทุกตัวแปร มีค่าอยู่ระหว่าง .10-.92 เป็นไปตามเกณฑ์ของ Hair et al. (2010) ที่กำหนดให้ค่า Tolerance มีค่ามากกว่า .01 และ

ค่า VIF (Variance inflation factor) มีค่าอยู่ระหว่าง 1.08–9.31 เป็นไปตามเกณฑ์ของ Hair et al (2010) ค่า VIF ที่ไม่เกิน 10 แสดงว่าตัวแปรพยากรณ์ทุกตัวแปรไม่เกิดปัญหาความเป็นพหุสัมพันธ์ร่วมหรือภาวะร่วมเส้นตรงพหุ ซึ่งจากการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้จะเห็นได้ว่าตัวแปรพยากรณ์ทุกตัวแปรเป็นตามข้อตกลงเบื้องต้นในการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแรงจูงใจในการทำงาน การยอมรับเทคโนโลยี และวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเขต 13 และเขต 14

ตารางที่ 2 ตารางแสดงค่าอิทธิพลของแรงจูงใจในการทำงาน การยอมรับเทคโนโลยี และวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานด้านคุณภาพของบุคลากรสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด เขต 13 และเขต 14 ด้วยวิธีการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ด้วยวิธี Stepwise

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	(P-Value)
	B	Std. Error	Beta		
ด้านปัจจัยจูงใจ	.13	.05	.16	2.55*	.01
ด้านความตั้งใจใช้เทคโนโลยี	.38	.05	.40	7.06*	.00
ด้านวัฒนธรรมองค์กรแบบปรับตัว	.22	.04	.34	5.27*	.00
Constant = 1.33, F = 191.73, R=.84, R ² = .71, R ² _{adj} = .71					

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของแรงจูงใจในการทำงาน การยอมรับเทคโนโลยี และวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานด้านคุณภาพ พบว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความตั้งใจใช้เทคโนโลยี ด้านวัฒนธรรมองค์กรแบบปรับตัว และด้านปัจจัยจูงใจ สามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านคุณภาพของบุคลากรได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ .84 และมีอำนาจในการพยากรณ์หรืออธิบายความแปรปรวน (R²) ได้ร้อยละ 71 (R² = .71, R²_{adj} = .71) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (F = 191.73, p < .01)

เมื่อพิจารณาอิทธิพลรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน (Beta) จากมากไปน้อย ดังนี้ 1) ด้านความตั้งใจใช้เทคโนโลยี มีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านคุณภาพ มากที่สุด มีค่า Beta เท่ากับ .40 (B = .38, t = 7.06, p<.01) 2) ด้านวัฒนธรรมองค์กรแบบปรับตัว มีอิทธิพลเชิงบวกเป็นลำดับถัดมา มีค่า Beta เท่ากับ .34 (B = .22, t = 5.27, p<.01) 3) ด้านปัจจัยจูงใจ มีอิทธิพลเชิงบวกน้อยที่สุด มีค่า Beta เท่ากับ .16 (B = .13, t = 2.55 p = .01) และสามารถเขียนสมการพยากรณ์ (Regression Equation) ได้ 2 รูปแบบ คือ รูปแบบคะแนนดิบ (มีค่าคงที่) และรูปแบบคะแนนมาตรฐาน (ไม่มีค่าคงที่) ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{กำหนดให้ } Y &= \text{ประสิทธิภาพในการทำงานด้านคุณภาพ} & X_2 &= \text{ด้านวัฒนธรรมองค์กรแบบปรับตัว} \\ X_1 &= \text{ด้านความตั้งใจใช้เทคโนโลยี} & X_3 &= \text{ด้านปัจจัยจูงใจ} \end{aligned}$$

รูปแบบคะแนนดิบ (Unstandardized)

$$Y = 1.33 + .38(X_1) + .22(X_2) + .13(X_3)$$

รูปแบบคะแนนมาตรฐาน (Standardized)

$$Z_y = .40(Z_{x1}) + .34(Z_{x2}) + .16(Z_{x3})$$

การเปรียบเทียบแรงจูงใจในการทำงาน การยอมรับเทคโนโลยี และวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด เขต 13 และเขต 14 โดยจำแนกตามข้อมูลประชากรศาสตร์ เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทำการทดสอบค่าความแตกต่างรายคู่ ดังนี้

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบแรงจูงใจในการทำงาน การยอมรับเทคโนโลยี และวัฒนธรรมองค์กร ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเขต 13 และเขต 14 จำแนกตามเพศ

แรงจูงใจในการทำงาน การยอมรับเทคโนโลยี และ วัฒนธรรมองค์กร ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงาน	เพศ				t	P
	ชาย		หญิง			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ด้านปัจจัยจูงใจ	4.27	.70	4.58	.57	3.58*	.00
ด้านความตั้งใจใช้เทคโนโลยี	4.50	.61	4.74	.46	3.81*	.00
ด้านวัฒนธรรมองค์กรแบบปรับตัว	4.16	.95	4.57	.68	3.81*	.00

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า เพศที่ต่างกันมีความคิดเห็นด้านปัจจัยจูงใจ ด้านความตั้งใจใช้เทคโนโลยี ด้านวัฒนธรรมองค์กรแบบปรับตัว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยในเพศหญิงมีความคิดเห็นด้านปัจจัยจูงใจ ด้านความตั้งใจใช้เทคโนโลยี ด้านวัฒนธรรมองค์กรแบบปรับตัว มากกว่าเพศชาย

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแรงจูงใจในการทำงาน การยอมรับเทคโนโลยี และ วัฒนธรรมองค์กร ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเขต 13 และเขต 14 จำแนกตามอายุ

แรงจูงใจในการทำงาน การยอมรับเทคโนโลยี และ วัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงาน	อายุ							
	ต่ำกว่า 30 ปี		30-40 ปี		41-50 ปี		51 ปีขึ้นไป	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
ด้านปัจจัยจูงใจ	4.57	.62	4.44	.64	4.34	.70	4.43	.62
ด้านความตั้งใจใช้เทคโนโลยี	4.69	.50	4.71	.45	4.50	.70	4.55	.57
ด้านวัฒนธรรมองค์กรแบบปรับตัว	4.51	.80	4.43	.80	4.18	.98	4.40	.73

จากตารางที่ 4 พบว่า อายุต่ำกว่า 40 ปี ให้ความสำคัญต่อด้านปัจจัยจูงใจและด้านความตั้งใจใช้เทคโนโลยีสูงสุด และอายุ 41 ปีขึ้นไป ให้ความสำคัญต่อด้านวัฒนธรรมองค์กรแบบปรับตัวสูงสุด

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของแรงจูงใจในการทำงาน การยอมรับเทคโนโลยี และ วัฒนธรรมองค์กร ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเขต 13 และเขต 14 จำแนกตามอายุ

แรงจูงใจในการทำงาน การยอมรับเทคโนโลยี และ วัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
ด้านปัจจัยจูงใจ	ระหว่างกลุ่ม	3	1.26	.42	.99	.39
	ภายในกลุ่ม	225	95.38	.42		
	รวม	228	96.65			
ด้านความตั้งใจใช้เทคโนโลยี	ระหว่างกลุ่ม	3	1.86	.62	2.08	.10
	ภายในกลุ่ม	225	66.99	.29		
	รวม	228	68.86			
ด้านวัฒนธรรมองค์กรแบบปรับตัว	ระหว่างกลุ่ม	3	2.85	.95	1.36	.25
	ภายในกลุ่ม	225	156.49	.69		
	รวม	228	159.35			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 5 พบว่า อายุที่แตกต่างกันมีผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแรงจูงใจในการทำงาน การยอมรับเทคโนโลยี และวัฒนธรรมองค์กร ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเขต 13 และเขต 14 จำแนกตามสถานภาพสมรส

แรงจูงใจในการทำงาน การยอมรับเทคโนโลยี และ วัฒนธรรมองค์กร ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงาน	สถานภาพสมรส					
	โสด		สมรส		หมาย/หย่าร้าง /แยกกันอยู่	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
ด้านปัจจัยจูงใจ	4.49	.64	4.41	.64	4.12	.82
ด้านความตั้งใจใช้เทคโนโลยี	4.68	.52	4.56	.59	4.66	.43
ด้านวัฒนธรรมองค์กรแบบปรับตัว	4.46	.84	4.34	.80	3.95	.98

จากตารางที่ 6 พบว่า ทุกสถานภาพสมรสให้ความสำคัญต่อด้านความตั้งใจใช้เทคโนโลยีสูงสุด

ตารางที่ 7 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของแรงจูงใจในการทำงาน การยอมรับเทคโนโลยี และ วัฒนธรรมองค์กร ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเขต 13 และเขต 14 จำแนกตามสถานภาพสมรส

แรงจูงใจในการทำงาน การยอมรับเทคโนโลยี และ วัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงาน	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
ด้านปัจจัยจูงใจ	ระหว่างกลุ่ม	2	1.17	.58	1.38	.25
	ภายในกลุ่ม	226	95.48	.42		
	รวม	228	96.65			
ด้านความตั้งใจใช้เทคโนโลยี	ระหว่างกลุ่ม	2	.77	.39	1.28	.28
	ภายในกลุ่ม	226	68.09	.30		
	รวม	228	68.86			
ด้านวัฒนธรรมองค์กรแบบปรับตัว	ระหว่างกลุ่ม	2	2.34	1.17	1.68	.18
	ภายในกลุ่ม	226	157.01	.69		
	รวม	228	159.35			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 7 พบว่า สถานภาพสมรสที่แตกต่างกันมีผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานไม่ต่างกัน

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแรงจูงใจในการทำงาน การยอมรับเทคโนโลยี และ วัฒนธรรมองค์กร ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเขต 13 และเขต 14 จำแนกตามระดับการศึกษา

แรงจูงใจในการทำงาน การยอมรับเทคโนโลยี และ วัฒนธรรมองค์กร ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน	ระดับการศึกษา					
	ต่ำกว่าปริญญาตรี		ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
ด้านปัจจัยจูงใจ	4.04	.56	4.37	.68	4.58	.58
ด้านความตั้งใจใช้เทคโนโลยี	4.06	.62	4.59	.57	4.76	.45
ด้านวัฒนธรรมองค์กรแบบปรับตัว	4.13	.84	4.32	.87	4.53	.75

จากตารางที่ 8 พบว่า ระดับการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไปให้ความสำคัญต่อด้านปัจจัยจูงใจ ด้านความตั้งใจใช้เทคโนโลยีสูงสุด และด้านวัฒนธรรมองค์กรแบบปรับตัวสูงสุด

ตารางที่ 9 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของแรงจูงใจในการทำงาน การยอมรับเทคโนโลยี และ วัฒนธรรมองค์กร ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเขต 13 และเขต 14 จำแนกตามระดับการศึกษา

แรงจูงใจในการทำงาน การยอมรับเทคโนโลยี และวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงาน	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
ด้านปัจจัยจูงใจ	ระหว่างกลุ่ม	2	4.14	2.07	5.05*	.00
	ภายในกลุ่ม	226	92.51	.40		
	รวม	228	96.65			
ด้านความตั้งใจใช้เทคโนโลยี	ระหว่างกลุ่ม	2	4.92	2.46	8.70*	.00
	ภายในกลุ่ม	226	63.93	.28		
	รวม	228	68.86			
ด้านวัฒนธรรมองค์กรแบบปรับตัว	ระหว่างกลุ่ม	2	3.18	1.59	2.30	.10
	ภายในกลุ่ม	226	156.16	.69		
	รวม	228	159.35			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 9 พบว่า ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีผลต่อด้านปัจจัยจูงใจและด้านความตั้งใจใช้เทคโนโลยี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เพื่อให้เห็นความแตกต่าง ผู้วิจัยได้ทำการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ตามวิธีของ Scheffe Test พบว่า ระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีความเห็นเกี่ยวกับด้านปัจจัยจูงใจ และด้านความตั้งใจใช้เทคโนโลยี แตกต่างกับระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี และระดับการศึกษาปริญญาตรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และระดับการศึกษาปริญญาตรีมีความเห็นเกี่ยวกับด้านความตั้งใจใช้เทคโนโลยีแตกต่างกับระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนั้นไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแรงจูงใจในการทำงาน การยอมรับเทคโนโลยีและวัฒนธรรมองค์กร ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเขต 13 และเขต 14 จำแนกตามอายุการทำงาน

แรงจูงใจในการทำงาน การยอมรับเทคโนโลยี และ วัฒนธรรมองค์กร ที่ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพในการ ทำงาน	อายุการทำงาน											
	ต่ำกว่า 5 ปี		5-10 ปี		11-15 ปี		16-20 ปี		21-25 ปี		26 ปีขึ้นไป	
	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D
ปัจจัยจูงใจ	4.54	.60	4.35	.69	4.32	.67	4.65	.61	4.71	.49	4.33	.62
ความตั้งใจใช้เทคโนโลยี	4.75	.41	4.58	.59	4.52	.59	4.76	.53	4.80	.40	4.47	.64
ด้านวัฒนธรรมองค์กร แบบปรับตัว	4.47	.82	4.34	.91	4.09	.93	4.70	.68	4.62	.77	4.24	.65

จากตารางที่ 10 พบว่า ทุกช่วงอายุการให้ความสำคัญต่อด้านความตั้งใจใช้เทคโนโลยีสูงสุด

ตารางที่ 11 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของแรงจูงใจในการทำงาน การยอมรับเทคโนโลยี และ วัฒนธรรมองค์กร ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด เขต 13 และเขต 14 จำแนกตามอายุการทำงาน

แรงจูงใจในการทำงาน การยอมรับเทคโนโลยี และวัฒนธรรมองค์กร ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพใน การทำงาน	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	P
ด้านปัจจัยจูงใจ	ระหว่างกลุ่ม	5	4.06	.81	1.95	.08
	ภายในกลุ่ม	223	92.58	.41		
	รวม	228	96.65			
ด้านความตั้งใจใช้เทคโนโลยี	ระหว่างกลุ่ม	5	2.93	.58	1.98	.08
	ภายในกลุ่ม	223	65.92	.29		
	รวม	228	68.86			
ด้านวัฒนธรรมองค์กรแบบปรับตัว	ระหว่างกลุ่ม	5	5.15	1.02	1.48	.19
	ภายในกลุ่ม	223	154.21	.69		
	รวม	228	159.36			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 11 พบว่า อายุการทำงานที่แตกต่างกันมีผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานที่ไม่ต่างกัน

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแรงจูงใจในการทำงาน การยอมรับเทคโนโลยี และ วัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเขต 13 และเขต 14 จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

แรงจูงใจในการทำงาน การยอมรับเทคโนโลยีและวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงาน	รายได้ต่อเดือน											
	ไม่เกิน 10,000 บาท		10,0001- 20,000 บาท		20,0001- 30,000 บาท		30,0001- 40,000 บาท		40,0001- 50,000 บาท		ตั้งแต่ 50,001 ขึ้นไป	
	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D
ด้านปัจจัยจูงใจ	4.14	.60	4.38	.70	4.39	.67	4.52	.58	4.77	.48	4.45	.59
ด้านความตั้งใจใช้เทคโนโลยี	4.18	.56	4.57	.61	4.67	.47	4.76	.46	4.91	.30	4.55	.58
ด้านวัฒนธรรมองค์กรแบบปรับตัว	4.30	.70	4.29	.96	4.34	.81	4.52	.77	4.75	.52	4.33	.76

จากตารางที่ 12 พบว่า รายได้ต่อเดือน 10,001 บาทขึ้นไป มีความสำคัญด้านความตั้งใจใช้เทคโนโลยีสูงที่สุด และรายได้ต่อเดือนไม่เกิน 10,000 บาท มีความสำคัญด้านวัฒนธรรมองค์กรแบบปรับตัวสูงที่สุด

ตารางที่ 13 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของแรงจูงใจในการทำงาน การยอมรับเทคโนโลยี และ วัฒนธรรมองค์กร ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเขต 13 และเขต 14 จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

แรงจูงใจในการทำงาน การยอมรับเทคโนโลยี และ วัฒนธรรมองค์กร ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงาน	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
ด้านปัจจัยจูงใจ	ระหว่างกลุ่ม	5	4.84	.96	2.35*	.04
	ภายในกลุ่ม	223	91.80	.41		
	รวม	228	96.65			
ด้านความตั้งใจใช้เทคโนโลยี	ระหว่างกลุ่ม	5	5.53	1.10	3.89*	.00
	ภายในกลุ่ม	223	63.32	.28		
	รวม	228	68.86			
ด้านวัฒนธรรมองค์กรแบบปรับตัว	ระหว่างกลุ่ม	5	5.45	1.09	1.58	.16
	ภายในกลุ่ม	223	153.90	.69		
	รวม	228	159.35			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 13 พบว่า รายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกันมีผลต่อ ด้านปัจจัยจิตใจและด้านความตั้งใจใช้เทคโนโลยี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพื่อให้เห็นความแตกต่าง ผู้วิจัยได้ทำการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ตามวิธีของ Scheffe Test พบว่า ความเห็นด้านแรงจูงใจ รายได้ต่อเดือน 40,0001-50,000 บาท มีความเห็นแตกต่างกับรายได้ต่อเดือนในช่วงไม่เกิน 30,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนั้นไม่แตกต่าง ด้านความตั้งใจใช้เทคโนโลยี รายได้ต่อเดือนไม่เกิน 10,000 บาท มีความเห็นแตกต่างกับรายได้ต่อเดือน 10,001-50,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และรายได้ต่อเดือน 40,001-50,000 บาท มีความเห็นแตกต่างกับรายได้ต่อเดือน 10,001-20,000 บาทและรายได้ต่อเดือนตั้งแต่ 50,001 บาท ขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนั้นไม่แตกต่าง ด้านวัฒนธรรมองค์กรการแบบปรับตัว รายได้ต่อเดือน 40,001-50,000 บาท มีความเห็นแตกต่างกับรายได้ต่อเดือน 10,001-30,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนั้นไม่แตกต่าง

ตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแรงจูงใจในการทำงาน การยอมรับเทคโนโลยี และ วัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเขต 13 และ เขต 14 จำแนกตามตำแหน่งงาน

แรงจูงใจในการทำงาน การยอมรับเทคโนโลยี และ วัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงาน	ตำแหน่งงาน											
	ผู้อำนวยการกลุ่ม/หัวหน้าฝ่าย		ข้าราชการระดับชำนาญการ		ข้าราชการระดับปฏิบัติการ		พนักงานราชการ		จ้างเหมาบริการ		ลูกจ้างชั่วคราว	
	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D
ด้านปัจจัยจิตใจ	4.50	.60	4.57	.56	4.67	.55	3.96	.65	4.19	.67	4.20	1.13
ด้านความตั้งใจใช้เทคโนโลยี	4.55	.75	4.77	.43	4.83	.38	4.48	.52	4.28	.68	4.33	.94
ด้านวัฒนธรรมองค์กรแบบปรับตัว	4.48	.75	4.56	.69	4.63	.73	3.96	.85	4.09	.97	4.17	1.18

จากตารางที่ 14 พบว่า ทุกตำแหน่งงานให้ความสำคัญต่อ ด้านความตั้งใจใช้เทคโนโลยีสูงสุด

ตารางที่ 15 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของแรงจูงใจในการทำงาน การยอมรับเทคโนโลยี และ วัฒนธรรมองค์กร ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด เขต 13 และเขต 14 จำแนกตามตำแหน่งงาน

แรงจูงใจในการทำงาน การยอมรับเทคโนโลยี และ วัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงาน	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
ด้านปัจจัยจูงใจ	ระหว่างกลุ่ม	5	13.99	2.79	7.54*	.00
	ภายในกลุ่ม	223	82.66	.37		
	รวม	228	96.65			
ด้านความตั้งใจใช้เทคโนโลยี	ระหว่างกลุ่ม	5	9.65	1.93	7.27*	.00
	ภายในกลุ่ม	223	59.22	.27		
	รวม	228	68.87			
ด้านวัฒนธรรมองค์กรแบบปรับตัว	ระหว่างกลุ่ม	5	14.17	2.83	4.35*	.00
	ภายในกลุ่ม	223	145.18	.65		
	รวม	228	159.35			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 15 พบว่า ตำแหน่งงานที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อด้านปัจจัยจูงใจ ด้านความตั้งใจใช้เทคโนโลยี และด้านวัฒนธรรมองค์กรแบบปรับตัวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เพื่อให้เห็นความแตกต่าง ผู้วิจัยได้ทำการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ตามวิธีของ Scheffe Test พบว่า ด้านแรงจูงใจ พนักงานราชการ มีความเห็นแตกต่างกับผู้อำนวยการกลุ่ม/หัวหน้าฝ่าย ข้าราชการระดับชำนาญการ และข้าราชการระดับปฏิบัติการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จ้างเหมาบริการมีความเห็นแตกต่างกับข้าราชการระดับชำนาญการ และข้าราชการระดับปฏิบัติการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และลูกจ้างชั่วคราวมีความเห็นแตกต่างกับข้าราชการระดับปฏิบัติการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนั้นไม่แตกต่าง ด้านความตั้งใจใช้เทคโนโลยี พนักงานราชการ จ้างเหมาบริการ และลูกจ้างชั่วคราวมีความเห็นแตกต่างกับ ข้าราชการระดับชำนาญการ และข้าราชการระดับปฏิบัติการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนั้นไม่แตกต่าง ด้านวัฒนธรรมองค์กรแบบปรับตัว พนักงานราชการ มีความเห็นแตกต่างกับ ข้าราชการระดับชำนาญการ และข้าราชการระดับปฏิบัติการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จ้างเหมาบริการมีความเห็นแตกต่างกับข้าราชการระดับชำนาญการ ข้าราชการระดับปฏิบัติการ และพนักงานราชการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนั้นไม่แตกต่าง

สรุปผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาแรงจูงใจในการทำงาน การยอมรับเทคโนโลยี วัฒนธรรมองค์กร ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด เขต 13 และเขต 14 พบว่า อิทธิพลของ

แรงจูงใจในการทำงาน ด้านปัจจัยจูงใจ ปัจจัยการยอมรับเทคโนโลยี ด้านความตั้งใจใช้เทคโนโลยี และปัจจัยวัฒนธรรมองค์กร ด้านวัฒนธรรมองค์กรแบบปรับตัวสามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดฯ ได้ร้อยละ 71.5 มีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 84.8 จากผลการวิเคราะห์สามารถนำมาเขียนสมการถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

$$Z (\text{ประสิทธิภาพในการทำงาน}) = .16 (\text{ปัจจัยแรงจูงใจในการปฏิบัติงานด้านปัจจัยจูงใจ}) + .40 (\text{ปัจจัยการยอมรับเทคโนโลยีด้านความตั้งใจใช้}) + .34 (\text{ปัจจัยวัฒนธรรมองค์กรด้านวัฒนธรรมองค์กรการปรับตัว})$$

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจในการทำงาน การยอมรับเทคโนโลยี และวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด เขต 13 และเขต 14 โดยจำแนกตามข้อมูลประชากร ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อายุการทำงาน รายได้ต่อเดือน และตำแหน่งงาน พบว่า อายุ สถานภาพสมรส และอายุการทำงานที่แตกต่างกันส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานที่ไม่ต่างกัน แสดงให้เห็นว่าปัจจัยด้านความมั่นคงส่วนบุคคลและประสบการณ์ในการปฏิบัติงานไม่ใช่ตัวแปรหลักต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเขต 13 และเขต 14 ในด้านของเพศ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน และตำแหน่งงานที่แตกต่างกันส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานแตกต่างกัน แสดงว่าบุคลากรเพศหญิงมีระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยจูงใจ ความตั้งใจใช้เทคโนโลยี และวัฒนธรรมองค์กรแบบปรับตัวสูงกว่าเพศชายอย่างเห็นได้ชัด สอดคล้องกับกลุ่มที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีและระดับปริญญาตรี ที่มีความตื่นตัวและมุมมองเชิงบวกต่อการยอมรับเทคโนโลยีมากกว่ากลุ่มที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ซึ่งสะท้อนถึงความพร้อมในการเป็นแกนนำการเปลี่ยนแปลง (Change Agent) ของกลุ่มประชากรดังกล่าวช่องว่างสำคัญด้านรายได้และตำแหน่งงาน ความแตกต่างด้านรายได้ต่อเดือนและตำแหน่งงาน สะท้อนให้เห็นช่องว่างทางความคิดที่ชัดเจนระหว่างกลุ่มข้าราชการกับกลุ่มนอกระบบข้าราชการ (พนักงานราชการ จ้างเหมาบริการ และลูกจ้างชั่วคราว) ในทุกมิติ โดยกลุ่มข้าราชการและกลุ่มผู้มีรายได้สูงมีมุมมองเชิงบวกต่อระบบแรงจูงใจ การใช้เทคโนโลยี และการปรับตัวของวัฒนธรรมองค์กรมากกว่ากลุ่มลูกจ้างและผู้มีรายได้น้อย ข้อมูลเชิงประจักษ์ชี้ให้เห็นว่า หน่วยงานควรยกเลิกนโยบายการบริหารทรัพยากรบุคคลแบบเหมารวม (One-size-fits-all) แล้วหันมาใช้กลยุทธ์แบบจำแนกกลุ่ม (Segmented HR Strategy) เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและหนุนเสริมกลุ่มลูกจ้างชั่วคราวให้สามารถเข้าถึงทรัพยากรและระบบเทคโนโลยีได้อย่างเท่าเทียม

อภิปรายผลการวิจัย

สมมติฐานข้อที่ 1 พบว่า แรงจูงใจในการทำงาน ด้านปัจจัยจูงใจส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ปัจจัยจูงใจ (Motivation Factors) เป็นสิ่งเร้าภายในที่ตอบสนองความต้องการขั้นสูงของมนุษย์ โดยเฉพาะบุคลากรในหน่วยงานภาครัฐที่มุ่งเน้นการบริการสาธารณะและการขับเคลื่อนงานเชิงคุณค่า เช่น งานด้านวัฒนธรรม เมื่อบุคลากรได้รับการยอมรับนับถือ (Recognition) มีความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ (Advancement) และมีความท้าทายในลักษณะงานที่ทำ (Work Itself) จะส่งผลให้เกิดความผูกพันและแรงขับเคลื่อนภายในตนเอง (Intrinsic Motivation) ทำให้อยากทุ่มเทแรงกายแรงใจในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรอย่างเต็มความสามารถ ส่งผลให้ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านคุณภาพสูงขึ้นตามไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีสองปัจจัยของเฮิร์ซเบิร์ก (Herzberg's Two-Factor Theory) ที่ระบุว่า ปัจจัยจูงใจเป็นสิ่งที่ดึงดูดให้บุคคลเกิดความพึง

พอใจในการทำงานและกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมการทำงานที่มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภารัตน์ กุลโชติ (2566) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง แรงจูงใจที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสังกัดเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา พบว่า ปัจจัยแรงจูงใจส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยปัจจัยแรงจูงใจในการปฏิบัติงานสามารถอธิบายความผันแปรของประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานได้ร้อยละ 66.20 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพิชญาภา ศิลาอ่อน (2566) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง แรงจูงใจในการทำงานกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการ Generation Y ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยจูงใจและปัจจัยอนามัยทุกด้านมีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สมมติฐานข้อที่ 2 พบว่า การยอมรับเทคโนโลยี ด้านความตั้งใจใช้เทคโนโลยี ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากความตั้งใจเชิงพฤติกรรมในการใช้เทคโนโลยี (Behavioral Intention to Use) เป็นตัวบ่งชี้สำคัญที่สะท้อนถึงความพร้อมและการเปิดรับเทคโนโลยีสารสนเทศใหม่ ๆ ของบุคลากรในการนำมาปรับใช้กับการทำงาน ในบริบทของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดซึ่งในปัจจุบันต้องเผชิญกับการเปลี่ยนสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล (Digital Government) และการขับเคลื่อนงานวัฒนธรรมในมิติเชิงเศรษฐกิจและสังคม เช่น การส่งเสริม Soft Power หรือการจัดเก็บฐานข้อมูลมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมในรูปแบบดิจิทัล เมื่อบุคลากรมีความตั้งใจ ทักษะที่ดี และตระหนักรู้ว่าเทคโนโลยีเหล่านั้นช่วยประหยัดเวลา ลดความผิดพลาด และช่วยให้การประสานงานกับเครือข่ายวัฒนธรรมในพื้นที่รวดเร็วขึ้น บุคลากรย่อมเกิดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้และนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยสนับสนุนการทำงานอย่างเต็มใจ ส่งผลให้เกิดความถูกต้อง แม่นยำ และสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านคุณภาพได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับแบบจำลองการยอมรับเทคโนโลยี (Technology Acceptance Model: TAM) ของ Davis ที่อธิบายว่า ความตั้งใจในการใช้งานเป็นปัจจัยส่วนบุคคลที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อพฤติกรรมการใช้งานจริง ซึ่งนำไปสู่การเพิ่มผลิตภาพและประสิทธิภาพในการทำงานของบุคคล ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุวกรณ์ คำชมภู (2564) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง การรับรู้เทคโนโลยีสารสนเทศที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงานในระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (e-LAAS) ในจังหวัดลำพูน พบว่า การรับรู้ความสอดคล้อง ความง่ายต่อการใช้งาน ประโยชน์ บรรทัดฐานบุคคล และการควบคุมพฤติกรรมมีความสัมพันธ์ทางตรงและทางอ้อมเชิงบวกต่อพฤติกรรมความตั้งใจในการใช้งาน และส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีซึ่งทำให้ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของชาคริตส์ ปานผ่อง (2564) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาแรงจูงใจในการทำงาน การยอมรับเทคโนโลยี และวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรในกรมโยธาธิการและผังเมือง ที่พบว่า การยอมรับเทคโนโลยีโดยรวมส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากร และส่งผลให้มีอิทธิพลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมในการใช้เทคโนโลยีอย่างมีนัยสำคัญ

สมมติฐานข้อที่ 3 พบว่า วัฒนธรรมองค์กร ด้านวัฒนธรรมองค์กรแบบปรับตัว ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเขต 13 และเขต 14 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก วัฒนธรรมองค์กรแบบปรับตัว (Adaptive Culture) เป็นค่านิยมและการประพฤติปฏิบัติที่มุ่งเน้นความยืดหยุ่น การเปิดรับความคิดเห็นใหม่ ๆ และการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมภายนอกได้อย่างรวดเร็ว ในบริบทของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด ซึ่งต้องบูรณาการงานร่วมกับเครือข่ายภาคประชาชน ปรชาญชาวบ้าน และนโยบายส่วนกลางที่ปรับเปลี่ยนตลอดเวลาเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ หากองค์กรมี

วัฒนธรรมที่สนับสนุนให้บุคลากรกล้าคิดกล้าทำ เรียนรู้จากความผิดพลาด และพร้อมปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงานให้ทันสมัย จะช่วยลดขั้นตอนที่ยุ่งยากและเพิ่มความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน ส่งผลให้บุคลากรสามารถคิดค้นแนวทาง การจัดกิจกรรม หรือการส่งเสริมงานวัฒนธรรมในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ท้นต่อสถานการณ์ และตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดวัฒนธรรมองค์กรของเดนิสัน (Denison's Organizational Culture Model) ที่ระบุว่า องค์กรที่มีวัฒนธรรมแบบปรับตัวสูง จะสามารถแปลงความต้องการของสภาพแวดล้อมภายนอกให้เป็นการปฏิบัติภายในได้อย่างมีประสิทธิภาพ และส่งผลดีต่อผลการดำเนินงานขององค์กรในระยะยาว ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชาคริตส์ ปานม่วง (2564) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาแรงจูงใจในการทำงาน การยอมรับเทคโนโลยี และวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงาน ของบุคลากรในกรมโยธาธิการและผังเมือง พบว่า วัฒนธรรมองค์กรโดยรวมส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยวัฒนธรรมองค์กรแบบปรับตัวส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรมากที่สุด และยิ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อธิษฐญา อิศระศักดิ์ (2565) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยสำคัญด้านวัฒนธรรมองค์กรที่มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิภาพของการทำงานของบุคลากรในการทำงานรูปแบบทำงานที่บ้าน พบว่า วัฒนธรรมองค์กรแบบปรับตัวมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพของการทำงาน ของบุคลากรในรูปแบบการทำงานที่บ้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานข้อที่ 4 พบว่า บุคลากรสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเขต 13 และเขต 14 ที่มีปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน และตำแหน่งงานแตกต่างกัน มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนบุคลากรที่มีอายุ สถานภาพสมรส และอายุการทำงานแตกต่างกัน มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน โดยสามารถอภิปรายผลแยกตามประเด็นได้ดังนี้

1. ประเด็นปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลให้ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน "ไม่แตกต่างกัน" พบว่า บุคลากรที่มีอายุ สถานภาพสมรส และอายุการทำงานแตกต่างกัน มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเป็นหน่วยงานราชการที่มีโครงสร้างองค์กร ระบบการทำงาน และเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงานที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน (Standardization) บุคลากรทุกกลุ่มไม่ว่าจะกลุ่มช่วงอายุใด มีสถานภาพสมรสแบบใด หรือมีอายุการทำงานมากน้อยเพียงใด ต่างต้องปฏิบัติงานภายใต้ระเบียบข้อบังคับ แผนงานประจำปี และเป้าหมายการขับเคลื่อนงานวัฒนธรรมของกระทรวงในทิศทางเดียวกัน นอกจากนี้ การถ่ายทอดงาน และการทำงานเป็นทีมที่เป็นระบบ ช่วยลดช่องว่างด้านอายุและประสบการณ์ ทำให้บุคลากรทุกคนสามารถขับเคลื่อนงานในหน้าที่รับผิดชอบให้เกิดคุณภาพและประสิทธิภาพได้ในระดับที่ไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยในประเด็นนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิษณุภา ศิลาอ่อน (2566) ที่ศึกษาเรื่อง แรงจูงใจในการทำงานกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการ Generation Y ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ข้าราชการที่มีประสบการณ์การรับราชการต่างกัน มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน และยิ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภารัตน์ กุลโชติ (2566) ที่ศึกษาเรื่อง แรงจูงใจที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสังกัดเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา พบว่า บุคลากรที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกัน มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน

2. ประเด็นปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลให้ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน "แตกต่างกัน" พบว่า บุคลากรที่มีเพศ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน และตำแหน่งงานแตกต่างกัน มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก คุณลักษณะเฉพาะของตัวแปรเหล่านี้ส่งผลโดยตรงต่อบทบาท ชีตความสามารถ และแรงขับเคลื่อนในการทำงาน กล่าวคือ บุคลากรที่มีตำแหน่งงานและระดับการศึกษาที่สูงกว่า มักจะมีความรับผิดชอบในงานเชิงกลยุทธ์ การวางแผน และการบูรณาการเครือข่ายวัฒนธรรม ซึ่งต้องใช้ทักษะการวิเคราะห์ขั้นสูง จึงทำให้แสดงประสิทธิภาพใน

แง่คุณภาพของงานเด่นชัดกว่า ขณะที่ปัจจัยด้านรายได้ต่อเดือนที่ต่างกันย่อมส่งผลต่อขวัญกำลังใจ ความมั่นคง และแรงจูงใจในการทุ่มเททำงาน ในส่วนของปัจจัยด้านเพศ อาจส่งผลต่อความถนัด ความละเอียดรอบคอบ หรือรูปแบบการประสานงานภาคสนามกับชุมชนและการจัดการพิธีการทางศาสนาและวัฒนธรรมในพื้นที่ที่แตกต่างกัน ส่งผลให้ผลลัพธ์และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านคุณภาพของบุคลากรมีความแตกต่างกันตามไปด้วย ผลการวิจัยในประเด็นนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภารัตน์ กุลโชติ (2566) ที่พบว่า บุคลากรที่มีเพศ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีประสิทธิผลในการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำวิจัยไปใช้ประโยชน์

ใช้เป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ (Evidence) อ้างอิงในการทำแผนงาน (Data-Driven Decision Making) เพื่อพัฒนาบุคลากรในองค์กร โดยมุ่งเน้นปัจจัยด้านการเปิดรับเทคโนโลยีส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงาน โดยรวมขององค์กรสูงสุดถึงร้อยละ 40 คำนึงต่อการลงทุนในยุคดิจิทัลมากกว่าการปรับระบบแรงจูงใจเพียงอย่างเดียวเป็นแนวทางการตัดสินใจ และการจัดลำดับความสำคัญในการบริหาร (Prioritization) สำหรับ ผู้บริหารหรือหัวหน้างาน ฝ่ายทรัพยากรบุคคล (Human Resources) ในการวางแผนเชิงกลยุทธ์ "ในการบริหารงบประมาณและเวลาเพื่อความคุ้มค่าตามลำดับ ดังนี้

อันดับ 1: ความตั้งใจใช้เทคโนโลยี (ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน +.40) ตัวแปรที่มีพลังเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานสูงที่สุด ถ้าหากบุคลากรมีความตั้งใจ มีทัศนคติที่ดี และพร้อมที่จะเปิดรับและใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ จะส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานจะสูงขึ้นอย่างชัดเจน

แนวปฏิบัติที่ 1 ลงทุนกับ Technology Adoption ความตั้งใจใช้เทคโนโลยีส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานมากที่สุด (.40) สิ่งที่ต้องคำนึงต้องปฏิบัตินอกจากการลงทุนกับระบบโครงสร้างพื้นฐาน ยังต้องสร้างความตั้งใจในการใช้ให้กับบุคลากร เช่น จัดอบรมบุคลากรเกี่ยวกับการใช้งานที่เข้าใจและเข้าถึงง่าย มีทีม Support ที่ดี หรือแสดงให้เห็นว่าเทคโนโลยีนี้ช่วยลดภาระงานอย่างไร เพื่อลดแรงต้านและเพิ่มความมั่นใจในการใช้เทคโนโลยี

อันดับ 2: วัฒนธรรมองค์กรด้านการปรับตัว (ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน +.34) มีความสำคัญรองลงมา หน่วยงานราชการ อาจมีการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่มีความยืดหยุ่น พร้อมการปรับตัวตามสถานการณ์และช่วยสนับสนุนให้บุคลากรปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพที่ดียิ่งขึ้น

แนวปฏิบัติที่ 2 (ปรับฐานราก) สร้างวัฒนธรรมที่พร้อมปรับตัว (Agility) การปรับตัวส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานสูงถึง .34 องค์กรต้องลดขั้นตอนในการปฏิบัติงานที่ยุ่งยาก (Bureaucracy) เปิดโอกาสให้บุคลากรเสนอความคิดสร้างสรรค์และสร้างบรรยากาศให้สอดคล้องกับความต้องการการปรับตัวภายในองค์กร

อันดับ 3: แรงจูงใจในการทำงาน (ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน +.16) ส่งผลน้อยที่สุดใน 3 ปัจจัย เมื่อตัวแปรอื่นคงที่แต่ยังส่งผลในเชิงบวก หมายความว่า การเติมสิ่งจูงใจ เช่น โบนัส ค่าชมเชย หรือความก้าวหน้า มีความจำเป็นต้องทำควบคู่ไปพร้อมกับทุกปัจจัย

แนวปฏิบัติที่ 3 (ประคับประคอง) รักษามาตรฐานแรงจูงใจ ปัจจัยจูงใจส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน .16 แม้จะน้อยกว่าปัจจัยอื่น แต่อาจจะใช้การปรับปรุงระบบประเมินผลงานการปฏิบัติงาน หรือการเลื่อนขั้นเงินเดือน หรือการให้รางวัลที่ตรงจุด โดยไม่ต้องถึงขั้นรื้อระบบสวัสดิการทั้งหมดหากงบประมาณจำกัด

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป คือ

1. การศึกษาการยอมรับเทคโนโลยีที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด ภายใต้ช่องว่างระหว่างวัย (Generation Gap)
2. การศึกษาแรงจูงใจในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด เขต 13 และเขต 14 ที่อยู่ในสภาวะหมดไฟในการทำงาน (Burnout Syndrome)

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณบุคลากรสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด เขต 13 และเขต 14 ทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ให้ข้อมูลเชิงลึกอันมีคุณค่าต่อการดำเนินการวิจัย และขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการและผู้บริหารคุณวุฒิประเมินบทความทุกท่าน ที่กรุณาใช้เวลาให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการจากท่านมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการปรับปรุงคุณภาพของงานให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า งานวิจัยฉบับนี้จะสามารถสร้างประโยชน์และเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาความรู้ทางวิชาการต่อไปในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงวัฒนธรรม. (2566). *โครงสร้างกระทรวงวัฒนธรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566*. <https://www.m-culture.go.th/th/organization-chart>.
- ชาคริตส์ ปานผ่อง. (2564). *การศึกษาแรงจูงใจในการทำงาน การยอมรับเทคโนโลยี และวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรในกรมโยธาธิการและผังเมือง*. [การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.]
- ณัฐปภัสร กุลางกูร. (2566). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีของเจ้าหน้าที่ตรวจสอบ สังกัดสำนักตรวจเงินแผ่นดิน จังหวัดในเขตพื้นที่ภาคใต้*. [สารนิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.]. <https://kb.psu.ac.th/server/api/core/bitstreams/972dd2c0-7a61-4a2e-8b82-862dfb570762/content>
- ธนภรณ์ พรณราย. (2565). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา*. [สารนิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.]
- พัชร พันธ์แดงไทย. (2564). *แรงจูงใจที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.]. <https://opac.ur.ac.th/bibitem?bibid=b00115693>
- พิชญาภา ศิลาอ่อน. (2566). *แรงจูงใจในการทำงานกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการ Generation Y ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. [สารนิพนธ์ตามปริญญาการจัดการมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหิดล.]. <https://archive.cm.mahidol.ac.th/handle/123456789/4884>
- ยุวกรณ์ คำชมภู. (2564). *การรับรู้เทคโนโลยีสารสนเทศที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงานในระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (e-LAAS) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน*

- จังหวัดลำพูน. [การค้นคว้าอิสระหลักสูตรปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.]
<http://202.28.38.45/dspace/bitstream/123456789/834/1/6206402006.pdf>
- สันติสุข พัทธ์คีรี. (2565). รูปแบบความสัมพันธ์ของการรับรู้วัฒนธรรมองค์กร บรรยากาศองค์การและสมรรถนะในการทำงานส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของกำลังพลหน่วยบัญชาการป้องกันภัยทางอากาศ กองทัพบก. [วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรังสิต.]. <http://rsuir-library.rsu.ac.th/bitstream/123456789/1964/1/MAJOR%20SUNTHISOOK%20PHITAKKEEREE.pdf>
- สุภารัตน์ กุลโชติ. (2566). แรงจูงใจที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรสังกัดเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. [สารนิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.]. <https://kb.psu.ac.th/server/api/core/bitstreams/7a13772e-0aeb-49a0-a95d-4877a241225b/content>
- อธิษฐญา อิศระศักดิ์. (2565). ปัจจัยสำคัญด้านวัฒนธรรมองค์กรที่มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิภาพของการทำงานของบุคลากรในการทำงานรูปแบบทำงานที่บ้าน. [สารนิพนธ์ปริญญาการจัดการมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหิดล.]. <https://archive.cm.mahidol.ac.th/handle/123456789/4741>
- Davis, F. D. (1989). Perceived usefulness, perceived ease of use, and user acceptance of information technology. *MIS Quarterly*, 13(3), 318-339.
- Hair, J. F. et al. (2010). *Multivariate Data Analysis*. 7th ed. Upper Saddle River. Prentice Hall.
- Herzberg, F. (1959). *The Motivation to work*. John Wiley & Sons.
- Daft, R. L. (1999). *Leadership: Theory and practice*. Dryden Press: Harcourt College Publishers.
- Peterson, E., & Plowman, G. E. (1953). *Business organization and Management*. (3rd ed.). Irwin.
- Rovinelli, R. J. & Hambleton, R. K. (1977). On the Use of Content Specialists in the Assessment of Criterion-Referenced Test Item Validity. *Dutch Journal of Educational Research*, 2(2), 49-60
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. (3rd ed.). Harper and Row.

การพัฒนาแอปพลิเคชันความจริงเสริมส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดนครนายก Development of Augmented Reality Applications to Promote Tourism in Nakhon Nayok Province

พรหมบัญชา พรหมมาหล้า¹, มนัสวี สีดาจันทร์^{2*}, สิทธิพงษ์ พรอุดมทรัพย์³,
รณกร รัตนธรรมมา⁴ และ สุนันทา ศรีม่วง⁵
Prombuncha Prommala¹, Manatsawee Sidajan^{2*}, Sittiphong Pornudomthap³,
Ronnagorn Rattanatamma⁴ and Sunanta Srimuang⁵

^{1,2,3,4,5}คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
^{1,2,3,4,5}Faculty of science and technology Phranakhon Rajabhat University

*Corresponding Author E-mail: Manatsawee.s@pnru.ac.th

Received: May 21, 2026; Revised: Jul 12, 2026; Accepted: Jul 27, 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ออกแบบและพัฒนาแอปพลิเคชันความจริงเสริมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดนครนายกความต้องการของผู้ใช้ 2) ประเมินคุณภาพของแอปพลิเคชันโดยผู้เชี่ยวชาญ และ 3) ประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้งาน กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน และผู้ใช้งานทั่วไปจำนวน 35 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แอปพลิเคชันความจริงเสริม แบบประเมินคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ และแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ใช้งาน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1) แอปพลิเคชันที่พัฒนาขึ้นสามารถนำเสนอข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครนายกผ่านเทคโนโลยีความจริงเสริม โดยใช้กล้องของอุปกรณ์เคลื่อนที่ตรวจจับสื่อบรรยายและแสดงผลข้อความ ภาพประกอบองค์ประกอบเสมือนหรือแบบจำลองสามมิติที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้ที่ต้องการรูปแบบการนำเสนอข้อมูลที่เข้าใจง่าย มีความน่าสนใจ และมีปฏิสัมพันธ์มากกว่าการนำเสนอด้วยข้อความหรือภาพนิ่ง

2) ผลการประเมินคุณภาพของแอปพลิเคชันโดยผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.68 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.41

3) ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้งานอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.52 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50 แสดงให้เห็นว่าแอปพลิเคชันที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมในการใช้เป็นสื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ช่วยเพิ่มความน่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยว และสนับสนุนการรับรู้ข้อมูลในรูปแบบที่มีปฏิสัมพันธ์กับผู้ใช้

คำสำคัญ: แอปพลิเคชันความจริงเสริม การส่งเสริมการท่องเที่ยว สื่อดิจิทัล แอปพลิเคชันบนอุปกรณ์เคลื่อนที่

Abstract

This research aimed to 1) design and develop an augmented reality application to promote tourism in Nakhon Nayok Province user requirement, 2) evaluate the quality of the application by experts, and 3) assess user satisfaction with the application. The samples consisted of three experts and 35 general users, selected through purposive sampling. The research instruments included the augmented reality application, an expert quality evaluation form, and a user satisfaction questionnaire. The statistics used for data analysis were mean and standard deviation.

The research findings revealed that

1) The developed application presented information on tourist attractions in Nakhon Nayok Province through augmented reality technology by using a mobile device camera to detect target markers and display text, images, virtual elements, or three-dimensional models related to the tourist attractions. These features were consistent with user needs for an easy-to-understand, engaging, and interactive information presentation format that offered greater interactivity than conventional text or still images.

2) the quality evaluation of the application by experts was at the highest level, with a mean of 4.68 and a standard deviation of 0.41.

3) user satisfaction with the application was at the highest level, with a mean of 4.52 and a standard deviation of 0.50. These results indicate that the developed application is suitable for use as a tourism promotion medium, enhances the attractiveness of tourist attractions, and supports users' interactive perception of tourism information.

Keyword: Augmented Reality Application, Tourism Promotion, Digital Media, Mobile Application

บทนำ

การท่องเที่ยวเป็นกลไกสำคัญต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและการพัฒนาท้องถิ่น เนื่องจากช่วยสร้างรายได้ ส่งเสริมการจ้างงาน ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในพื้นที่ และเผยแพร่อัตลักษณ์ทางธรรมชาติ วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของชุมชน ในบริบทของการเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัล เทคโนโลยีดิจิทัลมีบทบาทต่อการยกระดับภาคการท่องเที่ยว ทั้งด้านการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนารูปแบบบริการ และการตอบสนองต่อพฤติกรรมนักท่องเที่ยวยุคใหม่ (OECD, 2022)

จังหวัดนครนายกเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวหลากหลาย ทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ วัฒนธรรม ศาสนา แหล่งเรียนรู้ และกิจกรรมนันทนาการ อีกทั้งอยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพมหานคร จึงเหมาะต่อการพัฒนาเป็นจุดหมายปลายทางสำหรับการท่องเที่ยวระยะสั้นและการท่องเที่ยวในช่วงวันหยุด ข้อมูลเบื้องต้นสะสมระหว่างเดือนมกราคมถึงธันวาคม พ.ศ. 2568 ของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาแสดงให้เห็นว่า จังหวัดนครนายก

มีผู้เยี่ยมเยียนรวม 3,095,582 คน เพิ่มขึ้นจาก 2,968,262 คนในปี พ.ศ. 2567 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.29 ขณะที่รายได้จากผู้เยี่ยมเยียนเพิ่มจาก 7,335.65 ล้านบาท เป็น 7,697.26 ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.93 สะท้อนให้เห็นว่าการท่องเที่ยวยังคงเป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่มีความสำคัญและมีแนวโน้มขยายตัว อย่างไรก็ตาม อัตราการเพิ่มขึ้นของรายได้ดังกล่าวยังต่ำกว่าเป้าหมายตัวชี้วัดของจังหวัดเล็กน้อย ซึ่งกำหนดให้รายได้จากการท่องเที่ยวของผู้เยี่ยมเยียนเพิ่มขึ้นร้อยละ 5 และกำหนดให้การส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สุขภาพ วัฒนธรรมตามวิถีชุมชน และการบริการที่ได้มาตรฐานเป็นหนึ่งในประเด็นการพัฒนาที่สำคัญของจังหวัด (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2569; สำนักงานจังหวัดนครนายก, 2567)

อย่างไรก็ตาม แม้จำนวนผู้เยี่ยมเยียนและรายได้จากการท่องเที่ยวของจังหวัดนครนายกจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น แต่การรักษาการเติบโตและการบรรลุเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์จำเป็นต้องพัฒนารูปแบบการสื่อสารการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวยุคดิจิทัลมากขึ้น การประชาสัมพันธ์ที่อาศัยเพียงข้อความภาพนิ่ง หรือรายการข้อมูลทั่วไปมีข้อจำกัดในการถ่ายทอดลักษณะทางกายภาพ บรรยากาศ และเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงมีข้อจำกัดในการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ใช้กับข้อมูล โดยเฉพาะในบริบทที่นักท่องเที่ยวใช้สมาร์ทโฟนเป็นเครื่องมือสำคัญในการค้นหาข้อมูล ประเมินทางเลือก และประกอบการตัดสินใจระหว่างการเดินทาง Moon & An (2022) ระบุว่าสมาร์ทโฟนเกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการใช้ข้อมูล ความสะดวก ความบันเทิง และปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของนักท่องเที่ยว ขณะที่ Liu et al. (2023) ชี้ให้เห็นว่าสมาร์ทโฟนมีบทบาทต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวในจุดหมายปลายทาง ดังนั้น การนำเสนอข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดนครนายกจึงควรพัฒนาไปสู่รูปแบบที่เข้าถึงง่าย เข้าใจได้รวดเร็ว ถ่ายทอดจุดเด่นของสถานที่ได้อย่างน่าสนใจ และเปิดโอกาสให้ผู้เยี่ยมชมปฏิสัมพันธ์กับสื่อดิจิทัลได้มากขึ้น

เทคโนโลยีความจริงเสริมเป็นเทคโนโลยีที่ผสมผสานข้อมูลหรือวัตถุเสมือนเข้ากับสภาพแวดล้อมจริงผ่านอุปกรณ์ดิจิทัล ผู้ใช้สามารถมองเห็นข้อมูลดิจิทัลซ้อนทับกับภาพจริงผ่านหน้าจออุปกรณ์ เช่น ข้อความ วิดีโอ กราฟิก ข้อมูลตำแหน่ง และสื่อมัลติมีเดีย ซึ่งช่วยเพิ่มการรับรู้และปฏิสัมพันธ์ของผู้ใช้ต่อสภาพแวดล้อมจริงได้ (Kounavis et al., 2012) การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดังกล่าวในด้านการท่องเที่ยวสามารถยกระดับการนำเสนอข้อมูลจากข้อความและภาพนิ่งไปสู่สื่อเชิงประสบการณ์ เช่น แบบจำลองสามมิติ ภาพจำลอง และข้อมูลเสริมของแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งช่วยเพิ่มความรู้ ความบันเทิง และปฏิสัมพันธ์ของนักท่องเที่ยว (Kounavis et al., 2012; Elshahawy et al., 2023) ในบริบทของจังหวัดนครนายกซึ่งมีแหล่งท่องเที่ยวหลายประเภท เทคโนโลยีดังกล่าวจึงมีศักยภาพในการถ่ายทอดเอกลักษณ์และองค์ประกอบเฉพาะของแต่ละสถานที่ในรูปแบบที่แตกต่างจากสื่อประชาสัมพันธ์ทั่วไป

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า งานวิจัยที่ผ่านมาได้นำเทคโนโลยีความจริงเสริมมาประยุกต์ใช้เพื่อสนับสนุนการนำเสนอข้อมูล การนำทาง และการสร้างประสบการณ์การท่องเที่ยว อย่างไรก็ตาม ยังมีช่องว่างในการพัฒนาแอปพลิเคชันระดับจังหวัดที่เชื่อมโยงสื่อเป้าหมายของแหล่งท่องเที่ยวกับข้อมูลดิจิทัลและแบบจำลองสามมิติเพื่อถ่ายทอดจุดเด่นของแหล่งท่องเที่ยวหลายประเภทภายใต้บริบทเดียวกัน โดยเฉพาะจังหวัดนครนายกซึ่งมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลายและมีผู้เยี่ยมเยียนมากกว่า 3 ล้านคนต่อปี แต่ยังไม่มีความจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการสื่อสารดิจิทัลที่สามารถสร้างการรับรู้และปฏิสัมพันธ์กับข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวได้มากกว่าการนำเสนอด้วยข้อความหรือภาพนิ่งทั่วไป (Kounavis et al., 2012; Elshahawy et al., 2023; Silva et al., 2023)

จากความสำคัญและช่องว่างดังกล่าว งานวิจัยนี้จึงมุ่งพัฒนาแอปพลิเคชันความจริงเสริมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดนครนายก โดยใช้เทคโนโลยีความจริงเสริมในการเชื่อมโยงสื่อเป้าหมายกับข้อความ ภาพประกอบ องค์ประกอบเสมือน และแบบจำลองสามมิติของแหล่งท่องเที่ยว เพื่อสร้างรูปแบบการนำเสนอข้อมูลที่มีความ

น่าสนใจ เข้าใจง่าย และมีปฏิสัมพันธ์มากกว่าสื่อประชาสัมพันธ์ทั่วไป พร้อมทั้งประเมินคุณภาพของแอปพลิเคชัน โดยผู้เชี่ยวชาญและประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้งาน เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของแอปพลิเคชันในฐานะสื่อ ดิจิทัลสำหรับสนับสนุนการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดนครนายก

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อออกแบบและพัฒนาแอปพลิเคชันความจริงเสริมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดนครนายกตาม ความต้องการของผู้ใช้
- 2) เพื่อประเมินคุณภาพของแอปพลิเคชันโดยผู้เชี่ยวชาญ
- 3) เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้งานที่มีต่อแอปพลิเคชัน

การทบทวนวรรณกรรม

งานวิจัยด้านแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชี้ให้เห็นว่า เทคโนโลยีดิจิทัลมีบทบาทสำคัญต่อการ เข้าถึงข้อมูล การสร้างประสบการณ์ และการสนับสนุนการตัดสินใจเดินทางของนักท่องเที่ยว แอปพลิเคชันด้านการ ท่องเที่ยวโดยทั่วไปมุ่งเน้นการนำเสนอข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว การออกแบบส่วนติดต่อผู้ใช้ และการอำนวยความสะดวก ในการค้นหาข้อมูล ซึ่งช่วยให้ผู้ใช้รับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวได้สะดวกและรวดเร็วขึ้น (Ganapathy et al., 2021; Ramos Jiménez et al., 2025) อย่างไรก็ตาม การนำเสนอข้อมูลด้วยข้อความ ภาพนิ่ง หรือรายการ สถานที่อาจยังไม่เพียงพอต่อการสร้างความสนใจของนักท่องเที่ยวยุคดิจิทัลที่คุ้นเคยกับสื่อเชิงโต้ตอบและ ประสบการณ์ที่มีความสมจริงมากขึ้น

เทคโนโลยีความจริงเสริมเป็นเทคโนโลยีที่ผสานข้อมูลดิจิทัลเข้ากับสภาพแวดล้อมจริงผ่านอุปกรณ์เคลื่อนที่ ทำให้ผู้ใช้สามารถรับชมข้อมูลเสริม ภาพจำลอง โมเดลสามมิติ หรือสื่อประกอบที่ซ้อนทับกับโลกจริงได้ การนำเสนอ ในลักษณะนี้ช่วยเปลี่ยนการรับข้อมูลจากการอ่านหรือการดูภาพนิ่งไปสู่การรับรู้เชิงประสบการณ์ ซึ่งสามารถเพิ่ม ความน่าสนใจของสถานที่ท่องเที่ยวและช่วยให้ผู้ใช้เข้าใจคุณค่าของสถานที่ได้ชัดเจนขึ้น ทั้งนี้ คุณลักษณะของ เทคโนโลยีการท่องเที่ยวอัจฉริยะ เช่น การให้ข้อมูล การเข้าถึง และการปฏิสัมพันธ์ มีผลต่อประสบการณ์และ พฤติกรรมของนักท่องเที่ยว (Sustacha et al., 2023)

ในบริบทของการท่องเที่ยวอัจฉริยะ เทคโนโลยีไม่ได้ทำหน้าที่เพียงเผยแพร่ข้อมูล แต่ยังสนับสนุนการสร้าง ประสบการณ์ ความผูกพัน และความตั้งใจเชิงพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว ภัทรมุข พงษ์ธา และคณะ (2567) พบว่า เทคโนโลยีการท่องเที่ยวอัจฉริยะมีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสบการณ์ ความผูกพัน และความตั้งใจเชิงพฤติกรรมของผู้ เยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ในประเทศไทย ขณะที่ Sustacha et al. (2023) ชี้ให้เห็นว่าเทคโนโลยีที่มีคุณลักษณะด้านการให้ ข้อมูลและการปฏิสัมพันธ์สามารถยกระดับประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวได้ แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับการ พัฒนาแอปพลิเคชันความจริงเสริม เนื่องจากสามารถนำเสนอข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในรูปแบบที่มีปฏิสัมพันธ์มากกว่า สื่อประชาสัมพันธ์ทั่วไป

นอกจากนี้ แนวคิดประสบการณ์แบบผสมผสานระหว่างโลกจริงและโลกดิจิทัล หรือ phygital experience ชี้ให้เห็นความสำคัญของการเชื่อมโยงพื้นที่จริงกับสื่อดิจิทัลอย่างเป็นระบบ Mameli et al. (2026) เสนอว่า การผสมผสาน องค์ประกอบทางกายภาพและดิจิทัลสามารถสร้างประสบการณ์ที่มีความหมายและตอบสนองต่อพฤติกรรมของผู้ใช้

ในบริบทการท่องเที่ยวได้ เทคโนโลยีความจริงเสริมจึงเป็นแนวทางที่เหมาะสมต่อการสร้างประสบการณ์ดังกล่าว เนื่องจากผู้ใช้งานสามารถรับรู้ข้อมูลของสถานที่จริงควบคู่กับองค์ประกอบดิจิทัลได้ในเวลาเดียวกัน

ด้านการออกแบบประสบการณ์ผู้ใช้ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเน้นว่าแอปพลิเคชันด้านการท่องเที่ยวควรให้ความสำคัญกับความชัดเจนของข้อมูล ความง่ายในการใช้งาน และความเหมาะสมของการแสดงผลบนอุปกรณ์เคลื่อนที่ Ganapathy et al. (2021) พบว่าการประเมินแบบ heuristic evaluation สามารถช่วยระบุปัญหาด้านการใช้งานของแอปพลิเคชันท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้ ส่วน Firmansyah et al. (2023) เสนอว่าการออกแบบ UI/UX ของบริการข้อมูลการท่องเที่ยวควรคำนึงถึงความชัดเจนของเนื้อหา ความง่ายในการนำทาง และการลดภาระทางความคิดของผู้ใช้ ประเด็นดังกล่าวมีความสำคัญต่อการพัฒนาแอปพลิเคชันความจริงเสริม เพราะแม้เทคโนโลยีจะช่วยเพิ่มความน่าสนใจของข้อมูล แต่หากระบบใช้งานซับซ้อนหรือแสดงผลไม่ชัดเจน อาจลดคุณภาพของประสบการณ์ผู้ใช้ได้

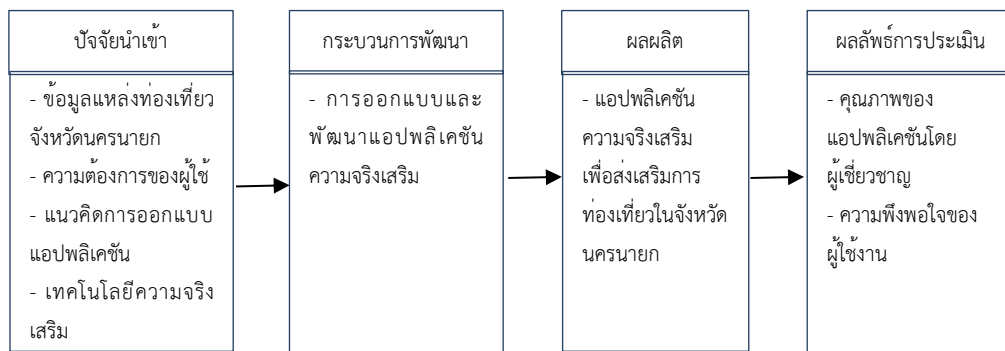
ด้านเทคโนโลยีที่ใช้ในการพัฒนา Unity Engine เป็นแพลตฟอร์มสำหรับพัฒนาและจัดการฉากสามมิติและสามมิติ รวมทั้งรองรับการสร้างแอปพลิเคชันความจริงเสริมบนอุปกรณ์เคลื่อนที่ ขณะที่ EasyAR Sense เป็นชุดพัฒนาเทคโนโลยีความจริงเสริมที่รองรับการตรวจจับและติดตามภาพเป้าหมาย เมื่อนำทั้งสองเครื่องมือมาใช้ร่วมกัน EasyAR ทำหน้าที่ตรวจจับและติดตาม Marker ส่วน Unity Engine จัดการลอจิกของระบบ ฉาก ส่วนติดต่อผู้ใช้และการแสดงผลข้อความ ภาพ และแบบจำลองสามมิติที่เชื่อมโยงกับเป้าหมาย จึงเหมาะกับงานที่ต้องการพัฒนาแอปพลิเคชันความจริงเสริมแบบใช้ภาพเป้าหมายเป็นตัวกระตุ้นการแสดงผล อย่างไรก็ตาม ประสิทธิภาพของการติดตามอาจแปรผันตามคุณลักษณะของภาพเป้าหมาย สภาพแสง มุม และระยะการมองเห็น จึงควรประเมินทั้งความถูกต้อง ความรวดเร็ว ความต่อเนื่อง และความเสถียรของระบบ (EasyAR, n.d.; Unity Technologies, n.d.)

การประเมินระบบก่อนนำไปใช้จริงเป็นขั้นตอนสำคัญในการยืนยันคุณภาพของแอปพลิเคชัน Silva et al. (2023) พัฒนาและประเมินแอปพลิเคชันบนอุปกรณ์เคลื่อนที่ที่ใช้เทคโนโลยีความจริงเสริมสำหรับนำทางนักท่องเที่ยวบนเส้นทางเดินป่า และชี้ให้เห็นว่าการประเมินแอปพลิเคชันสามารถสะท้อนความเหมาะสมของระบบด้านการใช้งาน การเข้าถึงข้อมูล และประสบการณ์ของผู้ใช้ได้ ดังนั้น การพัฒนาแอปพลิเคชันความจริงเสริมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวจึงควรพิจารณาทั้งคุณภาพของเทคโนโลยี ความเหมาะสมของข้อมูล และความพึงพอใจของผู้ใช้

จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่า การพัฒนาแอปพลิเคชันความจริงเสริมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชื่อมโยงองค์ประกอบสำคัญอย่างน้อย 4 ด้าน ได้แก่ ข้อมูลและบริบทของแหล่งท่องเที่ยว เทคโนโลยีสำหรับตรวจจับและแสดงผลความจริงเสริม การออกแบบประสบการณ์ผู้ใช้ และกรอบแนวคิดสำหรับประเมินคุณภาพและการยอมรับของผู้ใช้ งานวิจัยที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่าเทคโนโลยีความจริงเสริมสามารถเพิ่มความน่าสนใจและปฏิสัมพันธ์กับข้อมูลการท่องเที่ยวได้ แต่ยังมีช่องว่างในการพัฒนาแอปพลิเคชันระดับจังหวัดที่ใช้ภาพเป้าหมายเชื่อมโยงกับข้อมูลดิจิทัลและแบบจำลองสามมิติของแหล่งท่องเที่ยวหลายประเภทภายใต้บริบทเดียวกัน โดยเฉพาะจังหวัดนครนายก ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงเลือกใช้ EasyAR ร่วมกับ Unity Engine พัฒนาระบบตามวงจรการพัฒนาและประเมินทั้งคุณภาพของแอปพลิเคชันโดยผู้เชี่ยวชาญและความพึงพอใจของผู้ใช้งาน โดยอาศัยแนวคิดด้านคุณภาพซอฟต์แวร์และการยอมรับเทคโนโลยีเป็นกรอบสนับสนุนการตีความผลการวิจัย

กรอบแนวคิดงานวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้กำหนดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบเป็น 4 ส่วน ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลิต และผลลัพธ์การประเมิน ปัจจัยนำเข้าประกอบด้วยข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวจำนวน 9 แห่ง ความต้องการของผู้ใช้ แนวคิดด้านความจริงเสริมและประสบการณ์ผู้ใช้ เครื่องมือ Unity Engine และ EasyAR รวมทั้งแนวคิดด้านคุณภาพซอฟต์แวร์และการยอมรับเทคโนโลยี กระบวนการพัฒนาดำเนินตามวงจรการพัฒนาระบบ ตั้งแต่การวิเคราะห์ความต้องการ การออกแบบ การพัฒนา การทดสอบ และการปรับปรุง ผลิตคือแอปพลิเคชันความจริงเสริมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดนครนายก ส่วนผลลัพธ์ของการวิจัยประกอบด้วยคุณภาพของแอปพลิเคชันที่ประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ และความพึงพอใจของผู้ใช้งาน กรอบแนวคิดดังกล่าวเชื่อมโยงโดยตรงกับวัตถุประสงค์การวิจัยทั้ง 3 ข้อ และแสดงฐานแนวคิดด้านเทคโนโลยีและการประเมินที่ใช้ในการวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดงานวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลและความต้องการ ออกแบบและพัฒนาแอปพลิเคชันความจริงเสริมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดนครนายก ตลอดจนประเมินคุณภาพของแอปพลิเคชันและความพึงพอใจของผู้ใช้งาน แอปพลิเคชันที่พัฒนาขึ้นมุ่งนำเสนอข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวร่วมกับเทคโนโลยีความจริงเสริม เพื่อเพิ่มความน่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยวและส่งเสริมแรงจูงใจในการเดินทาง

1. รูปแบบการวิจัยและขอบเขตการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา โดยมุ่งพัฒนาแอปพลิเคชันความจริงเสริมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดนครนายก ขั้นตอนการดำเนินงานประกอบด้วย การศึกษาข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว การออกแบบสื่อและรูปแบบการแสดงผลด้วยเทคโนโลยีความจริงเสริม การพัฒนาแอปพลิเคชันต้นแบบ การทดสอบระบบ และการประเมินคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญและผู้ใช้งานทั่วไป

ขอบเขตด้านเนื้อหาครอบคลุมการนำเสนอแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครนายกผ่านเทคโนโลยีความจริงเสริม โดยใช้สื่อดิจิทัล เช่น ข้อความ ภาพประกอบ องค์ประกอบเสมือน หรือวัตถุสามมิติ เพื่อเพิ่มความน่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยว งานวิจัยนี้กำหนดกรณีศึกษาเป็นสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดนครนายก จำนวน 9 แห่ง

ขอบเขตด้านพื้นที่ครอบคลุมจังหวัดนครนายก โดยคัดเลือกแหล่งท่องเที่ยวหรือสื่อแทนแหล่งท่องเที่ยวที่เหมาะสมต่อการนำเสนอผ่านเทคโนโลยีความจริงเสริม เพื่อใช้เป็นกรณีศึกษาในการพัฒนาและประเมินแอปพลิเคชัน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ การพัฒนาแอปพลิเคชัน สื่อดิจิทัล หรือเทคโนโลยีความจริงเสริม สำหรับประเมินคุณภาพของแอปพลิเคชัน และ 2) ผู้ใช้งานทั่วไปหรือนักท่องเที่ยว สำหรับทดลองใช้แอปพลิเคชันและประเมินความพึงพอใจ

กลุ่มตัวอย่างได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน มีประสบการณ์ด้านการพัฒนาแอปพลิเคชัน สื่อดิจิทัล การออกแบบประสบการณ์ผู้ใช้ หรือเทคโนโลยีความจริงเสริมไม่น้อยกว่า 3 ปี ซึ่งมีความรู้หรือประสบการณ์ด้านการพัฒนาแอปพลิเคชัน การออกแบบสื่อดิจิทัล การออกแบบประสบการณ์ผู้ใช้ หรือเทคโนโลยีความจริงเสริม และผู้ใช้งานทั่วไป จำนวน 35 คน เป็นบุคคลทั่วไปที่สามารถใช้งานสมาร์ทโฟนและมีความสนใจด้านการท่องเที่ยว

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 4 ประเภท ดังนี้

3.1 แบบสอบถามความต้องการของผู้ใช้งานต่อการพัฒนาแอปพลิเคชันความจริงเสริมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดนครนายก

เครื่องมือที่ใช้สำหรับรวบรวมข้อมูลความต้องการเบื้องต้นของผู้ใช้งาน เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดขอบเขต พังค์ชันการทำงาน รูปแบบการนำเสนอข้อมูล และองค์ประกอบของแอปพลิเคชันความจริงเสริม โดยคำถามพัฒนาขึ้นจากการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแอปพลิเคชันการท่องเที่ยว เทคโนโลยีความจริงเสริม และการออกแบบประสบการณ์ผู้ใช้ ครอบคลุมประเด็นสำคัญ ได้แก่ 1) ความต้องการด้านข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว 2) ความต้องการด้านรูปแบบและฟังก์ชันการใช้งาน 3) ความต้องการด้านการออกแบบและการแสดงผล และ 4) ความต้องการด้านการนำเสนอข้อมูลด้วยเทคโนโลยีความจริงเสริม รวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้ใช้งานเสนอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

3.2 แบบประเมินคุณภาพแอปพลิเคชันโดยผู้เชี่ยวชาญ

เป็นแบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ใช้ประเมินคุณภาพของแอปพลิเคชันในด้านการทำงานของระบบ ด้านประสิทธิภาพ ด้านการออกแบบส่วนติดต่อผู้ใช้ ด้านความเหมาะสมของสื่อและเนื้อหา และด้านประโยชน์ใช้สอยในการส่งเสริมการท่องเที่ยว

3.3 แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ใช้งาน

เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ใช้ประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้งานหลังทดลองใช้แอปพลิเคชัน ครอบคลุมด้านความง่ายในการใช้งาน ด้านการออกแบบและการแสดงผล ด้านความน่าสนใจของสื่อความจริงเสริม ด้านการรับรู้ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว และด้านประโยชน์ต่อการสร้างความสนใจในการเดินทาง

3.4 แบบบันทึกข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

เป็นแบบบันทึกความคิดเห็นปลายเปิด สำหรับรวบรวมข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ใช้งานทั่วไป เพื่อนำข้อมูลเชิงคุณภาพมาวิเคราะห์จุดเด่น ปัญหา และแนวทางปรับปรุงแอปพลิเคชัน

4. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือโดยศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีความจริงเสริม แอปพลิเคชันบนอุปกรณ์เคลื่อนที่ การออกแบบสื่อดิจิทัล การออกแบบประสบการณ์ผู้ใช้ และการส่งเสริมการท่องเที่ยว จากนั้นกำหนดขอบเขตเนื้อหาและประเด็นการประเมินให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

ในการพัฒนาแอปพลิเคชัน ผู้วิจัยกำหนดรูปแบบการนำเสนอแหล่งท่องเที่ยวผ่านสื่อความจริงเสริม ออกแบบองค์ประกอบของสื่อ และพัฒนาแอปพลิเคชันต้นแบบให้สามารถแสดงผลได้ตามขอบเขตที่กำหนด จากนั้นทดสอบการทำงานเบื้องต้น เพื่อให้มั่นใจว่าแอปพลิเคชันสามารถเปิดใช้งาน แสดงผล และตอบสนองต่อการใช้งานได้เหมาะสม

สำหรับแบบประเมินคุณภาพและแบบสอบถามความพึงพอใจ ผู้วิจัยจัดทำข้อคำถามในรูปแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ความเหมาะสมของข้อคำถาม และความชัดเจนของถ้อยคำ จากนั้นปรับปรุงตามข้อเสนอแนะก่อนนำไปใช้จริง

5. ขั้นตอนการพัฒนาแอปพลิเคชัน

การพัฒนาแอปพลิเคชันดำเนินการตามแนวคิดวงจรการพัฒนาระบบ (System Development Life Cycle: SDLC) แบ่งเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

5.1 การศึกษาข้อมูลและวิเคราะห์ความต้องการ ศึกษาข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครนายก แนวทางการใช้เทคโนโลยีความจริงเสริม

5.2 การออกแบบแอปพลิเคชันและสื่อความจริงเสริม ออกแบบโครงสร้างการทำงานของแอปพลิเคชัน

5.3 การพัฒนาแอปพลิเคชันความจริงเสริมสำหรับอุปกรณ์เคลื่อนที่

5.4 การทดสอบการทำงานของแอปพลิเคชัน

5.5 การประเมินและปรับปรุงแอปพลิเคชัน

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การเก็บข้อมูลเพื่อการพัฒนาแอปพลิเคชัน

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครนายก แนวคิดเกี่ยวกับเทคโนโลยีความจริงเสริม และแนวทางการออกแบบสื่อดิจิทัล เพื่อนำมาใช้กำหนดรูปแบบสื่อ ออกแบบแอปพลิเคชัน และพัฒนาแอปพลิเคชัน

ระยะที่ 2 การเก็บข้อมูลเพื่อการประเมินผล

หลังพัฒนาแอปพลิเคชันต้นแบบ ผู้วิจัยนำแอปพลิเคชันให้ผู้เชี่ยวชาญทดลองใช้และประเมินคุณภาพ จากนั้นให้ผู้ใช้งานทั่วไปทดลองใช้ในสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับการใช้งานจริง และเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามความพึงพอใจ รวมถึงแบบบันทึกข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

7. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ

ข้อมูลเชิงปริมาณ จากแบบประเมินคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญและแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ใช้งาน วิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อสรุประดับความคิดเห็นในแต่ละด้านและภาพรวม

ข้อมูลเชิงคุณภาพ จากข้อเสนอแนะเพิ่มเติม วิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อจำแนกประเด็นสำคัญ ได้แก่ จุดเด่นของแอปพลิเคชัน ปัญหาที่พบ ข้อจำกัดในการใช้งาน และแนวทางปรับปรุงแอปพลิเคชัน

ผลการวิจัย

1) ผลการวิเคราะห์ความต้องการของแอปพลิเคชัน

การวิเคราะห์ความต้องการของแอปพลิเคชันดำเนินการจากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดนครนายก พบว่า แอปพลิเคชันที่เหมาะสมควรเป็นแอปพลิเคชันต้นแบบที่เน้นการนำเสนอข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวผ่านสื่อความจริงเสริม เพื่อให้ผู้ใช้รับรู้ข้อมูลได้อย่างน่าสนใจ เข้าใจง่าย และเกิดความสนใจต่อการเดินทางมายังจังหวัดนครนายก

ผู้ใช้งานต้องการแอปพลิเคชันที่นำเสนอข้อมูลได้มากกว่าข้อความหรือภาพนิ่ง โดยควรมีรูปแบบการแสดงผลที่แปลกใหม่และเชื่อมโยงกับจุดเด่นของสถานที่ เทคโนโลยีความจริงเสริมจึงถูกนำมาใช้เป็นกลไกหลักในการแสดงสื่อดิจิทัล

ข้อกำหนดหลักของแอปพลิเคชันประกอบด้วย 1) การเปิดใช้งานบนอุปกรณ์เคลื่อนที่ 2) การแสดงคำแนะนำการใช้งาน 3) การตรวจจับภาพหรือสื่อบ้างหมาย 4) การแสดงผลสื่อความจริงเสริมที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยว และ 5) การนำเสนอข้อมูลโดยสรุปเพื่อให้ผู้ใช้เข้าใจจุดเด่นของสถานที่ ทั้งนี้ แอปพลิเคชันควรมีขั้นตอนการใช้งานที่ง่าย ไม่ซับซ้อน และเหมาะกับผู้ใช้ทั่วไป

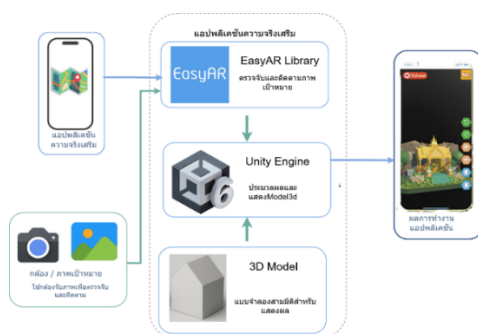
2) ผลการออกแบบและพัฒนาแอปพลิเคชัน

ผลการออกแบบและพัฒนาพบว่า แอปพลิเคชันที่พัฒนาขึ้นเป็นแอปพลิเคชันความจริงเสริมสำหรับอุปกรณ์เคลื่อนที่ มีหน้าที่นำเสนอข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครนายกผ่านสื่อความจริงเสริม

โครงสร้างการทำงานของแอปพลิเคชันประกอบด้วย 3 ส่วนหลัก ได้แก่ 1) ส่วนติดต่อผู้ใช้ สำหรับแสดงหน้าจอเริ่มต้น คำแนะนำการใช้งาน และปุ่มเริ่มใช้งาน 2) ส่วนกล้องและการตรวจจับสื่อบ้างหมาย สำหรับตรวจจับภาพหรือวัตถุที่ใช้เป็นตัวกระตุ้นการแสดงผล และ 3) ส่วนแสดงผลความจริงเสริม สำหรับแสดงข้อมูลภาพประกอบ องค์ประกอบเสมือน หรือวัตถุสามมิติที่เชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยว

ด้านการใช้งาน แอปพลิเคชันถูกออกแบบให้ผู้ใช้สามารถเปิดแอปพลิเคชัน อ่านคำแนะนำเบื้องต้น และใช้กล้องของสมาร์ทโฟนตรวจจับไปยังสื่อบ้างหมายได้ทันที เมื่อระบบตรวจพบสื่อบ้างหมาย แอปพลิเคชันจะแสดงสื่อความจริงเสริมที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวบนหน้าจอ ช่วยให้ผู้ใช้รับรู้ข้อมูลในรูปแบบที่มีความน่าสนใจมากกว่าข้อความหรือภาพนิ่งทั่วไป

ด้านเนื้อหา สื่อความจริงเสริมถูกออกแบบให้กระชับ เข้าใจง่าย และเชื่อมโยงกับจุดเด่นของแหล่งท่องเที่ยว เช่น ชื่อสถานที่ ลักษณะเด่น บรรยายภาพจำลอง และองค์ประกอบเสมือนที่ช่วยสร้างการรับรู้เกี่ยวกับสถานที่ เพื่อส่งเสริมความสนใจในการเดินทางไปยังสถานที่จริง

ภาพที่ 2 สถาปัตยกรรมของแอปพลิเคชันความจริงเสริม

ภาพที่ 2 แสดงสถาปัตยกรรมของแอปพลิเคชันความจริงเสริมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดนครนายก ระบบประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก ได้แก่ ผู้ใช้งาน อุปกรณ์เคลื่อนที่ กล้องหรือภาพเป้าหมาย EasyAR Library, Unity Engine, แบบจำลองสามมิติ และผลลัพธ์การแสดงผลบนแอปพลิเคชัน

กระบวนการทำงานเริ่มจากผู้เปิดแอปพลิเคชันบนอุปกรณ์เคลื่อนที่และใช้กล้องส่องไปยังสื่อเป้าหมาย จากนั้น EasyAR Library จะทำหน้าที่ตรวจจับและติดตามภาพเป้าหมาย เมื่อระบบตรวจพบภาพที่กำหนดไว้ ข้อมูลจะถูกส่งต่อไปยัง Unity Engine เพื่อประมวลผลและแสดงสื่อความจริงเสริม เช่น ข้อความ ภาพประกอบ องค์ประกอบเสมือน หรือแบบจำลองสามมิติที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวบนหน้าจออุปกรณ์เคลื่อนที่

สถาปัตยกรรมดังกล่าวแสดงให้เห็นการทำงานร่วมกันระหว่าง EasyAR Library และ Unity Engine ในการตรวจจับ ประมวลผล และแสดงผลสื่อดิจิทัลซ้อนทับกับภาพจริง ส่งผลให้ผู้ใช้สามารถรับรู้ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในรูปแบบที่น่าสนใจและมีปฏิสัมพันธ์มากกว่าการนำเสนอด้วยข้อความหรือภาพนิ่งทั่วไป

3) ผลการพัฒนาแอปพลิเคชัน

ผลการพัฒนาพบว่า แอปพลิเคชันความจริงเสริมสามารถทำงานได้ตามขอบเขตที่กำหนด ได้แก่ การเปิดใช้งานบนอุปกรณ์เคลื่อนที่ การแสดงหน้าจอเริ่มต้น การแสดงคำแนะนำการใช้งาน การเปิดกล้องเพื่อตรวจจับสื่อเป้าหมาย และการแสดงผลสื่อความจริงเสริมที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครนายก

แอปพลิเคชันแสดงผลได้รับการออกแบบให้มีข้อมูลสั้น กระชับ และเหมาะกับการรับชมผ่านสมาร์ทโฟน ช่วยให้ผู้ใช้เข้าใจจุดเด่นของแหล่งท่องเที่ยว เพิ่มความน่าสนใจของสถานที่ และส่งเสริมแรงจูงใจในการเดินทางไปยังสถานที่จริง

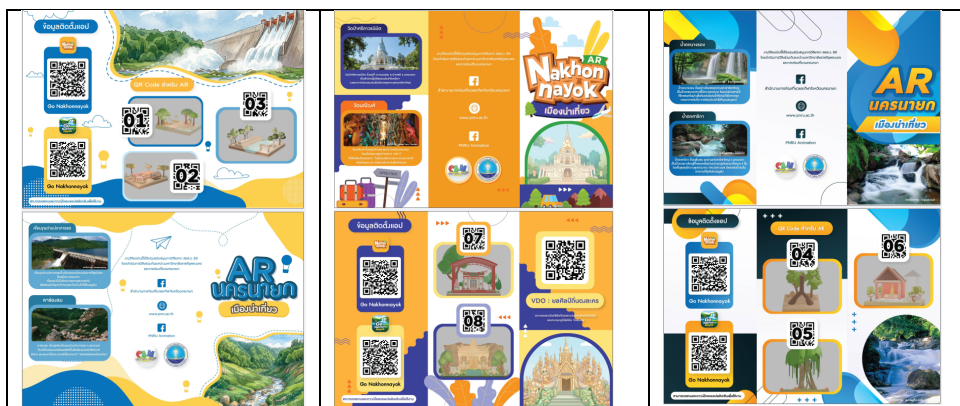
ภาพที่ 3 ตัวอย่างหน้าจอแอปพลิเคชันความจริงเสริม

ภาพที่ 3 แสดงตัวอย่างหน้าจอของแอปพลิเคชันความจริงเสริมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดนครนายก ประกอบด้วยหน้าจอเริ่มต้น หน้าจอคำแนะนำการใช้งาน และหน้าจอแสดงผลสื่อความจริงเสริม โดยผู้ใช้สามารถใช้กล้องของอุปกรณ์เคลื่อนที่ส่องไปยังสื่อเป้าหมาย เพื่อรับชมข้อมูลดิจิทัลที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยว

ภาพที่ 4 ตัวอย่างการแสดงผลของแอปพลิเคชัน

ภาพที่ 4 แสดงตัวอย่างการแสดงผลสื่อความจริงเสริมของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครนายก เช่น วัดมณีวงศ์และเมืองโบราณดงละคร โดยแอปพลิเคชันแสดงสื่อดิจิทัลซ้อนทับกับสื่อเป้าหมาย เพื่อช่วยให้ผู้ใช้รับรู้ข้อมูลของสถานที่ในรูปแบบที่น่าสนใจและมีปฏิสัมพันธ์มากขึ้น

ภาพที่ 5 ตัวอย่าง Marker ทั้ง 3 แบบ

ภาพที่ 5 แสดงตัวอย่าง Marker หรือสื่อเป้าหมายที่ใช้ในแอปพลิเคชันความจริงเสริม โดย Marker แต่ละหมายเลขเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครนายก และทำหน้าที่เป็นภาพอ้างอิงสำหรับให้ระบบตรวจจับผ่านกล้องของอุปกรณ์เคลื่อนที่ เมื่อตรวจพบ Marker แอปพลิเคชันจะแสดงสื่อความจริงเสริม เช่น ข้อความ ภาพประกอบ หรือแบบจำลองสามมิติที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวนั้นบนหน้าจอผู้ใช้

เมื่อพัฒนาแอปพลิเคชันเสร็จสมบูรณ์ คณะผู้วิจัยได้นำแอปพลิเคชันความจริงเสริมชื่อ AR Nakhonnayok เผยแพร่บน Google Play Store เพื่อรองรับการทดสอบและการใช้งานของกลุ่มตัวอย่าง

4) ผลประเมินประสิทธิภาพของระบบจากผู้เชี่ยวชาญ

การประเมินคุณภาพและประสิทธิภาพของแอปพลิเคชันความจริงเสริมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดนครนายก ดำเนินการโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ด้วยแบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 21 ข้อ

ครอบคลุม 5 ด้าน ได้แก่ การทำงานของแอปพลิเคชัน ประสิทธิภาพ การออกแบบส่วนติดต่อผู้ใช้ ความเหมาะสมของสื่อความจริงเสริมและเนื้อหาการท่องเที่ยว และประโยชน์ใช้สอยต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยว ผลการประเมินแสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการประเมินประสิทธิภาพของแอปพลิเคชันโดยผู้เชี่ยวชาญรายข้อ จำแนกตามด้าน (n = 3)

ด้าน / รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1) ด้านการทำงานของแอปพลิเคชันความจริงเสริม			
1. แอปพลิเคชันสามารถเปิดใช้งานได้ถูกต้อง	5.00	.00	มากที่สุด
2. แอปพลิเคชันสามารถเข้าสู่โหมดการใช้งาน AR ได้ถูกต้อง	4.67	.58	มากที่สุด
3. แอปพลิเคชันสามารถตรวจจับภาพหรือสื่อเป้าหมายได้เหมาะสม	4.33	.58	มาก
4. แอปพลิเคชันสามารถแสดงผลสื่อความจริงเสริมได้ถูกต้อง	5.00	.00	มากที่สุด
5. แอปพลิเคชันสามารถปิดหรือย้อนกลับจากหน้าจอ AR ได้เหมาะสม	4.67	.58	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวมด้านการทำงานของแอปพลิเคชันความจริงเสริม	4.73	.35	มากที่สุด
2) ด้านประสิทธิภาพของแอปพลิเคชัน			
6. แอปพลิเคชันมีความรวดเร็วในการเปิดใช้งาน	4.67	.58	มากที่สุด
7. การตรวจจับภาพหรือสื่อเป้าหมายมีความรวดเร็วเหมาะสม	4.33	.58	มาก
8. การแสดงผลสื่อ AR มีความต่อเนื่องและไม่สะดุดง่าย	4.33	.58	มาก
9. แอปพลิเคชันมีความเสถียรระหว่างการใช้งาน	4.33	.58	มาก
ค่าเฉลี่ยรวมด้านประสิทธิภาพของแอปพลิเคชัน	4.42	.58	มาก
3) ด้านการออกแบบส่วนติดต่อผู้ใช้			
10. หน้าจอแอปพลิเคชันมีการจัดวางองค์ประกอบที่เหมาะสม	4.67	.58	มากที่สุด
11. เมนูหรือปุ่มควบคุมมีความชัดเจนและใช้งานง่าย	5.00	.00	มากที่สุด
12. คำแนะนำการใช้งาน AR มีความเข้าใจง่าย	4.67	.58	มากที่สุด
13. รูปแบบตัวอักษร สี และภาพประกอบมีความเหมาะสม	4.67	.58	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวมด้านการออกแบบส่วนติดต่อผู้ใช้	4.75	.43	มากที่สุด
4) ด้านความเหมาะสมของสื่อความจริงเสริมและเนื้อหาการท่องเที่ยว			
14. สื่อ AR มีความสอดคล้องกับแหล่งท่องเที่ยวที่นำเสนอ	4.67	.58	มากที่สุด
15. เนื้อหาประกอบแหล่งท่องเที่ยวมีความถูกต้องและเข้าใจง่าย	4.67	.58	มากที่สุด
16. แบบจำลองหรือองค์ประกอบเสมือนมีความเหมาะสมต่อการนำเสนอแหล่งท่องเที่ยว	4.33	.58	มาก
17. การแสดงผล AR ช่วยเพิ่มความน่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยว	5.00	.00	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวมด้านความเหมาะสมของสื่อความจริงเสริมและเนื้อหาการท่องเที่ยว	4.67	.43	มากที่สุด

ตารางที่ 1 ผลการประเมินประสิทธิภาพของแอปพลิเคชันโดยผู้เชี่ยวชาญรายข้อ จำแนกตามด้าน (n = 3) (ต่อ)

ด้าน / รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
5) ด้านประโยชน์ใช้สอยต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยว			
18. แอปพลิเคชันช่วยให้ผู้ใช้รับรู้ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวได้ดีขึ้น	4.67	.58	มากที่สุด
19. แอปพลิเคชันช่วยสร้างความสนใจต่อแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครนายก	5.00	.00	มากที่สุด
20. แอปพลิเคชันช่วยกระตุ้นแรงจูงใจในการเดินทางไปยังสถานที่จริง	4.67	.58	มากที่สุด
21. แอปพลิเคชันมีความเหมาะสมในการนำไปใช้เป็นสื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว	5.00	.00	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวมด้านประโยชน์ใช้สอยต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยว	4.83	.29	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวมทุกด้าน	4.68	.41	มากที่สุด

ผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน พบว่า แอปพลิเคชันมีคุณภาพและประสิทธิภาพโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.68 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .41 เมื่อพิจารณาารายด้าน พบว่า ด้านประโยชน์ใช้สอยต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด เท่ากับ 4.83 รองลงมาคือ ด้านการออกแบบส่วนติดต่อผู้ใช้ ด้านการทำงานของแอปพลิเคชันความจริงเสริม และด้านความเหมาะสมของสื่อความจริงเสริมและเนื้อหาการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.75, 4.73 และ 4.67 ตามลำดับ ส่วนด้านประสิทธิภาพของแอปพลิเคชันมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด เท่ากับ 4.42 แต่อยู่ในระดับมาก

5) ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้งานที่มีต่อแอปพลิเคชัน

การประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้งานที่มีต่อแอปพลิเคชันความจริงเสริมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดนครนายก ดำเนินการกับผู้ใช้งานทั่วไปจำนวน 35 คน โดยใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 25 ข้อ ครอบคลุม 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการใช้งานของแอปพลิเคชัน 2) ด้านการออกแบบและการแสดงผล 3) ด้านสื่อความจริงเสริมและเนื้อหาการท่องเที่ยว 4) ด้านประสิทธิภาพการใช้งานเทคโนโลยีความจริงเสริม และ 5) ด้านประโยชน์ใช้สอยและความพึงพอใจโดยรวม ผลการประเมินแสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้งานรายข้อ (n = 35)

ด้านที่ / รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1) ด้านการใช้งานของแอปพลิเคชัน			
1 แอปพลิเคชันสามารถติดตั้งและเริ่มใช้งานได้สะดวก	4.43	0.56	มาก
2 ขั้นตอนการเข้าสู่การใช้งานแอปพลิเคชันมีความชัดเจน	4.46	0.55	มาก
3 ผู้ใช้สามารถเข้าสู่โหมด AR ได้ง่าย	4.49	0.52	มาก
4 การใช้งานกล้องเพื่อส่องหรือสแกนสื่อเป้าหมายทำได้สะดวก	4.40	0.59	มาก

ตารางที่ 2 ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้งานรายข้อ (n = 35) (ต่อ)

ด้านที่ / รายการประเมิน		$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
	ค่าเฉลี่ยรวมด้านการใช้งานของแอปพลิเคชัน	4.46	0.54	มาก
2) ด้านการออกแบบและการแสดงผล				
6	รูปแบบหน้าจอของแอปพลิเคชันมีความสวยงามและเหมาะสม	4.40	0.59	มาก
7	การจัดวางปุ่ม ข้อความ และองค์ประกอบบนหน้าจอมีความชัดเจน	4.43	0.55	มาก
8	ขนาดตัวอักษร สี และสัญลักษณ์อ่านและเข้าใจได้ง่าย	4.37	0.58	มาก
9	หน้าจอแนะนำการใช้งาน AR มีความเข้าใจง่าย	4.49	0.52	มาก
10	โดยภาพรวม การออกแบบส่วนติดต่อผู้ใช้มีความเหมาะสม	4.46	0.55	มาก
	ค่าเฉลี่ยรวมด้านการออกแบบและการแสดงผล	4.43	0.56	มาก
3) ด้านสื่อความจริงเสริมและเนื้อหาการท่องเที่ยว				
11	สื่อ AR ที่แสดงผลมีความสอดคล้องกับแหล่งท่องเที่ยว	4.51	0.50	มากที่สุด
12	เนื้อหาประกอบแหล่งท่องเที่ยวมีความชัดเจนและเข้าใจง่าย	4.46	0.54	มาก
13	ภาพหรือแบบจำลองที่ใช้ใน AR มีความเหมาะสมต่อการนำเสนอแหล่งท่องเที่ยว	4.49	0.52	มาก
14	การแสดงผล AR ช่วยให้แหล่งท่องเที่ยวดูน่าสนใจมากขึ้น	4.60	0.46	มากที่สุด
15	โดยภาพรวม สื่อและเนื้อหาในแอปพลิเคชันมีความเหมาะสมต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยว	4.57	0.48	มากที่สุด
	ค่าเฉลี่ยรวมด้านสื่อความจริงเสริมและเนื้อหาการท่องเที่ยว	4.53	0.50	มากที่สุด
4) ด้านประสบการณ์การใช้งาน AR				
16	การส่องหรือสแกนสื่อเป้าหมายสามารถทำได้ไม่ซับซ้อน	4.46	0.55	มาก
17	การแสดงผลสื่อความจริงเสริมมีความน่าสนใจ	4.60	0.46	มากที่สุด
18	การรับชมวัตถุช่วยสร้างประสบการณ์ที่แตกต่างจากการดูข้อมูลทั่วไป	4.63	0.44	มากที่สุด
19	แอปพลิเคชันช่วยให้รู้สึกมีส่วนร่วมกับข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวมากขึ้น	4.54	0.49	มากที่สุด
20	ภาพรวม ประสบการณ์การใช้งาน เพิ่มความน่าสนใจของแอปพลิเคชัน	4.66	0.41	มากที่สุด
	ค่าเฉลี่ยรวมด้านประสบการณ์การใช้งาน AR	4.58	0.47	มากที่สุด
5) ด้านประโยชน์ใช้สอยและความพึงพอใจโดยรวม				
21	แอปพลิเคชันช่วยให้รับรู้ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวได้ดีขึ้น	4.54	0.49	มากที่สุด
22	แอปพลิเคชันช่วยสร้างความสนใจต่อแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครนายก	4.66	0.41	มากที่สุด
23	การนำเสนอข้อมูลผ่านสื่อความจริงเสริมช่วยเพิ่มความสนใจของผู้ใช้ต่อแหล่งท่องเที่ยวที่นำเสนอ	4.60	0.45	มากที่สุด

ตารางที่ 2 ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้งานรายข้อ (n = 35) (ต่อ)

ด้านที่ / รายการประเมิน		$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
24	ผู้ที่มีความพึงพอใจต่อการใช้งานแอปพลิเคชันในภาพรวม	4.57	0.46	มากที่สุด
25	ผู้ที่มีความสนใจที่จะใช้งานแอปพลิเคชันลักษณะนี้อีกในอนาคต	4.63	0.44	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวมด้านประโยชน์ใช้สอยและความพึงพอใจโดยรวม		4.60	0.45	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวมทุกด้าน		4.52	0.50	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้ใช้งานมีความพึงพอใจต่อแอปพลิเคชันโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.52 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านประโยชน์ใช้สอยและความพึงพอใจโดยรวมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด เท่ากับ 4.60 รองลงมา ได้แก่ ด้านประสบการณ์การใช้งานเทคโนโลยีความจริงเสริม และด้านสื่อความจริงเสริมและเนื้อหาการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.58 และ 4.53 ตามลำดับ ส่วนด้านการออกแบบและการแสดงผลมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด เท่ากับ 4.43 แต่อยู่ในระดับมาก

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยนี้ประสบความสำเร็จในการออกแบบและพัฒนาแอปพลิเคชันความจริงเสริมเพื่อสนับสนุนการนำเสนอข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครนายก โดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยีความจริงเสริมร่วมกับสื่อเป้าหมายเพื่อแสดงข้อความ ภาพประกอบ องค์ประกอบเสมือน และแบบจำลองสามมิติที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวผ่านอุปกรณ์เคลื่อนที่ แอปพลิเคชันได้รับการออกแบบให้มีขั้นตอนการใช้งานไม่ซับซ้อน และสามารถนำเสนอข้อมูลในรูปแบบที่มีปฏิสัมพันธ์มากกว่าการใช้ข้อความหรือภาพนิ่งเพียงอย่างเดียว

ผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญและผู้ใช้งานสะท้อนว่า แอปพลิเคชันมีความเหมาะสมด้านการทำงาน การออกแบบส่วนติดต่อ การนำเสนอสื่อความจริงเสริม และประโยชน์ในฐานะสื่อดิจิทัลสำหรับสนับสนุนการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว โดยเฉพาะความสามารถในการเพิ่มความน่าสนใจและช่วยให้ผู้ใช้งานรับรู้ข้อมูลของสถานที่ในรูปแบบที่แตกต่างจากสื่อทั่วไป อย่างไรก็ตาม ประสิทธิภาพการตรวจจับสื่อเป้าหมาย ความต่อเนื่องของการแสดงผล ความเสถียรของระบบ และองค์ประกอบด้านการออกแบบหน้าจอยังคงเป็นประเด็นที่ควรได้รับการพัฒนาเพิ่มเติม

อภิปรายผลการวิจัย

งานวิจัยเรื่องการพัฒนาแอปพลิเคชันความจริงเสริมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดนครนายกสามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

1) ผลการศึกษาข้อมูลและความต้องการของผู้ใช้พบว่า ผู้ใช้ต้องการแอปพลิเคชันที่สามารถนำเสนอข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวได้มากกว่าข้อความหรือภาพนิ่ง โดยควรมีรูปแบบที่น่าสนใจ เข้าใจง่าย และใช้งานไม่ซับซ้อน ผลดังกล่าวสะท้อนว่า การส่งเสริมการท่องเที่ยวในยุคดิจิทัลควรเน้นการสร้างประสบการณ์การรับรู้ที่ดึงดูดผู้ใช้

ควบคู่กับการให้ข้อมูลพื้นฐานของแหล่งท่องเที่ยว สอดคล้องกับ Kounavis et al. (2012) ที่ระบุว่าเทคโนโลยีความจริงเสริมบนอุปกรณ์เคลื่อนที่ช่วยยกระดับประสบการณ์การท่องเที่ยวผ่านการรับรู้ข้อมูลและการมีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมจริง อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานของเพ็ญฤทัย หนูสวัสดิ์ และคณะ (2565) ที่พบว่าสื่อเทคโนโลยีความจริงเสริมร่วมกับเทคโนโลยีสารสนเทศภูมิศาสตร์สามารถสร้างประสบการณ์การท่องเที่ยว และได้รับความพึงพอใจจากนักท่องเที่ยวในระดับมากที่สุด

2) ผลการออกแบบและพัฒนาแอปพลิเคชันพบว่า แอปพลิเคชันมีโครงสร้างการทำงานชัดเจน ประกอบด้วยส่วนติดต่อผู้ใช้ ส่วนกล่องและการตรวจจับสื่อเป้าหมาย และส่วนแสดงผลสื่อความจริงเสริม โดยใช้ EasyAR Library ร่วมกับ Unity Engine เพื่อประมวลผลและแสดงสื่อดิจิทัลหรือแบบจำลองสามมิติที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยว การออกแบบดังกล่าวช่วยให้ผู้ใช้เปิดแอปพลิเคชัน ตรวจจับสื่อเป้าหมาย และรับชมสื่อความจริงเสริมได้โดยไม่ซับซ้อน จึงเหมาะสำหรับใช้เป็นสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวที่เข้าถึงง่าย ผลนี้สอดคล้องกับงานของสิทธิพงศ์ พรอุดมทรัพย์ และคณะ (2564) ที่พัฒนาแอปพลิเคชันแอนดรอยด์โดยใช้เทคโนโลยีความจริงเสริมเพื่อสนับสนุนข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในเขตเมืองกาญจนบุรี และพบว่าแอปพลิเคชันสามารถทำงานได้ตามความต้องการของผู้ใช้ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานของยุภา คำตะพล (2562) ที่ใช้ Unity และภาษา C# ในการพัฒนาแอปพลิเคชันความจริงเสริมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว

3) ผลการประเมินคุณภาพของแอปพลิเคชันโดยผู้เชี่ยวชาญพบว่า แอปพลิเคชันมีคุณภาพโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.68 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .41 โดยด้านประโยชน์ใช้สอยต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ผลดังกล่าวแสดงว่าแอปพลิเคชันมีความเหมาะสมต่อการใช้เป็นสื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ใช้งานง่าย และสามารถแสดงผลสื่อความจริงเสริมได้ถูกต้อง สอดคล้องกับงานของสิทธิพงศ์ พรอุดมทรัพย์ และคณะ (2564) ที่พบว่าประสิทธิภาพของแอปพลิเคชัน 3H-Tech AR อยู่ในระดับดี และสอดคล้องกับงานของดิเรก อรรถชาติ (2567) ที่พัฒนาและประเมินประสิทธิภาพแอปพลิเคชันส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมด้วยเทคโนโลยีความเป็นจริงเสริม อย่างไรก็ตาม คณะแนด้านประสิทธิภาพของแอปพลิเคชันมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น จึงสะท้อนว่าการตรวจจับสื่อเป้าหมาย ความต่อเนื่องของการแสดงผล และความเสถียรของระบบยังควรได้รับการพัฒนาเพิ่มเติม

4) ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้งานพบว่า ผู้ใช้งานจำนวน 35 คนมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.52 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .50 พบว่า ด้านประโยชน์ใช้สอยและความพึงพอใจโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะรายการที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความสนใจต่อแหล่งท่องเที่ยว อย่างไรก็ตาม ผลดังกล่าวควรตีความในระดับการรับรู้และความคิดเห็นของผู้ใช้งานภายหลังการทดลองใช้แอปพลิเคชันเท่านั้น เนื่องจากงานวิจัยนี้ไม่ได้ติดตามพฤติกรรมการเดินทางจริงของผู้ใช้งาน และแอปพลิเคชันที่พัฒนาขึ้นมีขอบเขตเฉพาะการตรวจจับสื่อเป้าหมายและการแสดงผลข้อความ ภาพประกอบ องค์ประกอบเสมือน และแบบจำลองสามมิติผ่านเทคโนโลยีความจริงเสริม ดังนั้น จึงไม่สามารถสรุปได้โดยตรงว่าแอปพลิเคชันทำให้ผู้ใช้งานเดินทางไปยังสถานที่จริง แต่สามารถกล่าวได้ว่าการนำเสนอข้อมูลในรูปแบบดังกล่าวมีศักยภาพในการเพิ่มความสนใจและการรับรู้ต่อแหล่งท่องเที่ยวตามความคิดเห็นของผู้ใช้งาน สอดคล้องกับงานของสิทธิพงศ์ พรอุดมทรัพย์ และคณะ (2564) ที่พบว่าผู้ใช้งานแอปพลิเคชัน 3H-Tech AR มีความพึงพอใจด้านคุณลักษณะการออกแบบแอปพลิเคชันโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานของพรหมบัญชา พรหมมาหล้า และคณะ (2568) ที่พบว่าเทคโนโลยีความจริงเสริมช่วยยกระดับประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับข้อมูลเสมือนจริง

อย่างไรก็ตาม ด้านการออกแบบและการแสดงผลมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น แม้อยู่ในระดับมาก จึงควรปรับปรุงองค์ประกอบด้านภาพ ตัวอักษร สี สัญลักษณ์ และการจัดวางหน้าจอให้เหมาะสมกับผู้ใช้หลากหลายกลุ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและการนำไปใช้ประโยชน์ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดนครนายก เช่น จังหวัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานด้านการท่องเที่ยว และผู้ดูแลแหล่งท่องเที่ยว ควรพิจารณานำเทคโนโลยีความจริงเสริมมาใช้เป็นเครื่องมือเสริมในการประชาสัมพันธ์และนำเสนอข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว โดยอาจติดตั้งสื่อเป้าหมายหรือ Marker ในจุดบริการนักท่องเที่ยว สื่อสิ่งพิมพ์ ป้ายประชาสัมพันธ์ หรือพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้ผู้ใช้งานสามารถเข้าถึงข้อมูล ภาพประกอบ และแบบจำลองสามมิติผ่านอุปกรณ์เคลื่อนที่ได้สะดวกยิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 ผู้วิจัยขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร และสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดนครนายก ที่ให้การสนับสนุนข้อมูล ทรัพยากร และข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานวิจัยจนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2569). สถานการณ์การท่องเที่ยวในประเทศไทยจังหวัด ปี 2568: สรุปสถานการณ์พักแรม จำนวนผู้เยี่ยมเยือน และรายได้จากผู้เยี่ยมเยือน. กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. <https://www.mots.go.th/news/category/808>
- ดิเรก อรรถชาติ. (2567). การพัฒนาแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านผังธนบุรีด้วยเทคโนโลยีความเป็นจริงเสริม. *วารสารก้าวหน้าโลกวิทยาศาสตร์*, 24(1), 20–39. <https://li02.tci-thaijo.org/index.php/adscij/article/view/562>
- พรหมบัญชา พรหมมาหล้า, กิตติพงษ์ แก้วประเสริฐ, สิทธิพงศ์ พรอุดมทรัพย์, นวีน ครุฑวีร์ และ เตมียศ เสนิงค์ ณ อยุธยา. (2568). การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีความจริงเสริมเพื่อยกระดับชุมชนเกาะเกร็ดสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวอัจฉริยะ. *วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา*, 15(3–4), 1196–1217. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/JDAR/article/view/278521>
- เพ็ญฤทัย หนูสวัสดิ์, พัทธดา เนตรสอน, เมลดา ฮวบอินทร์, อัมมาพร กว้างสาสดี และ อังคณา จัดตามาศ. (2565). การพัฒนาสื่อเทคโนโลยีความจริงเสริมร่วมกับเทคโนโลยีสารสนเทศภูมิศาสตร์ เพื่อสร้างประสบการณ์การท่องเที่ยวในตำบลปากน้ำปราณ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. *วารสารวิชาการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์*, 15(21), 172-192. <https://ph02.tci-thaijo.org/index.php/JSTNSRU/article/view/249696>

- ภัทรมุข พงษ์ชา, สันติธร ภูริภักดี และ วิโรจน์ เจษฎาลักษณ์. (2024). ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุเทคโนโลยีอัจฉริยะทางการท่องเที่ยว ประสบการณ์ ความผูกพัน และความตั้งใจเชิงพฤติกรรมของผู้มาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ในประเทศไทย . *วารสารรัชต์ภาคย์*, 18(61), 145–162. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/RPJ/article/view/275554>
- ยูภา คำตะพล. (2562). แอปพลิเคชันส่งเสริมการท่องเที่ยว 8 แหล่งท่องเที่ยวที่ต้องไปในจังหวัดเพชรบูรณ์ ด้วยเทคโนโลยีเสมือนจริง. *วารสารวิชาการ “การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ”*, 5(1), 84–94. <https://ph02.tci-thaijo.org/index.php/project-journal/article/view/164718>
- สำนักงานจังหวัดนครนายก. (2567). *แผนพัฒนาจังหวัดนครนายก พ.ศ. 2566–2570*. ระบบบัญชีข้อมูลจังหวัดนครนายก. <https://nakhonnayok.gdcatalog.go.th/dataset/eb4c7a86-422c-4ba9-848b-eb610e236ee8/resource/f95985c8-96c1-4874-abee-889394157a73/download/nakhonnayok.pdf>
- สิทธิพงศ์ พรอุดมทรัพย์, พัชรินทร์ บุญสมธป และ ปรางฉาย ปรัตติยา. (2564). การพัฒนาแอปพลิเคชันโดยใช้เทคโนโลยีความจริงเสริมเพื่อเพิ่มมูลค่าและสนับสนุนข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในเขตเมืองกาญจนบุรี ให้เป็นการท่องเที่ยวแบบดิจิทัล. *วารสารพิษณุพนธ์*, 16(2), 103–120. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/Pitchayat/article/view/248551>
- EasyAR. (n.d.). Image tracking. EasyAR Sense documentation. <https://www.easyar.com/doc/en/develop/image-tracking/intro.html>
- Elshahawy, M., Magdy, S., & Sharaf, N. (2023). ARTour: An augmented reality collaborative experience for enhancing tourism. *Information Technology & Tourism*, 25, 549–563. <https://doi.org/10.1007/s40558-023-00264-x>
- Firmansyah, B., Jonathan, M., Andreas, J., Philip, S., & Hidayaturrahman. (2023). Application of UI/UX in tourism information service problems: A review. In *Proceedings of the 8th International Conference on Sustainable Information Engineering and Technology* (pp. 462–472). Association for Computing Machinery. <https://doi.org/10.1145/3626641.3627603>
- Ganapathy, T., Othman, M. K., & Yahya, A. S. (2021). Incorporating heuristic evaluation (HE) in the evaluation of visual design of the eco-tourism smartphone app. *Journal of Visual Art and Design*, 13(1), 18–34. <https://doi.org/10.5614/j.vad.2021.13.1.2>
- Kounavis, C. D., Kasimati, A. E., & Zamani, E. D. (2012). Enhancing the tourism experience through mobile augmented reality: Challenges and prospects. *International Journal of Engineering Business Management*, 4, 1–6. <https://doi.org/10.5772/51644>
- Liu, S., Benckendorff, P., & Mair, J. (2023). How do tourists use metaheuristics for decision-making mediated by smartphones in a destination? *Journal of Travel Research*, 62(8), 1848–1863. <https://doi.org/10.1177/00472875221140905>

- Mameli, E., Scarles, C., Stangl, B., & Frohlich, D. (2026). A comprehensive framework for phygital tourism experiences: Bridging academic insights and industry practices across sectors. *Information Technology & Tourism*, 28(1), 1-31. <https://doi.org/10.1007/s40558-026-00362-6>
- Moon, J.-W., & An, Y. (2022). Scale construction and validation of uses and gratifications motivations for smartphone use by tourists: A multilevel approach. *Tourism and Hospitality*, 3(1), 100–113. <https://doi.org/10.3390/tourhosp3010007>
- OECD. (2022). *OECD tourism trends and policies 2022*. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/a8dd3019-en>
- Ramos Jiménez, R. B., Sanaguano Moreno, D., Salazar Cazco, S. A., Montúfar Guevara, S. P., Cuadrado Solís, V. Y., & Heredia Sáenz, F. D. (2025). Criteria for the design of mobile applications to cultural heritage tourism: The case of Riobamba. *Tourism and Hospitality*, 6(4), Article 164. <https://doi.org/10.3390/tourhosp6040164>
- Silva, R., Jesus, R., & Jorge, P. (2023). Development and evaluation of a mobile application with augmented reality for guiding visitors on hiking trails. *Multimodal Technologies and Interaction*, 7(6), Article 58. <https://doi.org/10.3390/mti7060058>
- Sustacha, I., Baños-Pino, J. F., & Del Valle, E. (2023). The role of technology in enhancing the tourism experience in smart destinations: A meta-analysis. *Journal of Destination Marketing & Management*, 30, Article 100817. <https://doi.org/10.1016/j.jdmm.2023.100817>
- Unity Technologies. (n.d.). *Augmented reality*. Unity Documentation. <https://docs.unity3d.com/6000.5/Documentation/Manual/AROverview.html>

จรรยาบรรณในการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา
Conflict management skills of educational institution administrators in Nakhon
Ratchasima Vocational Education Office

สุภาพร คำจันทร์^{1*}, เสวตาภรณ์ ตั้งวันเจริญ² และนเรศ ขันธะรี³
Supaphon Kamchan¹, Sawettaporn Tangwancharoen² and Narech Khantaree³

^{1,2,3}สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
^{1,2,3}Master of Educational Administration, Faculty of Education,
Ubonratchathani Rajabhat University

*Corresponding Author E-mail: janejegain@gmail.com

Received: Mar 6 2026; Revised: May 6, 2026; Accepted: Jun 5, 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการใช้จรรยาบรรณในการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา 2) เปรียบเทียบการใช้จรรยาบรรณในการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง อายุ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาจรรยาบรรณในการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ตัวอย่างเชิงปริมาณ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 16 คน และครูผู้สอน 260 คน รวมทั้งสิ้น 276 คน โดยกำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie และ Morgan และการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิตามสัดส่วน (Stratified Random Sampling) กลุ่มเป้าหมายวิจัยเชิงคุณภาพ คือ ผู้บริหาร จำนวน 6 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการทดสอบค่าเอฟ

ผลการวิจัยพบว่า

1) การใช้จรรยาบรรณในการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

2) เปรียบเทียบการใช้จรรยาบรรณในการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง อายุ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีตำแหน่งแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้จรรยาบรรณในการจัดการความขัดแย้งโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อจำแนกตามอายุ โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3) แนวทางการพัฒนาจรรยาบรรณในการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาคือการสร้างสมดุลระหว่างการมีส่วนร่วมและการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายแสดงความคิดเห็นและใช้การวิเคราะห์ปัญหาอย่างเป็นระบบ ยึดหลักความโปร่งใส มาตรฐานวิชาชีพและยอมรับความรู้ของผู้อื่น เพื่อจัดการความขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์และเสริมสร้างความร่วมมือในองค์กร

คำสำคัญ: ความขัดแย้ง, การจัดการความขัดแย้ง, จรรยาบรรณในการจัดการความขัดแย้ง

Abstract

This research aimed to 1) examine the use of conduct skills in conflict management by school administrators 2) compare the use of conduct skills in conflict management among school administrators classified by position, age, and work experience and 3) explore guidelines for developing conduct skills in conflict management among school administrators under the Office of Vocational Education, Nakhon Ratchasima Province. The quantitative sample consisted of 16 school administrators and 260 teachers, totaling 276 participants, with sample size determined using the Krejcie and Morgan's table, and participants were selected through proportional stratified random sampling. The qualitative target group comprised 6 administrators. The research instruments included a five-level rating scale questionnaire and a semi-structured interview. Statistics used were percentage, mean, standard deviation, t-test, and F-test.

The results showed that:

1) The overall use of conduct skills in conflict management by school administrators under the Office of Vocational Education, Nakhon Ratchasima Province was rated at a high level.

2) Comparisons of conduct skills in conflict management classified by position, age and work experience showed that administrators and teachers with different positions had statistically significantly different opinions at the .01 level; classified by age, differences were significant at the .05 level; and classified by work experience, differences were significant at the .01 level.

3) Guidelines for developing conflict management conduct skills emphasized balancing participation with effective decision-making, providing all parties the opportunity to express opinions, applying systematic problem analysis, upholding transparency and professional standards, and acknowledging others' knowledge — all to manage conflict constructively and strengthen organizational collaboration.

Keywords: Conflict, Conflict Management, Conduct skills in conflict management

บทนำ

ในยุคปัจจุบันที่เทคโนโลยีพัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้เด็กเจนเอเรชั่นซีมีพฤติกรรมและความคิดที่แตกต่างจากคนรุ่นก่อน โดยเฉพาะรูปแบบไลฟ์สไตล์และการใช้จ่ายใช้สอยที่เป็นเอกลักษณ์ เนื่องจากเป็นวัยที่เติบโตขึ้นมาพร้อมกับเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่าง (ฉัตรพร เพชรล้ำ และคณะ, 2565) องค์การจำนวนมากกำลังเผชิญกับความท้าทายด้านความหลากหลายของบุคลากร โดยเฉพาะความแตกต่างด้านอายุ เนื่องจากคนแต่ละเจนเอเรชั่นเติบโตมาในสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และเทคโนโลยีที่ต่างกันอย่างสิ้นเชิง

หากองค์กรใดมีพนักงานหลายเจเนอเรชันอยู่ร่วมกัน อาจนำไปสู่ความไม่เข้าใจและก่อให้เกิดความขัดแย้งในการทำงานส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กร (นิภา วิริยะพิพัฒน์, 2559)

เรื่องราวของเจเนอเรชันในสถานที่ทำงานกำลังเป็นประเด็นที่หลายองค์กรให้ความสนใจอย่างมาก โดยเฉพาะในแวดวงการบริหารทรัพยากรบุคคลและการพัฒนาองค์กร ในปัจจุบันองค์กรต่าง ๆ มีบุคลากรอย่างน้อยสามเจเนอเรชันทำงานร่วมกัน ได้แก่ เบบี้บูมเมอร์ เจเนอเรชันเอ็กซ์ และเจเนอเรชันวาย ซึ่งถือเป็นปรากฏการณ์ใหม่ในการบริหารทรัพยากรบุคคล ช่องว่างระหว่างเจเนอเรชันในด้านการสื่อสาร การเรียนรู้ การพัฒนาอาชีพ และการใช้เทคโนโลยีมีแนวโน้มขยายตัวมากขึ้น โดยเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างเจเนอเรชันเอ็กซ์และเจเนอเรชันวายในฐานะผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา (ธวัช เวศตัน, 2567)

สถานศึกษาในปัจจุบันเผชิญกับความท้าทายและการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในหลายด้าน ประกอบกับบุคลากรกลุ่มเจเนอเรชันวายมีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 80 ของแรงงานทั้งหมด จึงมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรแทนที่กลุ่มเบบี้บูมเมอร์และเจเนอเรชันเอ็กซ์ที่เข้าสู่วัยเกษียณ (ชัชวาล อรวงศ์ศุภทัต และศรัณย์ พิมพ์ทอง, 2561) การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ก่อให้เกิดความขัดแย้งในรูปแบบต่าง ๆ ภายในสถานศึกษาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยเฉพาะในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาที่มีความหลากหลายทั้งด้านบุคลากรและผู้มีส่วนได้เสีย ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีจรรยาบรรณที่เหมาะสมในการจัดการความขัดแย้งที่เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ (จตุรงค์ สุวรรณแสง, 2564)

จากการศึกษาสภาพความขัดแย้งในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษา พบว่าความขัดแย้งที่เกิดขึ้นมีหลายรูปแบบ ได้แก่ ความขัดแย้งด้านบทบาทหน้าที่ ความขัดแย้งระหว่างบุคคล และความขัดแย้งด้านค่านิยมและทัศนคติระหว่างบุคลากรต่างเจเนอเรชัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งความขัดแย้งระหว่างผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีความแตกต่างด้านอายุและประสบการณ์ ซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงต่อบรรยากาศการทำงาน ประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน และคุณภาพการศึกษาในภาพรวม ซึ่งในบทบาทของจรรยาบรรณ (Soft Skills) นั้นหมายถึง ทักษะเชิงปฏิบัติที่ผู้บริหารใช้ในการดำเนินการแก้ไขปัญหาและจัดการสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย ทักษะการแก้ปัญหาร่วมกัน ทักษะการประนีประนอม ทักษะการใช้อำนาจ ทักษะการหลีกเลี่ยง ทักษะการยอมตาม และทักษะการมองมุมที่แตกต่างกัน ซึ่งทักษะเหล่านี้ช่วยให้ผู้บริหารสามารถรับรู้และเข้าใจสาเหตุของความขัดแย้ง เลือกกลยุทธ์การจัดการที่เหมาะสม และนำพาองค์กรไปสู่การแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์

จากสภาพความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว จรรยาบรรณของผู้บริหารในการจัดการความขัดแย้งจึงเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาจรรยาบรรณในการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา โดยมุ่งหวังให้การศึกษาเรื่องนี้ไปสู่การยกระดับประสิทธิภาพการบริหารจัดการความขัดแย้ง การสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการทำงานและการเรียนรู้ ตลอดจนการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาอาชีวศึกษาในจังหวัดนครราชสีมาให้มีความเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาการศึกษาและการสร้างบุคลากรที่มีคุณภาพสู่สังคมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับของจรรยาบรรณในการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

2. เพื่อเปรียบเทียบระดับของจรรยาบรรณในการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามตำแหน่ง อายุ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาจรรยาบรรณในการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาจรรยาบรรณในการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งการศึกษานี้มุ่งเน้นตัวแปร ประกอบด้วย 1) ทักษะการแก้ปัญหาพร้อมกัน 2) ทักษะการประนีประนอม 3) ทักษะการใช้อำนาจ 4) ทักษะการหลีกเลี่ยง 5) ทักษะการยอมตาม และ 6) ทักษะการมองมุมที่แตกต่างกัน

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรในการวิจัยนี้คือ วิทยาลัยในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 12 วิทยาลัย ซึ่งมีจำนวนรวมทั้งสิ้น 975 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 57 คน และครู จำนวน 918 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 276 คน โดยจำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 16 คน และครู จำนวน 260 คน

3. ขอบเขตด้านพื้นที่ สำหรับสถานที่ศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูล คือ วิทยาลัยในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

การทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา

การบริหารสถานศึกษาเป็นกระบวนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบภายใต้การนำของผู้บริหาร โดยใช้ทรัพยากรทั้งคน งบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางการศึกษา ครอบคลุม 4 ด้านหลัก ได้แก่ วิชาการ งบประมาณ บุคคล และการบริหารทั่วไป ที่ต้องดำเนินการอย่างบูรณาการเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและชุมชน (ทรงพล เจริญคำ, 2559; กระทรวงศึกษาธิการ, 2550; ขวัญพิชชา มีแก้ว, 2562) การอาชีวศึกษามุ่งผลิตกำลังคนด้านวิชาชีพให้มีความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดี สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน โดยการบริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาที่เป็นเลิศอาศัยหลักการสำคัญ 7 ประการ ได้แก่ การมอบหมายงาน ความรับผิดชอบ การพัฒนาตนเอง การกำกับติดตาม การทำงานเป็นทีม การสร้างแรงจูงใจ และการมีส่วนร่วม (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2551; วันทิศา โพธิสาร และคณะ, 2563) มาตรฐานการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2562 กำหนดกรอบคุณภาพ 2 ส่วน คือ การจัดการอาชีวศึกษา 7 มาตรฐาน 35 ตัวบ่งชี้ และการฝึกอบรมวิชาชีพ 1 มาตรฐาน 10 ตัวบ่งชี้ โดยผู้สำเร็จการศึกษาต้องมีคุณภาพครบ 3 ด้าน ได้แก่ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ สมรรถนะหลักและทั่วไป และสมรรถนะวิชาชีพ เพื่อตอบสนองความต้องการของสังคมและสถานประกอบการอย่างยั่งยืน (สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ, 2562; กระทรวงศึกษาธิการ, 2555)

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความขัดแย้ง

ความขัดแย้งเป็นสภาวะที่บุคคลตั้งแต่สองฝ่ายขึ้นไปมีความคิดเห็น ค่านิยม เป้าหมาย หรือวิธีการที่แตกต่างกัน จนนำไปสู่การต่อต้าน ชัดขวาง หรือไม่ให้ความร่วมมือ ซึ่งอาจเกิดจากการรับรู้ที่ต่างกันมากกว่าความแตกต่างที่เกิดขึ้นจริง และเป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติที่พบได้ในทุกองค์กร (สมุทพร ชำนาญ, 2560; Filley, 1975) ความขัดแย้งสามารถแบ่งได้ตามระดับที่เกิดขึ้น ตั้งแต่ความขัดแย้งภายในตนเอง ความขัดแย้งระหว่างบุคคล ความขัดแย้งระหว่างบุคคลกับกลุ่ม ความขัดแย้งภายในกลุ่ม ความขัดแย้งในองค์กร และความขัดแย้งระหว่างองค์กร (อัจฉรา ลีมวงษ์ทอง, 2557; Hellriegel & Slocum, 2009) ทั้งนี้ ความขัดแย้งมีทั้งข้อดีและข้อเสีย หากบริหารจัดการได้อย่างเหมาะสมจะช่วยพัฒนาศักยภาพและองค์กร แต่หากปล่อยไว้อาจก่อให้เกิดปัญหาและความเสียหายอย่างร้ายแรงได้ (วิโรจน์ บุญสร้าง, 2567) สำหรับสภาพปัญหาความขัดแย้งในสถานศึกษาอาชีวศึกษานั้น พบว่ามักเกิดจากหลายสาเหตุ ได้แก่ ความแตกต่างด้านค่านิยมและทัศนคติระหว่างบุคลากรต่างเจเนอเรชัน การสื่อสารที่ขาดประสิทธิภาพระหว่างผู้บริหารและครูผู้สอน ความไม่ชัดเจนของบทบาทหน้าที่ และการจัดสรรทรัพยากรที่ไม่เป็นธรรม ซึ่งความขัดแย้งเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อบรรยากาศการทำงาน ขวัญและกำลังใจของบุคลากร ตลอดจนประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนและคุณภาพการศึกษาโดยรวม

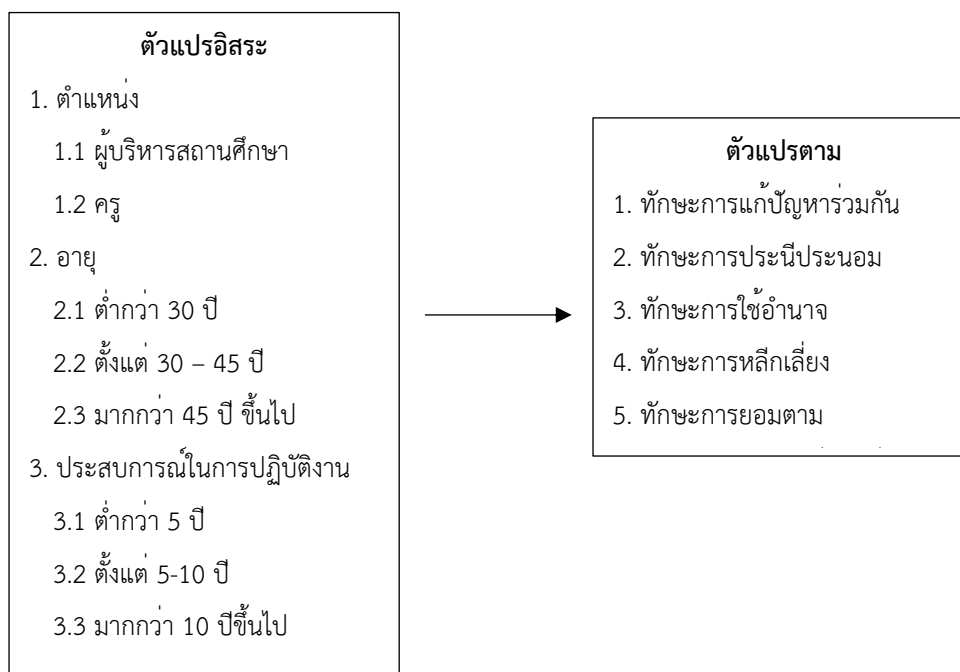
3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับจรรยาบรรณของผู้บริหารในการจัดการความขัดแย้ง

จรรยาบรรณเป็นความสามารถและคุณลักษณะส่วนบุคคลที่เกี่ยวกับการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การทำงานร่วมกับผู้อื่น และการจัดการอารมณ์ ซึ่งแตกต่างจากทักษะทางเทคนิค (Hard Skills) แต่ทำหน้าที่เสริมให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในทุกสาขาอาชีพ (Dubrin, 2006; วิจารย์ พานิช, 2555; รัตติกาล ทะแพงพันธ์, 2560) องค์ประกอบหลักของจรรยาบรรณ ได้แก่ ทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทักษะการสื่อสาร และทักษะการโน้มน้าวใจ โดยในด้านการจัดการความขัดแย้ง นักวิชาการได้เสนอรูปแบบการจัดการที่หลากหลาย ได้แก่ การเอาชนะ การร่วมมือ การประนีประนอม การหลีกเลี่ยง และการยอมให้ ซึ่งแต่ละรูปแบบมีความเหมาะสมกับสถานการณ์ที่ต่างกัน (วิไลพรรณ วิเวก, 2556; Crosbie, 2005; Thomas & Kilmann, 1976; Rahim, 2002) ผู้บริหารที่มีจรรยาบรรณในการจัดการความขัดแย้งจะสามารถควบคุมอารมณ์ รับฟังความคิดเห็นผู้อื่น มองปัญหาจากหลายมุมมอง และมุ่งสู่การแก้ปัญหาแบบร่วมมือ (Win-Win) เพื่อสร้างบรรยากาศแห่งความสามัคคีในองค์กร โดยวิธีที่มีประสิทธิภาพสูงสุดคือการร่วมมือและบูรณาการความคิดของทุกฝ่าย (รุ่งทิพา บุรณาศรี และสุรัชย์ เทียนขาว, 2565; Follet, 1924; Robbins & Coulter, 2007)

ในการนำจรรยาบรรณไปใช้จัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษานั้น สามารถอธิบายกลไกได้ดังนี้ ทักษะการคิดวิเคราะห์ช่วยให้ผู้บริหารสามารถวิเคราะห์สาเหตุที่แท้จริงของความขัดแย้ง แยกแยะประเด็นปัญหาได้อย่างเป็นระบบ และเลือกกลยุทธ์การจัดการที่เหมาะสมกับแต่ละสถานการณ์ ทักษะการสื่อสารช่วยให้ผู้บริหารสามารถสร้างความเข้าใจร่วมกัน ลดการตีความที่คลาดเคลื่อน และสร้างบรรยากาศของการรับฟังอย่างแท้จริง ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นช่วยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในการแก้ไขปัญหา นำไปสู่ผลลัพธ์แบบ Win-Win และทักษะการโน้มน้าวใจช่วยให้ผู้บริหารสามารถขึ้นาคู่ขัดแย้งให้มุ่งสู่เป้าหมายร่วมกันได้อย่างสร้างสรรค์ (Dubrin, 2006; Thomas & Kilmann, 1976; Robbins & Coulter, 2007)

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้พัฒนารอบแนวคิดการวิจัยจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยสร้างเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีตำแหน่งอายุและประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อจรรยาบรรณในการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมาแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. **ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง** ได้แก่ วิทยาลัยในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 12 วิทยาลัย ซึ่งมีจำนวนรวมทั้งสิ้น 975 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 57 คน และครู จำนวน 918 คน ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของตัวอย่างของเครซี่และมอร์แกน อ้างถึงใน อีรวุฒิ เอกะกุล (2550) ซึ่งคำนวณหาตัวอย่างตามสัดส่วนได้ตัวอย่าง 276 คน และการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิตามสัดส่วน (Stratified Random Sampling) โดยจำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 16 คน และครู จำนวน 260 คน

2. **เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย** เป็นแบบสอบถามเพื่อการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาจรรยาบรรณในการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา 1) แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้จรรยาบรรณในการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) 2) แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาประเด็นจรรยาบรรณในการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นแบบสอบถามแบบกึ่งโครงสร้าง

3. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดำเนินการโดยนำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ด้วยค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตามเกณฑ์ของบุญชม ศรีสะอาด (2560) ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง .80–1.0 จากนั้นปรับปรุงตามข้อเสนอแนะแล้วนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารและครูสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี และวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .96 แสดงว่าเครื่องมือวิจัยมีคุณภาพเพียงพอสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล

4. วิธีการเก็บรวบรวม การวิจัยครั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและการสร้างลิงค์ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต จำนวน 276 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามคืนและลิงค์ข้อมูลคืนมาจำนวน 276 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

5. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยครั้งนี้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามด้วยการแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ ตอนที่ 2 วิเคราะห์การใช้จรรยาบรรณในการจัดการความขัดแย้งด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แพลตฟอร์ม โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยของบุญชม ศรีสะอาด (2560) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51–5.00 หมายถึง มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51–4.50 หมายถึง มาก

ค่าเฉลี่ย 2.51–3.50 หมายถึง ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51–2.50 หมายถึง น้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00–1.50 หมายถึง น้อยที่สุด

เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่มด้วย t-test, F-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) โดยทดสอบรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ้ (Scheffe's method) ตอนที่ 3 รวบรวมความคิดเห็นปลายเปิดเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาจรรยาบรรณ ส่วนข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์วิเคราะห์เชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา จัดหมวดหมู่ และเขียนพรรณนาความ

ผลการวิจัย

1. ผู้บริหารสถานศึกษาและครู มีระดับความคิดเห็นของจรรยาบรรณในการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมและรายด้านมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทักษะที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ทักษะการยอมตาม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$) รองลงมา คือ ทักษะการหลีกเลี่ยงและทักษะการมองมุมที่ต่างกันไป ($\bar{X} = 4.18$) ทักษะการใช้อำนาจ ($\bar{X} = 4.15$) ทักษะการแก้ปัญหาาร่วมกัน ($\bar{X} = 4.12$) และทักษะการประนีประนอม มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด ($\bar{X} = 4.08$) ตามลำดับ

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อความเห็นเกี่ยวกับการใช้จรรยาบรรณในการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัด นครราชสีมา จำแนกตามตำแหน่งอายุ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ดังนี้

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับจรรยาบรรณในการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามตำแหน่ง โดยภาพรวมทักษะการ

แก้ปัญหาาร่วมกัน ทักษะการประนีประนอม ทักษะการใช้อำนาจ ทักษะการหลีกเลี่ยง ทักษะการยอมตาม และทักษะการมองมุมที่แตกต่างกัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับจรรยาบรรณทักษะในการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามอายุ โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านทักษะการแก้ปัญหาาร่วมกัน ทักษะการหลีกเลี่ยงและทักษะการมองมุมที่แตกต่างกัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และด้านทักษะการประนีประนอมและทักษะการยอมตาม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ส่วนทักษะการใช้อำนาจไม่แตกต่างกัน

2.3 ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับจรรยาบรรณทักษะในการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านทักษะการแก้ปัญหาาร่วมกัน ทักษะการประนีประนอม ทักษะการใช้อำนาจและทักษะการมองมุมที่แตกต่างกัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และด้านทักษะการหลีกเลี่ยง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนทักษะการยอมตามไม่แตกต่างกัน

3. แนวทางการพัฒนาจรรยาบรรณทักษะในการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา โดยสรุปเป็นรายด้าน 6 ด้าน ดังนี้

3.1 ทักษะการแก้ปัญหาาร่วมกัน ผู้บริหารควรใช้การประชุมเป็นเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ เพื่อร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาอย่างเป็นระบบ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครู บุคลากร นักเรียน และผู้ปกครอง เพื่อให้ได้มุมมองที่หลากหลาย นำเครื่องมือวิเคราะห์ปัญหาสมัยใหม่มาใช้ เช่น Fishbone Diagram และ Design Thinking พร้อมจัด Workshop ฝึกปฏิบัติจริง รวมถึงพัฒนาทักษะการสื่อสารที่โปร่งใสผ่านช่องทางที่หลากหลาย และเรียนรู้เทคนิคใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่องแทนการพึ่งพาประสบการณ์เดิมเพียงอย่างเดียว

3.2 ทักษะการประนีประนอม ผู้บริหารควรฝึกการฟังอย่างตั้งใจและรับฟังความต้องการที่แท้จริงของแต่ละฝ่าย ไม่ใช่เพียงข้อเรียกร้องผิวเผิน เนื่องจากความขัดแย้งส่วนใหญ่มักเกิดจากความรู้สึก เช่น ความไม่เป็นธรรม ภาระงาน หรือการสื่อสารที่คลาดเคลื่อน การประนีประนอมที่มีประสิทธิภาพต้องมุ่งหาจุดสมดุลที่ทุกฝ่ายได้ประโยชน์ร่วมกัน บนกติกาที่ชัดเจนและเป็นที่ยอมรับร่วมกัน ไม่ใช่ตามความสัมพันธ์ส่วนบุคคล พร้อมสร้างความไว้วางใจผ่านการพบปะพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการในชีวิตประจำวัน

3.3 ทักษะการใช้อำนาจ ผู้บริหารต้องรู้จักใช้อำนาจอย่างมีสติและเหมาะสมกับสถานการณ์ โดยเฉพาะในกรณีที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัย จริยธรรม หรือนโยบายสำคัญ แต่ต้องอธิบายเหตุผลอย่างชัดเจนไม่ใช่สั่งการแบบเบ็ดเสร็จ ต้องกล้าตัดสินใจในเรื่องที่ยากลำบากบนพื้นฐานของความยุติธรรม พร้อมเปลี่ยนมุมมองจากการใช้อำนาจเหนือคนมาเป็นการเสริมพลังให้บุคลากรสามารถแก้ปัญหาด้วยตนเอง โดยยึดหลักธรรมาภิบาลและความโปร่งใสเป็นสำคัญ

3.4 ทักษะการหลีกเลี่ยง ผู้บริหารควรประเมินให้ออกว่าความขัดแย้งใดควรจัดการทันทีและความขัดแย้งใดควรให้เวลาทุกฝ่ายทบทวนก่อน เมื่อทั้งสองฝ่ายยังอารมณ์ร้อนไม่ควรเรียกมาคุยทันที แต่ควรรอจังหวะที่เหมาะสมพร้อมข้อมูลที่ครบถ้วน อย่างไรก็ตามต้องแยกให้ออกระหว่างเรื่องที่ควรหลีกเลี่ยงชั่วคราวกับเรื่องที่ต้องเผชิญหน้าอย่างชัดเจน โดยเข้าใจว่าการหลีกเลี่ยงที่ดีไม่ใช่การละเลยปัญหา แต่คือการรอเวลาที่เหมาะสมเพื่อให้การแก้ปัญหาเกิดประสิทธิผลสูงสุด

3.5 ทักษะการยอมรับตาม ผู้บริหารควรพัฒนาความสามารถในการแยกแยะระหว่างหลักการที่ไม่อาจประนีประนอมได้ เช่น ความปลอดภัยของนักเรียนและจริยธรรมวิชาชีพ กับเรื่องที่สามารถยืดหยุ่นได้ เช่น วิธีการทำงานและรูปแบบกิจกรรม ควรรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อดีข้อเสียอย่างเป็นกลางก่อนตัดสินใจ และพร้อมยอมรับความเชี่ยวชาญของผู้อื่นอย่างเปิดเผยต่อหน้าที่ประชุม เพื่อสร้างแบบอย่างที่ดีและส่งเสริมวัฒนธรรมการเรียนรู้ในองค์กร

3.6 ทักษะการมองมุมที่แตกต่าง ผู้บริหารควรทำหน้าที่เป็นผู้ประสานมากกว่าผู้ตัดสิน โดยเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายได้อธิบายเหตุผลและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ฝึกการเดินสำรวจพื้นที่และพูดคุยกับนักเรียนและครูเพื่อเข้าใจบริบทจริง ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างแผนกวิชา รวมถึงฝึกการถามแทนการตั้งสมมติฐาน และฟังเพื่อเข้าใจไม่ใช่ฟังเพื่อโต้แย้ง ทั้งนี้ผู้บริหารควรทำหน้าที่คัดเลือกและจัดลำดับความสำคัญของมุมมองต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ

สรุปผลการวิจัย

1) การใช้จรรยาบรรณในการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษา จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

2) เปรียบเทียบการใช้จรรยาบรรณในการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง อายุ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีตำแหน่งแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้จรรยาบรรณในการจัดการความขัดแย้งโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อจำแนกตามอายุ โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3) แนวทางการพัฒนาจรรยาบรรณในการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา ดังนี้ เน้นการสร้างสมดุลระหว่างการมีส่วนร่วมและการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายแสดงความคิดเห็นและใช้การวิเคราะห์ปัญหาอย่างเป็นระบบ ยึดหลักความโปร่งใส มาตรฐานวิชาชีพ และยอมรับความรู้ของผู้อื่น เพื่อจัดการความขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์และเสริมสร้างความร่วมมือในองค์กร

อภิปรายผลการวิจัย

1. ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับจรรยาบรรณในการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษา จังหวัดนครราชสีมา โดยรวมอยู่ในระดับมาก สะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารมีการนำจรรยาบรรณมาใช้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทขององค์กรที่มีความหลากหลายด้านบุคลากรและสายงาน ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 และนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ที่เน้นการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารและการบริหารแบบมีส่วนร่วม เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทักษะการประนีประนอมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด เนื่องจากผู้บริหารตระหนักว่าการประนีประนอมช่วยรักษาความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคลากร ลดการเผชิญหน้า และเอื้อต่อการทำงานร่วมกันในระยะยาว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุรินทร์ ผุดผ่อง และอัญญา พานิช (2561) ที่พบว่าด้านการประนีประนอมอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน ในทางตรงกันข้าม ทักษะการแก้ปัญหาหาร่วมกันมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด อันเนื่องมาจากวัฒนธรรมการบริหารแบบรวมอำนาจ

การขาดเวทีให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอย่างแท้จริง และข้อจำกัดด้านเวลาและภาระงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรุ่งทิwa บุราณศรี และสุรัชย์ เทียนขาว (2565) ที่พบว่าผู้บริหารบางส่วนยังใช้วิธีการแก้ปัญหาแบบยืดยานรักษาผลประโยชน์ของตนมากกว่าการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อจรรยาบรรณในการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัด นครราชสีมา จำแนกตามตำแหน่ง อายุ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ดังนี้

2.1 การเปรียบเทียบความคิดเห็นจำแนกตามตำแหน่ง พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในทุกด้าน เนื่องจากผู้บริหารมองความขัดแย้งในเชิงบริหารจัดการภาพรวม ขณะที่ครูมองจากมุมของการปฏิบัติงานจริง ทำให้การรับรู้และประเมินทักษะแต่ละด้านแตกต่างกันอย่างชัดเจน ทักษะที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือทักษะการหลีกเลี่ยง เนื่องจากผู้บริหารมองว่าเป็นกลยุทธ์ที่มีเหตุผลในเชิงบริหาร แต่ครูมักมองในเชิงลบว่าเป็นการทอดทิ้งปัญหา สอดคล้องกับงานวิจัยของ Mengistu (2020) ที่พบว่าผู้บริหารนิยมใช้การหลีกเลี่ยงเป็นกลยุทธ์หลัก แต่ไม่ได้รับการยอมรับจากครูเสมอไป ส่วนทักษะที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ทักษะการประนีประนอม เนื่องจากเป็นกลยุทธ์ที่ทั้งสองฝ่ายเข้าใจและมองเห็นผลได้อย่างเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของสุรินทร์ ผุดผ่อง และอัญญาพานิช (2561) ที่พบว่าการประนีประนอมได้รับการยอมรับจากทั้งผู้บริหารและครู

2.2 การเปรียบเทียบจำแนกตามอายุ พบว่าโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ โดยทักษะการแก้ปัญหาาร่วมกัน ทักษะการหลีกเลี่ยง และทักษะการมองมุมที่แตกต่างกันแตกต่างกันที่ระดับ .01 ส่วนทักษะการประนีประนอมและทักษะการยอมตามแตกต่างกันที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจากบุคลากรที่มีอายุมากประสบการณ์และวุฒิภาวะสูง จึงมีแนวโน้มเลือกใช้ทักษะที่เน้นการมีส่วนร่วมและการรับฟังอย่างรอบด้าน ขณะที่บุคลากรอายุน้อยมักให้ความสำคัญกับการจัดการปัญหาอย่างรวดเร็วและชัดเจน สอดคล้องกับแนวคิดของ Robbins & Coulter (2007) และทฤษฎีของ Thomas & Kilmann (1976) ที่ชี้ว่าอายุมีผลต่อรูปแบบการเลือกใช้กลยุทธ์จัดการความขัดแย้ง อย่างไรก็ตาม ทักษะการใช้อำนาจไม่แตกต่างกัน เนื่องจากบุคลากรทุกช่วงวัยมีความเข้าใจตรงกันว่าการใช้อำนาจของผู้บริหารถูกกำกับโดยกรอบกฎหมายและระเบียบที่ชัดเจน ตามพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 ประกอบกับแนวคิดการบริหารสมัยใหม่ที่เน้นความโปร่งใสและภาวะผู้นำเชิงคุณธรรมได้รับการปลูกฝังอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ครูทุกกลุ่มมองว่าการใช้อำนาจเป็นบทบาทของผู้บริหารมากกว่าเครื่องมือที่ตนเองสามารถนำมาใช้โดยตรง

2.3 การเปรียบเทียบจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่าโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ โดยทักษะการแก้ปัญหาาร่วมกัน ทักษะการหลีกเลี่ยง และทักษะการมองมุมที่แตกต่างกันแตกต่างกันที่ระดับ .01 ส่วนทักษะการประนีประนอมและทักษะการยอมตามแตกต่างกันที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจากผู้ที่มีประสบการณ์มากได้ผ่านสถานการณ์จริงที่หลากหลาย จึงมีความเข้าใจเชิงลึกว่าการแก้ปัญหาแบบมีส่วนร่วมนำไปสู่ความยั่งยืน และมองการหลีกเลี่ยงเป็นกลยุทธ์ที่มีคุณค่า ในขณะที่ผู้มีประสบการณ์น้อยอาจมองการหลีกเลี่ยงว่าเป็นความไม่กล้าตัดสินใจ หรือมองการยอมตามว่าเป็นความอ่อนแอ สอดคล้องกับงานวิจัยของปฐิฐาน คมนานุรักษ์ และกานต์ เนตรกลาง (2567); จิรภัทร์ โฉมวิไล (2562) ที่ชี้ว่าประสบการณ์เป็นปัจจัยสำคัญต่อการรับรู้และการประเมินจรรยาบรรณ อย่างไรก็ตาม ทักษะการใช้อำนาจไม่แตกต่างกัน เนื่องจากเป็นทักษะที่มีกรอบและหลักเกณฑ์ชัดเจน บุคลากรทุกระดับประสบการณ์ต่างตระหนักร่วมกันว่าต้องใช้อำนาจอย่างโปร่งใส เป็นธรรม และมีเหตุผล สอดคล้องกับงานวิจัยของรุ่งทิwa บุราณศรี และสุรัชย์ เทียนขาว (2565); Kalagbor & Nnokam (2015) ที่พบว่าทัศนคติต่อการใช้อำนาจมีความสม่ำเสมอไม่ว่าจะเป็นกลุ่มใด เนื่องจากเป็นเรื่องของหลักการและมาตรฐานที่ทุกคนเข้าใจร่วมกัน

3. แนวทางการพัฒนาจรรยาบรรณในการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา โดยสรุปเป็นรายด้าน 6 ด้าน ดังนี้

3.1 ด้านทักษะการแก้ปัญหาพร้อมกันที่สำคัญ ได้แก่ การใช้การประชุมเป็นเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและวิเคราะห์ปัญหาอย่างเป็นระบบ โดยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครู บุคลากร นักเรียน และผู้ปกครอง เพื่อให้ได้มุมมองที่ครอบคลุมและสอดคล้องกับบริบทจริง ควรนำเครื่องมือสมัยใหม่ เช่น Fishbone Diagram และ Design Thinking มาประยุกต์ใช้ พร้อมจัด Workshop ฝึกปฏิบัติจริง เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบและไม่ยึดติดกับวิธีการเดิม นอกจากนี้ผู้บริหารต้องพัฒนาทักษะการสื่อสารที่โปร่งใส สร้างช่องทางการสื่อสารที่เข้าถึงได้ง่าย และวางตัวเป็นกลางในฐานะผู้อำนวยความสะดวก เพื่อนำทุกฝ่ายไปสู่ข้อตกลงร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐพล จันทรเกิด และสุพัฒนา หอมบุปผา (2561) ที่พบว่า การเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นและการทำงานเป็นทีมช่วยลดความขัดแย้งได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 ด้านทักษะการประนีประนอมที่สำคัญ คือ การมุ่งหาจุดสมดุลที่ทุกฝ่ายได้รับประโยชน์ร่วมกัน บนพื้นฐานของกติกาที่ชัดเจนและทุกคนรับรู้ร่วมกัน เช่น หลักเกณฑ์การพิจารณาเวรและงานพิเศษ โดยยึดถือกติกาอย่างสม่ำเสมอ ไม่อาศัยความสัมพันธ์ส่วนบุคคลเป็นเกณฑ์ตัดสิน ทั้งนี้ผู้บริหารต้องยึดมั่นในกรอบนโยบายและมาตรฐานวิชาชีพเป็นหลัก มากกว่าการหาจุดกึ่งกลางที่อาจไม่ตอบโจทย์เชิงคุณภาพการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของปกรณ์ โปรรุ่งโรจน์ (2564) ที่พบว่าทักษะการประนีประนอมเป็นหนึ่งในจรรยาบรรณที่สำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน และสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางพัฒนาบุคลากรในองค์กรเพื่อเสริมสร้างศักยภาพและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานได้อย่างยั่งยืน

3.3 ด้านทักษะการใช้อำนาจที่สำคัญ คือ ผู้บริหารควรตระหนักถึงจังหวะและเงื่อนไขในการใช้อำนาจ โดยเฉพาะในกรณีที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยของนักเรียน จริยธรรมวิชาชีพ หรือนโยบายสำคัญขององค์กร สิ่งที่แยกการใช้อำนาจอย่างสร้างสรรค์ออกจากการใช้อำนาจแบบเบ็ดเสร็จ คือความสามารถในการอธิบายเหตุผล และที่มาของการตัดสินใจได้อย่างชัดเจนและโปร่งใส สอดคล้องกับงานวิจัยของจิตติพร จุ้ยจำนงค์ (2564) ที่พบว่าผู้บริหารใช้อำนาจในระดับปานกลาง โดยไม่นำมาใช้เป็นแนวทางหลัก แต่เลือกใช้อย่างระมัดระวังตามความเหมาะสมของสถานการณ์ และให้ความสำคัญกับการประนีประนอมเป็นลำดับแรก นอกจากนี้ยังพบว่าผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำสูงจะสามารถเลือกใช้อำนาจได้อย่างชาญฉลาดและเหมาะสมกับบริบท โดยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีความสัมพันธ์กับกลยุทธ์การจัดการความขัดแย้งอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.4 ด้านทักษะการหลีกเลี่ยง ผู้บริหารสถานศึกษาต้องรู้จักเลือกจังหวะในการจัดการความขัดแย้ง โดยแยกให้ออกว่าเรื่องใดต้องแก้ทันที เช่น เรื่องกฎระเบียบหรือความรับผิดชอบที่ต้องตัดสินใจชัดเจนและเรื่องใดควรรอเวลา เช่น เมื่อทั้งสองฝ่ายยังอารมณ์ร้อนหรือข้อมูลยังไม่ครบ การหลีกเลี่ยงชั่วคราวไม่ใช่การละเลย แต่คือการรอจังหวะที่เหมาะสม เพราะบางปัญหาหากเข้าไปแทรกแซงเร็วเกินไปอาจทำให้รุนแรงขึ้น บางครั้งการปล่อยให้เวลาและระบบจัดการเองให้ผลดีกว่า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอรุมา ชุ่มชิต และธีระวัฒน์ มอนโรสง (2567) ที่ศึกษาแนวทางการบริหารความขัดแย้งในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ที่พบว่าด้านการยอมให้ค่าเฉลี่ยสูงสุดทั้งในแง่สภาพและปัญหา และด้านการประนีประนอมมีผลต่างระหว่างสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์สูงสุด สะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารในบริบทปัจจุบันมักใช้แนวทางการยืดหยุ่นและการรอจังหวะเป็นกลยุทธ์หลัก แต่ยังต้องการพัฒนาทักษะการประนีประนอมเชิงรุกให้มากขึ้น

3.5 ด้านทักษะการยอมรับตาม ผู้บริหารควรยอมรับว่าบางประเด็นครูหรือบุคลากรอาจ มีความรู้และประสบการณ์มากกว่า การยอมรับในบางประเด็น โดยเฉพาะเรื่องเชิงวิชาชีพหรือเชิงปฏิบัติที่ครูและบุคลากรมีความรู้หรือประสบการณ์มากกว่า เป็นแนวทางที่ช่วยเพิ่มคุณภาพในการตัดสินใจและสร้างบรรยากาศความร่วมมือในองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาจรรยาบรรณทักษะของประจักษ์ วิฑูรเศรษฐ์ (2566) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาจรรยาบรรณ (Soft Skills) เพื่อการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ พบว่า ผู้บริหารควรเน้นความสมดุลระหว่างจรรยาบรรณภายในบุคคลและระหว่างบุคคล เพื่อให้การทำงานบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับอรอุมา ชุ่มชิต และธีระวัฒน์ มอนโธสง (2567) ได้ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารความขัดแย้งในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า สภาพของการบริหารความขัดแย้งในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการยอมให้ นั่นชี้ให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาจะใช้วิธีพยายามหลีกเลี่ยง การแสดงความคิดเห็นซึ่งจะนำไปสู่การโต้แย้งพยายามทำเท่าที่จำเป็นเพื่อที่จะหลีกเลี่ยงความ ตึงเครียดที่หาประโยชน์ไม่ได้และมักจะผิดผ่อนในการแก้ไขปัญหาจนกว่าจะมีเวลาคิดรอบคอบ

3.6 ด้านทักษะการมองมุมที่แตกต่างกัน ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพควรทำหน้าที่เป็นผู้ประสานมากกว่าผู้ตัดสิน โดยเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายได้อธิบายเหตุผลและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อกันก่อน เนื่องจากความขัดแย้งในสถานศึกษาหลายครั้งเกิดจากการเข้าใจผิดมากกว่าความขัดแย้งที่แท้จริง การให้ทุกฝ่ายได้รับฟังกันจึงนำไปสู่การยอมรับผลการตัดสินใจได้ดีกว่าการสั่งการฝ่ายเดียว สอดคล้องกับแนวคิดภาวะผู้นำแบบรับใช้ที่เน้นการฟังเพื่อเข้าใจมากกว่าฟังเพื่อโต้แย้ง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Günçavdı Alabay (2024) ได้ศึกษาเรื่องมุมมองของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับผลกระทบของความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Intelligence - EI) ในการเลือกแนวทางการจัดการความขัดแย้ง ซึ่งว่าความฉลาดทางอารมณ์ โดยเฉพาะการมีความเห็นอกเห็นใจและการตระหนักรู้ในอารมณ์ของตนเองและผู้อื่น มีผลโดยตรงต่อการเลือกใช้แนวทางการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหาร การลงพื้นที่และการรับฟังปัญหาจากครู นักเรียน และบุคลากร ยังช่วยให้ผู้บริหารเข้าใจความหลากหลายอย่างลึกซึ้ง และสามารถตัดสินใจบนพื้นฐานของเป้าหมายและยุทธศาสตร์ของสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของทิพย์รัตน์ กาประสิทธิ์ และคณะ (2566) ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาจรรยาบรรณ (Soft Skills) ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ที่สะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารควรเน้นการฝึกทักษะการเก็บรวบรวมข้อมูลสังเกต จำแนกแยกแยะ ระบุรายละเอียดเปรียบเทียบ บอกความเหมือนหรือความต่างของข้อมูลได้

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1) จากผลการวิจัยพบว่า การใช้จรรยาบรรณในการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมาจึงควรส่งเสริมและพัฒนาจรรยาบรรณทักษะของผู้บริหารอย่างต่อเนื่อง โดยจัดอบรมเชิงปฏิบัติการที่เน้นการสร้างสมดุลระหว่างการมีส่วนร่วมและการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายแสดงความคิดเห็น ใช้การวิเคราะห์ปัญหาอย่างเป็นระบบ และยึดหลักความโปร่งใสตามมาตรฐานวิชาชีพ เพื่อให้การจัดการความขัดแย้งเป็นไปอย่างสร้างสรรค์และเสริมสร้างความร่วมมือในองค์กร

1.2) จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูที่มีตำแหน่ง อายุ และประสบการณ์แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้จรรยาบรรณที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้บริหารระดับเขตพื้นที่จึงควรออกแบบแนวทางพัฒนาที่สอดคล้องกับบริบทของแต่ละกลุ่ม โดยเฉพาะการเสริมสร้างทักษะการจัดการความขัดแย้งให้แก่ผู้บริหารที่มีประสบการณ์น้อย และส่งเสริมให้ผู้บริหารที่มีประสบการณ์สูงถ่ายทอดองค์ความรู้แก่ผู้ร่วมงานเพื่อสร้างวัฒนธรรมการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

2.1) ควรศึกษาเชิงทดลอง (Experimental Research) หรือเปรียบเทียบจรรยาบรรณในการจัดการความขัดแย้งระหว่างสังกัด เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเฉพาะสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมาเท่านั้น จึงทำให้ผลการวิจัยมีขอบเขตการนำไปใช้ที่จำกัด การขยายขอบเขตการศึกษาไปยังสังกัดอื่น เช่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา หรืออาชีวศึกษาจังหวัดอื่น จะช่วยให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายและสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาได้อย่างกว้างขวางและครอบคลุมมากขึ้น นอกจากนี้ ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับรูปแบบการจัดการความขัดแย้ง เนื่องจากภาวะผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการเลือกใช้รูปแบบการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหาร การทำความเข้าใจความสัมพันธ์ดังกล่าวจะช่วยให้สามารถพัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรมที่ตอบสนองต่อบริบทของผู้บริหารแต่ละประเภทได้อย่างตรงจุดและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.2) ควรมีการวิจัยที่มุ่งศึกษาผลของการพัฒนาจรรยาบรรณของผู้บริหารต่อผลลัพธ์ด้านอื่น เช่น ความพึงพอใจในการทำงานของบุคลากร บรรยากาศองค์กร ประสิทธิภาพการทำงาน หรือคุณภาพการจัดการศึกษา เพื่อแสดงให้เห็นคุณค่าของการจัดการความขัดแย้งเชิงสร้างสรรค์อย่างเป็นรูปธรรม

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ทำให้ได้องค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับจรรยาบรรณในการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา กล่าวคือ ผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาที่มีประสิทธิภาพควรมีจรรยาบรรณในการจัดการความขัดแย้ง 6 ด้าน ได้แก่ ทักษะการแก้ปัญหาาร่วมกัน ทักษะการประนีประนอม ทักษะการใช้อำนาจ ทักษะการหลีกเลี่ยง ทักษะการยอมตาม และทักษะการมองมุมที่แตกต่างกัน โดยทักษะแต่ละด้านมีความเหมาะสมกับสถานการณ์ที่แตกต่างกัน ผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพจึงต้องสามารถเลือกใช้ทักษะได้อย่างยืดหยุ่นและสอดคล้องกับบริบท โดยให้ความสำคัญกับการประนีประนอมและการแก้ปัญหาร่วมกันเป็นลำดับแรก ขณะที่การใช้อำนาจควรใช้อย่างโปร่งใสและมีเหตุผลรองรับ นอกจากนี้ ตำแหน่ง อายุ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการรับรู้และการเลือกใช้จรรยาบรรณในการจัดการความขัดแย้ง โดยบุคลากรที่มีอายุและประสบการณ์มากจะมีแนวโน้มเลือกใช้ทักษะที่เน้นการมีส่วนร่วมและการรับฟังอย่างรอบด้าน ขณะที่บุคลากรอายุน้อยมักให้ความสำคัญกับการจัดการปัญหาอย่างรวดเร็วและชัดเจน การพัฒนาจรรยาบรรณจึงควรออกแบบให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละกลุ่ม เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมการทำงานร่วมกันและการจัดการความขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์ในองค์กรอาชีวศึกษา

กิตติกรรมประกาศ

บทความฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ดี ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลือเป็นอย่างสูงจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เศวตาภรณ์ ตั้งวันเจริญ ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นเรศ ชันชะรี กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ คุณค่าและประโยชน์จากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณบิดา มารดา ครู อาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่าน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *แนวทางการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ*. ที. เอส.บี. โปรดักส์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2555). *กฎกระทรวงการรวมสถานศึกษาเพื่อจัดตั้งสถาบันการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2555*. กระทรวงศึกษาธิการ.
- ขวัญพิชชา มีแก้ว. (2562). *การบริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี].
- จตุรงค์ สุวรรณแสง. (2564). *การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. *วารสารการบริหารและนวัตกรรมการศึกษา*, 4(1), 1–19. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/emi/article/view/240185/166919>
- จิรภัทร โนมวิไล. (2562). *การพัฒนาแนวทางการจัดการความขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์ในสถานศึกษา* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1. [วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม].
- ฉัตรพร เพ็ชรล้ำ, เพชรรัตน์ วิริยะสืบพงศ์, ศรีญา แสงลัมสุวรรณ และ ณฤดี พรหมสุวรรณ. (2565). *การเปรียบเทียบภาวะผู้นำด้านการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของคนเจนเนอเรชันซี*. *วารสารวิชาการการจัดการภาครัฐและเอกชน*, 4(3), 107-120. <https://doi.org/10.14456/jappm.2022.23>
- ชัชวาล อรวงศ์สุภทัต และศรัณย์ พิมพ์ทอง. (2561). *ปัจจัยเชิงเหตุที่มีผลต่อความจงรักภักดีต่อองค์กรของวิศวกรเจนเนอเรชันวายในรัฐวิสาหกิจด้านสื่อสารโทรคมนาคมไทย*. *การประชุมวิชาการเสนอผลงานระดับบัณฑิตศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 19* (น. 55-66). <https://app.gs.kku.ac.th/gs/th/publicationfile/item/19th-ngrc-2018/HDO1/HDO1.pdf>
- จิตติพร จุ้ยจำนงค์. (2564). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษารางวัลพระราชทานกับกลยุทธ์การจัดการความขัดแย้ง*. [วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์].
- ณัฐพล จันทรเกิด และ สุพัฒน์ หอมบุปผา. (2561). *แนวทางการจัดการความขัดแย้งในสถานศึกษา* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ*, 6(22), 147–155.
- ทรงพล เจริญคำ. (2559). *หลักการและทฤษฎีการบริหารการศึกษา = Principles and theory education Administration*. (พิมพ์ครั้งที่ 10). โอเอสพริ้นติ้งเฮาส์.

- ทิพย์รัตน์ กาประสิทธิ์ ทรงเดช สอนใจ และประภาพร บุญปลอด. (2566). แนวทางการพัฒนาจรรยาบรรณทักษะ (Soft Skills) ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์*, 25(1), 95-114.
- ธวัช เวศตัน. (2567). การสื่อสารเพื่อจัดการความขัดแย้งในการทำงานระหว่างบุคลากรต่างรุ่นของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน บริษัท การบินกรุงเทพ จำกัด (มหาชน). *วารสารวิชาการการบิน การเดินทาง และการบริการ*, 3(1), 19-35. <https://so07.tci-thaijo.org/index.php/tft/article/view/4004>
- ธีรภูมิ เอกะกุล. (2550). ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ และสังคมศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 5). วิทยาออฟเซตการพิมพ์.
- นิภา วิริยะพิพัฒน์. (2559). บทบาทของ HRM: การจัดการช่องว่างระหว่างวัยในองค์กร. *วารสารวิชาการและวิจัย มทร. พระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 1(2), 73-88. <https://doi.org/10.14456/rjhsrmutp.2016.12>
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 10). สุวีริยาสัน.
- ปกรณ โปรรุ่งโรจน์ (2564). ปัจจัยด้านจรรยาบรรณ (Soft Skill) ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานกลุ่มเจนเอเรชั่นวายในกรุงเทพมหานคร. [วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรังสิต]. <https://rsuir-library.rsu.ac.th/handle/123456789/1462>
- ปฏิธาน คณานุกัษ และ กานต์ เนตรกลาง. (2567). แนวทางการพัฒนาจรรยาบรรณทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4. *วารสารวิชาการศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ*, 11(2), 153.
- ประจักษ์ วิฑูรเศรษฐ์. (2566). แนวทางการพัฒนาจรรยาบรรณ (Soft Skills) เพื่อการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*, 14(1), 258-267. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/humanjubru/article/view/261329>
- รัตติกาล ทะแพงพันธ์. (2560). ทักษะการบริหารแบบ Soft Skills ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย. [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี].
- รุ่งทิวา บุรณาศรี และสุรัชย์ เทียนขาว. (2565). การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1. *วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์*, 9(3), 391-401.
- วันทิตา โพธิสาร และคณะ. (2563). การบริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาสู่ความเป็นเลิศ: การศึกษาทฤษฎีฐานราก. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 14(1), 127-138. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/rmuj/article/view/241918>
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. มูลนิธิสดศรีสฤษดิ์วงศ์.
- วิโรจน์ บุญสร้าง. (2567). สาเหตุและแนวทางการแก้ปัญหาความขัดแย้งภายในสถานศึกษาของผู้บริหาร สถานศึกษากลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอแห่งหนึ่ง จังหวัดชลบุรี. [วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา]. <https://ir.buu.ac.th/dspace/bitstream/1513/1061/1/63920301.pdf>
- วิไลพรรณ วิเวก. (2556). การพัฒนาบุคลากร. มูลนิธิสดศรีสฤษดิ์วงศ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551. สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง 2552-2561*. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ. (2562). *กรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2562*. สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.
- สมุทร ชำนาญ. (2560). *ภาวะผู้นำทางการศึกษา ทฤษฎีและภาคปฏิบัติ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). พี.เอส. การพิมพ์.
- สุรินทร์ ผุดผ่อง และ อัญชนา พานิช. (2561). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการความขัดแย้งของสถานศึกษาในจังหวัดเพชรบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี*, 8(1), 93-102. <https://journal.pbru.ac.th/admin/upload/article/5071-2018-12-27.pdf>
- อรอุมา ชุ่มชิต และ ชีระวัฒน์ มอนไธสง. (2567). แนวทางการบริหารความขัดแย้งในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 7(4), 503-522. <https://so07.tci-thaijo.org/index.php/JMCR/article/view/5253>
- อัจฉรา ลีมวงษ์ทอง. (2557). *การบริหารความขัดแย้งในองค์กร*. บุ๊คส์ ทู ยู.
- Crosbie, R. (2005). Learning the soft skills of leadership. *Industrial and Commercial Training*, 37(1), 45-51. <https://doi.org/10.1108/00197850510576484>
- Dubrin, A. J. (2006). *Essential of Management* (7th ed). Thomson South Western.
- Filley, A. C. (1975). *Organization behavior developing management skills*. Harper & Row.
- Follet, M. P. (1924). *Creative experience*. Longmans. Green and Co.
- Günçavdı Alabay, G. (2024). School principals' views on the impact of emotional intelligence (EI) on preferences of conflict management. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 13(1), 319-334. <https://doi.org/10.7884/teke.1392080>
- Hellriegel, D., & Slocum, J. W. (2009). *Organizational behavior*. (12th ed.). South-Western Cengage Learning.
- Kalagbor, S. B., & Nnokam, N. C. (2015). Principle' and Teachers' Use of Conflict Management Strategies on Secondary Students' Conflict Resolution in Rivers State- Nigeria. *Journal of Education and Practice*, 6(13), 148-153
- Mengistu, M. (2020). *Conflict management strategies by school leaders in Medhanealem Government preparatory School of Gullele Sub-city, Addis Ababa* [Master's thesis, The University of Addis Ababa].
- Rahim, A. M. (2002). Toward a theory of managing organizational conflict. *The International Journal of Conflict Management*, 13(3), 206-235.
- Robbins, S. P., & Coulter, M. (2007). *Principles of management* (Seyyed M. A., Mohammed A. H. R., & Behrouz A. E., Trans.; 4th ed.). Office of Cultural Studies.
- Thomas, K. W., & Kilmann, R. H. (1976). Thomas-Kilmann Conflict Mode Instrument. *Group & Organization Studies*, 1(2), 249-251. <https://doi.org/10.1177/105960117600100214>

บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู
ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3

An Investigation into the Role of Educational Administrators in
Promoting Teachers' Learning Management during Emerging Infectious Disease
Outbreaks: A Case Study of Schools under the Surin Primary Educational Service
Area Office 3.

ปิยวรรณ ขลิบทองรอด^{1*}, จิตติมาภรณ์ สีหะวงษ์² และพงษ์ศักดิ์ ทองพันชั่ง³
Piyawan Khipongrot^{1*}, Jittimaporn Sihawong² and Pongsak Tongpanchang³

^{1,2,3}สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

^{1,2,3}Educational Administration, Faculty of Education, Sisaket Rajabhat University

Corresponding Author E-mail: stu6430117121@sskru.ac.th

Received: Mar 6 2026; Revised: Jun 1, 2026; Accepted: Jun 26, 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทของผู้บริหาร จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน และขนาดสถานศึกษา และ 3) ศึกษาแนวทางพัฒนาบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูภายใต้สถานการณ์ดังกล่าว กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จำนวน 343 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.834 และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที การทดสอบเอฟ และการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ

ผลการวิจัยพบว่า

1) บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการส่งเสริมการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้านการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ และด้านการวางแผนการจัดการเรียนการสอน ส่วนด้านการนิเทศภายในและกำกับติดตามการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2) การเปรียบเทียบความคิดเห็นจำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน และขนาดสถานศึกษา พบว่าโดยภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านการส่งเสริมการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ

3) แนวทางพัฒนาบทบาทของผู้บริหารควรมุ่งเน้นการวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ การนิเทศและติดตามอย่างต่อเนื่อง การประเมินผลที่ยืดหยุ่นและใช้เทคโนโลยีเป็นฐาน ตลอดจนการส่งเสริมสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทั้งด้านกายภาพ ดิจิทัล และสังคม เพื่อเพิ่มความพร้อมของสถานศึกษาในการรับมือกับวิกฤตและสถานการณ์ที่ไม่คาดคิดในอนาคตอย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: บทบาทผู้บริหาร การส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ โรคอุบัติใหม่

Abstract

The purposes of this research were to: 1) investigate the roles of school administrators in promoting teachers' learning management under the circumstances of emerging infectious disease outbreaks in schools under Surin Primary Educational Service Area Office 3; 2) compare opinions regarding the administrators' roles based on position, work experience, and school size; and 3) explore guidelines for developing administrators' roles in supporting teachers' learning management under such circumstances. The sample consisted of 343 school administrators and teachers working in schools under Surin Primary Educational Service Area Office 3. The research instruments included a questionnaire with a reliability coefficient of 0.834 and a semi-structured interview form. Data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test, and Scheffé's method for pairwise comparisons.

The findings revealed that:

1) the overall roles of school administrators in promoting teachers' learning management were rated at the highest level. Considering each aspect, the promotion of a learning-conducive atmosphere and environment received the highest mean score, followed by learning assessment and instructional planning, whereas internal supervision and monitoring of learning management received the lowest mean score.

2) When comparing opinions by position, work experience, and school size, no statistically significant differences were found overall at the .05 level. However, a statistically significant difference at the .01 level was found in the aspect of promoting a learning-conducive atmosphere and environment.

3) Guidelines for developing administrators' roles should emphasize flexible instructional planning, participation from all stakeholders, effective communication, continuous supervision and monitoring, flexible assessment practices supported by technology, and the enhancement of physical, digital, and social learning environments. These approaches will strengthen schools' readiness and capacity to effectively respond to crises and unforeseen situations in the future.

Keywords: administrative roles, promotion of learning management, emerging infectious diseases

บทนำ

การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ สังคม และการศึกษาในหลายประเทศทั่วโลก โดยองค์การอนามัยโลกระบุว่าตั้งแต่ทศวรรษ 1970 เป็นต้นมา มีการค้นพบโรคติดเชื้ออุบัติใหม่มากกว่า 40 โรค เช่น SARS, MERS, Ebola และ COVID-19 ซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อการดำเนินชีวิตและการจัดการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญ (World Health Organization, 2021) โดยเฉพาะการแพร่ระบาดของโรค COVID-19 ที่ส่งผลให้สถานศึกษาทั่วโลกต้องปิดการเรียนการสอน ส่งผลกระทบต่อผู้เรียนมากกว่า 1.5 พันล้านคน หรือกว่าร้อยละ 90 ของผู้เรียนทั้งหมด และก่อให้เกิดภาวะการสูญเสียการเรียนรู้ในวงกว้าง (UNICEF Thailand, 2022)

ประเทศไทยได้รับผลกระทบเช่นเดียวกัน โดยกระทรวงศึกษาธิการได้ปรับรูปแบบการจัดการเรียนรู้เป็นการเรียนทางไกล การเรียนออนไลน์ และการใช้ DLTV เพื่อให้การศึกษาดำเนินต่อไปได้ อย่างไรก็ตาม แนวทางดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงข้อจำกัดด้านการเข้าถึงเทคโนโลยี ความพร้อมของครู ผู้เรียน และผู้ปกครอง โดยเฉพาะในพื้นที่ชนบท ส่งผลให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาและสะท้อนถึงความจำเป็นในการพัฒนาระบบบริหารจัดการภาวะวิกฤตทางการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2565)

ภายใต้บริบทดังกล่าว รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54 กำหนดให้รัฐต้องจัดการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพแม้ในภาวะวิกฤต ขณะที่กระทรวงศึกษาธิการได้ขับเคลื่อนนโยบาย “เรียนรู้ไม่หยุด” โดยส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล การจัดการเรียนรู้ทางเลือก และการประเมินผลอย่างยืดหยุ่น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2564) การดำเนินงานดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการวางแผนเชิงกลยุทธ์ การจัดสรรทรัพยากร การพัฒนาครู การนิเทศกำกับติดตาม และการสร้างความร่วมมือกับทุกภาคส่วน เพื่อสนับสนุนให้การจัดการเรียนรู้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่องและมีคุณภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564) ทั้งนี้ มีการศึกษาพบว่าผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาในภาวะวิกฤต และการดำเนินบทบาทดังกล่าวอยู่ในระดับสูง (มณีรัตน์ จอมสังข์ และทอง ทองภูเบศร์, 2566)

แม้ว่าจะมีงานวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางการศึกษาและการบริหารสถานศึกษาในช่วงการแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่อยู่บ้าง แต่ยังขาดการศึกษาที่มุ่งวิเคราะห์บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูอย่างครอบคลุม ทั้งด้านการวางแผนการจัดการเรียนรู้ การนิเทศและกำกับติดตาม การประเมินผลการจัดการเรียนรู้ และการส่งเสริมบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยเฉพาะในบริบทของสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ซึ่งมีความแตกต่างด้านบริบทพื้นที่และทรัพยากร ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงศึกษาบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 เพื่อศึกษาระดับบทบาทของผู้บริหาร เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน และศึกษาแนวทางพัฒนาบทบาทของผู้บริหาร ผลการวิจัยจะเป็นสารสนเทศสำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัด และผู้เกี่ยวข้องในการกำหนดแนวทางพัฒนาการบริหารสถานศึกษาและการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ พร้อมรองรับสถานการณ์วิกฤตและการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในอนาคตได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงานและขนาดสถานศึกษา
3. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3

การทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิด และทฤษฎีบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษามีพื้นฐานจากทฤษฎีบทบาททางสังคม ซึ่งอธิบายว่าบุคคลต้องปฏิบัติหน้าที่ตามความคาดหวังที่สอดคล้องกับตำแหน่งและสถานภาพของตน เพื่อให้การดำเนินงานขององค์กรบรรลุเป้าหมาย (Linton, 1945; Merton, 1968) ในบริบทของสถานศึกษา ผู้บริหารมีหน้าที่กำหนดทิศทาง พัฒนาการ จัดสรรทรัพยากร และส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550) โดยเฉพาะบทบาทการเป็นผู้นำทางวิชาการในการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ของครู ครอบคลุมการวางแผนการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาครู การนิเทศและกำกับติดตาม การประเมินผลการเรียนรู้ ตลอดจนการส่งเสริมบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ (Gorton, 1983; Knezevick, 1984)

2. การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning)

การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานเป็นแนวทางที่บูรณาการการเรียนรู้ในชั้นเรียนร่วมกับการเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อเพิ่มความยืดหยุ่นและประสิทธิภาพในการเรียนรู้ (Graham, 2013) แนวทางดังกล่าวมีบทบาทสำคัญในช่วงการแพร่ระบาดของโรค COVID-19 เนื่องจากช่วยให้การเรียนรู้ดำเนินต่อเนื่องได้แม้มีข้อจำกัดในการเรียนแบบปกติ (UNESCO, 2020) อย่างไรก็ตาม ความสำเร็จของการจัดการเรียนรู้รูปแบบนี้ขึ้นอยู่กับความพร้อมด้านเทคโนโลยีและสมรรถนะดิจิทัลของครูและผู้เรียน ผู้บริหารจึงต้องมีบทบาทในการวางแผน สนับสนุนทรัพยากร และพัฒนาศักยภาพครูให้สามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน

3. การนิเทศภายในและกำกับติดตามผลการจัดการเรียนรู้

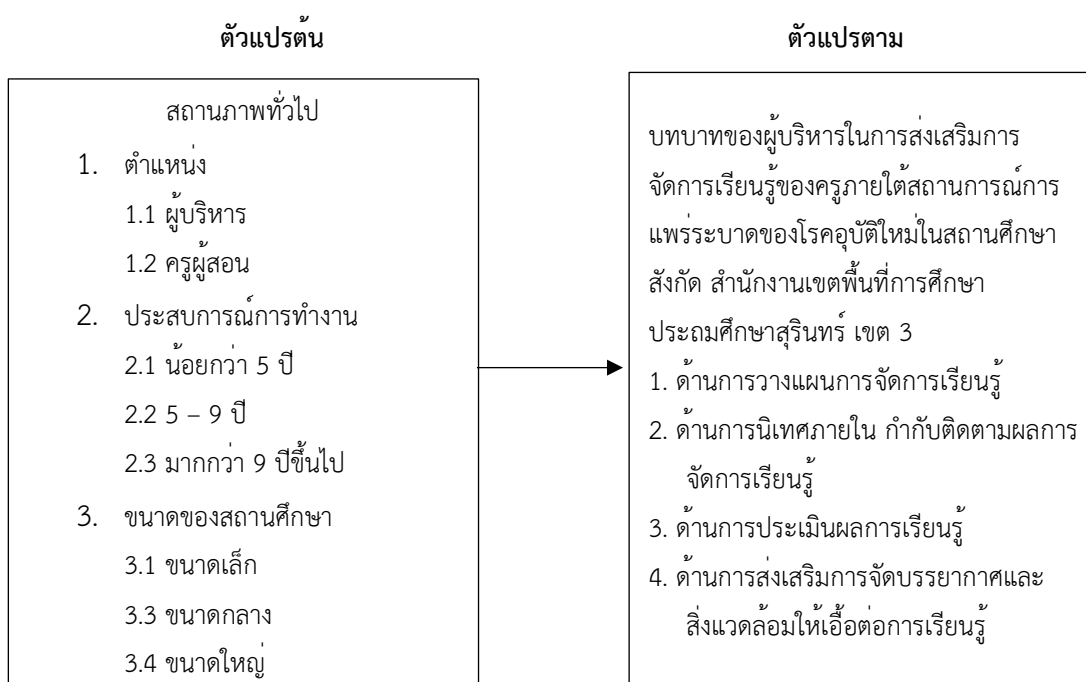
การนิเทศภายในเป็นกระบวนการพัฒนาวิชาชีพครูที่มุ่งเน้นการให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน และพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้มากกว่าการควบคุมตรวจสอบ โดยประกอบด้วยการวางแผน การสังเกตการสอน การสะท้อนผล และการติดตามผลอย่างเป็นระบบ (Glickman, Gordon, & Ross-Gordon, 2018) แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับการนิเทศแบบร่วมมือที่มุ่งสร้างความสัมพันธ์ทางวิชาชีพและวัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกันในสถานศึกษา (Sergiovanni & Starratt, 2007) รวมทั้งเชื่อมโยงกับแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) ซึ่งเน้นการมีวิสัยทัศน์ร่วม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่องเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียน (Hord, 1997)

4. การจัดการเรียนรู้ในกรณีที่ไม่ใช้ออนไลน์ ในโรงเรียนขนาดเล็ก

ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาด โรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนในพื้นที่ห่างไกลยังเผชิญข้อจำกัดด้านเทคโนโลยีและการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต ส่งผลให้ไม่สามารถจัดการเรียนรู้ออนไลน์ได้อย่างเต็มรูปแบบ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2564; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2565) จึงมีการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น On-site, On-air, On-demand, Online และ On-hand มาใช้ตามบริบทของผู้เรียนและพื้นที่ การจัดการเรียนรู้ในภาวะวิกฤตจึงควรคำนึงถึงความเสมอภาคทางการศึกษาและการเข้าถึงโอกาสทางการเรียนรู้ของผู้เรียนทุกคน (Daniel, 2020; Bozkurt et al., 2020) โดยผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการวิเคราะห์ความพร้อม จัดสรรทรัพยากร และประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชนเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างทั่วถึง

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาพัฒนากรอบแนวคิดการวิจัย ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ปีการศึกษา 2568 จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 233 คน และครู จำนวน 2,953 คน รวมทั้งสิ้น 3,186 คน

1.2 ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จำนวน 343 คน ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของเครซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 343 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 25 คน และครู จำนวน 318 คน จากนั้นใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) และกำหนดจำนวนโดยการเทียบสัดส่วนตามขนาดของสถานศึกษา

1.3 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi Structured Interview of Form) คือ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จำนวน 3 คน ในสถานศึกษา 3 ขนาด (เล็ก กลาง และใหญ่) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุม ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ 1) ตำแหน่ง จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน 2) ประสบการณ์การทำงาน จำแนกเป็น น้อยกว่า 5 ปี 5 – 9 ปี และ มากกว่า 9 ปีขึ้นไป 3) ขนาดของโรงเรียน จำแนกเป็น โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของครู ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ในสถานศึกษา 4 ด้าน คือ ด้านการวางแผนการจัดการเรียนรู้ ด้านการนิเทศภายใน กำกับติดตามผลการจัดการเรียนรู้ ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ และด้านการส่งเสริมการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แบบสอบถาม ประกอบด้วย 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ประกอบด้วย ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของ Likert มี 5 ระดับ ประกอบด้วย 4 ด้าน

3.2 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi Structured Interview of Form) สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลจากบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษถึงโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 เพื่อส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 343 ชุด พร้อมทั้งขอความร่วมมือส่งแบบสอบถามคืน ภายใน 15 วัน เมื่อได้รับแบบสอบถามคืนผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของ แบบสอบถาม และนำข้อมูลจากแบบสอบถามไปดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำข้อมูลไปวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อตรวจสอบสมมติฐาน โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ และโปรแกรมสำเร็จรูปทางด้านสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที และการทดสอบเอฟ การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่ และวิเคราะห์ข้อมูลแนวทาง

พัฒนาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษามโนทัศน์ของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3

รายการ	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1. ด้านการวางแผนการจัดการเรียนรู้	4.77	0.59	มากที่สุด
2. ด้านการนิเทศภายในและกำกับติดตามการจัดการเรียนรู้	4.72	0.54	มากที่สุด
3. ด้านการประเมินผลการจัดการเรียนรู้	4.79	0.49	มากที่สุด
4. ด้านการส่งเสริมการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้	4.90	0.39	มากที่สุด
เฉลี่ย	4.79	0.51	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูง 3 อันดับแรก โดยเรียงตามลำดับ คือ ด้านการส่งเสริมการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ รองลงมาคือด้านการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ และด้านการวางแผนการจัดการเรียนรู้ โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการนิเทศภายในและกำกับติดตามการจัดการเรียนรู้ แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน สะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารให้ความสำคัญกับการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ในภาวะวิกฤตอย่างรอบด้าน โดยเฉพาะการสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จำแนกตาม ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน และขนาดสถานศึกษา

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จำแนกตามตำแหน่ง

รายการ	ตำแหน่ง				t	P-value
	ผู้บริหาร		ครูผู้สอน			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการวางแผนการจัดการเรียนการสอน	4.81	0.51	4.77	0.59	0.322	0.75
2. ด้านการนิเทศภายในและกำกับติดตามการจัดการเรียนรู้	4.79	0.54	4.72	0.54	0.609	0.54
3. ด้านการประเมินผลการจัดการเรียนรู้	4.79	0.51	4.79	0.49	0.000	1.00
4. ด้านการส่งเสริมการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้	4.80	0.48	4.90	0.39	-1.181	0.24
เฉลี่ย	4.80	0.51	4.79	0.51	0.092	0.93

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จำแนกตามตำแหน่ง โดยภาพรวมพบว่าไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ตำแหน่งที่ต่างกันมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันแต่อย่างใด แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารและครูผู้สอนมีการรับรู้บทบาทของผู้บริหารในทิศทางเดียวกัน

ตารางที่ 3 แสดงผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จำแนกตามประเภทการดำเนินงาน

รายการ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P-value
1. ด้านการวางแผนการจัดการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	0.243	2	0.121	0.348	0.706
	ภายในกลุ่ม	296.581	852	0.348		
	รวม	296.824	854			
2. ด้านการนิเทศภายในและกำกับติดตามการจัดการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	0.019	2	0.009	0.031	0.969
	ภายในกลุ่ม	254.559	852	0.299		
	รวม	254.578	854			

ตารางที่ 3 แสดงผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน (ต่อ)

รายการ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P-value
3. ด้านการประเมินผลการจัดการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	0.301	2	0.150	0.626	0.535
	ภายในกลุ่ม	204.565	852	0.240		
	รวม	204.866	854			
4. ด้านการส่งเสริมการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	2.274	2	1.137	6.289**	0.002
	ภายในกลุ่ม	154.053	852	0.181		
	รวม	156.327	854			
เฉลี่ย	ระหว่างกลุ่ม	0.075	2	0.038	0.142	0.867
	ภายในกลุ่ม	224.802	852	0.264		
	รวม	224.887	854			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวมพบว่าไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านการส่งเสริมการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สะท้อนว่าประสบการณ์การทำงานมีผลต่อการรับรู้บทบาทของผู้บริหารในด้านดังกล่าว จึงได้ดำเนินการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ด้านการส่งเสริมการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

ประสบการณ์การทำงาน	$\bar{X}$	น้อยกว่า 5 ปี	5 – 9 ปี	มากกว่า 9 ปีขึ้นไป
		4.90	4.79	4.90
น้อยกว่า 5 ปี	4.90	-	0.11	-
5 – 9 ปี	4.79	-	-	- 0.11
มากกว่า 9 ปีขึ้นไป	4.90	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบรายคู่พบว่า กลุ่มที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 5 ปี และกลุ่มที่มีประสบการณ์มากกว่า 9 ปีขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มที่มีประสบการณ์ 5-9 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สะท้อนให้เห็นว่าบุคลากรที่เพิ่งเริ่มปฏิบัติงานและผู้ที่ประสบการณ์สูงให้ความสำคัญต่อบทบาทของผู้บริหารในการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้มากกว่ากลุ่มที่มีประสบการณ์ระดับปานกลาง ซึ่งอาจเกิดจากความคาดหวังและประสบการณ์การทำงานที่ต่างกัน

ตารางที่ 5 แสดงผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

รายการ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P-value
1. ด้านการวางแผนการจัดการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	.522	2	.261	.981	.375
	ภายในกลุ่ม	226.525	852	.266		
	รวม	227.047	854			
2. ด้านการนิเทศภายในและกำกับติดตามการจัดการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	.019	2	.010	.043	.958
	ภายในกลุ่ม	194.157	852	.228		
	รวม	194.176	854			
3. ด้านการประเมินผลการจัดการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	.329	2	.196	1.037	.355
	ภายในกลุ่ม	161.197	852	.189		
	รวม	161.590	854			
4. ด้านการส่งเสริมการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	4.850	2	2.425	16.804**	.000
	ภายในกลุ่ม	122.965	852	.144		
	รวม	127.816	854			
เฉลี่ย	ระหว่างกลุ่ม	.727	2	.364	1.391	.249
	ภายในกลุ่ม	222.673	852	.261		
	รวม	223.400	854			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมพบว่าไม่แตกต่างกัน แต่ด้านการส่งเสริมการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงดำเนินการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ

ตารางที่ 6 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ด้านการส่งเสริมการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

ขนาดสถานศึกษา	$\bar{X}$	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
		4.88	4.73	4.90
ขนาดเล็ก	4.88	-	.15*	-.02
ขนาดกลาง	4.73	-	-	-.17*
ขนาดใหญ่	4.90	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 6 ผลการเปรียบเทียบรายคู่พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขนาดใหญ่มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงกว่าโรงเรียนขนาดกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ขณะที่โรงเรียนขนาดเล็กและขนาดใหญ่ไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่าบริบทและทรัพยากรของสถานศึกษาส่งผลต่อการรับรู้บทบาทของผู้บริหารในการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้

3. แนวทางพัฒนาบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3

3.1 ด้านการวางแผนการจัดการเรียนการสอน

สถานศึกษาควรจัดการเรียนการสอนที่มีความยืดหยุ่นในการบริหาร การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้สถานศึกษาสามารถจัดการเรียนการสอนในภาวะวิกฤตได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นแนวทางสำคัญในการเตรียมความพร้อมรับมือกับสถานการณ์ที่ไม่คาดคิดในอนาคต

3.2 ด้านการนิเทศภายในและกำกับติดตามการจัดการเรียนรู้

สถานศึกษาควรนิเทศภายในและการกำกับติดตามในช่วงวิกฤต ซึ่งส่งผลให้ครูมีความมั่นใจในการจัดการเรียนรู่มากขึ้น เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันภายในสถานศึกษา และช่วยยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ให้คงความต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ บทเรียนสำคัญที่ได้คือ การนิเทศภายในในภาวะวิกฤตจำเป็นต้องอาศัยการบริหารเชิงร่วมมือ การใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม และการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง เพื่อเตรียมความพร้อมในการรับมือกับสถานการณ์ที่ไม่คาดคิดในอนาคต

3.3 ด้านการประเมินผลการจัดการเรียนรู้

สถานศึกษาควรประเมินผลการจัดการเรียนรู้ในภาวะวิกฤตจำเป็นแบบยืดหยุ่น มีความเข้าใจ และใช้ข้อมูลเพื่อพัฒนาเป็นสำคัญ โดยในอนาคตควรพัฒนาระบบการประเมินผลที่หลากหลาย ใช้เทคโนโลยีเป็นฐาน และสามารถรองรับสถานการณ์ฉุกเฉินได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

3.4 ด้านการส่งเสริมการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้

สถานศึกษาควรจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้มีส่วนสำคัญในการสนับสนุนความต่อเนื่องและคุณภาพของการจัดการเรียนรู้ในภาวะวิกฤต โดยในอนาคตควรพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ผสมผสานทั้งกายภาพ ดิจิทัล และสังคมการเรียนรู้ เพื่อให้สถานศึกษามีความพร้อมในการรับมือกับสถานการณ์ที่ไม่คาดคิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่องบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 มีประเด็นที่น่าสนใจอภิปรายผล ดังนี้

1. บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ด้าน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปหาลำดับคือ ด้านการส่งเสริมการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ ด้านการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ ด้านการวางแผนการจัดการเรียนการสอน และด้านการนิเทศภายในและกำกับติดตามการจัดการเรียนรู้ อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษามีการปรับบทบาทและแนวทางการบริหารให้สอดคล้องกับบริบทของสถานการณ์การแพร่ระบาด โดยเน้นการบริหารเชิงรุก การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และการสร้างความยืดหยุ่นในการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2565) ที่พบว่า การบริหารจัดการเรียนรู้ในช่วงสถานการณ์โควิด-19 ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบาย สนับสนุนทรัพยากร และสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ส่งผลให้ครูและนักเรียนสามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Bush (2020) ที่กล่าวว่าผู้บริหารสถานศึกษาในภาวะวิกฤตจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำเชิงปรับตัว เพื่อให้สถานศึกษาสามารถดำเนินการจัดการเรียนการสอนได้อย่างต่อเนื่อง และยังสามารถสะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทาง สนับสนุน และอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ให้สามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ แม้ต้องเผชิญกับข้อจำกัดและการเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลัน

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน และขนาดสถานศึกษา ดังนี้

2.1 การเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จำแนกตามตำแหน่ง โดยภาพรวมพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีตำแหน่งแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ในสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่ามีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน สาเหตุที่เป็นเช่นนี้อาจสะท้อนถึงการมีบริบทวิกฤตร่วมกัน ที่ต้องมีการบริหารแบบมีส่วนร่วมและภาวะผู้นำเชิงวิชาการที่ชัดเจน และการดำเนินงานตามนโยบายเดียวกันของหน่วยงานต้นสังกัด ซึ่งทำให้บุคลากรทุกตำแหน่งมีการรับรู้บทบาทผู้บริหารในทิศทางเดียวกัน สอดคล้องกับชัยพล พานิชเลิศ และเพียงแข ภูผายาง (2564) ที่ชี้ให้เห็นว่า การบริหารสถานศึกษาเพื่อ

ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ซึ่งช่วยลดความแตกต่างของมุมมองระหว่างตำแหน่ง

2.2 การเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวมพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ในสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน อาจสะท้อนให้เห็นว่าการบริหารจัดการในภาวะวิกฤตมีลักษณะเป็นระบบและเป็นไปตามแนวทางเดียวกันทั้งองค์กร ส่งผลให้บุคลากรทุกช่วงประสบการณ์รับรู้บทบาทของผู้บริหารในทิศทางที่สอดคล้องกัน อธิบายได้ด้วยแนวคิด ภาวะผู้นำเชิงวิชาการ ซึ่งมุ่งเน้นการกำหนดทิศทางที่ชัดเจน การกำกับติดตาม และการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ของครูอย่างเป็นระบบ เมื่อผู้บริหารดำเนินบทบาทตามกรอบดังกล่าวอย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม ย่อมทำให้ครูและบุคลากรทุกระดับประสบการณ์รับรู้บทบาทของผู้บริหารในลักษณะเดียวกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านการส่งเสริมการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลดังกล่าวอาจอธิบายได้ว่า บุคลากรที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกันมีมุมมองต่อการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้แตกต่างกันตามช่วงวัยและประสบการณ์ทางวิชาชีพ

2.3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดสถานศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ในสถานศึกษาไม่แตกต่างกันอาจสะท้อนให้เห็นว่าการบริหารจัดการในภาวะวิกฤตมีลักษณะเป็นมาตรฐานเดียวกันตามนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด ส่งผลให้สถานศึกษาทุกขนาดดำเนินงานภายใต้กรอบแนวทางเดียวกันตามแนวคิด ภาวะผู้นำเชิงวิชาการของ Hallinger (2011) อธิบายว่า บทบาทหลักของผู้บริหารคือการกำหนดวิสัยทัศน์ด้านการเรียนรู้ การสนับสนุนครู และการกำกับติดตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งเป็นบทบาทที่มีลักษณะสากล ไม่ขึ้นกับขนาดของสถานศึกษา เมื่อผู้บริหารดำเนินบทบาทดังกล่าวอย่างชัดเจนและต่อเนื่อง ย่อมทำให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนขนาดเล็ก กลาง และใหญ่ รับรู้บทบาทดังกล่าวในทิศทางเดียวกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านการส่งเสริมการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลดังกล่าวอาจอธิบายได้จากบริบทและทรัพยากรที่แตกต่างกันของสถานศึกษาแต่ละขนาด ตามแนวคิด ทฤษฎีทรัพยากรองค์กร การดำเนินงานขององค์กรขึ้นอยู่กับทรัพยากรที่มีอยู่ ทั้งด้านงบประมาณ บุคลากร และโครงสร้างพื้นฐาน (Barney, 1991) โรงเรียนขนาดใหญ่โดยทั่วไปอาจมีทรัพยากรและสิ่งอำนวยความสะดวกมากกว่า เช่น เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต หรือพื้นที่รองรับมาตรการเว้นระยะห่าง ขณะที่โรงเรียนขนาดเล็กอาจมีข้อจำกัดด้านงบประมาณและโครงสร้างพื้นฐาน ส่งผลให้บุคลากรในแต่ละขนาดโรงเรียนรับรู้บทบาทผู้บริหารในการจัดสภาพแวดล้อมแตกต่างกัน

3. แนวทางพัฒนาบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3

พบว่า แนวทางที่พัฒนาขึ้นเกิดจากการสังเคราะห์ผลการวิจัยเชิงปริมาณร่วมกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยสามารถอธิบายได้ 4 ด้าน ดังนี้

3.1 ด้านการวางแผนการจัดการเรียนรู้

ผู้บริหารทุกขนาดโรงเรียนสะท้อนตรงกันว่า การบริหารจัดการในภาวะวิกฤตควรใช้การวางแผนที่มีความยืดหยุ่น มีการวิเคราะห์ความพร้อมของผู้เรียน ครู และทรัพยากรของโรงเรียน พร้อมทั้งจัดทำแผนรองรับ และออกแบบการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) ที่สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามบริบทและระดับความรุนแรงของสถานการณ์ จึงนำไปสู่แนวทางการพัฒนาที่เน้นการวางแผนเชิงระบบ การใช้ข้อมูลเป็นฐานในการตัดสินใจ และการพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ที่มีความยืดหยุ่นและต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับ UNESCO (2020) ที่เสนอให้สถานศึกษาพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ที่มีความยืดหยุ่นและสามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องในภาวะวิกฤตผ่านการใช้เทคโนโลยีและการบริหารจัดการที่เหมาะสม

3.2 ด้านการนิเทศภายในและกำกับติดตามการจัดการเรียนรู้

ผลการสัมภาษณ์สะท้อนว่าผู้บริหารให้ความสำคัญกับการนิเทศเชิงสนับสนุนมากกว่าการควบคุม โดยใช้การนิเทศแบบกัลยาณมิตร การนิเทศออนไลน์ การประชุมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การสะท้อนผลการสอน และการใช้ระบบดิจิทัลในการกำกับติดตามอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างขวัญกำลังใจและพัฒนาศักยภาพครู จึงนำไปสู่แนวทางการพัฒนาที่มุ่งสร้างระบบนิเทศภายในที่ยืดหยุ่น ใช้เทคโนโลยีสนับสนุน และส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันของครู ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับ Glickman, Gordon & Ross-Gordon (2018) ที่อธิบายว่าการนิเทศที่มีประสิทธิภาพควรเป็นกระบวนการส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครูผ่านการวางแผนร่วมกัน การสังเกตการสอน การสะท้อนผล และการติดตามผลอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังสอดคล้องกับ DuFour & Eaker (1998) ที่เสนอว่า PLC เป็นกลไกสำคัญในการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกันและยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครู

3.3 ด้านการประเมินผลการจัดการเรียนรู้

ผู้ให้ข้อมูลเสนอให้ปรับรูปแบบการประเมินจากการวัดผลแบบเดิมไปสู่การประเมินเพื่อพัฒนา โดยใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย เช่น การประเมินจากชิ้นงาน ภาระงาน การสังเกตพฤติกรรม และการสะท้อนผลการเรียนรู้ พร้อมทั้งปรับเกณฑ์การประเมินให้เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียนในภาวะวิกฤต ส่งผลให้แนวทางที่พัฒนาขึ้นมุ่งเน้นการใช้ข้อมูลการประเมินเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้และลดความเหลื่อมล้ำของผู้เรียน ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับ Black & Wiliam (1998) ที่เสนอว่าการประเมินเพื่อพัฒนาเป็นกระบวนการสำคัญในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เนื่องจากช่วยให้ครูสามารถนำข้อมูลย้อนกลับไปปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับ Stiggins (2005) ที่เน้นว่าการประเมินควรเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้มากกว่าการตัดสินผลการเรียนเพียงอย่างเดียว

3.4 ด้านการส่งเสริมการจัดบรรยากาศ และสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้

ผลการสัมภาษณ์พบว่าผู้บริหารให้ความสำคัญกับการสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย ยืดหยุ่น และส่งเสริมสุขภาวะทั้งด้านร่างกายและจิตใจ โดยมีการออกแบบพื้นที่การเรียนรู้ทั้งรูปแบบกายภาพและดิจิทัล การสร้างบรรยากาศเชิงบวก และการระดมความร่วมมือจากครู ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง จึงนำไปสู่แนวทางการพัฒนาที่เน้นการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบองค์รวมที่สามารถรองรับทั้งสถานการณ์ปกติและภาวะวิกฤตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับ Bronfenbrenner (1979) ที่อธิบายว่าการพัฒนาผู้เรียนได้รับอิทธิพลจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน ครอบครัว และชุมชน รวมทั้งสอดคล้องกับ Fullan (2007) ที่เสนอว่าผู้บริหารควรสร้างวัฒนธรรมการทำงานแบบมีส่วนร่วมและสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ด้านการวางแผนการจัดการเรียนการสอน

ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของผู้บริหารในการวางแผนการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมากโดยเฉพาะการสนับสนุนให้ครูสามารถปรับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสถานการณ์และบริบทของผู้เรียน ดังนั้นสถานศึกษาควรนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการกำหนดนโยบายและแผนการจัดการเรียนการสอน โดยเน้นการวางแผนที่มีความยืดหยุ่น สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียนและสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง รวมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูในการออกแบบแผนการเรียนรู้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความต่อเนื่องของการจัดการเรียนการสอน

2. ด้านการนิเทศภายในและการกำกับติดตามการจัดการเรียนรู้

ผลการวิจัย พบว่าด้านการนิเทศภายในและการกำกับติดตามการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น แม้ว่าจะอยู่ในระดับมากก็ตาม สะท้อนให้เห็นว่ายังมีโอกาสในการพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู ดังนั้น สถานศึกษาควรพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในให้มีความหลากหลายและเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา เช่น การนิเทศแบบกัลยาณมิตร การนิเทศออนไลน์ หรือการใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อส่งเสริมการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่องและลดข้อจำกัดด้านเวลาและภาระงาน

3. ด้านการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้

ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ โดยให้ความสำคัญกับการติดตามผลและการนำข้อมูลมาใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังนั้น สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูใช้วิธีการประเมินผลที่หลากหลาย โดยเน้นการประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียน (Assessment for Learning) การประเมินตามสภาพจริง และการประเมินแบบองค์รวม เพื่อสะท้อนศักยภาพของผู้เรียนได้อย่างรอบด้านและสอดคล้องกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เปลี่ยนแปลงไป

4. ด้านการส่งเสริมบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้

ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ ทั้งด้านกายภาพ เทคโนโลยี และความปลอดภัยในการเรียนรู้ ดังนั้น สถานศึกษาควรนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทั้งด้านกายภาพ ดิจิทัล และสังคมการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงความปลอดภัย ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ และการส่งเสริมสุขภาวะทางกายและจิตใจของผู้เรียนและครู เพื่อสร้างบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวกอย่างยั่งยืน

5. ด้านการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา

ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่าบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูมีความเกี่ยวข้องกับศักยภาพและความพร้อมของครูในการจัดการเรียนรู้ภายใต้สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ดังนั้น ผู้บริหารควรใช้ผลการวิจัยเป็นแนวทางในการกำหนดแผนพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยส่งเสริมการอบรม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ และการจัดการเรียนรู้ในภาวะวิกฤต เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ

6. ด้านการกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการในระดับสถานศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของผู้บริหารทั้งด้านการวางแผน การนิเทศ การประเมินผล และการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ล้วนมีความสำคัญต่อการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ ดังนั้น หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาควรนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ในการกำหนดนโยบายและแนวทางการบริหารจัดการศึกษา โดยเฉพาะการเตรียมความพร้อมรองรับสถานการณ์ฉุกเฉินหรือภาวะวิกฤตในอนาคต เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาและสร้างความเข้มแข็งให้แก่องค์การบริหารจัดการศึกษาอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการนิเทศภายในเชิงพัฒนาที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา เพื่อค้นหาแนวทางหรือรูปแบบการนิเทศที่มีประสิทธิผลและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครูได้อย่างยั่งยืน
2. ควรศึกษาเกี่ยวกับผลของภาวะผู้นำเชิงวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน เพื่อให้ได้องค์ความรู้ที่ชัดเจนเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตและการทำงานในอนาคต อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมในยุคปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *หลักสูตรพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อรองรับการกระจายอำนาจสำหรับผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา*. สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). *สถิติการศึกษาของประเทศไทย ปีการศึกษา 2563*. ศูนย์ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการศึกษาแห่งชาติ, สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา, สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. ISBN: 978-616-270-316-4
- ชยพล พานิชเลิศ และเพียงแข ภูผายาง. (2564). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะในศตวรรษที่ 21. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์*, 8(1), 45–57.
- มนิรัตน์ จอมสังข์ และทอง ทองภูเบศร์ (2566). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019. *วารสารนิติรัฐ*, 1(1), 32–41.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). *แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ตามกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจบริหารและจัดการศึกษา พ.ศ.2550*. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). *แนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)*. กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2565). *สภาวะการศึกษาไทย ปี 2564: สภาวะการณ์การจัดการศึกษาตามแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา*. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- Barney, J. (1991). Firm resources and sustained competitive advantage. *Journal of Management*, 17(1), 99–120. <https://doi.org/10.1177/014920639101700108>

- Black, P., & Wiliam, D. (1998). *Assessment and classroom learning*. Assessment in Education: Principles, Policy & Practice, 5(1), 7–74. <https://doi.org/10.1080/0969595980050102>
- Bozkurt, A., Jung, I., Xiao, J., Vladimirschi, V., Schuwer, R., Egorov, G., Lambert, S. R., Al-Freih, M., Pete, J., Olcott, Jr., D., Rodes, V., Aranciaga, I., Bali, M., Alvarez, Jr., A., V., r Roberts, J., Pazurek, A., Raffaghelli, J. E., Panagiotou, N., Coëtlogon, P. d., ... Paskevicius, M. (2020). A global outlook to the interruption of education due to COVID-19 pandemic. *Asian Journal of Distance Education*. 15(1), 1–126.
- Bronfenbrenner, U. (1979). *The ecology of human development: Experiments by nature and design*. Harvard University Press.
- Bush, T. (2020). *Theories of educational leadership and management* (5th ed.). SAGE Publications.
- Daniel, S. J. (2020). Education and the COVID-19 pandemic. *Prospects*, 49(1–2), 91–96. <https://doi.org/10.1007/s11125-020-09464-3>
- DuFour, R., & Eaker, R. (1998). *Professional Learning Communities at Work: Best Practices for Enhancing Student Achievement*. National Educational Service.
- Fullan, M. (2007). *The new meaning of educational change* (4th ed.). Teachers College Press.
- Glickman, C. D., Gordon, S. P. & Ross-Gordon, J. M. (2018). *Supervision and Instructional Leadership: A Developmental Approach*. (10th ed.). Pearson.
- Gorton, R. A. (1983). *School administration: Challenge and opportunity for leadership*. Dubuque, IA: Wm. C. Brown.
- Graham, C. R. (2013). *Emerging practice and research in blended learning*. (3rd ed.). Routledge
- Hallinger, P. (2011). Leadership for learning: Lessons from 40 years of empirical research. *Journal of Educational Administration*, 49(2), 125–142.
- Hord, S. M. (1997). *Professional learning communities: Communities of continuous inquiry and improvement*. Southwest Educational Development Laboratory.
- Linton, R. (1945). *The cultural background of personality*. Appleton-Century-Crofts.
- Merton, R. K. (1968). *Social theory and social structure* (Enlarged ed.). Free Press.
- Sergiovanni, T. J., & Starratt, R. J. (2007). *Supervision: A redefinition* (8th ed.). McGraw-Hill.
- Stiggins, R. J. (2005). From formative assessment to assessment for learning: A path to success in standards-based schools. *Phi Delta Kappan*, 87(4), 324–328.
- UNESCO. (2020). *Education in a post-COVID world: Nine ideas for public action*. UNESCO.
- UNICEF Thailand. (2022). *Five impacts of COVID-19 on children in Thailand*. UNICEF.
- World Health Organization. (2021, March 11). *WHO Director-General’s opening remarks at the media briefing on COVID-19 — 11 March 2021*. <https://www.who.int/news>

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์โดยใช้ชุดแบบฝึกทักษะ เรื่อง ทศนิยม
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลวัดพระโต
Development of Mathematics Learning Achievement Using a Set of Decimal
Practice Exercises for Prathomsuksa 5 Students at Anuban Wat Phra To School

สุพรรณษา ณะเกิงสุข¹, วิลาวลัย วงศ์บา² และ สิริกัลยา สุขชี^{3*}
Suphansa Thagoengsuk¹, Wilawan Wongba² and Sirikanlaya Sookkhee^{3*}

^{1,3} สาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

^{1,3} Program in Mathematics, Faculty of Education and Human Development,
Sisaket Rajabhat University

² ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โรงเรียนอนุบาลวัดพระโต อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ

² Mathematics Teacher, Anuban Wat Phra To School, Mueang, Sisaket

*Corresponding Author E-mail: Sirikanlaya.s@sskru.ac.th

Received: Mar 6, 2026; Revised: Jun 3, 2026; Accepted: Jun 26, 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาชุดแบบฝึกทักษะ ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนก่อนและหลังการใช้ชุดแบบฝึกทักษะ และ 3) ศึกษาความพึงพอใจในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์โดยใช้ชุดแบบฝึกทักษะ เรื่อง ทศนิยม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลวัดพระโต การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยโดยใช้รูปแบบการวิจัยแบบกลุ่มเดียววัดผลก่อนและหลังการทดลอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/3 โรงเรียนอนุบาลวัดพระโต จำนวน 29 คน ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ (1) ชุดแบบฝึกทักษะ เรื่อง ทศนิยม จำนวน 5 ชุด (2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบเท่ากับ .73 (3) แผนการจัดการเรียนรู้ และ (4) แบบสอบถามความพึงพอใจในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์โดยใช้ชุดแบบฝึกทักษะ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบทีแบบไม่เป็นอิสระกัน

ผลการศึกษาพบว่า

- 1) แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์มีประสิทธิภาพเท่ากับ 77.14/78.62 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 75/75
- 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์โดยใช้ชุดแบบฝึกทักษะ เรื่อง ทศนิยม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลวัดพระโต มีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ($\bar{X}$ = 15.72, S.D. = 1.83) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{X}$ = 13.07, S.D. = 2.03) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
- 3) ความพึงพอใจทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์โดยใช้ชุดแบบฝึกทักษะ เรื่อง ทศนิยม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลวัดพระโต พบว่า โดยภาพรวมนักเรียนมีพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.27, S.D. = .65)

คำสำคัญ : ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ชุดแบบฝึกทักษะ ทศนิยม ความพึงพอใจ

Abstract

This research aimed to 1) develop a set of decimal practice exercises that meet the 75/75 criterion, 2) compare the mathematics achievement scores of students before and after using a set of decimal practice exercises, and 3) study the satisfaction of learning mathematics using a set of decimal practice exercises for Prathomsuksa 5 Students at Anuban Wat Phra To School. This research was conducted using a one-group pretest-posttest design. The sample used in this research consisted of 29 Prathomsuksa 5 Students at Anuban Wat Phra to School, obtained through simple random sampling using the classroom as the sampling unit. The research instruments included (1) a set of five decimal practice exercises, (2) a mathematics achievement test, which was a 30-item multiple-choice test with 4 options and a reliability coefficient of .73, (3) a lesson plan, and (4) a questionnaire on satisfaction with learning mathematics using a set of decimal practice exercises. The statistical methods used to analyze the data were mean, standard deviation, and dependent samples t-test.

The study results showed that:

1) A set of decimal practice exercises were effective with scores of 77.14/78.62, exceeding the set criterion of 75/75.

2) The mathematics achievement scores using a set of decimal practice exercises for Prathomsuksa 5 Students at Anuban Wat Phra to School showed the average post-test achievement score ($\bar{X} = 15.72$, S.D. = 1.83) was significantly higher than the pre-test score ($\bar{X} = 13.07$, S.D. = 2.03) at the .01 statistical significance level.

3) Overall, the students' satisfaction with mathematics learning using a set of decimal practice exercises was found to be high ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = .65).

Keywords: Learning Achievement, A Set of Decimal Practice Exercises, Decimals, Satisfaction

บทนำ

คณิตศาสตร์เป็นวิชาพื้นฐานที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิตประจำวันของมนุษย์ และเป็นรากฐานในการเรียนรู้วิชาทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี รวมถึงการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล การจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ที่มีประสิทธิภาพจึงต้องอาศัยแนวคิดที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ คิด วิเคราะห์ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (สุวิทย์ มูลคำ, 2549; อารมณ์ ใจเที่ยง, 2550) การเรียนคณิตศาสตร์ในระดับประถมศึกษาเป็นช่วงสำคัญในการวางรากฐานด้านความรู้และทักษะ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตจริงได้อย่างเหมาะสม (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2560) หนึ่งในหัวข้อที่มีความสำคัญในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 คือ "ทศนิยม" ซึ่งครอบคลุมแนวคิดเรื่องค่าประจำหลัก การเปรียบเทียบทศนิยม การบวก ลบ

คุณ และหาบทศนิยม ใช้วิเคราะห์และตีความสถานการณ์ ตลอดจนการประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ชีวิตจริง เช่น การคำนวณเงิน น้ำหนัก และการวัด หากผู้เรียนเข้าใจเรื่องทศนิยมและแก้โจทย์ปัญหาทศนิยมได้ดี ย่อมเป็นพื้นฐานที่มั่นคงสำหรับการเรียนในระดับที่สูงขึ้น (ภัทริญา ต่อแก้ว และคณะ, 2567; สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2560)

จากแนวคิดและทฤษฎีทางการศึกษานับสนับสนุนการใช้แบบฝึกทักษะเพื่อเป็นสื่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการศึกษาระดับประถมศึกษา ทฤษฎีการเรียนรู้แบบพฤติกรรมนิยมเน้นว่าการฝึกซ้ำอย่างต่อเนื่องและการได้รับผลป้อนกลับทันทีเป็นกลไกสำคัญในการสร้างความเชี่ยวชาญและความคงทนของการเรียนรู้ สอดคล้องกับแนวคิดของ Thorndike (1913) ที่ระบุว่า การฝึกปฏิบัติซ้ำในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมจะช่วยเสริมสร้างความเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนองให้มีความมั่นคงยิ่งขึ้น ในขณะที่ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของ Bruner (1966) ชี้ให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้ที่ดีควรเริ่มต้นจากประสบการณ์รูปธรรมก่อนแล้วจึงนำผู้เรียนไปสู่ความเข้าใจเชิงนามธรรม ซึ่งเป็นหลักการพื้นฐานในการออกแบบแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ระดับประถมศึกษา นอกจากนี้ ในการจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ระดับประถมศึกษาของไทยตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) ยังมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ คิดวิเคราะห์ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยถือว่าแบบฝึกทักษะเป็นเครื่องมือสำคัญในการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนทักษะอย่างเป็นขั้นตอนและตรวจสอบความเข้าใจของตนเองได้อย่างต่อเนื่อง นำไปสู่การพัฒนาทักษะคณิตศาสตร์ที่ยั่งยืน และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อย่างไรก็ตาม จากผลการเรียนการสอนที่ผ่านมาพบว่านักเรียนจำนวนไม่น้อยมีปัญหาในการเรียนรู้เรื่องทศนิยม โดยเฉพาะในประเด็นการเข้าใจค่าประจำหลัก การเปรียบเทียบทศนิยมหลายหลัก และการนำทักษะพื้นฐานไปใช้แก้โจทย์ปัญหา นักเรียนบางส่วนสามารถคำนวณได้แต่ขาดความเข้าใจเชิงมีนัยสำคัญ ส่งผลให้เกิดความสับสนและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำลง (วชิราพรณ ระดาภรณ์, 2566) นอกจากนี้ นักเรียนยังมักขาดทักษะการฝึกฝนด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความเข้าใจที่ยั่งยืน แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์เป็นสื่อการเรียนรู้ที่ออกแบบมาอย่างเป็นระบบ ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองตามลำดับขั้นตอน มีการฝึกฝนอย่างต่อเนื่องและมีการประเมินผลระหว่างการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนตรวจสอบความเข้าใจของตนเองได้ทันที การพัฒนาแบบฝึกทักษะที่มีเนื้อหาจัดเรียงจากง่ายไปยาก จากรูปธรรมสู่นามธรรม และสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ยังช่วยส่งเสริมความกระตือรือร้นและความมั่นใจของผู้เรียนในการเรียนคณิตศาสตร์ ซึ่งส่งผลต่อความพึงพอใจในการเรียนโดยรวม (นวลฤทัย ลาพาแหว, 2561; โสภิตา โตโสภณ, 2556)

จากผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ที่ผ่านการพัฒนาอย่างเป็นระบบมีส่วนช่วยยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้อย่างมีนัยสำคัญ เช่น งานวิจัยของทักษพร ศรีจันทร์ และคณะ (2568) ที่พัฒนาแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหา นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สุวรรณ แยมานุช และคณะ (2566) ได้ศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์โดยการใช้แบบฝึกทักษะ เรื่อง การคูณทศนิยม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชุมชนบ้านเขาแก้ว จังหวัดกำแพงเพชร ที่พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และงานวิจัยของชัยยุยานุช จันทะวิชัย และคณะ (2566) ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการ

เรียนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะร่วมกับเกม ผลการศึกษา พบว่า ผลคะแนนทดสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แม้ว่างานวิจัยที่ผ่านมาจะแสดงให้เห็นว่าแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์มีประสิทธิภาพในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้อย่างมีนัยสำคัญ แต่งานวิจัยส่วนใหญ่ยังมีข้อจำกัดในหลายประการ ได้แก่ การพัฒนาแบบฝึกทักษะที่เน้นเฉพาะทักษะการคำนวณ แต่ยังขาดการบูรณาการกับสถานการณ์ในชีวิตจริง ทำให้ผู้เรียนสามารถคำนวณได้แต่ขาดความเข้าใจเชิงมโนทัศน์ นอกจากนี้แบบฝึกทักษะที่มีอยู่มักถูกออกแบบให้ครอบคลุมเนื้อหาทศนิยมในภาพรวมโดยไม่ได้จำแนกตามบริบทการประยุกต์ใช้ที่หลากหลาย เช่น การวัดความยาว น้ำหนัก และปริมาตร ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นในชีวิตประจำวันของนักเรียนระดับประถมศึกษา อีกทั้งงานวิจัยที่ผ่านมา ยังขาดการศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนควบคู่กับการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทำให้ไม่สามารถสะท้อนภาพรวมของคุณภาพการเรียนรู้ได้อย่างครบถ้วน

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเห็นความจำเป็นในการพัฒนาชุดแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลวัดพระโต ที่ออกแบบอย่างเป็นระบบโดยจัดลำดับเนื้อหาจากง่ายไปหายาก ครอบคลุมการประยุกต์ใช้ในบริบทที่หลากหลาย และผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทั้งความรู้ความเข้าใจที่ลึกซึ้งและทัศนคติที่ดีต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ โดยการวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) พัฒนาชุดแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนก่อนและหลังการใช้ชุดแบบฝึกทักษะ และ 3) ศึกษาความพึงพอใจในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์โดยใช้ชุดแบบฝึกทักษะ เรื่อง ทศนิยม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลวัดพระโต โดยผู้วิจัยมุ่งหวังว่าชุดแบบฝึกทักษะที่พัฒนาขึ้นจะช่วยยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียน ส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และสามารถนำความรู้เรื่องทศนิยมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับนโยบายทางการศึกษาที่มุ่งเน้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ได้คิดวิเคราะห์ และลงมือปฏิบัติจริง อันจะนำไปสู่การสร้างทัศนคติที่ดีต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ในระยะยาว

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาชุดแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลวัดพระโต ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์โดยใช้ชุดแบบฝึกทักษะ เรื่อง ทศนิยม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลวัดพระโต ของนักเรียนก่อนและหลังการใช้ชุดแบบฝึกทักษะ
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์โดยใช้ชุดแบบฝึกทักษะ เรื่อง ทศนิยม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลวัดพระโต

การทบทวนวรรณกรรม

1. **แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์** แบบฝึกทักษะเป็นสื่อการเรียนรู้ประเภทหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในกระบวนการจัดการเรียนการสอน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543) ให้ความหมายว่า

แบบฝึกทักษะ คือ สื่อการเรียนรู้สำหรับให้นักเรียนฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และทักษะเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับ วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2545) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าแบบฝึกทักษะเป็นเทคนิคการสอนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้นำความรู้ที่เรียนมาแล้วมาฝึกปฏิบัติซ้ำ ส่งผลให้มีพัฒนาการทางการเรียนรู้ในเนื้อหาวิชาได้ดียิ่งขึ้น ขณะที่ ปราโมทย์ จันทรเรือง (2552) กล่าวว่าแบบฝึกทักษะช่วยพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เชื่อมโยงความรู้กับกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยมีครูทำหน้าที่เป็นผู้แนะนำและเพิ่มพูนความรู้ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ และการประเมินคุณภาพของชุดแบบฝึกทักษะนิยมใช้เกณฑ์ประสิทธิภาพ E_1/E_2 ที่ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2556) กำหนดขึ้น โดย E_1 หมายถึง ประสิทธิภาพของกระบวนการ คิดจากคะแนนเฉลี่ยของการทำแบบฝึกหัดหรือกิจกรรมระหว่างเรียน ส่วน E_2 หมายถึง ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ คิดจากคะแนนเฉลี่ยของการทดสอบหลังเรียน โดยคิดเป็นร้อยละ โดยใช้เกณฑ์มาตรฐานที่ยอมรับได้สำหรับสื่อการเรียนรู้ประเภทแบบฝึกทักษะในระดับประถมศึกษา กำหนดไว้ที่ 75/75 ซึ่งหมายความว่านักเรียนควรได้คะแนนเฉลี่ยจากกระบวนการเรียนรู้ระหว่างเรียนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75 และได้คะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบหลังเรียนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75 ซึ่งเกณฑ์ดังกล่าวสะท้อนว่าแบบฝึกทักษะที่พัฒนาขึ้นมีความสามารถในการพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพผลทั้งในระหว่างกระบวนการเรียนรู้และเมื่อสิ้นสุดกระบวนการแล้ว จากแนวคิดข้างต้นผู้วิจัยจึงนำเกณฑ์ประสิทธิภาพ E_1/E_2 ของชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2556) มาใช้เป็นแนวทางในการประเมินคุณภาพของชุดแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม ที่พัฒนาขึ้น โดยกำหนดเกณฑ์มาตรฐานไว้ที่ 75/75 เนื่องจากเกณฑ์ดังกล่าวสามารถสะท้อนประสิทธิภาพของสื่อการเรียนรู้ได้อย่างครอบคลุมทั้งในมิติของกระบวนการเรียนรู้ระหว่างเรียน (E_1) และมิติของผลลัพธ์การเรียนรู้หลังเรียน (E_2) ซึ่งเหมาะสมกับการพัฒนาแบบฝึกทักษะในระดับประถมศึกษา และสอดคล้องกับบริบทของการวิจัยในครั้งนี้

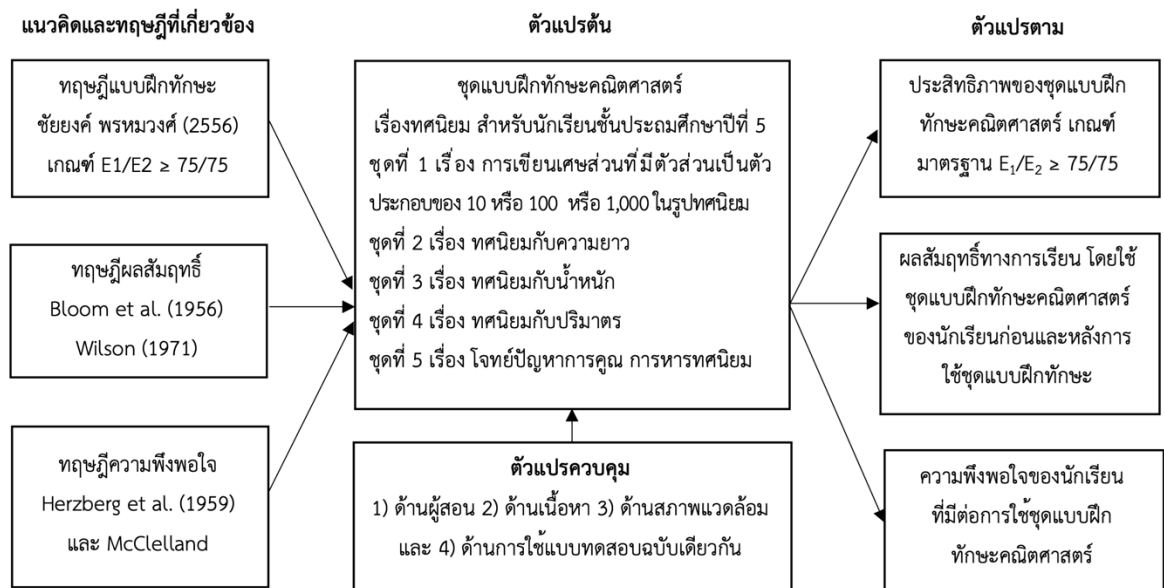
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นตัวบ่งชี้สำคัญที่แสดงถึงคุณภาพของการจัดการเรียนรู้ พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2530) ให้ความหมายว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คุณลักษณะรวมถึงความสามารถของบุคคลอันเนื่องมาจากการเรียนการสอนหรือประมวลประสบการณ์ที่ได้รับ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในด้านต่าง ๆ ของสมรรถภาพทางสมอง ทั้งในระดับสติปัญญาและการคิดแก้ปัญหา ซึ่งสามารถสังเกตได้จากคะแนนที่ผู้เรียนได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ การรายงานทั้งการเขียนและการพูด รวมถึงการทำงานที่ได้รับมอบหมาย โดยเฉพาะในวิชาคณิตศาสตร์ Wilson (1971) ได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ว่าหมายถึงความสามารถทางด้านสติปัญญา ในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ และได้จำแนกพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านสติปัญญาออกเป็น 4 ระดับ ได้แก่ ความรู้ความจำเกี่ยวกับการคิดคำนวณ ความเข้าใจ การนำไปใช้ และ (4) การวิเคราะห์ แนวคิดการจำแนกพฤติกรรมทางการเรียนรู้ของ Wilson สอดคล้องกับกรอบแนวคิดที่ Bloom & Krathwohl (1956) ที่ได้เสนอไว้ในทฤษฎีการจำแนกพฤติกรรม 6 ระดับ ได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า หลักการสำคัญคือ พฤติกรรมในระดับสูงจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้เรียนมีพื้นฐานของพฤติกรรมในระดับต่ำกว่าอย่างมั่นคงก่อน ซึ่งเป็นกรอบอ้างอิงสำคัญในการออกแบบการเรียนการสอนและการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ที่ครอบคลุมพฤติกรรมทางปัญญาในทุกระดับ โดยเฉพาะการสร้างชุดแบบฝึกทักษะและแบบทดสอบวิชาคณิตศาสตร์ที่ควรมีข้อสอบครอบคลุมตั้งแต่ระดับความรู้ความจำไปจนถึงระดับการวิเคราะห์ โดยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ได้รับอิทธิพลจากปัจจัยหลายประการทั้งในด้านตัวผู้เรียนและด้านการจัดการเรียนการสอน Wilson (1971) ได้ชี้ให้เห็นว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์สูงจะสามารถเชื่อมโยงความรู้ที่เรียนมากับโจทย์ปัญหาใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพในด้านการจัดการเรียนการสอน สื่อและกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพมีบทบาทสำคัญ โดยเฉพาะชุดแบบฝึกทักษะที่ออกแบบอย่างเป็นระบบ มีการ

จัดลำดับเนื้อหาที่เหมาะสม และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติอย่างต่อเนื่องล้วนส่งผลให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น จากแนวคิดของ Bloom & Krathwohl (1956); Wilson (1971) ผู้วิจัยจึงนำกรอบการจำแนกพฤติกรรมทางการเรียนรู้ทั้งสองแนวคิดมาเป็นหลักในการออกแบบแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม โดยครอบคลุมพฤติกรรมทางปัญญาตั้งแต่ระดับความรู้ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ ไปจนถึงระดับการวิเคราะห์ ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ทั้งนี้เพื่อให้การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความครอบคลุมและสะท้อนพัฒนาการทางการเรียนรู้ของผู้เรียนและมีความเที่ยงตรง

3. ความพึงพอใจของนักเรียน ความพึงพอใจเป็นผลที่เกิดจากการได้รับการตอบสนองต่อแรงจูงใจของบุคคล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2540) ได้กล่าวถึงทฤษฎีความต้องการสัมฤทธิ์ผลที่เป็นความต้องการที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการเรียนรู้ เนื่องจากเป็นแรงขับที่นำผู้เรียนไปสู่ความเป็นเลิศตามมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งเมื่อผู้เรียนได้รับการตอบสนองความต้องการจนเกิดความพึงพอใจ จะเกิดแรงจูงใจในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานสูงกว่าผู้ที่ไม่ได้รับการตอบสนอง ความพึงพอใจและแรงจูงใจมีความสัมพันธ์เชิงเสริมแรงซึ่งกันและกันในกระบวนการเรียนรู้ Herzberg, Mausner & Snyderman (1959) ชี้ให้เห็นว่าความพึงพอใจมีสาเหตุมาจากแรงจูงใจที่บุคคลได้รับ ดังนั้นหากต้องการให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจจึงจำเป็นต้องสร้างแรงจูงใจก่อน สอดคล้องกับแนวคิดของ McClelland (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2540) ที่ระบุว่าเมื่อนำแนวคิดความต้องการสัมฤทธิ์ผลมาประยุกต์ใช้กับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน นักเรียนที่ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมตามความสนใจและความถนัด และสามารถหาคำตอบได้ด้วยตนเอง จะเกิดความพึงพอใจซึ่งเป็นแรงกระตุ้นสำคัญในการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ โดยเฉพาะในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ความรู้สึกสำเร็จเมื่อเอาชนะความยากของชุดแบบฝึกทักษะได้ถือเป็นผลตอบแทนภายในที่ก่อให้เกิดความภาคภูมิใจและความพึงพอใจ ส่งผลให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และมีแรงจูงใจในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง จากแนวคิดของ Herzberg, Mausner & Snyderman (1959); McClelland (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2540) ผู้วิจัยจึงนำหลักการดังกล่าวมาเป็นกรอบในการออกแบบแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้ชุดแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม โดยมุ่งวัดความพึงพอใจในด้านแรงจูงใจที่เกิดจากการมีส่วนร่วมในกิจกรรม ความสำเร็จในการฝึกปฏิบัติ และความภาคภูมิใจเมื่อสามารถแก้โจทย์ปัญหาได้ด้วยตนเอง ซึ่งสะท้อนถึงคุณภาพของสื่อการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นในการสร้างแรงจูงใจและเจตคติที่ดีต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวคิดจากการเรียนรู้โดยใช้ชุดแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลวัดพระโต การวิจัยครั้งนี้กำหนดตัวแปรต้น คือ ชุดแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม จำนวน 5 ชุด และตัวแปรตาม 3 ด้าน ได้แก่ ประสิทธิภาพของชุดแบบฝึกทักษะตามเกณฑ์ $E_1/E_2 \geq 75/75$ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์โดยใช้ชุดแบบฝึกทักษะเปรียบเทียบก่อนและหลังเรียน และความพึงพอใจในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์โดยใช้ชุดแบบฝึกทักษะ เรื่อง ทศนิยม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลวัดพระโต ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) โดยใช้รูปแบบการวิจัยแบบกลุ่มเดียว วัดผลก่อนและหลังการทดลอง (One-Group Pretest-Posttest Design) ซึ่งไม่มีกลุ่มควบคุม ผู้วิจัยจึงได้ควบคุมปัจจัยที่อาจส่งผลกระทบต่อความตรงภายใน (Internal Validity) ของการวิจัยโดย 1) การควบคุมตัวแปรด้านผู้สอน โดยให้ครูผู้สอนคนเดิมดำเนินการจัดการเรียนรู้ตลอดการทดลองทั้ง 5 ชุดแบบฝึกทักษะ 2) การควบคุมตัวแปรด้านเนื้อหาโดยยึดแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญเป็นแนวทางในการดำเนินการสอนอย่างเคร่งครัด เพื่อให้นักเรียนทุกคนได้รับการเรียนรู้ที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน 3) การควบคุมตัวแปรด้านสภาพแวดล้อม โดยจัดการเรียนในห้องเรียนปกติของกลุ่มตัวอย่างตลอดระยะเวลาที่ทำการวิจัย เพื่อลดผลกระทบจากสภาพแวดล้อมที่ไม่คุ้นเคย และ 4) การใช้แบบทดสอบฉบับเดียวกันทั้งการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน และดำเนินการทดสอบเหมือนกันทุกประการ เพื่อให้การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความเที่ยงตรงและน่าเชื่อถือ โดยงานวิจัยนี้มีรายละเอียดวิธีดำเนินการวิจัยในหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลวัดพระโต อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2568 จำนวนทั้งสิ้น 118 คน จำนวน 4 ห้อง

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/3 จำนวน 29 คน กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2568 ของโรงเรียนอนุบาลวัดพระโต อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ตัวแปรต้น คือ ชุดแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

2.2 ตัวแปรตาม คือ ประสิทธิภาพของชุดแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนในการดำเนินการสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

3.1 การสร้างชุดแบบฝึกทักษะ เรื่อง ทศนิยม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลวัดพระโต ผู้วิจัยได้สร้างแผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม โดยใช้ชุดแบบฝึกทักษะ โดยศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560) พร้อมทั้งศึกษาหลักสูตร จุดมุ่งหมายรายวิชา ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายวิชาคณิตศาสตร์ ของโรงเรียนอนุบาลวัดพระโต วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้สาระวิชาคณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 วิเคราะห์ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง หลังจากนั้นดำเนินการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยพิจารณาให้สอดคล้องกับกระบวนการ จัดการเรียนรู้จำนวน 5 แผนการจัดการเรียนรู้ โดยให้สอดคล้องกับตัวชี้วัด เนื้อหา และระยะเวลาที่ กำหนด และสร้างชุดแบบฝึกทักษะที่สอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 5 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 เรื่อง การเขียนเศษส่วนที่มีตัวส่วนเป็นตัวประกอบของ 10 หรือ 100 หรือ 1,000 ในรูปทศนิยม

ชุดที่ 2 เรื่อง ทศนิยมกับความยาว

ชุดที่ 3 เรื่อง ทศนิยมกับน้ำหนัก

ชุดที่ 4 เรื่อง ทศนิยมกับปริมาตร

ชุดที่ 5 เรื่อง โจทย์ปัญหาการคูณ การหารทศนิยม

หลังจากนั้นนำแผนการจัดการเรียนรู้และชุดแบบฝึกทักษะจำนวน 5 ชุด ที่ผ่านการตรวจสอบและได้ปรับปรุงให้สมบูรณ์และเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบคุณภาพด้านความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยวัดค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence :IOC) แผนการจัดการเรียนรู้ที่มีค่า IOC ตั้งแต่ .50 ขึ้นไป ถือว่าผ่านเกณฑ์และสามารถนำไปใช้ได้ ส่วนข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า .50 ถือว่าไม่ผ่านเกณฑ์ จำเป็นต้องนำไปปรับปรุงแก้ไขหรือตัดออก (Rovinelli & Hambleton, 1977) ผลการตรวจสอบคุณภาพของแผนพบว่า มีค่า IOC อยู่ระหว่าง .67-1.00 ทุกข้อ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ หลังจากนั้นนำผลการประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อชุดแบบฝึกทักษะไปปรับปรุงและแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้ให้มีความเหมาะสม แล้วจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์และพร้อมนำไปใช้ในห้องเรียนต่อไป

3.2 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เป็นแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก โดยใช้เกณฑ์การตรวจให้คะแนนตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน จำนวน 20 ข้อ ข้อละ 1 คะแนนคะแนนเต็ม 20 คะแนน โดยนำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาโดยวัดค่าดัชนีความสอดคล้อง ข้อสอบที่มีค่า IOC ตั้งแต่ .50 ขึ้นไป ถือว่าผ่านเกณฑ์และสามารถนำไปใช้ได้ ข้อสอบที่มีค่า IOC ต่ำกว่า .50 ถือว่าไม่ผ่านเกณฑ์ จำเป็นต้องนำไปปรับปรุงแก้ไขหรือตัดออก (Rovinelli & Hambleton, 1977) ซึ่งพบว่าข้อสอบแต่ละข้อมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง .67 - 1.00 สามารถนำไปใช้ได้ทุกข้อ หลังจากนั้นนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและผ่านการตรวจสอบคุณภาพมาแล้ว นำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/4 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ได้ค่าความยากง่ายระหว่าง .55 - .79 ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง .21 - .76 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบเท่ากับ .73

3.3 การสร้างแบบประเมินความพึงพอใจในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์โดยใช้ชุดแบบฝึกทักษะ เรื่อง ทศนิยม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลวัดพระโต จำนวน 29 คน ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้าง โดยกำหนดประเด็นที่จะสอบถาม โดยกำหนดโครงสร้าง เนื้อหาของแบบประเมินความพึงพอใจ ศึกษาเอกสาร ความรู้เกี่ยวกับการสร้างแบบประเมินสร้างแบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนให้ครอบคลุมเนื้อหา จุดประสงค์ ภาษา ความสนใจ ความกระตือรือร้นต่อการเรียนด้วยชุดแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ จำนวน 10 ข้อ ซึ่งเป็นแบบ มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) (บุญชม ศรีสะอาด, 2562) สร้างแบบประเมินชนิดมาตราส่วนประมาณค่า มี 5 ระดับ ดังนี้

- คะแนน 5 หมายถึง มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด
 - คะแนน 4 หมายถึง มีระดับความพึงพอใจมาก
 - คะแนน 3 หมายถึง มีระดับความพึงพอใจปานกลาง
 - คะแนน 2 หมายถึง มีระดับความพึงพอใจน้อย
 - คะแนน 1 หมายถึง มีระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด
- มีเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจ ดังนี้
- 4.51 - 5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจมากที่สุด
 - 3.51 - 4.50 หมายถึง มีความพึงพอใจมาก
 - 2.51 - 3.50 หมายถึง มีความพึงพอใจปานกลาง
 - 1.51 - 2.50 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อย
 - 1.00 - 1.50 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

โดยนำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาโดยวัดค่าดัชนี ความสอดคล้อง ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ .50 ขึ้นไป ถือว่าผ่านเกณฑ์และสามารถนำไปใช้ได้ คำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า .50 ถือว่าไม่ผ่านเกณฑ์ จำเป็นต้องนำไปปรับปรุงแก้ไขหรือตัดออก (Rovinelli & Hambleton, 1977) ซึ่งพบว่าข้อคำถามในแบบสอบถามมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง .67 - 1.00 สามารถนำไปใช้ได้ทุกข้อ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยการใช้ชุดแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการ ทดลองและดำเนินการเก็บข้อมูล ดังนี้

4.1 ก่อนดำเนินการทดลองได้ชี้แจงให้นักเรียนทราบจุดประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ อธิบายวิธีการ เรียนรู้ว่า นักเรียนต้องเรียนเนื้อหาและทำความเข้าใจก่อน จึงทำกิจกรรมตามคำชี้แจงในชุดแบบฝึกทักษะเป็น รายบุคคล ผู้สอนให้คำแนะนำและตอบข้อสงสัยของนักเรียนเมื่อนักเรียนทำกิจกรรมในแบบฝึกหัดเสร็จ ให้ทำ แบบทดสอบย่อยหลังแบบฝึกทุกครั้ง

4.2 ดำเนินการสอนโดยใช้ชุดแบบฝึกทักษะมีทั้งหมด 5 ชุด ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดและแบบทดสอบ ตรวจสอบคะแนนและบันทึกไว้แจ้งผลให้นักเรียนทราบ ดำเนินการทดลองสอน เวลาที่นักเรียนทำกิจกรรมสามารถ ยึดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม

4.3 หลังสิ้นสุดการทดลอง ผู้วิจัยได้ทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชุดเดียวกันกับที่ใช้สอบก่อนดำเนินการทดลอง มาทดสอบนักเรียนอีกครั้ง แล้วตรวจให้คะแนนบันทึกผลไว้

4.4 นำคะแนนที่ได้จากการทำกิจกรรมและทดสอบย่อย หลังแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ทุกชุด และคะแนนจากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง มาวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐาน

4.5 ใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการทดสอบทีแบบไม่เป็นอิสระกัน (Dependent Samples t-test)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพชุดแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลวัดพระโต ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพชุดแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลวัดพระโต

ชุดที่	คะแนนระหว่างการจัดการเรียนรู้					คะแนนหลังการจัดการเรียนรู้			
	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ
1	29	20	14.62	2.65	73.10	20	15.72	1.83	78.62
2	29	20	15.31	2.70	76.55				
3	29	20	15.38	3.47	76.90				
4	29	20	15.76	3.54	78.79				
5	29	20	16.07	3.57	80.34				
รวม					77.14				
ประสิทธิภาพกระบวนการ (E_1) = 77.14						ประสิทธิภาพผลลัพธ์ (E_2) = 78.62			

จากตารางที่ 1 พบว่า ชุดแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลวัดพระโต มีประสิทธิภาพเท่ากับ 77.14/78.62 โดยค่าประสิทธิภาพกระบวนการ (E_1) ซึ่งคิดจากคะแนนเฉลี่ยของการทำชุดแบบฝึกทักษะและแบบทดสอบระหว่างเรียน มีค่าเท่ากับร้อยละ 77.14 และค่าประสิทธิภาพผลลัพธ์ (E_2) ซึ่งคิดจากคะแนนเฉลี่ยของการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน มีค่าเท่ากับร้อยละ 78.62 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ที่ 75/75 แสดงว่าชุดแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์โดยใช้ชุดแบบฝึกทักษะ เรื่อง ทศนิยม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลวัดพระโต ของนักเรียนก่อนและหลังการใช้ชุดแบบฝึกทักษะ แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์โดยใช้ชุดแบบฝึกทักษะ เรื่อง ทศนิยม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลวัดพระโต ของนักเรียนก่อนและหลังการใช้ชุดแบบฝึกทักษะ

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	df	t	Sig
ก่อนเรียน	29	20	13.07	2.03	28	7.95	.000**
หลังเรียน	29	20	15.72	1.83			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์โดยใช้ชุดแบบฝึกทักษะ เรื่อง ทศนิยม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลวัดพระโต มีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ($\bar{X} = 15.72$, S.D. = 1.83) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{X} = 13.07$, S.D. = 2.03) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์โดยใช้ชุดแบบฝึกทักษะ เรื่อง ทศนิยม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลวัดพระโต

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์โดยใช้ชุดแบบฝึกทักษะเรื่อง ทศนิยม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลวัดพระโต

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. นักเรียนชอบเรียนวิชาคณิตศาสตร์	4.31	.60	มาก
2. ชุดแบบฝึกทักษะมีรูปแบบที่น่าสนใจ	4.07	.65	มาก
3. กิจกรรมในชุดแบบฝึกทักษะเรียงลำดับจากง่ายไปหายาก	4.28	.65	มาก
4. นักเรียนสามารถอ่านโจทย์ปัญหาได้และมีความเข้าใจ	4.28	.70	มาก
5. นักเรียนสามารถวิเคราะห์โจทย์ปัญหาตามลำดับขั้นตอนได้	4.28	.65	มาก
6. นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในการคิดคำนวณ	4.34	.61	มาก
7. นักเรียนสามารถแสดงวิธีทำและหาคำตอบได้	4.24	.69	มาก
8. การฝึกวิเคราะห์โจทย์ปัญหาย่อย ๆ ทำให้นักเรียนเกิดแนวคิดในการแก้ปัญหา	4.07	.70	มาก

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์โดยใช้ชุดแบบฝึกทักษะเรื่อง ทศนิยม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลวัดพระโต (ต่อ)

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
9. นักเรียนชอบทำกิจกรรมในแบบฝึกหัดมากกว่ากิจกรรมในหนังสือแบบเรียน	4.52	.57	มากที่สุด
10. นักเรียนอยากให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะทุกครั้ง	4.28	.59	มาก
รวมเฉลี่ย	4.27	.65	มาก

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์โดยใช้ชุดแบบฝึกทักษะ เรื่อง ทศนิยม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลวัดพระโต พบว่า โดยภาพรวมนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = .65) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ นักเรียนชอบทำกิจกรรมในแบบฝึกหัดมากกว่ากิจกรรมในหนังสือแบบเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = .57) รองลงมา คือ นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในการคิดคำนวณ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = .61) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ชุดแบบฝึกทักษะมีรูปแบบที่น่าสนใจ ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = .65) และการฝึกวิเคราะห์โจทย์ปัญหาบ่อย ๆ ทำให้นักเรียนเกิดแนวคิดในการแก้ปัญหา มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = .70)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของชุดแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลวัดพระโต ที่พัฒนาขึ้นพบว่ามีประสิทธิภาพเท่ากับ 77.14/78.62 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ที่ 75/75 โดยค่าประสิทธิภาพกระบวนการ ($E_1 = 77.14$) สะท้อนว่านักเรียนสามารถทำชุดแบบฝึกทักษะและแบบทดสอบย่อยระหว่างเรียนได้คะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 77.14 และค่าประสิทธิภาพผลลัพธ์ ($E_2 = 78.62$) แสดงให้เห็นว่านักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียนได้คะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 78.62 ผลลัพธ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าชุดแบบฝึกทักษะที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพและสามารถพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งในระหว่างกระบวนการเรียนรู้และเมื่อสิ้นสุดกระบวนการ ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ที่มุ่งพัฒนาชุดแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์โดยใช้ชุดแบบฝึกทักษะ เรื่อง ทศนิยม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลวัดพระโต ก่อนและหลังการใช้ชุดแบบฝึกทักษะ วิเคราะห์โดยใช้สถิติการทดสอบทีแบบไม่เป็นอิสระกัน พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนเท่ากับ 13.07 (S.D. = 2.03) และมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 15.72 (S.D. = 1.83) จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน เมื่อพิจารณาส่วนต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างก่อนและหลังเรียนพบว่ามีค่าเท่ากับ 2.65 คะแนน ผลการทดสอบทางสถิติด้วยค่า t ที่ระดับองศาเสรี 28 ได้ค่า $t = 7.95$ ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($p = .000$) แสดงว่าคะแนน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลลัพธ์ดังกล่าวสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ที่เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังการใช้ชุดแบบฝึกทักษะ ซึ่งพบว่าชุดแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ที่พัฒนาขึ้นสามารถยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนได้

3. ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลวัดพระโต ที่มีต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์โดยใช้ชุดแบบฝึกทักษะ เรื่อง ทศนิยม พบว่าโดยภาพรวมนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.27, S.D. = .65) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่ารายการที่นักเรียนมีความพึงพอใจสูงสุด ได้แก่ นักเรียนชอบทำกิจกรรมในแบบฝึกหัดมากกว่ากิจกรรมในหนังสือแบบเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.52, S.D. = .57) รองลงมา ได้แก่ นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในการคิดคำนวณ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.34, S.D. = .61) และนักเรียนชอบเรียนวิชาคณิตศาสตร์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.31, S.D. = .60) ตามลำดับ ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ชุดแบบฝึกทักษะมีรูปแบบที่น่าสนใจ ($\bar{X}$ = 4.07, S.D. = .65) และการฝึกวิเคราะห์โจทย์ปัญหาบ่อย ๆ ทำให้นักเรียนเกิดแนวคิดในการแก้ปัญหา ($\bar{X}$ = 4.07, S.D. = .70) ซึ่งทั้งสองรายการยังคงอยู่ในระดับมาก ผลลัพธ์ดังกล่าวสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ที่มุ่งศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการใช้ชุดแบบฝึกทักษะ และสะท้อนให้เห็นว่าชุดแบบฝึกทักษะที่พัฒนาขึ้นสามารถสร้างแรงจูงใจและเจตคติที่ดีต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ให้นักเรียนได้

อภิปรายผล

1. จากการวิจัยพบว่า ชุดแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 77.14/78.62 ซึ่งหมายความว่านักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยจากการทำชุดแบบฝึกทักษะและแบบทดสอบย่อยระหว่างเรียน ของแต่ละแบบฝึกทักษะ คิดเป็นร้อยละ 77.14 และได้คะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนคิดเป็นร้อยละ 78.62 แสดงว่าชุดแบบฝึกทักษะที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 75/75 และเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการบวนการพัฒนาชุดแบบฝึกทักษะที่ผู้วิจัยดำเนินการอย่างเป็นระบบตามขั้นตอนการวิจัย โดยผู้วิจัยได้ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดวิชาคณิตศาสตร์ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตลอดจนศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอย่างละเอียดก่อนดำเนินการสร้างชุดแบบฝึกทักษะ จากนั้นออกแบบเนื้อหาโดยจัดลำดับจากง่ายไปหายากและจากรูปธรรมสู่นามธรรม เพื่อให้สอดคล้องกับพัฒนาการทางการเรียนรู้ของผู้เรียนในระดับประถมศึกษา นอกจากนี้ชุดแบบฝึกทักษะทั้ง 5 ชุด พร้อมแผนการจัดการเรียนรู้ได้ผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ ในด้านความถูกต้องของเนื้อหา ความเหมาะสม และความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่ยอมรับได้ทุกข้อและนำไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญจนได้ชุดแบบฝึกทักษะฉบับสมบูรณ์ ส่งผลให้ชุดแบบฝึกทักษะมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธัญพร มีทองแสน (2566) ที่ได้พัฒนาชุดแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD และ TGT สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพร้อยละ 85.64/82.67 สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ยุวดี ศรีสังข์ และคณะ (2564) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์โดยใช้เทคนิค KWDL เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา เรื่อง ร้อยละ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยพัฒนาแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์โดยใช้เทคนิค KWDL มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 80.69/78.10 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ชัญญานุช

จันทะวิชัย และคณะ (2566) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะร่วมกับ เกมการศึกษา เรื่องทศนิยมและเศษส่วน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ มีประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 76.75/75.58

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ก่อนและหลังเรียน พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยชุดแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากชุดแบบฝึกทักษะที่สร้างขึ้น มีขั้นตอนการสอนที่ผ่านการประเมิน และตรวจสอบอย่างเป็นระบบผู้เชี่ยวชาญรวมทั้งการวิเคราะห์สังเคราะห์จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำให้ชุดแบบฝึกทักษะที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ และถูกออกแบบเป็นระบบมีแบบแผนที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ของเนื้อหา นั้น ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทักษพร ศรีจันทร์ และคณะ (2568) ได้ศึกษา การพัฒนาแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหา นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวรรณา แยมานุช และคณะ (2566) ได้ศึกษา การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์โดยใช้แบบฝึกทักษะ เรื่อง การคูณทศนิยม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชุมชนบ้านเขาแก้ว จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับ ชัญญานุช จันทะวิชัย และคณะ (2566) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะร่วมกับ เกมการศึกษา เรื่องทศนิยมและเศษส่วน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน และหลังเรียน เรื่อง ทศนิยมและเศษส่วน คะแนนทดสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

3. ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียน โดยใช้ชุดแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า โดยรวมผู้เรียนมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยที่ 4.27 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน อาจเนื่องมาจากนักเรียนได้เรียนรู้ด้วยชุดแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ที่สร้างขึ้นแล้วนักเรียนมีความคิดเห็นว่าคุณชุดแบบฝึกทักษะที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประโยชน์ มีเนื้อหาครอบคลุมในวิชา การเรียงลำดับจากง่ายไปหายากได้อย่างเหมาะสม ทำให้นักเรียนเข้าใจได้ง่ายขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัญพร มีทองแสน (2566) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาชุดแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD และ TGT สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้ชุดแบบฝึกทักษะในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ยุวดี ศรีสังข์ และคณะ (2564) ได้ศึกษา การพัฒนาแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์โดยใช้เทคนิค KWDL เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา เรื่อง ร้อยละ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ร่วมกับเทคนิค KWDL ภาพรวมมีความพึงพอใจระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ชัญญานุช จันทะวิชัย และคณะ (2566) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะร่วมกับเกมการศึกษา เรื่องทศนิยม และเศษส่วน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้อยู่โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะร่วมกับเกมการศึกษา มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ทักษพร ศรีจันทร์ และคณะ (2568) ได้ศึกษา การพัฒนาแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหา นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหา อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ครูผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์ระดับประถมศึกษาควรนำชุดแบบฝึกทักษะที่พัฒนาขึ้นไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ โดยจัดลำดับเนื้อหาจากง่ายไปยากตามที่ออกแบบ ได้แก่ การเขียนเศษส่วนในรูปทศนิยม ทศนิยมกับความยาว น้ำหนัก ปริมาตร และโจทย์ปัญหาการคูณหาร เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติอย่างต่อเนื่องและสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้แก้โจทย์ปัญหาในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ครูผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์ระดับประถมศึกษาควรนำชุดแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยมไปใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้ โดยให้นักเรียนทำความเข้าใจเนื้อหาก่อนลงมือปฏิบัติกิจกรรม และครูควรติดตามผลการทำแบบฝึกทักษะของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้สามารถให้คำแนะนำและแก้ไขข้อบกพร่องของนักเรียนได้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์กับวิธีการจัดการเรียนรู้รูปแบบอื่น เช่น การเรียนรู้แบบร่วมมือ การเรียนรู้โดยใช้เกม หรือการเรียนรู้โดยใช้สื่อดิจิทัล โดยใช้รูปแบบการวิจัยที่มีกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงเปรียบเทียบที่ชัดเจน

2.2 ควรศึกษาการพัฒนาชุดแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ในรูปแบบดิจิทัลหรือแอปพลิเคชัน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองนอกเวลาเรียน ขยายขอบเขตไปยังเนื้อหาคณิตศาสตร์อื่น ๆ ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หรือระดับชั้นที่ใกล้เคียง

2.3 ควรพัฒนาแบบวัดความพึงพอใจให้ครอบคลุมหลากหลายมากขึ้น เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชอบทำกิจกรรมในแบบฝึกทักษะมากกว่ากิจกรรมในหนังสือแบบเรียน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าสื่อที่พัฒนาขึ้นส่งผลเชิงบวกต่อแรงจูงใจในการเรียน การเพิ่มประเด็นด้านความมั่นใจในตนเอง และเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ จะช่วยให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ทางคณิตศาสตร์

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

1. การออกแบบชุดแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ที่จัดลำดับเนื้อหาจากง่ายไปยาก จากรูปธรรมสู่นามธรรม และผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญอย่างเป็นระบบ สามารถพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนรู้ได้เกินเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงและเรียนรู้ผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาทศนิยมได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่ารูปแบบการเรียนรู้ดังกล่าวมีความเหมาะสมกับลักษณะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษา

2. ชุดแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ที่พัฒนาอย่างเป็นระบบ มีโครงสร้างชัดเจน สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ องค์ความรู้นี้จะสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพต่อการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนระดับประถมศึกษา

3. ชุดแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ที่มีเนื้อหาชัดเจน เข้าใจง่าย จัดลำดับจากง่ายไปยาก และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ช่วยส่งเสริมความพึงพอใจในการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนในระดับมาก ความพึงพอใจที่เกิดขึ้นช่วยเสริมสร้างแรงจูงใจและทัศนคติเชิงบวกต่อวิชาคณิตศาสตร์ ซึ่งสนับสนุนให้การเรียนรู้เกิดประสิทธิผลยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551* (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560). โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2556). การทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอน. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 5(1), 7-20. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/suedureasearchjournal/article/view/28419/24439>
- ชัยญานุช จันทะวิชัย, ปวีณา ชันธิศิลา และ ประภาพร หนองหารพิทักษ์. (2566). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะร่วมกับเกมการศึกษา เรื่องทศนิยมและเศษส่วน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. *วารสารการวิจัยประยุกต์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ*, 2(1), E-002535. https://doi.nrct.go.th/admin/doc/doc_658856.pdf
- ทักษพร ศรีจันทร์, ปิยธิดา นพรัตน์ และพล เหลืองรังษี. (2568). การพัฒนาแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหา นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. ใน *รายงานการประชุมหาญวิชาวาระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 16* (น. 977-991). มหาวิทยาลัยหาญใหญ่.
- ธัญพร มีทองแสน. (2566). *การพัฒนาชุดแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD และ TGT สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร]. https://gsmis.snru.ac.th/e-thesis/file_att1/2025081063421249205_fulltext.pdf
- นวลฤทัย ลาพาแหว. (2561). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ตามกระบวนการแก้โจทย์ปัญหาของโพลยาพร้อมกับเทคนิคการวาดรูปบาร์โมเดล สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. *วารสารการวิจัยกาสะลองคำ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย*, 10(2), 55-64. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/ksk/article/view/125584>
- บุญชม ศรีสะอาด. (2562). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 10). สุวีริยาสาส์น.
- ปราโมทย์ จันทรเรือง. (2552). *การออกแบบหลักสูตรและการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาสมรรถนะสำคัญด้านการคิดและการเรียนรู้* (พิมพ์ครั้งที่ 1). ท.การพิมพ์.
- ภัทรีญา ต่อแก้ว, กฤษณะ โสขุมมา และ เดช บุญประจักษ์. (2567). ผลการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหา ทศนิยม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD. *วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์*, 14(1), 41-52. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/var/article/view/271252>
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2540). *เอกสารการสอนชุดวิชาการพัฒนาระบบการสอน 23712 หน่วยที่ 8*. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2530). *การสร้างและพัฒนาแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์*. สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- ยุวดี ศรีสังข์, นางลักษณ์ วิริยะพงษ์, และมนชยา เจียงประดิษฐ์. (2564). การพัฒนาแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์โดยใช้เทคนิค KWDL เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา เรื่อง ร้อยละ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*, 32(1), 32-45. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/edubuu/article/view/248773/168039>
- วชิราพรณ ระตาภรณ์. (2566). *การหารทศนิยมกับจำนวนนับ โดยการใช้แบบฝึกทักษะสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 [รายงานนวัตกรรมการสอน]*. โรงเรียนมารีคอนสวรรค์. <http://ms.ac.th/best/math/รายงานนวัตกรรมครูวชิราพรณ20ป.5.pdf>
- วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. (2545). *เอกสารประกอบการสอนวิชาการพัฒนาการเรียนการสอน* (พิมพ์ครั้งที่ 3). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2543). *การนิเทศเพื่อส่งเสริมระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน*. โรงพิมพ์กรมการศาสนา.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2560). *คู่มือครูรายวิชาพื้นฐาน คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เล่ม 1*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สุวิทย์ มูลคำ. (2549). *การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการคิด* (พิมพ์ครั้งที่ 2). ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์.
- สุวรรณา แยมณูช, มานิดา กิรติวสิน และ วชิระ พิมพ์ทอง. (2566). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ โดยการใช้แบบฝึกทักษะ เรื่อง การคูณทศนิยม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชุมชนบ้านเขาแก้ว จังหวัดกำแพงเพชร. ใน *รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติสำหรับนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ครั้งที่ 3* (น. 528-536). มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร. <https://research.kpru.ac.th/research2/pages/filere/23292023-04-20.pdf>
- โสภิตา โตโสภณ. (2556). *การพัฒนาแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง บทประยุกต์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD ร่วมกับเทคนิค KWDL*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2550). *หลักการสอน* (พิมพ์ครั้งที่ 4). โอเดียนสโตร์.
- Bloom, B. S., & Krathwohl, D. R. (1956). *Taxonomy of educational objectives: The classification of educational goals. Handbook I: Cognitive domain*. Longmans Green.
- Bruner, J. S. (1966). *Toward a theory of instruction*. Harvard University Press.
- Herzberg, F., Mausner, B., & Snyderman, B. B. (1959). *The motivation to work*. Wiley.
- Rovinelli, R. J., & Hambleton, R. K. (1977). On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity. *Dutch Journal of Educational Research*, 2, 49-60. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED121845.pdf>
- Thorndike, E. L. (1913). *Educational psychology: Vol. 2. The psychology of learning*. Teachers College Press.

Wilson, J. W. (1971). Evaluation of learning in secondary school mathematics. In B. S. Bloom, J. T. Hastings, & G. F. Madaus (Eds.), *Handbook on formative and summative evaluation of student learning* (pp. 643–696). McGraw-Hill.

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 7E ร่วมกับชุมชนเป็นฐาน
หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง “ภูมิปัญญาท้องถิ่น กาละแมขมโบราณ” เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการ
ทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
Development of Learning Activities by Using the 7E Learning Cycle
Integrated with Community-Based Learning on the Unit
“Local Wisdom: Traditional Kalamae Dessert”
to Enhance the Integrated Science Process Skills of Grade 12th Students

วารจักริต พรหมเกตุ*

Warachit Promket

โรงเรียนธาตุพนม อำเภธาตุพนม จังหวัดนครพนม

Thatphanom School, Thatphanom District, Nakhon Phanom Province

*Corresponding Author E-mail: warachit.promket@school.go.th

Received: Mar 21, 2026; Revised: Jul 7, 2026; Accepted: Aug 3, 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยและพัฒนามีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นในการพัฒนา
กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 7E ร่วมกับชุมชนเป็นฐาน 2) พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ
ตามเกณฑ์ 75/75 3) ศึกษาผลการใช้กิจกรรมต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการ และ 4) ประเมิน
ความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การวิจัยดำเนินการตามกระบวนการวิจัยและพัฒนา (R&D) 4 ระยะ ได้แก่ ระยะที่
1 ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็น ระยะที่ 2 พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้
ระยะที่ 3 ทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/4 โรงเรียนธาตุพนม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน
28 คน และระยะที่ 4 ประเมินความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ผลการวิจัยพบว่า

- 1) ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการมีค่าความต้องการจำเป็นสูงสุด (PNI = .74)
- 2) กิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ 79.61/82.87 สูงกว่าเกณฑ์ 75/75
- 3) คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนเฉลี่ยเพิ่มจาก
13.21 (S.D. = 3.53) เป็น 24.87 (S.D. = 1.48) จากเต็ม 30 คะแนน ($t = 24.81, p < .001$)
- 4) ระดับความพึงพอใจโดยนักเรียน ($\bar{X} = 4.32, S.D. = .44$) ครู ($\bar{X} = 4.61, S.D. = .32$) ผู้บริหาร
($\bar{X} = 4.68, S.D. = .47$) ผู้ปกครอง ($\bar{X} = 4.59, S.D. = .32$) และปราชญ์ท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.71, S.D. = .46$)

คำสำคัญ: วัฏจักรการเรียนรู้ 7E ชุมชนเป็นฐาน ภูมิปัญญาท้องถิ่น กาละแมขมโบราณ ทักษะกระบวนการทาง
วิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการ

Abstract

This research and development (R&D) study aimed to 1) investigate the existing conditions and priority needs for developing learning activities based on the 7E Learning Cycle integrated with Community-Based Learning (CBL) 2) develop learning activities that met the effectiveness criterion of 75/75 3) examine the effects of the developed learning activities on students' integrated science process skills and 4) evaluate stakeholder satisfaction. The study was conducted in four phases: 1) analysis of existing conditions and priority needs, 2) development of learning activities and lesson plans, 3) implementation with 28 Grade 12 students in Class 6/4 at That Phanom School during the second semester of the 2024 academic year, and 4) evaluation of stakeholder satisfaction.

The findings revealed that

1) integrated science process skills showed the highest priority need (PNI = .74).

2) the developed learning activities achieved an effectiveness of 79.61/82.87, exceeding the established criterion of 75/75.

3) students' posttest scores were significantly higher than their pretest scores at the .05 level, with the mean score increasing from 13.21 (S.D. = 3.53) to 24.87 (S.D. = 1.48) out of 30 points ($t = 24.81, p < .001$).

4) stakeholder satisfaction was at a high level, including students ($\bar{x} = 4.32$, S.D. = .44), teachers ($\bar{x} = 4.61$, S.D. = .32), administrators ($\bar{x} = 4.68$, S.D. = .47), parents ($\bar{x} = 4.59$, S.D. = .32), and local wisdom experts ($\bar{x} = 4.71$, S.D. = .46).

Keywords: 7E Learning Cycle, Community-Based Learning, Local Wisdom, Traditional *Kalamae* Dessert, Integrated Science Process Skills

บทนำ

ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการเป็นสมรรถนะสำคัญที่สะท้อนถึงความสามารถในการตั้งสมมติฐาน ออกแบบการทดลอง ควบคุมตัวแปร วิเคราะห์และตีความข้อมูล และสรุปผลอย่างเป็นระบบ อย่างไรก็ตาม จากผลการทดสอบ O-NET ปีการศึกษา 2563 พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนเฉลี่ยวิทยาศาสตร์เพียงร้อยละ 32.68 (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2564) และผลการประเมิน PISA 2022 แสดงให้เห็นว่าประเทศไทยมีคะแนนเฉลี่ยด้านวิทยาศาสตร์อยู่ที่ 409 คะแนน ต่ำกว่าค่าเฉลี่ย OECD ถึง 76 คะแนน (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2566) สะท้อนถึงปัญหาที่ยังต้องได้รับการแก้ไขจากการสำรวจสภาพการจัดการเรียนรู้รายวิชาเคมีในโรงเรียนธาตุพนม พบว่า การจัดการเรียนรู้นี้ยังเน้นการบรรยายมากกว่า การลงมือปฏิบัติ โอกาสในการทำกิจกรรมทดลองอยู่ในระดับน้อย โอกาสในการทำกิจกรรมทดลองอยู่ในระดับน้อย และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการของผู้เรียนอยู่ในระดับน้อยถึงปานกลางของผู้เรียนอยู่ในระดับน้อยถึงปานกลางขณะที่ผู้เรียนมีความต้องการกิจกรรมที่เน้นการลงมือปฏิบัติจริงในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI Modified) ภาพรวมเท่ากับ .62 โดยทักษะกระบวนการทาง

วิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการมีค่า PNI สูงที่สุดเท่ากับ .74 วัฏจักรการเรียนรู้ 7E (7E Learning Cycle) ซึ่งพัฒนาโดย Eisenkraft (2003) เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่มีรากฐานจากทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน ได้แก่ Elicit, Engage, Explore, Explain, Elaborate, Evaluate และ Extend มีหลักฐานเชิงประจักษ์ยืนยันประสิทธิผลในการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ (Balta & Sarac, 2016) การจัดการเรียนรู้ 7E เหมาะกับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เพราะเป็นวัยที่สามารถคิดเชิงนามธรรมใช้เหตุผล วิเคราะห์หลักฐาน และแก้ปัญหาที่ซับซ้อนได้ นอกจากนี้ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน (Community-Based Learning: CBL) ช่วยเชื่อมโยงความรู้กับบริบทชีวิตจริงและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน (Kahn & O'Rourke, 2005) ผู้วิจัยจึงได้บูรณาการทั้งสองแนวคิดเข้าด้วยกันโดยการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น “กาละแมขนมโบราณ” ของอำเภอรัตนพนมเป็นบริบทการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 7E ร่วมกับชุมชนเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
2. เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 7E ร่วมกับชุมชนเป็นฐานให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75
3. เพื่อศึกษาผลใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 7E ร่วมกับชุมชนเป็นฐาน หน่วยการเรียนรู้เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น กาละแมขนมโบราณ เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
4. เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

มุ่งพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 7E ร่วมกับชุมชนเป็นฐาน ในหน่วยการเรียนรู้ “ภูมิปัญญาท้องถิ่นกาละแมขนมโบราณ” โดยบูรณาการเนื้อหาวิชาเคมีกับภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการ ได้แก่ การตั้งสมมติฐาน การกำหนดและควบคุมตัวแปร การออกแบบการทดลอง การวิเคราะห์และตีความข้อมูล และการลงข้อสรุป

ขอบเขตด้านตัวแปร

1. ตัวแปรต้น ได้แก่ กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 7E ร่วมกับชุมชนเป็นฐาน
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการ และความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนรัตนพนม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 247 คน และกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 28 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

ขอบเขตด้านระยะเวลา

ดำเนินการวิจัยในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 10 แผน รวม 15 ชั่วโมง

การทบทวนวรรณกรรม

การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เป็นเป้าหมายสำคัญของการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เนื่องจากช่วยให้ผู้เรียนสามารถสังเกต ตั้งคำถาม ตั้งสมมติฐาน ออกแบบการทดลองวิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลจากหลักฐานเชิงประจักษ์ได้อย่างเป็นระบบ อย่างไรก็ตาม การจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันยังเน้นการถ่ายทอดความรู้มากกว่า การลงมือปฏิบัติ ส่งผลให้ผู้เรียนมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์อยู่ในระดับที่ควรได้รับการพัฒนา วัฏจักรการเรียนรู้ 7E (7E Learning Cycle Model) ของ Eisenkraft (2003) พัฒนาค้นพบพื้นฐานทฤษฎี Constructivism ของ Piaget (1972) และ Social Constructivism ของ Vygotsky (1978) ที่มุ่งให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ผ่านการสืบเสาะ และการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม กระบวนการทั้ง 7 ขั้น ได้แก่ Engage, Explore, Explain, Elaborate, Evaluate, Extend และ E-search ส่งเสริมการใช้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์อย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่การตั้งคำถาม การทดลอง การวิเคราะห์ข้อมูล จนถึงการสื่อสารผลการเรียนรู้ โดย Balta & Sarac (2016) รายงานว่า วัฏจักรการเรียนรู้ 7E มีค่า Effect Size เท่ากับ 1.245 ในการส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

การเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน (Community-Based Learning: CBL) เป็นแนวทางที่เชื่อมโยงการเรียนรู้กับบริบทและภูมิปัญญาท้องถิ่น ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสถานการณ์จริง เกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้งและสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ได้มากกว่าการเรียนรู้แบบดั้งเดิม Blank & Berg (2006) ระบุว่า CBL ช่วยเพิ่มแรงจูงใจและการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ผู้วิจัยเลือกใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเรื่องกละแ่มขนมโบราณของอำเภอดุพณภูมิ จังหวัดนครพนม ซึ่งได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม เป็นบริบทของการเรียนรู้ เนื่องจากกระบวนการผลิต กละแ่มขนมสะท้อนหลักการทางเคมีหลายด้าน ได้แก่ การใช้ความร้อน การเปลี่ยนแปลงสมบัติของสาร และการควบคุมคุณภาพผลิตภัณฑ์ จึงเอื้อต่อการฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ผ่านการเรียนรู้จากสถานการณ์จริง

ผลการสังเคราะห์ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามวัฏจักรการเรียนรู้ 7E จากเอกสารและงานวิจัยของ นักวิชาการ 5 แหล่ง พบว่า ทุกแหล่งเสนอขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ครบทั้ง 7 ขั้น คิดเป็นร้อยละ 100 จึงคัดเลือกทั้ง 7 ขั้น ได้แก่ 1) ขั้นตรวจสอบความรู้เดิม (Elicitation) 2) ขั้นสร้างความสนใจ (Engagement) 3) ขั้นสำรวจและค้นหา (Exploration) 4) ขั้นอธิบาย (Explanation) 5) ขั้นขยายความรู้ (Expansion/Elaboration) 6) ขั้นประเมินผล (Evaluation) และ 7) ขั้นนำความรู้ไปใช้ (Extension) เป็นกรอบในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 7E ร่วมกับชุมชนเป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งสามารถอธิบายได้ตาม 7 ขั้นของวัฏจักรการเรียนรู้ 7E ดังนี้

ขั้นที่ 1 ตรวจสอบความรู้เดิม (Elicitation) ผู้สอนสำรวจความรู้และประสบการณ์เดิมของผู้เรียน

ขั้นที่ 2 สร้างความสนใจ (Engagement) ผู้สอนใช้สถานการณ์ปัญหาจากบริบทชุมชน

ขั้นที่ 3 สำรวจและค้นหา (Exploration) ผู้เรียนลงมือสำรวจ ทดลอง เก็บรวบรวมข้อมูล และควบคุมตัวแปร

ขั้นที่ 4 อธิบาย (Explanation) ผู้เรียนนำเสนอและอภิปรายผลการทดลอง

ขั้นที่ 5 ขยายความรู้ (Expansion/Elaboration) ผู้เรียนนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์

ขั้นที่ 6 ประเมินผล (Evaluation) ผู้สอนประเมินความรู้ ทักษะ และเจตคติของผู้เรียน

ขั้นที่ 7 นำความรู้ไปใช้ (Extension) ผู้เรียนนำความรู้และทักษะไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง

จากการสังเคราะห์ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานจากเอกสารและงานวิจัย 6 แหล่ง พบว่า แม้แต่ละแหล่งจะใช้คำเรียกและลำดับขั้นตอนแตกต่างกัน แต่มีสาระสำคัญร่วมกันอย่างชัดเจน ผู้วิจัยจึงกำหนดเกณฑ์คัดเลือกขั้นตอนที่ปรากฏในเอกสารตั้งแต่ร้อยละ 50 ขึ้นไป เนื่องจากสะท้อนแนวคิดร่วมของแหล่งข้อมูลส่วนใหญ่ และสามารถใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ผลการสังเคราะห์นำไปสู่การคัดเลือกขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน 5 ขั้น ได้แก่

1. การสร้างแรงจูงใจและเชื่อมโยงบริบทชุมชน กระตุ้นความสนใจของผู้เรียนด้วยสถานการณ์จริงหรือภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้เห็นคุณค่าและความหมายของการเรียนรู้จากชุมชน
2. การสำรวจ วิเคราะห์ และวางแผนการเรียนรู้ ผู้เรียนสำรวจข้อมูลจากชุมชน ตั้งคำถาม กำหนดประเด็น และวางแผนการเรียนรู้ โดยครูทำหน้าที่อำนวยความสะดวก
3. การลงมือปฏิบัติและเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมทั้งในห้องเรียนและชุมชน ผ่านการสำรวจ ทดลอง และเก็บข้อมูล เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์
4. การสะท้อนคิดและสรุปองค์ความรู้ ผู้เรียนวิเคราะห์ สะท้อนผล และสังเคราะห์องค์ความรู้ โดยเชื่อมโยงประสบการณ์จากชุมชนกับหลักการทางวิทยาศาสตร์
5. การประยุกต์ใช้ความรู้และขยายผลสู่ชุมชน ผู้เรียนนำความรู้และทักษะไปประยุกต์ใช้ ถ่ายทอดหรือเผยแพร่ผลงานสู่ชุมชน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายและยั่งยืน

ตารางที่ 1 การบูรณาการวิถีจัดการเรียนรู้แบบ 7E ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน (CBL) และขั้นใหม่ที่เกิดจากการบูรณาการ

วิถีจัดการเรียนรู้แบบ 7E	ขั้นตอน CBL	ขั้นใหม่ที่เกิดจากการบูรณาการ	แนวคิดการจัดกิจกรรม	ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	ตัวแปรตามที่เกิดขึ้น
E1 Elicitation E2 Engagement	ขั้นที่ 1 การสร้างแรงจูงใจและเชื่อมโยงบริบทชุมชน	ขั้นที่ 1: การกระตุ้นการเรียนรู้จากบริบทชุมชน (Community Context-Based Engagement)	กระตุ้นความสนใจโดยใช้บริบทและภูมิปัญญาชุมชนเป็นฐาน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสะท้อนความรู้และประสบการณ์เดิมเพื่อนำไปสู่การตั้งคำถามและสมมติฐานทางวิทยาศาสตร์จากสถานการณ์จริง	• ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ (Piaget, 1972; ygotksy, 1978) • การเรียนรู้ตามบริบท (Contextual Learning) • ทฤษฎีแรงจูงใจ (Motivation Theory)	การตั้งสมมติฐาน (Hypothesizing) ผู้เรียนใช้ข้อมูลและภูมิปัญญาท้องถิ่นในการตั้งคำถามและคาดคะเนคำตอบอย่างมีเหตุผล
E3 Exploration	ขั้นที่ 2 การสำรวจ วิเคราะห์ และวางแผนการเรียนรู้	ขั้นที่ 2: การสืบค้นและวางแผนสืบสอบ (Inquiry and Investigation Planning)	ผู้เรียนสำรวจข้อมูลจากชุมชน วิเคราะห์ปัญหาและร่วมกันวางแผนการทดลองหรือกิจกรรม โดย	• การเรียนรู้โดยการสืบเสาะ (Inquiry-Based Learning)	การตั้งสมมติฐาน (Hypothesizing) และ การควบคุมตัวแปร (Controlling Variables)

ตารางที่ 1 การบูรณาการวัฏจักรการเรียนรู้แบบ 7E ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน (CBL) และ
 ขั้นใหม่ที่เกิดจากการบูรณาการ (ต่อ)

วัฏจักรการเรียนรู้ แบบ 7E	ขั้นตอน CBL	ขั้นใหม่ที่เกิดจากการบูรณาการ	แนวคิด การจัด กิจกรรม	ทฤษฎีที่ เกี่ยวข้อง	ตัวแปรตาม ที่เกิดขึ้น
			ใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์อย่างเป็นระบบ		ผู้เรียนกำหนด ตัวแปรต้น ตัวแปรตาม และ ตัวแปรควบคุม พร้อมวางแผนการทดลอง
E4 Explanation	ขั้นที่ 3 การลงมือปฏิบัติและเรียนรู้จากประสบการณ์จริง	ขั้นที่ 3: การสืบสอบและอธิบายผลจากการปฏิบัติจริง (Hands-on Investigation and Explanation)	ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริงทั้งในห้องเรียน และชุมชน เก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล พร้อมอธิบายผลการเรียนรู้ด้วยเหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์	การเรียนรู้โดยการสืบเสาะ (Inquiry-Based Learning)	การทดลอง (Experimenting) และการตีความหมายข้อมูล (Interpreting Data) ผู้เรียนดำเนินการทดลอง บันทึกข้อมูล วิเคราะห์
E5 Elaboration E6 Evaluation	ขั้นที่ 4 การสะท้อนคิดและสรุปองค์ความรู้	ขั้นที่ 4: การสะท้อนและสร้างองค์ความรู้เชิงบูรณาการ (Reflective Integrated Knowledge Construction)	ผู้เรียนสะท้อนคิด วิเคราะห์ และสังเคราะห์องค์ความรู้ โดยเชื่อมโยงชุมชนกับหลักการทางวิทยาศาสตร์ พร้อมทั้งประเมินผลการเรียนรู้เชิงกระบวนการ	• การเรียนรู้โดยการสืบเสาะ (Inquiry-Based Learning)	การตีความหมายข้อมูล (Interpreting Data) และ การนิยามเชิงปฏิบัติการ (Operational Definition) ผู้เรียนสรุปอภิปรายผล เชื่อมโยงข้อมูลกับหลักการทางวิทยาศาสตร์และกำหนดความหมายของตัวแปรหรือแนวคิดที่ใช้ในการทดลองอย่างชัดเจน

ตารางที่ 1 การบูรณาการวัฏจักรการเรียนรู้แบบ 7E ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน (CBL) และ
ขั้นใหม่ที่เกิดจากการบูรณาการ (ต่อ)

วัฏจักรการเรียนรู้ แบบ 7E	ขั้นตอน CBL	ขั้นใหม่ที่เกิดจากการบูรณาการ	แนวคิด การจัด กิจกรรม	ทฤษฎีที่ เกี่ยวข้อง	ตัวแปรตาม ที่เกิดขึ้น
E7 Extension	ขั้นที่ 5 การ ประยุกต์ใช้ความรู้ และขยายผลสู่ ชุมชน	ขั้นที่ 5: การประยุกต์และ ขยายผลสู่ชุมชน (Application and Community Extensio)	ผู้เรียนนำ ความรู้และ ทักษะไป ประยุกต์ใช้ใน สถานการณ์ จริง สร้าง ชิ้นงานหรือ แนวทางพัฒนา ชุมชน และ ถ่ายทอดองค์ ความรู้กลับสู่ ชุมชนอย่าง เป็นรูปธรรม	• การเรียนรู้ โดยใช้ชุมชน เป็นฐาน (CBL)	การทดลอง (Experimenting) โดยบูรณาการ ทักษะทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ การ ตั้งสมมติฐาน การ ควบคุมตัวแปร การตีความหมาย ข้อมูล การนิยาม เชิงปฏิบัติการ และการทดลอง เพื่อนำความรู้ไป ประยุกต์ใช้และ ถ่ายทอดสู่ชุมชน

จากตารางที่ 1 ผลการสังเคราะห์ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามวัฏจักรการเรียนรู้ 7E จากเอกสารและงานวิจัย 5 แหล่ง พบว่า ทุกแหล่งเสนอขั้นตอนการเรียนรู้ครบทั้ง 7 ขั้น จึงนำมาใช้เป็นกรอบในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 7E ร่วมกับชุมชนเป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นที่ 1 ตรวจสอบความรู้เดิม (Elicitation) สํารวจความรู้และประสบการณ์เดิมของผู้เรียน

ขั้นที่ 2 เราความสนใจ (Engagement) ใช้สถานการณ์ปัญหาจากบริบทชุมชนกระตุ้นความสนใจ

ขั้นที่ 3 สํารวจและค้นหา (Exploration) ผู้เรียนสํารวจ ทดลอง เก็บรวบรวมข้อมูล

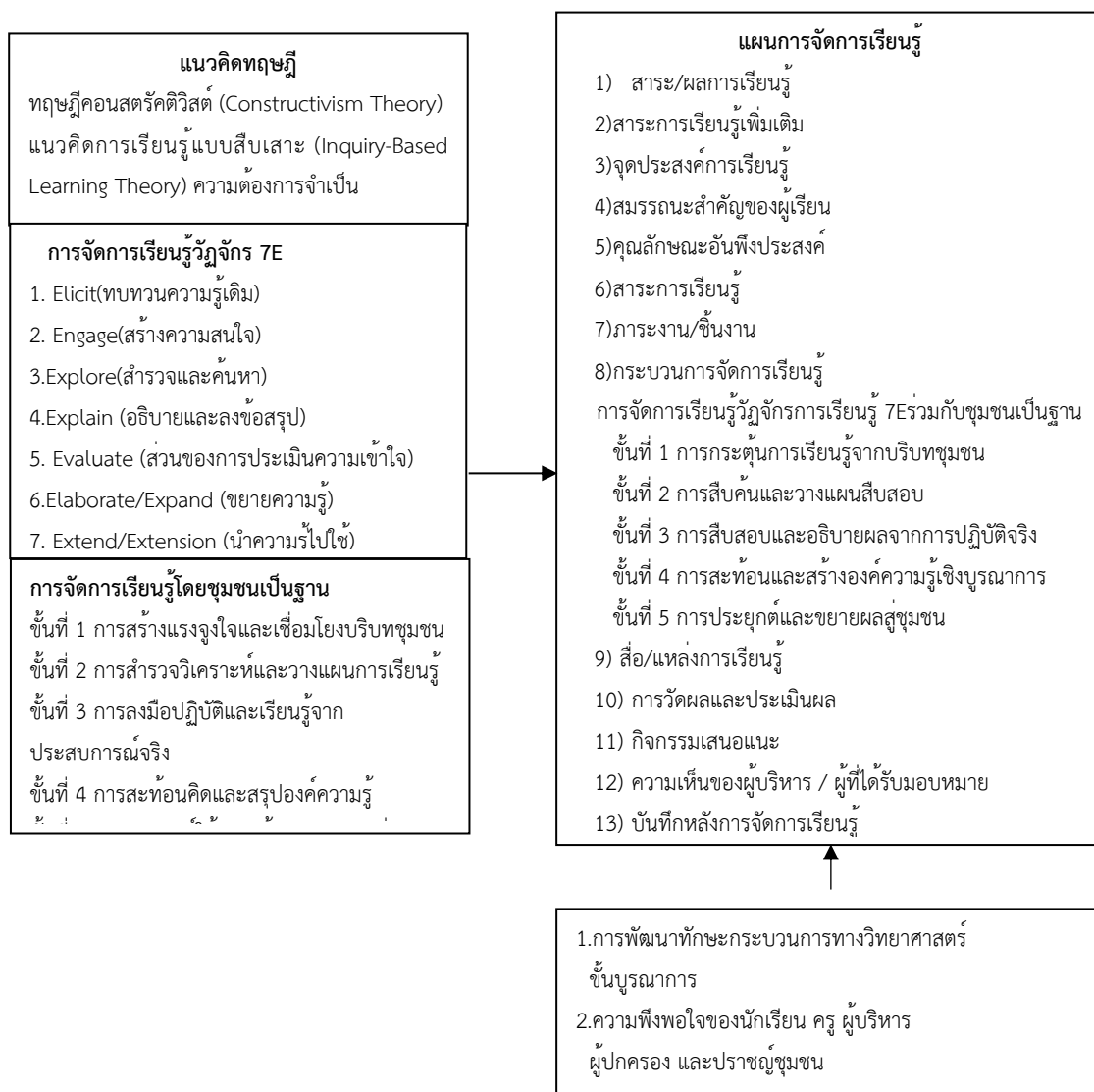
ขั้นที่ 4 ช้้นอธิบาย (Explanation) นักเรียนนำเสนอผลการทดลองเกี่ยวกับการทำกละแหมขนมโบราณ

ขั้นที่ 5 ช้้นขยายความรู้ (Elaboration/Expansion) นักเรียนขยายความรู้ไปสู่สถานการณ์อื่น

ขั้นที่ 6 ช้้นประเมินผล (Evaluation) ผู้สอนประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

ขั้นที่ 7 ช้้นนำความรู้ไปใช้ (Extension)นักเรียนนำ ความรู้และทักษะที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในบริบทจริง

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสังเคราะห์กลไกการบูรณาการ 7E + CBL เป็นกระบวนการ “บริบทจริง → ตั้งคำถามและสมมติฐาน → สืบเสาะและทดลอง → วิเคราะห์และอธิบายด้วยหลักฐาน → ประยุกต์ใช้และขยายผลสู่ชุมชน” โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเรื่อง “กละแหมขนมโบราณ” เป็นบริบทการเรียนรู้ ทั้งนี้ ควรเพิ่มเติมงานวิจัยที่ใช้ 7E และ CBL ร่วมกันโดยตรงอย่างน้อย 2-3 เรื่อง เพื่อสนับสนุนกลไกดังกล่าวและแสดงให้เห็นช่องว่างของงานวิจัยอย่างชัดเจน

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการเป็น 4 ระยะเนื่องจากแนวทาง R&D ดั้งเดิมของ Borg and Gall มีหลายขั้นตอน และมีรายละเอียดค่อนข้างมาก ผู้วิจัยจึงสังเคราะห์และรวมขั้นตอนที่มีลักษณะต่อเนื่องกันให้กระชับ โดยยังคงสาระสำคัญของกระบวนการ R&D ได้แก่ การศึกษาปัญหาและความต้องการ การพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพ การทดลองใช้ การประเมินและปรับปรุง ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และบริบทของการวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการวิจัยใน 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็น: ศึกษาสภาพปัญหาจากครูผู้สอนเคมี 5 คน ผ่านกระบวนการ PLC และสำรวจความต้องการจำเป็นจากนักเรียน 74 คน โดยวิเคราะห์ด้วยค่า PNI Modified

ระยะที่ 2 พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้: สังเคราะห์กรอบแนวคิด ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ 10 แผน 15 ชั่วโมง ตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน และทดลองหาประสิทธิภาพ 3 ชั้น (1:1, 1:10, 1:100)

ระยะที่ 3 ศึกษาผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้: กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/4 โรงเรียนธาตุพนม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 28 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ใช้แบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มเดียววัดก่อน-หลัง (One Group Pretest-Posttest Design) วิเคราะห์ผลด้วยสถิติทดสอบค่าที (Paired Samples t-test)

ระยะที่ 4 ประเมินความพึงพอใจ: ประเมินความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 5 กลุ่ม รวม 63 คน ได้แก่ นักเรียน ครูผู้สอน ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ปกครอง และปราชญ์ท้องถิ่น

ตารางที่ 2 แสดงกระบวนการดำเนินการวิจัยทั้ง 4 ระยะ

ระยะการวิจัย	วัตถุประสงค์ของระยะ	กิจกรรมดำเนินการ	กลุ่มเป้าหมายแหล่งข้อมูล	เครื่องมือที่ใช้	ผลที่ได้รับ
ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็น	เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 7E ร่วมกับชุมชนเป็นฐานเพื่อนำข้อมูลไปใช้เป็นฐานข้อมูลในการออกแบบและพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้	1. ศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้รายวิชาเคมีจากครูผู้สอนผ่านกระบวนการ PLC 2. ศึกษาสภาพปัญหาจากมุมมองของนักเรียน ชั้น ม.6 3. ประเมินความต้องการจำเป็น (PNI modified) ครอบคลุม 5 ด้าน ได้แก่ • กิจกรรมการเรียนรู้เน้นปฏิบัติ • ทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ • เชื่อมโยงบริบทชุมชน • วัฏจักรการเรียนรู้ 7E • ความเหมาะสมของกิจกรรม 4. จัดลำดับความต้องการจำเป็นเพื่อกำหนดแนวทางพัฒนา	• ครูผู้สอนวิชาเคมี 5 คน (PLC) • นักเรียน ม.6 สายวิทย์-คณิต 74 คน (สุ่มอย่างง่าย) ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา การวัดและประเมินผล การจัดการเรียนการสอน และการวิจัยและพัฒนา จำนวน 5 คน ซึ่งผู้วิจัยคัดเลือกโดยพิจารณาจากคุณสมบัติ ตำแหน่งทางวิชาการ และความเชี่ยวชาญที่สอดคล้องกับการวิจัย เพื่อดำเนินการตรวจสอบความเหมาะสม ความสอดคล้อง และความต้องการเชิงเนื้อหาของเครื่องมือวิจัย	1.แบบบันทึกการสะท้อนผลและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ PLC (8 ข้อ) ค่า IOC เฉลี่ยทั้งฉบับ .90 2.แบบสอบถามสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้ของนักเรียน (17 ข้อ) มีค่า IOC เฉลี่ยทั้งฉบับเท่ากับ .92 3.แบบสอบถามสภาพที่เป็นจริง (D)และสภาพที่ควรจะเป็น (I) เพื่อหาค่า PNI (21 ข้อ) ค่า IOC เฉลี่ยทั้งฉบับเท่ากับ .93	ได้ค่า PNI modified รายด้าน: • ทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการ (PNI = .74) • เชื่อมโยงความรู้กับชีวิตจริงและชุมชน (PNI = .66) • ออกแบบกิจกรรมตามวัฏจักร 7E (PNI = .63) นำไปเป็นฐานข้อมูลออกแบบกิจกรรมในระยะที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงกระบวนการดำเนินการวิจัยทั้ง 4 ระยะ (ต่อ)

ระยะการวิจัย	วัตถุประสงค์ของระยะ	กิจกรรมดำเนินการ	กลุ่มเป้าหมายแหล่งข้อมูล	เครื่องมือที่ใช้	ผลที่ได้รับ
ระยะที่ 2 พัฒนา กิจกรรมการ เรียนรู้ให้มี ประสิทธิภาพ 75/75	เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 7E ร่วมกับชุมชนเป็นฐาน หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น กา ละแมขนมโบราณ ให้มีประสิทธิภาพต ตามเกณฑ์ 75/75	1. วิเคราะห์ผล PNI จากระยะที่ 1 กำหนด กรอบการพัฒนา 2. สังเคราะห์กิจกรรม ตามวัฏจักร 7E บูรณา การบริบทภูมิปัญญา ท้องถิ่น (กาละแม) ได้ คิดค้น ปรับเปลี่ยน เป็น 5 ขั้นตอน 3. พัฒนาแผนการ จัดการเรียนรู้ 10 แผน 15 ชั่วโมง พร้อม เครื่องมือประเมิน 4. ตรวจสอบคุณภาพ โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน (IOC = .95, ความ เหมาะสม = 4.56) 5. ทดลองใช้ 3 ระยะ: • แบบเดี่ยว (1:1) กับ 3 คน → E1/E2 = 65.74/67.77 • แบบกลุ่มเล็ก (1:10) กับ 9 คน → 72.76/77.40 • ภาคสนาม (1:100) กับ 30 คน → 79.52/84.00 6. ปรับปรุงตามผลการ ทดลองแต่ละระยะ	• นักเรียน ม.6/5 โรงเรียนธาตุพนม (ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จริง) - เดี่ยว: 3 คน - กลุ่มเล็ก: 9 คน - ภาคสนาม: 30 คน • ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน เป็นผู้เชี่ยวชาญด้าน การศึกษา การวัดและ ประเมินผล การ จัดการเรียนการสอน และการวิจัยและ พัฒนา ประเมินความ เหมาะสม จำนวน 5 คน ซึ่งผู้วิจัยคัดเลือก โดยพิจารณาจาก คุณวุฒิ ตำแหน่งทาง วิชาการ และความ เชี่ยวชาญที่สอดคล้อง กับการวิจัย เพื่อทำ หน้าที่ตรวจสอบความ เหมาะสม ความ สอดคล้อง และ ความถูกต้องเชิง เนื้อหาของเครื่องมือ วิจัย	1.แผนการจัดการ เรียนรู้ 10 แผน โดยใช้วัฏจักร 7E ร่วมกับชุมชนเป็น ฐาน 2. แบบประเมิน IOC 3. แบบประเมิน ความเหมาะสม (5 ระดับ) 4. แบบทดสอบ หลังเรียน (Post- test 30 ข้อ) 5. ใบงาน/ภาระ งานระหว่างเรียน (คะแนนเต็ม 361 คะแนน)	ได้กิจกรรมการ เรียนรู้ที่มี ประสิทธิภาพ E1/E2 = 79.52/84.00 สูงกว่าเกณฑ์ 75/75 พร้อม นำไปใช้ในระยะ ที่ 3
ระยะที่ 3 ศึกษาผล การใช้ กิจกรรมการ เรียนรู้	เพื่อศึกษาผลการใช้ กิจกรรมการเรียนรู้โดย ใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 7E ร่วมกับชุมชนเป็น ฐาน ในการพัฒนา ทักษะกระบวนการ ทางวิทยาศาสตร์ชั้น บูรณาการของนักเรียน ม.6	1. นำกิจกรรมที่ผ่าน การพัฒนาจากระยะที่ 2 ไปใช้กับกลุ่ม ตัวอย่าง (ม.6/4) 28 คน ภาคเรียนที่ 2/2567 2. ทดสอบก่อนเรียน (Pre-test))	• นักเรียน ม.6/4 โรงเรียนธาตุพนม ปี การศึกษา 2567 สาย วิทย์-คณิต 28 คน (Cluster Random Sampling) ตรวจสอบ ความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) นำแบบทดสอบที่สร้าง ขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญ	1. แบบวัดทักษะ กระบวนการทาง วิทยาศาสตร์ชั้น บูรณาการ 30 ข้อ (5 ทักษะ) • การ ตั้งสมมติฐาน 5 ข้อ • การควบคุมตัว แปร 7 ข้อ	ได้ข้อมูลผลการ พัฒนาทักษะ กระบวนการทาง วิทยาศาสตร์ชั้น บูรณาการของ ผู้เรียนก่อนและ หลังการจัด กิจกรรมการ เรียนรู้ เปรียบเทียบด้วย

ตารางที่ 2 แสดงกระบวนการดำเนินการวิจัยทั้ง 4 ระยะ (ต่อ)

ระยะการวิจัย	วัตถุประสงค์ของระยะ	กิจกรรมการดำเนินการ	กลุ่มเป้าหมายแหล่งข้อมูล	เครื่องมือที่ใช้	ผลที่ได้รับ
		3. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผน 10 แผน 15 ชั่วโมง 4. เก็บข้อมูลระหว่างเรียน (ใบงาน แบบสังเกต แบบประเมิน) 5. ทดสอบหลังเรียน (Post-test) 6. เปรียบเทียบคะแนนก่อน-หลังเรียน (Dependent Samples t-test)	จำนวน 5 คน ซึ่งประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา การวัดและประเมินผล การจัดการเรียนการสอน และการวิจัยและพัฒนา จำนวน 5 คน ซึ่งผู้วิจัยคัดเลือกโดยพิจารณาจากคุณวุฒิ ตำแหน่งทางวิชาการ และความเชี่ยวชาญที่สอดคล้องกับการวิจัยเพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบความเหมาะสม ความสอดคล้อง และความถูกต้องเชิงเนื้อหาของเครื่องมือวิจัย	• การตีความข้อมูล 7 ข้อ • การนิยามเชิงปฏิบัติการ 6 ข้อ • การทดลอง 5 ข้อ (IOC .80-1.00, KR-20 = .82) 2. ใบงานและแบบสังเกตพฤติกรรม	สถิติ t-test (dependent samples) ที่ระดับนัยสำคัญ .05
ระยะที่ 4 ประเมินความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 7E ร่วมกับชุมชนเป็นฐาน หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น กาละแมขมโบราณ	1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินความพึงพอใจ 2. สร้างแบบประเมินความพึงพอใจ 5 ฉบับ (นักเรียน ครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง ประชาชน) ฉบับละ 10 ข้อ มาตรฐานค่า 5 ระดับ 3. ตรวจสอบคุณภาพ (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ 4. เก็บข้อมูลหลังสิ้นสุดกิจกรรมการเรียนรู้	• นักเรียน ม.6 28 คน • ครูผู้สอน 10 คน • ผู้บริหาร 5 คน • ผู้ปกครอง 10 คน • ประชาชนท้องถิ่น 10 คน รวม 63 คน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ผู้วิจัยนำแบบประเมินความพึงพอใจที่สร้างขึ้นเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ตรวจสอบความเหมาะสม ความชัดเจนของภาษา และความสอดคล้องของข้อความคำถามกับ	แบบประเมินความพึงพอใจ 5 ฉบับ แต่ละฉบับมี 3 ตอน: • ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป • ตอนที่ 2 ความพึงพอใจ 10 ข้อ (มาตรฐานค่า 5 ระดับ) • ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม	ได้ข้อมูลระดับความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นนำไปใช้ประกอบการสรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ตารางที่ 2 แสดงกระบวนการดำเนินการวิจัยทั้ง 4 ระยะ (ต่อ)

ระยะการวิจัย	วัตถุประสงค์ของระยะ	กิจกรรมดำเนินการ	กลุ่มเป้าหมายแหล่งข้อมูล	เครื่องมือที่ใช้	ผลที่ได้รับ
		5. วิเคราะห์ระดับความพึงพอใจด้วย Mean และ S.D. 6. แปลผลตามเกณฑ์ 5 ระดับ และนำเสนอผล	วัตถุประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence: IOC) จากนั้นปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ		

ผลการวิจัย

ระยะที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นจากการสำรวจสภาพการจัดการเรียนรู้พบว่าการเรียนการสอนเน้นการบรรยายในระดับมาก ($\bar{x} = 4.12$, S.D. = .68) ขณะที่โอกาสทำกิจกรรมทดลองอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.41$, S.D. = .81) และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการโดยรวมอยู่ในระดับน้อยถึงปานกลาง ($\bar{x} = 2.58$, S.D. = .80) ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นภาพรวมเท่ากับ .62 โดยทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการมีค่า PNI สูงที่สุดเท่ากับ .74 สะท้อนความจำเป็นเร่งด่วนในการพัฒนา

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI Modified) จำแนกรายด้าน

ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์	สภาพที่เป็นจริง (D)	สภาพที่ควรจะเป็น (I)	PNI Modified	ลำดับ
การตั้งสมมติฐาน	2.45	4.92	.78	1
การออกแบบการทดลอง	2.32	4.78	.75	2
การนิยามเชิงปฏิบัติการ	2.58	4.85	.72	3
การตีความข้อมูลและสรุป	2.67	4.83	.72	3
การควบคุมตัวแปร	2.89	4.95	.71	5
ภาพรวมทุกด้าน	3.02	4.89	.62	-

จากตารางที่ 3 พบว่า ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI Modified) ของทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์โดยรวมอยู่ที่ .62 แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนยังมีความต้องการได้รับการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในทุกด้าน โดยด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด ได้แก่ การตั้งสมมติฐาน (PNI Modified = .78) รองลงมา คือ การออกแบบการทดลอง (PNI Modified = .75) การนิยามเชิงปฏิบัติการและการตีความข้อมูลและ

สรุปผล (PNI Modified = .72) และการควบคุมตัวแปร (PNI Modified = .71) ตามลำดับ ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวสะท้อนว่าความมุ่งพัฒนากิจกรรมกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการ โดยเฉพาะการตั้งสมมติฐานและการออกแบบการทดลอง ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการสืบเสาะทางวิทยาศาสตร์

ระยะที่ 2 พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้: สังเคราะห์กรอบแนวคิด ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ 10 แผน 15 ชั่วโมง ตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน และทดลองหาประสิทธิภาพ 3 ชั้น กิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ 10 แผน 15 ชั่วโมง โดยบูรณาการวัฏจักรการเรียนรู้ 7E เข้ากับการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน โดยมีกระบวนการ 5 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ (1) กระตุ้นจากบริบทชุมชน (2) สืบค้นและวางแผน (3) ลงมือปฏิบัติจริง (4) สะท้อนและสร้างความรู้ และ (5) ประยุกต์สู่ชุมชน ผลการทดลองหาประสิทธิภาพเป็นดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 สรุปผลการหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ตามเกณฑ์ E1/E2

ขั้นการทดลอง	กลุ่มตัวอย่าง (คน)	E1 (ร้อยละ)	E2 (ร้อยละ)
การทดลองแบบเดี่ยว (1:1)	3	65.74	67.77
การทดลองแบบกลุ่มเล็ก (1:10)	9	72.76	77.40
การทดลองแบบภาคสนาม (1:100)	30	79.52	84.00
กลุ่มตัวอย่างจริง	28	79.61	82.87

จากตารางที่ 4 พบว่ากิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ E1/E2 เท่ากับ 79.61/82.87 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 75/75 ที่กำหนดไว้ แสดงว่ากิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพเพียงพอที่จะนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริง

ระยะที่ 3 ศึกษาผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้: กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/4 โรงเรียนธาตุพนม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 28 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ใช้แบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มเดียววัดก่อน-หลัง (One Group Pretest-Posttest Design) วิเคราะห์ผลด้วยสถิติทดสอบค่าที (Paired Samples t-test) แสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบคะแนนทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการก่อนและหลังเรียน

การทดสอบ	n	$\bar{x}$	S.D.	t	Sig.
ก่อนเรียน	28	13.21	3.53	24.81*	.000
หลังเรียน	28	24.87	1.48		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (คะแนนเต็ม 30 คะแนน)

จากตารางที่ 5 พบว่านักเรียนมีคะแนนทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการหลังเรียน ($\bar{x}$ = 24.87, S.D. = 1.48) สูงวก่อนเรียน ($\bar{x}$ = 13.21, S.D. = 3.53) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (t = 24.81, Sig. = .000) คิดเป็นร้อยละ 82.90 ของคะแนนเต็ม

ระยะที่ 4 ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ตารางที่ 6 ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อกิจกรรมการเรียนรู้

กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	n	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
นักเรียน	28	4.32	.44	มาก
ครูผู้สอน	10	4.61	.32	มากที่สุด
ผู้บริหารสถานศึกษา	5	4.68	.47	มากที่สุด
ผู้ปกครอง	10	4.59	.32	มากที่สุด
ปราชญ์ท้องถิ่น	10	4.71	.46	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม		4.58	.40	มากที่สุด

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการจัดการเรียนรู้รายวิชาเคมียังเน้นการบรรยายมากกว่าการลงมือปฏิบัติ ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นภาพรวมเท่ากับ .62 โดยทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการมีค่า PNI สูงสุดเท่ากับ .74
2. กิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ $E1/E2 = 79.61/82.87$ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 75/75 ที่กำหนดไว้
3. นักเรียนมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 24.81$, Sig. = .000) คะแนนเฉลี่ยหลังเรียน 24.87 จากเต็ม 30 คะแนน
4. ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้ง 5 กลุ่ม รวม 63 คน มีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นในระดับมากถึงมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 7E ร่วมกับชุมชนเป็นฐาน หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น กาละแมขนมโบริณ เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จากผลการวิจัยมีประเด็นที่น่าสนใจอภิปราย ดังนี้

ตอนที่ 1 อภิปรายผลสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัยระยะที่ 1 พบว่า การจัดการเรียนรู้วิชาเคมียังเน้นการบรรยายและการคำนวณ ความต้องการจำเป็นสูงสุดคือ ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการ ($PNI = .74$) รองลงมาคือ การเชื่อมโยงความรู้กับชีวิตจริงและชุมชน ($PNI = .66$) และการจัดกิจกรรมตามวัฏจักรการเรียนรู้ 7E ($PNI = .63$) สะท้อนว่าการถ่ายทอดเนื้อหาเพียงอย่างเดียวยังไม่เอื้อต่อการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง สอดคล้องกับแนวคิด Constructivism ของ

Piaget (1972), Social Constructivism ของ Vygotsky (1978), แนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานของ Blank & Berg (2006) และงานของศรีวรรณ ฉัตรสุริยวงศ์ และ มาเรียม นิลพันธุ์ (2559) ที่เน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติ ปฏิสัมพันธ์ และบริบทชุมชน รวมทั้ง Beakley et al. (2003) ที่เน้นการออกแบบการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนและชุมชน ดังนั้น การบูรณาการวัฏจักรการเรียนรู้ 7E ร่วมกับชุมชนเป็นฐานจึงเหมาะสมต่อการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเชื่อมโยงการเรียนรู้กับบริบทจริงของชุมชน

ผลการวิจัยระยะที่ 2 พบว่า กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 7E ร่วมกับชุมชนเป็นฐานมีประสิทธิภาพเท่ากับ 79.61/82.87 สูงกว่าเกณฑ์ 75/75 และมีค่าประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาและปรับปรุงกิจกรรมอย่างเป็นระบบตามกระบวนการวิจัยและพัฒนาช่วยให้กิจกรรมมีคุณภาพและสามารถนำไปใช้ได้จริง สอดคล้องกับแนวคิดการหาประสิทธิภาพ E1/E2 ของชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2556) ผลดังกล่าวอาจเนื่องมาจากการออกแบบกิจกรรมตามวัฏจักรการเรียนรู้ 7E ของ Eisenkraft (2003) ที่ส่งเสริมการสร้างองค์ความรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติอย่างเป็นลำดับขั้น และผลการวิเคราะห์เมตาของ Balta & Sarac (2016) ที่พบว่ารูปแบบ 7E ช่วยยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญ

นอกจากนี้ การบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นเรื่องกาละแมขมโมราหมเข้ากับการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนเชื่อมโยงความรู้กับบริบทจริง เห็นคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่น สอดคล้องกับงานวิจัยของธนพล โคตรวิธา และคณะ (2565) ที่รายงานว่าจัดการเรียนรู้ด้วยวัฏจักรการเรียนรู้ 7E และการบูรณาการบริบทท้องถิ่นช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้และพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการวิจัยระยะที่ 3 พบว่า นักเรียนมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 24.81$, Sig. = .000) โดยคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 24.87 คะแนน (ร้อยละ 82.90) จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน สูงกว่าก่อนเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ย 13.21 คะแนน (ร้อยละ 44.03) ผลดังกล่าวอาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเรียนรู้ผ่านกระบวนการสืบเสาะ ตั้งคำถาม ตั้งสมมติฐาน ออกแบบการทดลอง วิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลจากสถานการณ์จริง สอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ (Inquiry-Based Learning) ของ Kahn & O'Rourke (2005) และงานวิจัยของ จีระวรรณ ศรีเวช และ ดุจดเดือน ไชยพิชิต. (2566) ที่พบว่า การจัดการเรียนรู้ด้วยวัฏจักรการเรียนรู้ 7E ช่วยพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ได้อย่างมีนัยสำคัญ

นอกจากนี้ การใช้ชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากบริบทจริงและเชื่อมโยงองค์ความรู้กับภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมการสังเกต การวิเคราะห์ และการประยุกต์ใช้ความรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของวนิดา ศรีสุข (2560); ศตวรรษ มะละแหม (2563) ที่พบว่าการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานช่วยพัฒนาทั้งทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ทักษะทางสังคม และความรับผิดชอบต่อชุมชน จึงสะท้อนว่าการบูรณาการวัฏจักรการเรียนรู้ 7E กับชุมชนเป็นฐานเป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการของผู้เรียน

ผลการวิจัยระยะที่ 4 พบว่า ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้ง 5 กลุ่มมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับมากถึงมากที่สุด โดยนักเรียนมีความพึงพอใจเฉลี่ย $4.32 \pm .44$ ครูผู้สอน $4.61 \pm .32$ และผู้บริหาร $4.68 \pm .47$ ขณะที่ความคิดเห็นปลายเปิดสะท้อนว่ากิจกรรมมีความน่าสนใจ สอดคล้องกับบริบท ช่วยให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ เข้าใจวิทยาศาสตร์มากขึ้น และเกิดความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่น สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและชุมชน และส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุกผ่านการบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่น สอดคล้องกับแนวคิดของ Owens & Wang (1996); Morton & Troppe (1996) ที่ชี้ว่าการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานช่วยสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและเพิ่มคุณค่าของการเรียนรู้

โดยสรุป ผลการวิจัยทั้ง 4 ระยะสนับสนุนว่า กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 7E ร่วมกับชุมชนเป็นฐาน หน่วยการเรียนรู้เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น กาละแมขนมโโบราณ เป็นนวัตกรรมที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการของผู้เรียนได้จริง และได้รับการยอมรับจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ควรออกแบบหน่วยการเรียนรู้โดยบูรณาการการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน (Community-Based Learning: CBL) กับวัฏจักรการเรียนรู้ 7E ให้สอดคล้องกับบริบทและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ผ่านสถานการณ์จริง
2. สถานศึกษา ควรส่งเสริมกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ครูร่วมวิเคราะห์บริบท แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และพัฒนาหน่วยการเรียนรู้หรือนวัตกรรมที่เหมาะสมกับผู้เรียน
3. สถานศึกษา ควรสำรวจและจัดทำฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นและแหล่งเรียนรู้ในชุมชนอย่างเป็นระบบ เพื่อใช้เป็นแหล่งเรียนรู้และสนับสนุนการออกแบบกิจกรรมวิทยาศาสตร์ที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง
4. ระดับเขตพื้นที่การศึกษา ควรพัฒนาคัลังความรู้ร่วม สร้างเครือข่ายครูกับปราชญ์ท้องถิ่น และสนับสนุนงบประมาณและการพัฒนาครู เพื่อขยายผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาผลของการนำกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างขนาดใหญ่ในหลายโรงเรียน เพื่อยืนยันประสิทธิผลในบริบทที่หลากหลาย
2. ควรออกแบบการวิจัยแบบควบคุม (Quasi-experimental Design) ที่มีกลุ่มควบคุมเพื่อเปรียบเทียบผลกับวิธีการสอนแบบปกติ

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณะผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้คำแนะนำในการพัฒนาเครื่องมือวิจัย ขอขอบพระคุณผู้บริหารโรงเรียนธาตุพนม ครูผู้สอนกลุ่มเคมีที่ร่วมกระบวนการ PLC ปราชญ์ท้องถิ่น และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/4 ที่ร่วมเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- จิระวรรณ ศรีเศษ และ ดุจดเดือน ไชยพิชิต. (2566). การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. *วารสารพุทธศาสตร์ มจร อุบลราชธานี*, 5(1), 294-304. <https://so12.tci-thaijo.org/index.php/JOBU2025/article/view/4476>

- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2556). การทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอน. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 5(1), 7–20. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/suedureasearchjournal/article/view/28419/24439>
- ธนพล โคตรวิชา, อนันต์ ปานสุวัชร, และ กุลวดี สุวรรณไตรย์. (2565). การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรื่อง ร่างกายของเรา โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น ร่วมกับผังโนทัศน์. *วารสารวิชาการหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 14(40), 67–78. <https://jci.snru.ac.th/ArticleViewFile?ArticleID=1000&FileArticle=1000-ArticleTextFile-20230524210436.pdf>
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 10). สุวีริยาสาส์น.
- มารินทร์ดา เมืองสนธิ์, สายันต์ บุญใบ และวรกัญญาพิไล แกะหั่น. (2565). การบริหารโดยใช้สถานศึกษาและชุมชนเป็นฐานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2. *วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย (สพบท.)*, 5(1), 13–26. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/JAPDEAT/article/view/262214>
- วนิดา ศรีสุข. (2560). การพัฒนารูปแบบการสอนโดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสัปปายะวิทยาลัย. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท บัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.] https://digital_collect.lib.buu.ac.th/dcms/files/56810083.pdf
- ศตวรรษ มะละแหม. (2563). การพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ ตามแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้สังคมและการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี. [วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.] https://gsmsis.snru.ac.th/e-thesis/file_att1/2022050359632227102_fulltext.pdf
- ศรียรรณ ฉัตรสุริยวงศ์, และ มาเรียม นิลพันธุ์. (2559). กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 8(1), 183–197. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/suedureasearchjournal/article/view/34694>
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2564). รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2563. สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน).
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2546). คู่มือการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์. พิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- Balta, N., & Sarac, H. (2016). The effect of 7E learning cycle on learning in science teaching: A meta-analysis study. *European Journal of Educational Research*, 5(2), 61–72. <https://doi.org/10.12973/eu-jer.5.2.61>
- Beakley, B. A., Yoder, S. L., & West, L. L. (2003). Community-based instruction: A guidebook for teachers. Council for Exceptional Children. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED481853.pdf>
- Blank, W., & Berg, A. (2006). All together now: Sharing responsibility for the whole child. Association for Supervision and Curriculum Development. <https://www.csun.edu/~sb4310/601%20files/sharingresponsibility.pdf>

- Eisenkraft, A. (2003). Expanding the 5E model: A proposed 7E model emphasizes “transfer of learning” and the importance of eliciting prior understanding. [Teacher Practitioner]. *The Science Teacher*, 70(6), 56-59.
- Kahn, P., & O'Rourke, K. (2005). *Understanding enquiry-based learning*. In T. Barrett, I. Mac Labhrainn, & H. Fallon (Eds.), *Handbook of enquiry and problem-based* (pp. 1–12). National University of Ireland Galway.
- Maslow, A. H. (1970). *Motivation and personality* (2nd ed.). Harper & Row.
- Morton, K., & Troppe, M. (1996). From the margin to the mainstream: Campus compact's project on integrating service with academic study. *Journal of Business Ethics*, 15(1), 21–32.
<https://link.springer.com/article/10.1007/BF00380259>
- Owens, T. R., & Wang, C. (1996). *Community-based learning: A foundation for meaningful educational reform*. Service Learning, General. <https://digitalcommons.unomaha.edu/slceslgen/37>
- Piaget, J. (1972). *Psychology and epistemology: Towards a theory of knowledge*. Penguin Books.
- Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Harvard University Press.

การพัฒนาแบบวัดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเชิงสถานการณ์
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดอุดรธานี

The Development of a Situational English Communication Competency
Assessment for Grade 6 Students in Udon Thani Province

สุปราณี ชินวงศ์พรหม^{1*} และ มณีญา สุราช²

Supranee Chinwongprom^{1*} and Maneeya Surat²

^{1,2}หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและประเมินผลการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

^{1,2}Master of Education Program in Educational Research and Evaluation,

Udon Thani Rajabhat University

*Corresponding Author E-mail: supranee9890@gmail.com

Received: Jun 23, 2026; Revised: Aug 5, 2026; Accepted: Aug 24, 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างและหาคุณภาพแบบวัดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเชิงสถานการณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดอุดรธานี 2) สร้างเกณฑ์ปกติของแบบวัด 3) สร้างคู่มือการใช้แบบวัด กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1 และ 4 จำนวน 450 คน ได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบวัดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเชิงสถานการณ์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นแบบวัดสถานการณ์แบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก มีการให้คะแนนเป็น 0 และ 1 จำนวน 50 ข้อ ซึ่งได้ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ค่าความยาก ค่าอำนาจจำแนก ค่าความเชื่อมั่น และสร้างเกณฑ์ปกติในรูปของเกณฑ์ปกติคะแนนที่

ผลการวิจัยพบว่า

1) แบบวัดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเชิงสถานการณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดอุดรธานี เป็นแบบวัดสถานการณ์แบบเลือกตอบ มีการให้คะแนนเป็น 0 และ 1 จำนวน 42 ข้อ มีแบบวัดจำนวน 8 ข้อไม่ผ่านเกณฑ์ทางสถิติหลังการทดลองจึงจึงถูกตัดออก แบบวัดมีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ซึ่งมีค่าอยู่ระหว่าง .60 – 1.00 มีค่าความยากตั้งแต่ .20 – .80 มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .24 – .48 มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .92

2) เกณฑ์ปกติของแบบวัดทั้งฉบับ มีค่า T ปกติ เท่ากับ T27 - T68

3) ผลของการสร้างคู่มือการใช้แบบวัด ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบและมีค่าความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.49

คำสำคัญ: การพัฒนา, แบบวัดความสามารถ, ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

Abstract

The objectives of this research were: 1) to develop and evaluate the quality of a situational English communication competency assessment for grade 6 students in Udon Thani province, 2) to establish norms for the assessment, and 3) to establish an administration manual for the assessment. The sample group consisted of 450 Grade 6 students enrolled in the first semester of the 2025 academic year under the Udon Thani Primary Educational Service Office Areas 1 and 4, obtained through multi-stage random sampling. The research instrument was a situational English communication competency assessment for grade 6 students. The test was a multiple-choice situational items, each providing four alternatives and consisting of 50 items, with a binary scoring system (0 and 1). The instrument was analyzed for content validity, difficulty, discrimination power, and reliability. Additionally, established and presented the normal criteria in the form of T-score norms.

The research findings revealed that:

1) A situational English communication competency assessment for grade 6 students in Udon Thani province consisted of 42 multiple-choice situational items with a scoring system of 0 and 1. Eight items failed to meet the statistical criteria after the try-out and were therefore excluded. The content validity indices ranged from .60 to 1.00. The difficulty levels ranged from .20 to .80, and the discrimination power ranged from .24 to .48. The overall reliability of the test was 0.92.

2) The normalized T-score norms for the entire assessment ranged from T27 to T68.

3) The establishment of the manual for the assessment consisted of eight primary components and the evaluation of the established manual resulted in an average score of 4.49, which is considered highly appropriate and represents the high level of suitability according to the evaluation criteria.

Keyword: Development, Competency Assessment, English Communication Competency

บทนำ

การสื่อสารเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งในยุคปัจจุบัน เนื่องจากคนเราจำเป็นต้องพูดคุย สร้างปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันตลอดเวลาเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร การสื่อสารภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวันเป็นสิ่งที่ทุกคนไม่สามารถเลี่ยงได้เนื่องจากเป็นภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวันมากพอสมควร ซึ่งเป็นประโยชน์ที่เราได้ใช้ในทุกวัน ได้แก่ การทักทาย การถามเส้นทางการสัญจรไปไหนมาไหน การพูดคุยเรื่องสุขภาพทั่วไปกับคนรอบข้าง การพูดคุยเรื่องอาหารในชีวิตประจำวัน เช่น สั่งอาหารหรือสอบถามเรื่องเมนู (Engduo Thailand, 2568) ในสังคมโลกทุกวันนี้การติดต่อสื่อสารเป็นสิ่งจำเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นการติดต่อด้วยตนเอง ติดต่อทางโทรศัพท์ หรือจะเป็นการติดต่อทางอินเทอร์เน็ต

ภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากลคนส่วนใหญ่ในโลกใช้ในการติดต่อสื่อสารรองลงมาจากภาษาจีน อย่างไรก็ตามแม้ว่าภาษาอังกฤษจะเป็นภาษาที่จำเป็นในยุคปัจจุบัน แต่ทุกคนบนโลกก็ไม่ได้มีความสามารถที่จะใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้ครบทุกคน ในบางครั้งผู้สนทนาจึงจำเป็นต้องใช้ภาษาท่าทางประกอบการพูดเพื่อให้อีกฝ่ายเข้าใจในสิ่งที่ตนเองต้องการจะสื่อสาร ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารและท่าทางประกอบคำพูดจึงเป็นเรื่องจำเป็นอย่างหนึ่งที่จะช่วยให้คู่สนทนาเข้าใจและสามารถใช้สื่อความหมายในชีวิตประจำวันได้ (นันทินี ศรีธัญญา, 2554) แม้จะเป็นหลักสูตรที่ประกาศใช้ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2554 แต่เนื้อหาในรายวิชาภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวันยังคงถูกนำมาใช้จัดการเรียนการสอนจริงในปัจจุบัน เนื่องจากสาระสำคัญของหลักสูตรมุ่งเน้นการสื่อสารพื้นฐานอันเป็นสมรรถนะแกนกลางที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต ด้วยเหตุนี้ การวัดและประเมินผลผลสัมฤทธิ์ในรายวิชาดังกล่าวจึงยังคงมีความสำคัญร่วมสมัย เพื่อช่วยส่งเสริมการยกระดับทักษะการสื่อสารของผู้เรียนท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของบริบทร่วมสมัย การพัฒนาการสื่อสารภาษาอังกฤษมีหลากหลายรูปแบบที่จะช่วยในการพัฒนาการสื่อสารภาษาอังกฤษ ซึ่งการใช้การจำลองสถานการณ์ต่าง ๆ ในการฝึกทักษะการสื่อสาร เช่น การบอกทิศทาง การบรรยายลักษณะบุคคล การพูดเพื่อขอคำแนะนำ การพูดนัดหมาย การพูดเพื่อขอและแสดงความคิดเห็น การพูดต่อรองราคา การพูดเพื่อซื้อเชิญ รวมไปถึงการพูดเพื่อสร้างทางเลือก ซึ่งได้มาจากหลักสูตรสถานศึกษาและการจัดเรียงลำดับสถานการณ์จากง่ายไปหายาก สถานการณ์ดังกล่าวที่เป็นจริงและเกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของผู้เรียน จะเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกการใช้ในการพูดโดยมีโอกาสนในการเลือกใช้ภาษาให้ถูกต้องและเหมาะสม สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในสถานการณ์จริง ซึ่งการพัฒนาการสื่อสารภาษาอังกฤษโดยใช้สถานการณ์เป็นฐานนี้ต้องมีกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน ว่าต้องการให้การพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารอย่างไร ต้องมีจุดมุ่งหมายอย่างชัดเจนและละเอียด โดยจะต้องทบทวนโครงสร้างของภาษาให้กับนักเรียน นอกจากนี้ครูผู้สอนต้องสอนด้วยความสนุกสนาน ไม่น่าเบื่อ เนื่องจากภาษาอังกฤษไม่ใช่ภาษาแม่ ถ้าหากผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่ายจะส่งผลให้ผู้เรียนขาดความกระตือรือร้นในการเรียน ครูต้องออกแบบกิจกรรมที่หลากหลาย สนุกสนาน ไม่เคร่งเครียดมากเกินไป ต้องใช้จิตวิทยากับผู้เรียน ให้ผู้เรียนเกิดความสุขที่ได้เรียนภาษาอังกฤษ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนหลากหลายสถานการณ์ นอกจากจะเป็นสถานการณ์จำลองแล้ว ถ้าหากผู้เรียนได้สนทนากับชาวต่างชาติหรือได้สนทนาในสถานการณ์จริง ๆ ที่มีนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ เช่น วัด ตลาด สถานที่ท่องเที่ยวจะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความกล้าแสดงออกมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับครูผู้สอนอีกด้วย ถ้าหากครูผู้สอนเคร่งเครียดเกินไปหรือกดดันนักเรียนมากเกินไป จะส่งผลให้นักเรียนไม่กล้าพูด ครูผู้สอนจำเป็นต้องเน้นการฝึกฝนการท่องคำศัพท์ สำนวนภาษาอังกฤษ สำเนียงและการออกเสียง รวมไปถึงรูปแบบประโยคจนเกิดความเข้าใจ และเมื่อฝึกฝนจนกระทั่งนักเรียนคล่องแล้วนักเรียนจะสามารถนำไปสู่การใช้รูปแบบประโยคในสถานการณ์จริงได้ (พระศรีสิทธิมนี, 2564)

ในปัจจุบันประเทศไทยมีการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขึ้นพื้นฐานเพื่อทดสอบความรู้ของนักเรียนก่อนจบปีการศึกษาในช่วงชั้นนั้น ๆ ได้แก่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 6 ซึ่งเนื้อหาที่นำมาทดสอบนั้นจะอ้างอิงจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2560 ซึ่งวัตถุประสงค์ของการสอบคือเพื่อทดสอบความรู้ของผู้เรียนว่ามีความคิดรวบยอด มีทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนที่ทดสอบนั้นมากน้อยเพียงใด โดยผลการทดสอบของผู้เรียนนั้นสามารถใช้เป็นฐานข้อมูลในการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนของสถานศึกษาในประเทศไทย นำผลการทดสอบไปใช้ในการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนระดับชาติ ใช้ในการศึกษาวิจัยเพื่อขอทุนการศึกษาต่างประเทศ และหน่วยงานต่าง ๆ นำไปกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดในการพัฒนาการศึกษา (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ [องค์การมหาชน], ม.ป.ป.) โดยสอดคล้องกับบทสัมภาษณ์ที่กล่าวไว้ว่าในการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขึ้นพื้นฐานนั้น จะทำให้ผู้เข้าสอบจะได้รู้ถึงความสามารถของ

ตนเองว่ามีจุดแข็งและจุดอ่อนอะไรบ้าง ต้องปรับปรุงและซ่อมเสริมตนเองในรายวิชาใด โดยจำแนกตามรายวิชาและนำผลไปวางแผนพัฒนาการเรียนของตนเอง ส่วนโรงเรียนก็จะทราบถึงข้อได้เปรียบและข้อจำกัดของโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนจะสามารถนำผลการทดสอบนั้นไปวางแผนการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนของตนเองได้เพื่อให้การเรียนการสอนไปในทิศทางที่ดีขึ้น ในส่วนของผู้บริหารของสถานศึกษานั้นจะทราบจุดเด่น และจุดอ่อน โดยจะสามารถนำผลไปวางแผนและกำหนดนโยบายพัฒนาการศึกษาในระดับชาติได้ แต่ถ้านักเรียนไม่ทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐานจะทำให้นักเรียนเสียสิทธิ์หลายอย่างเพราะในปัจจุบันยังมีการสอบเข้ามหาวิทยาลัยโดยใช้ผลคะแนนการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (กิตติมศักดิ์ ในจิต และคณะ, 2565)

จากสถิติคะแนนทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐานพบว่าคะแนนของนักเรียนต่ำ ไม่ว่าจะเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 6 ซึ่งสาเหตุที่คะแนนต่ำนั้นอาจจะมีหลายปัจจัย เช่น นักเรียนไม่รอบคอบ นักเรียนอ่านโจทย์ไม่เข้าใจ นักเรียนจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษไม่ได้ รวมไปถึงนักเรียนจำสูตรในการใช้คำนวณไม่ได้ หรืออาจจะเป็นปัจจัยในวันสอบ เช่น นักเรียนป่วย หรือมีเสียงรบกวนขณะสอบ สอดคล้องกับบทสัมภาษณ์ที่ว่า สาเหตุอีกอย่างหนึ่งน่าจะมาจากนักเรียนขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ เนื่องจากแบบทดสอบจะเน้นการคิดวิเคราะห์หาคำตอบมากกว่าการจดจำเนื้อหาการเรียนรู้อย่างเดียวเพื่อมาตอบคำถาม (ถวิล อนุรักษ์, 2559) จะเห็นได้ว่า ภาษาอังกฤษจำเป็นต่อการสื่อสารทั้งในอดีต ปัจจุบัน รวมถึงอนาคตด้วย ซึ่งเมื่อสังเกตผลการสอบทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐานย้อนหลังของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของนักเรียนจังหวัดอุดรธานี 7 ปีย้อนหลังพบว่า คะแนนผลการทดสอบของนักเรียน ในสาระที่ 4 ภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชนและโลก มาตราฐาน 4.1 ใช้ภาษาต่างประเทศในสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งในสถานศึกษา ชุมชน และสังคม มีคะแนนต่ำที่สุด ซึ่งจะเป็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับใช้ภาษาสื่อสารในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในห้องเรียนและสถานศึกษา และในปัจจุบันเครื่องมือที่ใช้วัดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเชิงสถานการณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ยังมีจำนวนจำกัดและไม่แพร่หลายเท่าที่ควร ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาแบบวัดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเชิงสถานการณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดอุดรธานี เพื่อให้ได้มาซึ่งแบบวัดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเชิงสถานการณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดอุดรธานีและสร้างคู่มือการใช้แบบวัดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเชิงสถานการณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดอุดรธานี

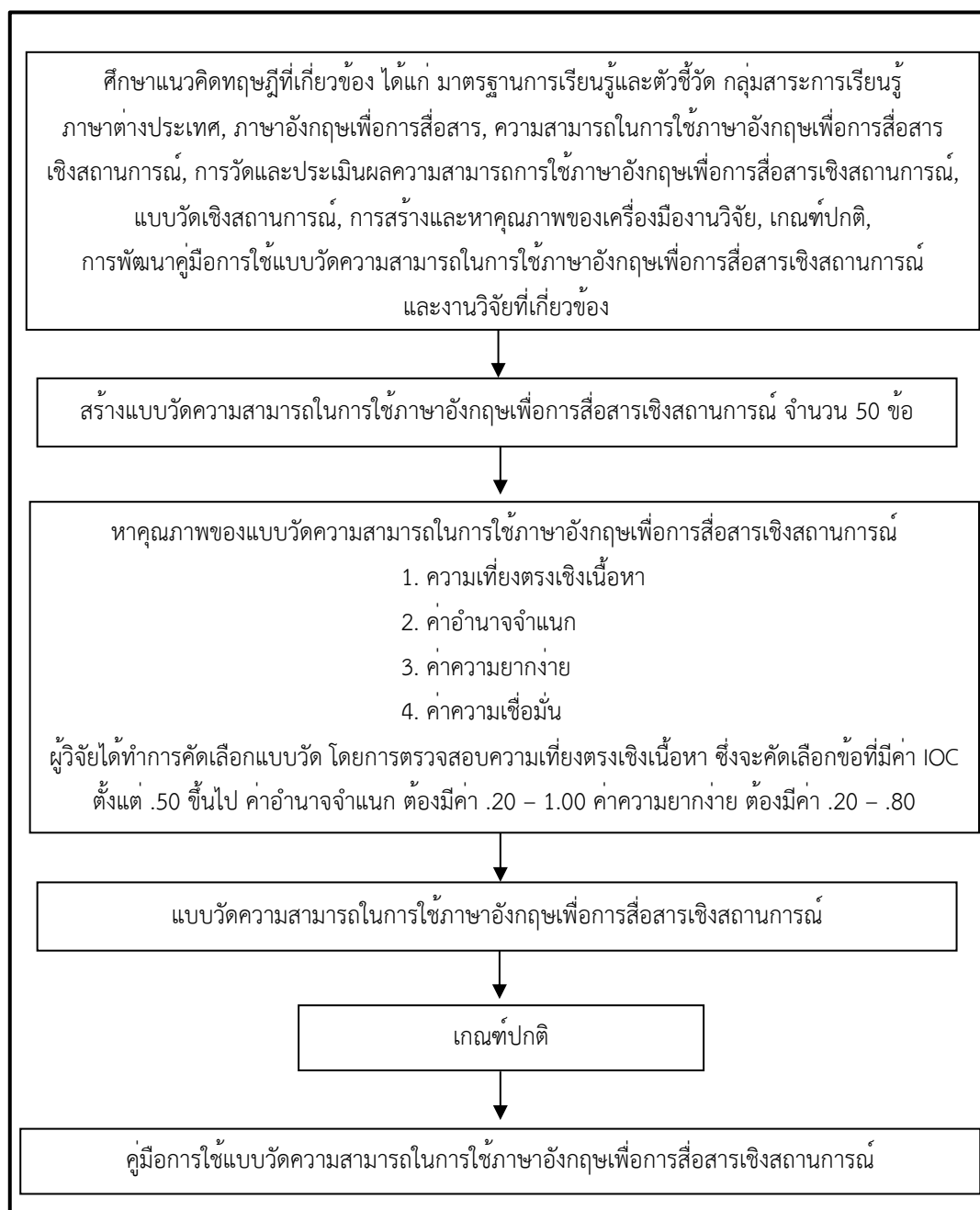
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างและหาคุณภาพแบบวัดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเชิงสถานการณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดอุดรธานี
2. เพื่อสร้างเกณฑ์ปกติ (Norms) ของแบบวัดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเชิงสถานการณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดอุดรธานี
3. เพื่อสร้างคู่มือการใช้แบบวัดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเชิงสถานการณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดอุดรธานี

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้องจากหนังสือ เอกสาร และรายงานวิจัยต่าง ๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งได้มีกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

1. มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ
2. ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ประกอบไปด้วย ความหมายของภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ขั้นตอนในการจัดการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารและแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร
3. ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเชิงสถานการณ์ ประกอบไปด้วย ความหมายและ องค์ประกอบของความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเชิงสถานการณ์
4. การวัดและประเมินผลความสามารถการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเชิงสถานการณ์ ประกอบไป ด้วย ความหมายของการวัดและประเมินผล, วัตถุประสงค์ของการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนภาษาและ วิธีการวัดผลหรือการทดสอบ
5. แบบวัดเชิงสถานการณ์ ประกอบไปด้วย ความหมาย, ขั้นตอนการสร้าง และข้อดีและข้อจำกัดของแบบ วัดเชิงสถานการณ์
6. การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมืองานวิจัย ประกอบไปด้วย ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา, ค่าอำนาจจำแนก, ความยากและความเชื่อมั่น
7. เกณฑ์ปกติ ประกอบไปด้วย ความหมายเกณฑ์ปกติ, หลักการในการสร้างเกณฑ์ปกติ, ชนิดของเกณฑ์ ปกติ, วิธีการสร้างเกณฑ์ปกติชนิดคะแนน T ปกติและวิธีเทียบเปอร์เซ็นต์ไทล์เป็นคะแนน T ปกติ
8. การพัฒนาคู่มือการใช้แบบวัดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเชิงสถานการณ์ ประกอบไปด้วย ความหมายและองค์ประกอบของคู่มือการใช้แบบวัดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการ สื่อสารเชิงสถานการณ์
9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นงานวิจัยในประเทศและงานวิจัย ต่างประเทศ
10. กรอบแนวคิดการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสารเชิงสถานการณ์ จึงได้กำหนดกรอบแนวคิดดังภาพประกอบที่ 1

ภาพที่ 1 ภาพกรอบแนวคิดการพัฒนาแบบวัดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเชิงสถานการณ์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีรายละเอียดในการวิจัย โดยแบ่งเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การสร้างและหาคุณภาพแบบวัดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเชิงสถานการณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดอุดรธานี

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 ในจังหวัดอุดรธานี มีจำนวนทั้งสิ้น 12,837 คน จากโรงเรียนทั้งหมด 752 โรงเรียน (ที่มา: ข้อมูล ณ วันที่ 31 พฤษภาคม 2568)

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 ของโรงเรียนในจังหวัดอุดรธานี มีจำนวน 450 คน ซึ่งจะแบ่งเป็น กลุ่มตัวอย่างสำหรับนำแบบวัดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเชิงสถานการณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดอุดรธานีไปทดลองใช้ ครั้งที่ 1 จำนวน 50 คน และกลุ่มตัวอย่างสำหรับการนำแบบวัดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเชิงสถานการณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดอุดรธานีไปทดลองใช้ครั้งที่ 2 จำนวน 400 คน โดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) ซึ่งกลุ่มตัวอย่างของงานวิจัยสามารถแบ่งออกได้ ดังนี้ โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ 1 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนอนุบาลอุดรธานี โรงเรียนขนาดใหญ่ 4 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนชุมชนสามพร้าว โรงเรียนอนุบาลหนองวัวซอ โรงเรียนบริบาลภูมิเขตต์ และโรงเรียนน้ำโสมประชาสรรค์ (ถิรธัมโมอุปถัมภ์) โรงเรียนขนาดกลาง 5 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบ้านเลื่อม โรงเรียนบ้านโนนหวาย โรงเรียนโนนทองโนนหวาย โรงเรียนคำบงเจริญสุข และโรงเรียนบ้านนาจัว และโรงเรียนขนาดเล็ก 8 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบ้านเขประชาอุทิศ โรงเรียนบ้านเชียงพิณ โรงเรียนบ้านโคกหนองแขง โรงเรียนบ้านหนองเม็กห้วยทราย โรงเรียนหายโศก โรงเรียนบ้านนาคำ โรงเรียนบ้านน้ำทรง และโรงเรียนบ้านเจริญสุข

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบวัดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเชิงสถานการณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นตามนิยาม โดยแบบวัดนี้มีลักษณะเป็น แบบวัดสถานการณ์ในสถานศึกษาแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ที่มีการให้คะแนนเป็น 0 และ 1 จำนวน 50 ข้อ

ตัวอย่างแบบวัดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเชิงสถานการณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

1. Situation: You are writing a letter to a friend to introduce yourself.

What would you write?

- Thank you very much.
- How are you today?
- My name is Somchai.
- I love papaya salad.

ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ .50 ขึ้นไป แต่ถ้าค่า IOC ต่ำกว่า .50 จะปรับปรุงและนำเสนอผู้เชี่ยวชาญอีกครั้ง จากนั้นนำแบบวัดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเชิงสถานการณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ไปทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 50 คน เพื่อนำผลการทดสอบมาหาค่า

ความยาก (Difficulty : P) ซึ่งต้องมีค่า .20 – .80 พบว่า แบบวัด มีค่าความยากอยู่ระหว่าง .20 – .80 และหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination : r) ซึ่งต้องมีค่า .20 – 1.00 พบว่าแบบวัด มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .24 – .48 และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตร KR-20 ของ Kuder-Richardson ซึ่งต้องมีค่าตั้งแต่ .80 ขึ้นไป พบว่าแบบวัด มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .92 ซึ่งมีแบบวัดจำนวน 8 ข้อ ที่มีคุณสมบัติไม่เป็นไปตามเกณฑ์ทางสถิติ หลังจากการนำแบบวัดไปทดลองใช้ (Try-out) เพื่อวิเคราะห์คุณภาพนั้น จึงได้ตัดแบบวัดออกและคงเหลือแบบวัดที่มีคุณภาพสอดคล้องตามเกณฑ์และนำไปใช้ในการวิจัยจริงจำนวน 42 ข้อ

เมื่อได้แบบวัดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเชิงสถานการณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เสร็จสมบูรณ์แล้ว จึงนำไปใช้ทดลองกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

ระยะที่ 2 สร้างเกณฑ์ปกติ (Norms) ของแบบวัดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเชิงสถานการณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดอุดรธานี

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 ในจังหวัดอุดรธานี มีจำนวนทั้งสิ้น 12,837 คน จากโรงเรียนทั้งหมด 752 โรงเรียน (ที่มา: ข้อมูล ณ วันที่ 31 พฤษภาคม 2568)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้สร้างเกณฑ์ปกติ (Norms) ของแบบวัดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเชิงสถานการณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดอุดรธานีนั้น ได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) ประกอบไปด้วยโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 และ เขต 4 คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 400 คน ได้แก่ โรงเรียนอนุบาลอุดรธานี โรงเรียนชุมชนสามพร้าว โรงเรียนอนุบาลหนองวัวซอ โรงเรียนบริบาลภูมิเขตต์ โรงเรียนน้ำโสมประชาสรรค์ (ถิรธัมโมอุปถัมภ์) โรงเรียนบ้านเลื่อม โรงเรียนบ้านโนนหวาย โรงเรียนโนนทองโนนหวาย โรงเรียนคำบงเจริญสุข โรงเรียนบ้านนาจัว โรงเรียนบ้านเข้ประชาอุทิศ โรงเรียนบ้านเชียงพิณ โรงเรียนบ้านโคกหนองแขง โรงเรียนบ้านหนองเม็กห้วยทราย โรงเรียนหายโคก โรงเรียนบ้านนาคำ โรงเรียนบ้านน้ำทรง และโรงเรียนบ้านเจริญสุข

การสร้างเกณฑ์ปกติของแบบวัดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเชิงสถานการณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดอุดรธานี เป็นการสร้างเกณฑ์ปกติในรูปของเกณฑ์ปกติคะแนนที่ (T-Score Norms) โดยนำผลคะแนนดิบจากแบบวัดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเชิงสถานการณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดอุดรธานี ที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน มาสร้างเป็นเกณฑ์ปกติ ซึ่งเป็นเกณฑ์ท้องถิ่น (Local Norms) ในรูปแบบของเกณฑ์ปกติระดับจังหวัด โดยนำคะแนนดิบที่ได้ไปคำนวณหาตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ (Percentile Rank) แล้วเปรียบเทียบกับคะแนนที่ ปกติ (Normalized T-Scores) จากตารางสำเร็จรูป และได้ทำการขยายคะแนน โดยอาศัยการสร้างสมการพยากรณ์ ซึ่งการแปลงคะแนนที่ ปกติ ได้กำหนดคะแนนการประเมินค่าที่ ปกติ ออกเป็น 5 ระดับ (สำเร็จ บุญเรืองรัตน์, 2550)

ตั้งแต่ T65 และสูงกว่า แปลว่า ดีมาก

ตั้งแต่ T55 – T65 แปลว่า ดี

ตั้งแต่ T45 – T55 แปลว่า พอใช้ (เฉพาะ T50 แปลว่า มีความสามารถปานกลาง พอดี และเป็นจุดหลักของการเปรียบเทียบ)

ตั้งแต่ T35 – T45 แปลว่า ยังไม่พอใช้

ตั้งแต่ T35 และต่ำกว่า แปลว่า อ่อน

ระยะที่ 3 สร้างคู่มือการใช้แบบวัดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเชิงสถานการณ์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดอุดรธานี

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างคู่มือการใช้แบบวัดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเชิงสถานการณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดอุดรธานี โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับตรวจสอบคู่มือซึ่งมีคุณสมบัติและขั้นตอนการสร้างคู่มือดังต่อไปนี้

1. กำหนดผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน ซึ่งมีคุณสมบัติดังนี้

- 1.1 มีวุฒิการศึกษาในสาขาวิชาภาษาอังกฤษ
- 1.2 มีวุฒิการศึกษาในสาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา
- 1.3 มีวุฒิการศึกษาในสาขาวิชาทางการศึกษา
- 1.4 มีประสบการณ์ทำงานด้านการสอนหรือเกี่ยวกับการศึกษาไม่ต่ำกว่า 5 ปี
- 1.5 มีความรู้และความเชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลทางการศึกษา
- 1.6 มีความสามารถในการให้ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการอย่างเป็นระบบ

2. ขั้นตอนการสร้างคู่มือการใช้แบบวัดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเชิงสถานการณ์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดอุดรธานี โดยมีขั้นตอนวิธีการสร้างและหาคุณภาพดังนี้

2.1 เขียนความหมายของคู่มือการใช้แบบวัดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเชิงสถานการณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดอุดรธานี

2.2 เขียนจุดมุ่งหมายของคู่มือการใช้แบบวัดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเชิงสถานการณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดอุดรธานี

2.3 เขียนรูปแบบของคู่มือการใช้แบบวัดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเชิงสถานการณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดอุดรธานี

2.4 เขียนคุณภาพของคู่มือการใช้แบบวัดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเชิงสถานการณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดอุดรธานี ที่ได้จากการวิเคราะห์ ได้แก่ ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

2.5 ระบุวิธีดำเนินการสอบ โดยบอกวิธีการเตรียมตัวก่อนสอบและวิธีดำเนินการขณะสอบ

2.6 ระบุเกณฑ์การตรวจสอบให้คะแนน

2.7 อธิบายวิธีการสร้างเกณฑ์ปกติ โดยนำคะแนนที่ได้จากการทำแบบวัดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเชิงสถานการณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดอุดรธานี ทั้งฉบับ ซึ่งอยู่ในรูปของคะแนนดิบมาแปลงเป็นคะแนนมาตรฐานที่ปกติ

2.8 การแปลผลของคะแนนที่ได้จากคะแนนดิบเป็นคะแนนปกติ จากการทำแบบวัดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเชิงสถานการณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดอุดรธานี

3. ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน ประเมินคู่มือการใช้แบบวัดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเชิงสถานการณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดอุดรธานี

3.1 แบบประเมินคู่มือการใช้แบบวัดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเชิงสถานการณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดอุดรธานี เป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560: 121 อ้างถึงใน อัจฉรีย์ พิมพิมูล, 2563) ซึ่งจะประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ประเมิน ประกอบไปด้วย ชื่อ - นามสกุล ตำแหน่งงาน วุฒิการศึกษา และระยะเวลาใน

การทำงาน ส่วนที่ 2 รายการประเมินคู่มือจะประกอบไปด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความถูกต้องและครบถ้วนของเนื้อหา ด้านรูปแบบและความชัดเจนของคู่มือ และด้านประโยชน์ใช้สอยและความเป็นไปได้ของการนำคู่มือไปใช้ ซึ่งจะเป็นการให้คะแนนในแต่ละข้อย่อยในแต่ละด้าน จะมีคะแนนตั้งแต่ 1 – 5 คะแนน ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

3.2 เกณฑ์การประเมินคู่มือการใช้แบบวัดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเชิงสถานการณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดอุดรธานี (บุญชม ศรีสะอาด, 2560: 121 อ้างถึงใน อัจฉรีย์ พิมพิมูล, 2563)

เกณฑ์ในการประเมินเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้
 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51 – 5.00 หมายความว่า เหมาะสมระดับมากที่สุด
 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.51 – 4.50 หมายความว่า เหมาะสมระดับมาก
 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.51 – 3.50 หมายความว่า เหมาะสมระดับปานกลาง
 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.51 – 2.50 หมายความว่า เหมาะสมระดับน้อย
 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.00 – 1.50 หมายความว่า เหมาะสมระดับน้อยที่สุด

4. ได้คู่มือการใช้แบบวัดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเชิงสถานการณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดอุดรธานี

ผลการวิจัย

1. ผลของการสร้างและหาคุณภาพแบบวัดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเชิงสถานการณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดอุดรธานี

1.1 ผลการสร้างแบบวัดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเชิงสถานการณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดอุดรธานี เป็นแบบวัดสถานการณ์แบบเลือกตอบ จำนวน 4 ตัวเลือกที่มีการให้คะแนนเป็น 0 และ 1 จำนวนทั้งสิ้น 50 ข้อ

1.2 ผลของการหาคุณภาพแบบวัดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเชิงสถานการณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดอุดรธานีนั้น เมื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และพิจารณาประเมินรายข้อจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน มีค่าอยู่ระหว่าง .60 – 1.00 ซึ่งเกณฑ์สำหรับการพิจารณาในการคัดเลือกคือข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ .50 ขึ้นไป (สมชาย วรภิเกษมสกุล, 2565) จากการพิจารณาประเมินรายข้อพบว่า แบบวัดมีค่าความสอดคล้องระหว่าง .60 – 1.00 จำนวนทั้งหมด 50 ข้อ ซึ่งถือว่าแบบวัดมีความเที่ยงตรงตามหลักเกณฑ์ที่ตั้งไว้ สามารถนำแบบวัดไปใช้ได้ทั้งหมด 50 ข้อ จากนั้นผู้วิจัยได้นำแบบวัดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเชิงสถานการณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดอุดรธานี ไปทดลองใช้กับกลุ่มนักเรียนตัวอย่างจำนวน 50 คน เพื่อทดสอบหาค่าความยาก (Difficulty : P) ซึ่งต้องมีค่า 0.20 – 0.80 (สมชาย วรภิเกษมสกุล, 2565) และหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination : r) (สมชาย วรภิเกษมสกุล, 2565) ซึ่งต้องมีค่า .20 – 1.00 ผลปรากฏว่า แบบวัดที่มีค่าความยาก (Difficulty : P) ตั้งแต่ .20 – .80 และมีค่าอำนาจจำแนก (Discrimination : r) อยู่ระหว่าง .24 – .48 ตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้นั้น มีทั้งสิ้น 42 ข้อ โดยมีแบบวัดจำนวน 8 ข้อ ที่มีคุณสมบัติไม่เป็นไปตามเกณฑ์ทางสถิติหลังจากการนำแบบวัดไปทดลองใช้ (Try-out) เพื่อวิเคราะห์คุณภาพนั้น จึงได้ตัดแบบวัดออกและคงเหลือแบบวัดที่มีคุณภาพสอดคล้องตามเกณฑ์และนำไปใช้ในการวิจัยจริงจำนวน 42 ข้อ

หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นำแบบวัดหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตร KR-20 ของ Kuder-Richardson พบว่ามีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ .92 โดยถือว่ามีความเหมาะสมที่กำหนดไว้ นั่นก็คือ เมื่อนำแบบวัดคำนวณหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตร KR-20 ของ Kuder-Richardson ต้องมีค่าตั้งแต่ .70 ขึ้นไป (สมชาย วรภิเษมสกุล, 2565) ซึ่งถือว่าแบบวัดนี้สามารถนำไปใช้ในการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างต่อไปได้ โดยจะนำแบบวัดไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างสำหรับทดลองใช้ครั้งที่ 2 จำนวน 400 คน เพื่อสร้างเกณฑ์ปกติ (Norms) ของแบบวัด

2. ผลของการสร้างเกณฑ์ปกติ (Norms) ของแบบวัดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเชิงสถานการณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดอุดรธานี

ผลการวิเคราะห์คะแนนที่มาตรฐานของแบบวัดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเชิงสถานการณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดอุดรธานี จำนวน 42 ข้อ คะแนนเต็ม 42 คะแนน จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน มีคะแนนดิบอยู่ระหว่าง 4 – 42 คะแนน และมีค่า T-score อยู่ระหว่าง 20 – 73 ซึ่งยังไม่ครอบคลุมคะแนนทั้งหมด จึงทำการขยายคะแนน T ปกติ โดยอาศัยสมการพยากรณ์ และเมื่อทำการขยายคะแนน T ปกติ แล้ว พบว่า T-score อยู่ระหว่าง T27 - T68 สามารถแปลความหมายได้ว่า คะแนนดิบตั้งแต่ 39 คะแนนขึ้นไป หมายถึง ผู้ทำแบบวัดมีผลคะแนนอยู่ในระดับดีมาก คะแนนดิบอยู่ระหว่าง 29 – 38 คะแนน หมายถึง ผู้ทำแบบวัดมีผลคะแนนอยู่ในระดับดี คะแนนดิบอยู่ระหว่าง 19 – 28 คะแนน หมายถึง ผู้ทำแบบวัดมีผลคะแนนอยู่ในระดับพอใช้ คะแนนดิบอยู่ระหว่าง 9 – 18 คะแนน หมายถึง ผู้ทำแบบวัดมีผลคะแนนอยู่ในระดับยังไม่พอใช้ และคะแนนดิบตั้งแต่ 8 คะแนนลงไป หมายถึง ผู้ทำแบบวัดมีผลคะแนนอยู่ในระดับต่ำสุด ซึ่งควรปรับปรุง

3. ผลของการสร้างคู่มือการใช้แบบวัดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเชิงสถานการณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดอุดรธานี

ผลของการสร้างคู่มือการใช้แบบวัดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเชิงสถานการณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดอุดรธานี มีรายละเอียดดังต่อไปนี้ 1. ความหมายของแบบวัด 2. จุดมุ่งหมายของแบบวัด 3. รูปแบบของแบบวัด 4. คุณภาพของแบบวัด 5. วิธีดำเนินการสอบ โดยบอกวิธีการเตรียมตัวก่อนสอบและวิธีดำเนินการขณะสอบ 6. เกณฑ์การตรวจสอบให้คะแนนของแบบวัด 7. อธิบายวิธีการสร้างเกณฑ์ปกติ 8. อธิบายการแปลผลของคะแนนที่ได้จากคะแนนดิบเป็นคะแนนปกติ จากการทำแบบวัด และการประเมินคู่มือการใช้แบบวัดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเชิงสถานการณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดอุดรธานี จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน พบว่า ด้านที่ 1 ด้านความถูกต้องและครบถ้วนของเนื้อหา มีค่าเท่ากับ 4.04 เมื่อนำไปเทียบกับเกณฑ์การประเมินแล้วถือว่า เหมาะสมอยู่ในระดับมาก ด้านที่ 2 ด้านรูปแบบและความชัดเจนของคู่มือ มีค่าเท่ากับ 4.48 เมื่อนำไปเทียบกับเกณฑ์การประเมินแล้วถือว่า เหมาะสมอยู่ในระดับมาก และด้านที่ 3 ด้านประโยชน์ใช้สอยและความเป็นไปได้ของการนำคู่มือไปใช้ มีค่าเท่ากับ 4.96 เมื่อนำไปเทียบกับเกณฑ์การประเมินแล้วถือว่า เหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อประเมินคู่มือการใช้แบบวัดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเชิงสถานการณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดอุดรธานี ในภาพรวมแล้วพบว่า มีค่าเท่ากับ 4.49 เมื่อนำไปเทียบกับเกณฑ์การประเมินแล้วถือว่า คู่มือการใช้แบบวัดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเชิงสถานการณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดอุดรธานี เหมาะสมอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลของการหาคุณภาพแบบวัดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเชิงสถานการณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดอุดรธาณินั้น เมื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และพิจารณาประเมินรายข้อ จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน มีค่าอยู่ระหว่าง .60 – 1.00 ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สมชาย วรภิเกษมสกุล (2565) ที่กล่าวไว้ว่า เกณฑ์สำหรับการพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหานั้น ในการคัดเลือกข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ .50 ขึ้นไป และจากการพิจารณาประเมินรายข้อ พบว่า แบบวัดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเชิงสถานการณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีค่าความสอดคล้องระหว่าง .60 – 1.00 จำนวนทั้งหมด 50 ข้อ ซึ่งถือว่าแบบวัดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเชิงสถานการณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีค่าความเที่ยงตรงตามหลักเกณฑ์ที่ตั้งไว้ สามารถนำแบบวัดไปใช้ได้ทั้งหมด 50 ข้อ ซึ่งสอดคล้องกับ ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ และเบญจมาศ สายสุด (2557) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาแบบวัดทักษะพื้นฐานภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อสร้างแบบทดสอบ เพื่อหาคุณภาพ ปรับปรุงและพัฒนาแบบทดสอบวัดทักษะพื้นฐานภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ พบว่า แบบทดสอบวัดทักษะพื้นฐานภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่สร้างขึ้นมี จำนวน 100 ข้อ เป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือกประกอบด้วย 5 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 คำศัพท์ ส่วนที่ 2 การระบุส่วนที่ผิด ส่วนที่ 3 การอ่านบทความ ส่วนที่ 4 การเติมคำในช่องว่างของประโยค และส่วนที่ 5 การเติมคำในช่องว่างของบทความ หาคุณภาพโดยค่าความเที่ยงตรงได้ $IOC = .86$ ผลการวิเคราะห์คุณภาพแบบทดสอบพบว่า เป็นแบบทดสอบที่ดีสามารถนำไปใช้ได้ แสดงว่าผู้วิจัยสร้างแบบวัดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเชิงสถานการณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดอุดรธาณินี้ได้ตามเกณฑ์และสถานการณ์ที่กำหนดไว้ได้ และแบบวัดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเชิงสถานการณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดอุดรธาณินี้ มีค่าความยาก (Difficulty : P) ตั้งแต่ .20 – .80 และมีค่าอำนาจจำแนก (Discrimination : r) อยู่ระหว่าง .24 – .48 ตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ มีทั้งสิ้น 42 ข้อ ซึ่งสอดคล้องกับ สังวาลย์ โพนพุทธ (2556) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาแบบวัดทักษะการอ่านจับใจความสำคัญวิชาภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อพัฒนาแบบวัดทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ วิชาภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 และเพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดทักษะการอ่านจับใจความสำคัญวิชาภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 พบว่า แบบวัดทักษะการอ่านจับใจความสำคัญวิชาภาษาอังกฤษ มีค่าความยากอยู่ระหว่าง .32 – .66 และค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .23 – .64 ถือว่ามีคุณภาพอยู่ในระดับที่น่าเชื่อถือได้และสามารถนำไปใช้วัดผู้เรียนได้ หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตร KR-20 ของ Kuder-Richardson พบว่ามีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ .92 ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สมชาย วรภิเกษมสกุล (2565) ที่กล่าวไว้ว่า ค่าความเชื่อมั่นต้องมีค่าตั้งแต่ .70 ขึ้นไป ซึ่งถือว่าแบบวัดนี้สามารถนำไปใช้ในการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างต่อไปได้ และสอดคล้องกับรุ่งฤดี นาสมใจ (2563) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาแบบวัดการรับรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรมและจิตใจที่ดีงาม สำหรับเด็กปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภูเขต 2 โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อสร้างแบบวัดการรับรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรมและจิตใจที่ดีงามสำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อหาคุณภาพการรับรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรมและจิตใจที่ดีงามสำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อสร้าง

เกณฑ์ปกติและคู่มือการใช้แบบวัดการรับรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรมและจิตใจที่ตีพิมพ์สำหรับเด็กปฐมวัย และเพื่อประเมินคุณภาพคู่มือการใช้แบบวัดการรับรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรมและจิตใจที่ตีพิมพ์สำหรับเด็กปฐมวัย พบว่า ผลการหาคุณภาพของแบบวัด โดยมีความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .96 แสดงว่าแบบวัดที่สร้างขึ้นมีคุณภาพ มีความเชื่อมั่นที่ดี

2. ผลการวิเคราะห์คะแนนที่มาตรฐานของแบบวัดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเชิงสถานการณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดอุดรธานี จำนวน 42 ข้อ คะแนนเต็ม 42 คะแนน จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน มีคะแนนดิบอยู่ระหว่าง 4 – 42 คะแนน และมีค่า T-score อยู่ระหว่าง 20 – 73 ซึ่งยังไม่ครอบคลุมคะแนนทั้งหมด จึงทำการขยายคะแนน T ปกติ โดยอาศัยสมการพยากรณ์ และเมื่อทำการขยายคะแนน T ปกติ แล้ว พบว่า T-score อยู่ระหว่าง T27-T68 สามารถแปลความหมายได้ว่า คะแนนดิบตั้งแต่ 39 คะแนนขึ้นไป หมายถึง ผู้ทำแบบวัดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเชิงสถานการณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดอุดรธานี มีผลคะแนนอยู่ในระดับดีมาก คะแนนดิบอยู่ระหว่าง 29 – 38 คะแนน หมายถึง ผู้ทำแบบวัดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเชิงสถานการณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดอุดรธานี มีผลคะแนนอยู่ในระดับดี คะแนนดิบอยู่ระหว่าง 19 – 28 คะแนน หมายถึง ผู้ทำแบบวัดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเชิงสถานการณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดอุดรธานี มีผลคะแนนอยู่ในระดับพอใช้ คะแนนดิบอยู่ระหว่าง 9 – 18 คะแนน หมายถึง ผู้ทำแบบวัดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเชิงสถานการณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดอุดรธานี มีผลคะแนนอยู่ในระดับยังไม่พอใช้ และคะแนนดิบตั้งแต่ 8 คะแนนลงไป หมายถึง ผู้ทำแบบวัดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเชิงสถานการณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดอุดรธานี มีผลคะแนนอยู่ในระดับต่ำสุด ซึ่งควรปรับปรุง เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลแล้วพบว่า คะแนนที่มาตรฐานแบ่งออกเป็น ออกเป็น 5 ระดับ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสำเร็จ บุญเรืองรัตน์ (2550) ที่กล่าวไว้ว่า คะแนนการประเมินค่า T ปกติ แบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ ตั้งแต่ T65 และสูงกว่า แปลว่า ดีมาก T55 – T65 แปลว่า ดี T45 – T55 แปลว่า พอใช้ (เฉพาะ T50 แปลว่า มีความสามารถปานกลาง พอดี และเป็นจุดหลักของการเปรียบเทียบ) T35 – T45 แปลว่า ยังไม่พอใช้ และ T35 และต่ำกว่า แปลว่า อ่อน และได้สอดคล้องกับแนวคิดของสมนึก ภักดิ์ทิพย์ (2551) ที่กล่าวไว้ว่า หลักการในการสร้างเกณฑ์ปกตินั้น ต้องมีความเป็นตัวแทนที่ดี ถ้าประชากรกับกลุ่มย่อยมีลักษณะที่แตกต่างกัน ต้องทำการสุ่มมาจากประชากรทุกกลุ่มย่อย โดยทางผู้วิจัยได้เลือกวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) ซึ่งจะได้กลุ่มตัวอย่างมาจากโรงเรียนทุกแบบ ได้แก่ โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ โรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดเล็ก

3. ผลของการสร้างคู่มือการใช้แบบวัดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเชิงสถานการณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดอุดรธานี มีรายละเอียดดังต่อไปนี้ 1. ความหมายของแบบวัด 2. จุดมุ่งหมายของแบบวัด 3. รูปแบบของแบบวัด 4. คุณภาพของแบบวัด 5. วิธีดำเนินการสอบ โดยบอกวิธีการเตรียมตัวก่อนสอบและวิธีดำเนินการขณะสอบ 6. เกณฑ์การตรวจสอบให้คะแนนของแบบวัด 7. อธิบายวิธีการสร้างเกณฑ์ปกติ 8. อธิบายการแปลผลของคะแนนที่ได้จากคะแนนดิบเป็นคะแนนปกติ จากการทำแบบวัด และการประเมินคู่มือการใช้แบบวัดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเชิงสถานการณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดอุดรธานี จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน พบว่ามีค่าเท่ากับ 4.49 และเมื่อนำไปเทียบกับเกณฑ์การประเมินแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของบุญชม ศรีสะอาด (2560) พบว่าคู่มือการใช้แบบวัดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเชิงสถานการณ์สำหรับนักเรียนชั้น

ประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดอุดรธาณินั้น เหมาะสมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของจุดพงค์ โมรา (2564) ได้กล่าวไว้ว่า คุณภาพเบื้องต้นตามเกณฑ์คุณลักษณะของแบบทดสอบที่ดี จะประกอบไปด้วย ด้านความเป็นธรรม (Fairness) ด้านความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ด้านผลกระทบ (Impact) ด้านความสะดวกใช้ (Practicality) และสอดคล้องกับแนวคิดของ รัชดาภรณ์ พิมพ์พิสิฐถาวร (2561) ที่กล่าวว่า ลักษณะที่ดีของแบบฝึกทักษะนั้นต้องคำนึงถึงองค์ประกอบต่าง ๆ มีจุดมุ่งหมายแน่นอนว่าจะฝึกด้านใด ตรงตามเนื้อหา เหมาะสมกับวัย เวลา และความสามารถ ควรจะมีคำชี้แจง มีรูปภาพประกอบที่สวยงาม ควรมีกิจกรรมหลาย ๆ ลักษณะน่าสนใจ เหมาะสมกับวัยและความสามารถ และได้สอดคล้องกับรุ่งฤดี นาสมใจ (2563) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาแบบวัดการรับรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรมและจิตใจที่ดีงาม สำหรับเด็กปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภูเขต 2 โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อสร้างแบบวัดการรับรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรมและจิตใจที่ดีงามสำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อหาคุณภาพการรับรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรมและจิตใจที่ดีงามสำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อสร้างเกณฑ์ปกติและคู่มือการใช้แบบวัดการรับรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรมและจิตใจที่ดีงามสำหรับเด็กปฐมวัย และเพื่อประเมินคุณภาพคู่มือการใช้แบบวัดการรับรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรมและจิตใจที่ดีงามสำหรับเด็กปฐมวัย พบว่า ผลการประเมินคุณภาพคู่มือการใช้แบบวัดการรับรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรมและจิตใจที่ดีงามสำหรับเด็กปฐมวัย โดยครูผู้สอน ด้านความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.50

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำแบบวัดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเชิงสถานการณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดอุดรธานี ไปใช้

1.1 ครูผู้สอนสามารถนำแบบวัดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเชิงสถานการณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดอุดรธานี ไปใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้ โดยจะนำผลคะแนนมาวิเคราะห์ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของตนเองและพัฒนาผู้เรียนต่อไปได้

1.2 ครูผู้สอนที่นำแบบวัดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเชิงสถานการณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดอุดรธานี ไปใช้ ควรแจ้งผู้เรียนว่าแบบวัดมีจำนวนกี่ข้อ การตรวจคำตอบตรวจแบบใดเพื่อให้ผู้เรียนได้ทำความเข้าใจก่อนเริ่มทำแบบวัด

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 สำหรับการทําวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาหรือทําวิจัยเกี่ยวกับแบบวัดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเชิงสถานการณ์สำหรับชั้นอื่น ๆ

2.2 สำหรับการทําวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาตัวแปรอื่นที่อาจส่งผลกระทบต่อคะแนนของผู้เรียน เช่น แรงจูงใจในการเรียน เจตคติต่อการเรียน หรือสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ เพื่อให้เข้าใจปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคะแนนของแบบวัดของผู้เรียน

2.3 สำหรับการทําวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาความเที่ยงตรงเชิงสภาพของแบบวัดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเชิงสถานการณ์ โดยผู้วิจัยควรเปรียบเทียบผลคะแนนหรือพฤติกรรมการเรียนรู้ที่วัดได้กับเกณฑ์มาตรฐานภายนอกที่เป็นที่ยอมรับในปัจจุบัน หรือผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน โดยนักเรียนที่เก่งควรมีคะแนนแบบวัดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเชิงสถานการณ์สูงด้วย

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มณีนุชา สุราษ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้สละเวลาให้คำปรึกษา แนะนำแนวทางที่ถูกต้อง และช่วยตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่เสมอมา จนงานวิจัยมีความสมบูรณ์ ขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานีที่ได้สนับสนุนทุนวิจัยในครั้งนี้ และขอขอบใจนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งเป็นโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 18 โรงเรียน ที่ให้ความร่วมมือในการทดลองเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- กิตติศักดิ์ ในจิต, เอกกมล บุญยะพลานันท์ และกฤษณ์ วัฒนานรงค์. (2565). ระบบปัญญาประดิษฐ์เพื่อนำเสนอคำตอบแบบมัลติมีเดียบนเครือข่ายสังคมออนไลน์. *วารสารรัชภาคย์*, 16(44), 119-138.
<https://so05.tci-thaijo.org/index.php/RJPJ/article/view/254186>
- จตุพงศ์ โมรา, บำรุง โตรัตน์, เสี่ยงม โตรัตน์, และ ปราณี นิลกรณ. (2564). การพัฒนาแบบทดสอบวัดความสามารถภาษาอังกฤษระดับมหาวิทยาลัย. *วารสารวิชาการสถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ*, 7(2), 368-386.
- ถวิล อรัญเวศ. (2559, 9 มกราคม). สาเหตุที่นักเรียนมีคะแนนผลสอบ O-NET ต่ำ และแนวทางการยกระดับคุณภาพผลสัมฤทธิ์ O-NET. <https://www.gotoknow.org/posts/599289>
- นันทินี ศรีธัญญา. (2554). หนังสือสาระความรู้พื้นฐาน รายวิชาภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน. <http://ccs.nfe.go.th/padrew-mediacecenter/UserFiles/Pdf/morton/sara2/ptt21001.pdf>
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 10). สุวีริยาสาส์น
- พระศรีสิทธิมน. (2564). การพัฒนาการสื่อสารภาษาอังกฤษ. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, 6(3), 921-934.
<https://so06.tci-thaijo.org/index.php/mcjou/article/view/249629/170604>
- ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ และ เบญจมาศ สายสุด. (2557). การพัฒนาแบบวัดทักษะพื้นฐานภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์. รายงานวิจัยคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์. http://research.rpu.ac.th/?page_id=862
- รัชดาภรณ์ พิมพ์พิสิฐถาวร. (2561). การพัฒนาความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษด้วยแบบฝึกทักษะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน, มหาวิทยาลัยศิลปากร].
- รุ่งฤดี นาสมใจ. (2563). การพัฒนาแบบวัดการรับรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรมและจิตใจที่ดีงาม สำหรับเด็กปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2. [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการวิจัยและประเมินผลการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานี].
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). (ม.ป.ป.). แนะนำ สทศ. <https://www.niets.or.th/th/>
- สมชาย วรภิเษมสกุล. (2565). *ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. อักษรศิลป์.
- สมนึก ภัททิยธนี. (2551). เกณฑ์ปกติ (Norms). *การวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยสารคาม*, 4(1), 31-40.

- สังวาลย์ โพนพุท. (2556). การพัฒนาแบบวัดทักษะการอ่านจับใจความสำคัญวิชาภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. [วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช].
- สำเร็จ บุญเรืองรัตน์. (2550). คะแนนที่ปกติ. สารานุกรมศึกษาศาสตร์, 39(มิถุนายน), 7-16.
- อัจฉรีย์ พิมพิมูล. (2563). การพัฒนาแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาขั้นตอนวิธีและการเขียนโปรแกรม. ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 31(2), 12-26.
- Engduo Thailand. (2568). การสื่อสารในชีวิตประจำวัน. <https://engduothailand.com/english-in-daily-life/>

แนวทางการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3
Collaborative Development-Based Internal Supervision Guideline of
Educational Institutions in the Digital Era Under the Ubon Ratchathani Primary
Educational Service Area Office 3

จุฬารัตน์ วรสุทธิ์^{1*}, อรรถพร วรรณทอง² และชวนคิด มะเสนะ³
Juratat Worasut^{1*}, Atthaporn Wannathong² and Chuankid Masena³

^{1,2,3}หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
^{1,2,3}Master of Education Degree in Education Administration Research and Evaluation Ubon
Ratchathani Rajabhat University

*Corresponding Author E-mail: juratat.wg67@ubru.ac.th

Received: Jun 23, 2026; Revised: Aug 5, 2026; Accepted: Aug 24, 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันของการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 2) เปรียบเทียบการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาของสถานศึกษา จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา และ 3) ศึกษาแนวทางการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาในยุคดิจิทัล กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูจำนวน 346 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถามมาตรฐานค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่น .98 และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที และการทดสอบเอฟ

ผลการวิจัยพบว่า

- 1) สภาพปัจจุบันของการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาโดยรวมอยู่ในระดับมาก
- 2) ผลการเปรียบเทียบพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี และผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปี มีความคิดเห็นต่อการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาสูงกว่ากลุ่มอื่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนจำแนกตามขนาดสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน
- 3) แนวทางการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ การศึกษาสภาพปัจจุบัน ใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ และการมีส่วนร่วม การวางแผนใช้หลักการมีส่วนร่วม วงจรคุณภาพ PDCA และเทคโนโลยีดิจิทัล การปฏิบัติการนิเทศพัฒนาภายใต้แนวคิดกลายณมิตรผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) การประเมินผลเพื่อพัฒนาอย่างเป็นระบบด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล และการสะท้อนผลพร้อมเผยแพร่องค์ความรู้ผ่าน PLC และเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

คำสำคัญ: การนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนา, แนวทาง, สถานศึกษาในยุคดิจิทัล, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา

Abstract

This research aimed to 1) investigate the current state of collaborative internal supervision in educational institutions in the digital era under the Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 3; 2) compare collaborative internal supervision as classified by educational qualifications, work experience, and school size; and 3) propose guidelines for collaborative internal supervision in the digital era. The sample consisted of 346 school administrators and teachers selected through stratified random sampling. The research instruments included a five-point Likert-scale questionnaire with a reliability coefficient of .98 and a structured interview form. Data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, t-test and F-test.

The research findings were as follows.

- 1) The overall current state of collaborative internal supervision was at a high level.
- 2) School administrators and teachers holding qualifications higher than a bachelor's degree and those with more than 10 years of work experience reported significantly higher perceptions of collaborative internal supervision than the other groups at the .01 level of statistical significance, whereas no significant differences were found based on school size.
- 3) The proposed guidelines for collaborative internal supervision in the digital era comprised five components (1) analysis of the current situation, problems, and needs based on empirical data and stakeholder participation. (2) participatory supervision planning integrating the PDCA quality cycle and digital technologies. (3) developmental supervision based on a collegial approach through coaching, mentoring, and Professional Learning Communities (PLCs). (4) systematic evaluation for continuous improvement supported by digital technologies for data collection and analysis; and (5) reflection and dissemination of knowledge through PLCs and digital technologies to promote continuous and sustainable improvement in educational quality.

Keywords: Collaborative Internal Supervision, Development Guidelines, Educational Institutions in the Digital Era, Primary Educational Service Area Office.

บทนำ

ในยุคที่เทคโนโลยีดิจิทัลมีบทบาทสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และการศึกษา ระบบการจัดการศึกษาของไทยจำเป็นต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะและทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ การคิดวิเคราะห์เชิงสร้างสรรค์ การสื่อสาร การทำงานร่วมกัน

และการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพและรับผิดชอบ การขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) และหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 จึงต้องอาศัยกระบวนการหลักสามประการ ได้แก่ กระบวนการบริหาร กระบวนการจัดการเรียนการสอน และกระบวนการนิเทศภายใน ซึ่งถือเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2566)

การนิเทศภายในมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนให้มีประสิทธิภาพ โดยมุ่งให้ผู้สอนมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม กับบริบทของผู้เรียน การนิเทศภายในที่มีคุณภาพจึงต้องเน้นการทำงานร่วมกันของครูและผู้บริหารในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การวางแผน การดำเนินงาน การติดตามผล ไปจนถึงการสะท้อนผล เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน อันนำไปสู่การพัฒนาการเรียนการสอนที่ตอบสนองต่อเป้าหมายของหลักสูตรและ มาตรฐานการศึกษา (กนกวรรณ อุทยานิน, 2565) ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการตรวจราชการ การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการศึกษา พ.ศ. 2560 ได้กำหนดให้การติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญในการศึกษาวิเคราะห์ วิจัย และประเมินผลการบริหารและการดำเนินงานของสถานศึกษา โดยมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และคุณภาพของผู้เรียน เพื่อเตรียมความพร้อมในการรับการประเมิน จากหน่วยงานภายในและภายนอก รวมถึงเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง (ราชกิจจานุเบกษา, 2561)

อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันการนิเทศโดยศึกษานิเทศก์ยังไม่สามารถครอบคลุมทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้ เนื่องจากจำนวนบุคลากรไม่เพียงพอและมีข้อจำกัดด้านความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง การนิเทศภายในของสถานศึกษา จึงกลายเป็นองค์ประกอบสำคัญในการสนับสนุนการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีคุณภาพและสอดคล้องกับ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร การบริหารการศึกษาจำเป็นต้องบูรณาการการนิเทศภายในให้เป็นส่วนหนึ่งของระบบ บริหารจัดการ เพื่อใช้ข้อมูลการนิเทศประกอบการตัดสินใจ วางแผน และปรับปรุงการดำเนินงานอย่างมี ประสิทธิภาพสูงสุด พร้อมสร้างระบบประกันคุณภาพภายในที่มั่นคง (รุ่งทิพย์ ทานู, 2558) ในยุคดิจิทัล เทคโนโลยีได้ เปลี่ยนแปลงวิธีการเรียนรู้ การบริหาร และการนิเทศการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญ การนิเทศที่เน้นความร่วมมือ ระหว่างครูและผู้บริหารจึงช่วยเสริมสร้างความเข้าใจร่วมกัน เกิดการแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติที่ดีผ่านเครื่องมือดิจิทัล เช่น ระบบประชุมออนไลน์ แพลตฟอร์มการทำงานร่วมกัน และระบบจัดการเรียนรู้ เทคโนโลยีช่วยเพิ่มประสิทธิภาพ ในการนิเทศ เช่น การใช้ฐานข้อมูลวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ การสร้างแดชบอร์ดติดตามผล หรือการใช้ AI วิเคราะห์ ข้อมูลเชิงลึก ทำให้การนิเทศเป็นไปอย่างรวดเร็ว ยืดหยุ่น และตอบสนองต่อความต้องการของสถานศึกษาได้ดียิ่งขึ้น (วชิรา เครือคำอ้าย และชวลิต ขอดศิริ, 2564)

การนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาจึงเป็นกระบวนการที่เปิดโอกาสให้ครูและผู้บริหารได้กำหนดเป้าหมาย วางแผน และดำเนินงานร่วมกัน ส่งผลให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เกิดแรงจูงใจและขวัญกำลังใจในการทำงาน ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ (กนกวรรณ อุทยานิน, 2565) ขณะเดียวกัน เทคโนโลยี ดิจิทัลยังช่วยสนับสนุนการนิเทศให้มีความยืดหยุ่น ครอบคลุมพื้นที่ที่ห่างไกล และส่งเสริมการพัฒนาทักษะดิจิทัลของ ครู เพื่อให้สามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ทันสมัยและสอดคล้องกับผู้เรียนยุคใหม่ (วชิรา เครือคำอ้าย และ ชวลิต ขอดศิริ, 2564) อย่างไรก็ตาม จากรายงานผลการนิเทศภายในจากหลายพื้นที่พบว่า การนิเทศในสถานศึกษายัง ไม่เป็นไปตามกระบวนการนิเทศที่มีประสิทธิภาพ เช่น ขาดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการนิเทศแบบร่วมพัฒนา (สุวิมล เชียงทอง, 2566) ขาดการวางแผนอย่างเป็นระบบ (สายวิญญู ดวงสนาม, 2561) ขาดการใช้เทคนิคที่

หลากหลาย (ชนกิจ เสียบไธสง, 2565) และยังไม่ได้นำเทคโนโลยีมาใช้ในการนิเทศอย่างเพียงพอ (ธารทิพย์ ด้ายศ, 2561) ซึ่งปัญหาเหล่านี้ส่งผลต่อคุณภาพของการนิเทศและประสิทธิภาพของกระบวนการพัฒนาการเรียนการสอน

ดังนั้น การนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาที่มีการวางแผนอย่างเป็นระบบ มีการใช้เทคโนโลยีสนับสนุน และเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการสะท้อนผล (Khan et al., 2009) จึงเป็นแนวทางสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษา โดยต้องอาศัยการศึกษาข้อมูลพื้นฐานและการวิเคราะห์สภาพจริงของโรงเรียน (ภักขวิญญู ยางงาม, 2564; สุวิมล เชียงทอง, 2566) เพื่อออกแบบแผนการนิเทศที่ตอบสนองต่อบริบทและความต้องการของแต่ละสถานศึกษา (ธิดารัตน์ หัตถมา, 2566; Florence Imaobong Archibong, 2012; พุทธชาติ แสนอุบล, 2560)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 มีสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ชนบทเป็นส่วนใหญ่ซึ่งเผชิญกับความท้าทายด้านทรัพยากรและการเข้าถึงเทคโนโลยี การพัฒนากระบวนการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาที่นำเทคโนโลยีมาปรับใช้จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยลดช่องว่างด้านทรัพยากร และสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ การวางแผนการนิเทศภายในที่มีการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์สภาพจริงในสถานศึกษาจะช่วยให้การดำเนินงานมีความสอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของครูและผู้เรียนในพื้นที่ (สุวิมล เชียงทอง, 2566) ซึ่งการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาในยุคดิจิทัลเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษาและสร้างความยั่งยืนในระบบการจัดการศึกษา การศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 จะช่วยให้สามารถออกแบบและพัฒนากระบวนการนิเทศภายในที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในพื้นที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและตอบสนองต่อเป้าหมายของหลักสูตรการศึกษาในอนาคตได้อย่างสมบูรณ์

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาสภาพปัจจุบันของการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 เพื่อพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาในยุคดิจิทัลที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา อันจะช่วยให้การนิเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดความต่อเนื่อง และนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดของสถานศึกษา
3. เพื่อศึกษาแนวทางการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้กำหนดขอบเขตการวิจัยโดยแบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ขอบเขตตัวแปร และ ขอบเขตประชากร และกลุ่มตัวอย่างหรือผู้ให้ข้อมูล โดยขอบเขตตัวแปรเป็นการศึกษาการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 ซึ่งประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ (2) ด้านการวางแผนการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนา (3) ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนา (4) ด้านการประเมินผลการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนา และ (5) ด้านการสะท้อนผลและเผยแพร่การนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนา ส่วนขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 โดยมีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 346 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบงานนิเทศภายใน และศึกษานิเทศก์ เพื่อใช้ในการศึกษาแนวทางการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาในยุคดิจิทัลของสถานศึกษาให้มีความครอบคลุมและสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ศึกษา

การทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิดการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนา

การนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนา (Collaborative Supervision) เป็นแนวทางการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของครูและผู้บริหารสถานศึกษาในทุกขั้นตอนของกระบวนการนิเทศ ได้แก่ การกำหนดเป้าหมาย การวางแผน การดำเนินงาน และการสะท้อนผลร่วมกัน อันส่งผลให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่เน้นการทำงานเป็นทีม และการเรียนรู้ร่วมกันภายในองค์กร (กนกวรรณ อุทยานิน, 2565) ทั้งนี้ การนิเทศภายในลักษณะดังกล่าวยังช่วยเสริมสร้างแรงจูงใจ ความเชื่อมั่น และความรับผิดชอบต่อการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครู ซึ่งนำไปสู่การยกระดับคุณภาพผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรม (วชิรา เครือคำอ้าย และชวลิต ขอดศิริ, 2564) อย่างไรก็ตาม การดำเนินการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนายังประสบปัญหาในด้านความรู้ความเข้าใจของผู้ปฏิบัติ การวางแผนที่ไม่เป็นระบบ และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่ยังไม่เพียงพอ ซึ่งส่งผลต่อประสิทธิผลของกระบวนการนิเทศ (สุวิมล เชียงทอง, 2566) ดังนั้น การนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาที่มีความเป็นระบบ บูรณาการเทคโนโลยี และส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง จึงเป็นแนวทางสำคัญในการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาในบริบทปัจจุบัน

2. แนวคิดการใช้เทคโนโลยีเพื่อการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาในยุคดิจิทัล

การใช้เทคโนโลยีเพื่อการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาในยุคดิจิทัล มุ่งเน้นการบูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเข้ากับกระบวนการนิเทศอย่างเป็นระบบ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูและผู้บริหารสถานศึกษา โดยสอดคล้องกับแนวคิดการเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลที่ส่งเสริมการใช้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเชิงบริหารควบคู่กับแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่สนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการพัฒนาร่วมกันผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล ทั้งนี้ เทคโนโลยีดิจิทัล เช่น ระบบบริหารจัดการเรียนรู้ออนไลน์ และเครื่องมือวิเคราะห์ข้อมูล สามารถนำมาใช้ในการวางแผน ดำเนินงาน ติดตาม และสะท้อนผลการนิเทศได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ (วชิรา เครือคำอ้าย และชวลิต ขอดศิริ, 2564) ซึ่งการประยุกต์ใช้

เทคโนโลยีดังกล่าวจำเป็นต้องคำนึงถึงความพร้อมด้านทักษะดิจิทัลของบุคลากร โครงสร้างพื้นฐาน และบริบทของสถานศึกษา เพื่อให้การนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาเกิดประสิทธิผลสูงสุดและสามารถยกระดับคุณภาพการศึกษาได้อย่างยั่งยืน

3. บริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3

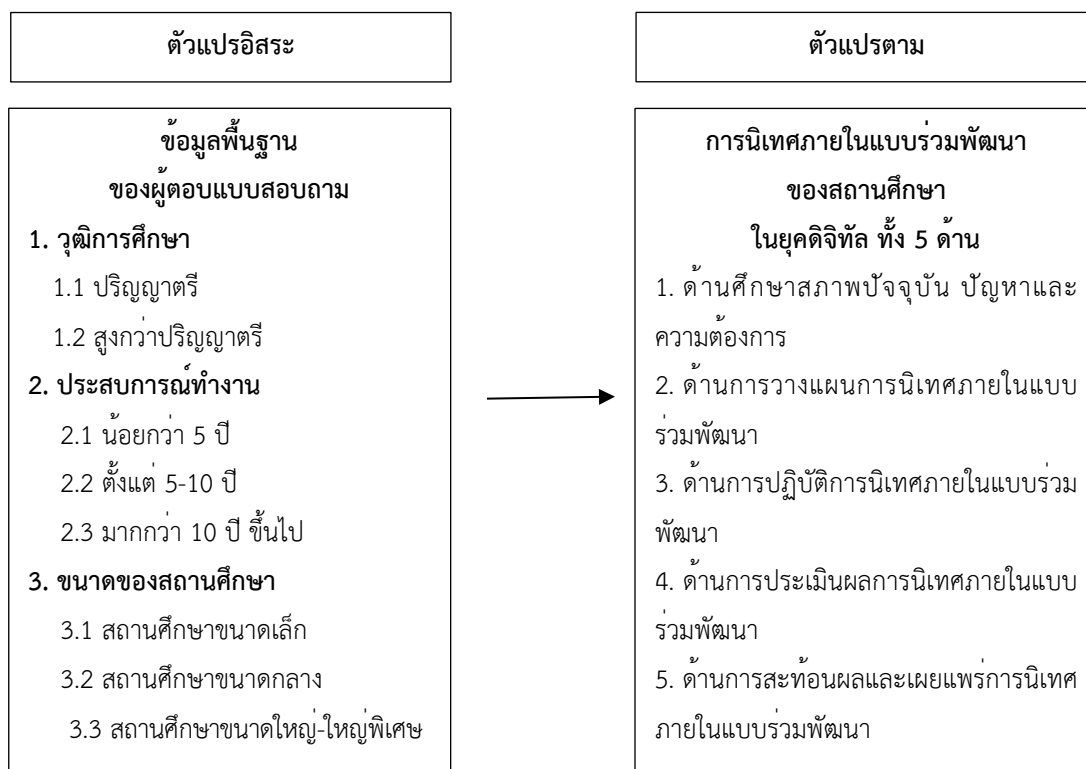
บริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา โดยมีบทบาทในการกำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนสถานศึกษาในสังกัดให้ดำเนินงานตามนโยบายและมาตรฐานการศึกษาของชาติ ภายใต้วิสัยทัศน์ที่มุ่งเน้นการบริหารจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมและการนำนวัตกรรมดิจิทัลมาใช้ในการพัฒนาอย่างยั่งยืน ทั้งนี้ เขตพื้นที่ดังกล่าวครอบคลุมสถานศึกษาในพื้นที่ชนบทเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งมีความหลากหลายทั้งด้านทรัพยากร บุคลากร และโอกาสในการเข้าถึงเทคโนโลยี ส่งผลให้การจัดการเรียนรู้และการบริหารจัดการต้องปรับให้สอดคล้องกับบริบทเชิงพื้นที่ ทั้งยังพบข้อจำกัดสำคัญ ได้แก่ ภาระงานของบุคลากรที่สูง การขาดทักษะด้านเทคโนโลยีของครูบางส่วน และข้อจำกัดด้านอุปกรณ์และโครงสร้างพื้นฐานทางดิจิทัล ซึ่งส่งผลต่อประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนและการนิเทศภายใน ดังนั้น การพัฒนาระบบการบริหารและการนิเทศที่บูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัล ควบคู่กับการส่งเสริมศักยภาพบุคลากรและการใช้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ จึงเป็นแนวทางสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดให้มีความสอดคล้องกับบริบทและเกิดความยั่งยืนในระยะยาว

4. งานวิจัยที่เกี่ยวกับการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนา

งานวิจัยที่เกี่ยวกับการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนามีบทบาทสำคัญในการยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา โดยเน้นการมีส่วนร่วมของครูและผู้บริหารในการวางแผน ดำเนินงาน และสะท้อนผลร่วมกัน ซึ่งส่งผลให้เกิดการพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ (กนกวรรณ อุทยานิน, 2565) ทั้งนี้งานวิจัยของวชิรา เครือคำอ้าย และชวลิต ขอดศิริ (2564) ชี้ให้เห็นว่าการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลร่วมกับกระบวนการนิเทศแบบร่วมพัฒนาช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการติดตามและประเมินผล รวมถึงส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขณะที่สุวิมล เชียงทอง (2566) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนิเทศ ได้แก่ การวางแผนอย่างเป็นระบบ การมีส่วนร่วมของบุคลากร และการสนับสนุนจากผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งงานวิจัยยังสะท้อนปัญหาในด้านความรู้ความเข้าใจของผู้ปฏิบัติ การขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงาน และข้อจำกัดในการใช้เทคโนโลยี (สายวินต์ย ดวงสนาม, 2561; ธนกิจ เสียบไธสง, 2565) ดังนั้น การนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาที่บูรณาการเทคโนโลยีและส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง จึงเป็นแนวทางสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทในยุคดิจิทัล

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้พัฒนากรอบแนวคิดการวิจัยจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยสร้างเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาของสถานศึกษาในยุคดิจิทัลแตกต่างกัน
2. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาของสถานศึกษาในยุคดิจิทัลแตกต่างกัน
3. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาของสถานศึกษาในยุคดิจิทัลแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. **ประชากร** คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 ปีการศึกษา 2568 ทั้งสิ้น 3,251 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3, 2569: ออนไลน์)

2. **ตัวอย่าง** คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 346 คน กำหนดตัวอย่างโดยใช้วิธีการกำหนดขนาดตัวอย่างด้วยการเปิดตารางของ Krejcie และ Morgan ใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือผู้ทรงคุณวุฒิที่ใช้ในการสัมภาษณ์โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คือผู้อำนวยการสถานศึกษาจำนวน 2 คน ครูจำนวน 1 คน และศึกษานิเทศก์จำนวน 2 คน รวมทั้งหมด 5 คน ตามคุณสมบัติ ดังนี้ 1) มีประสบการณ์การทำงานในสถานศึกษามากกว่า 10 ปี ขึ้นไป 2) มีผลงานเป็นที่ประจักษ์เพื่อยกย่องและเชิดชูเกียรติ 3) ได้รับรางวัลต่าง ๆ เกี่ยวกับการบริหารหรือการจัดการเรียนการสอน อุทิศตนเพื่อประโยชน์แก่วิชาชีพตลอดระยะเวลาในการทำงาน

3. **เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล** ในการวิจัย มี 2 ฉบับ ประกอบด้วยแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

ฉบับที่ 1 แบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะตรวจสอบรายการ checklist ประกอบด้วยวุฒิ การศึกษา ประสบการณ์การทำงานและขนาดของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 31 ข้อ เกี่ยวกับสภาพการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 3 ใน 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ 2) ด้านการวางแผนการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนา 3) ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนา 4) ด้านการประเมินผลการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนา 5) ด้านการสะท้อนของการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนา ลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) เป็นข้อความ 5 ระดับ ตามแนวคิดของ Likert มีระดับคะแนน คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิดเพื่อหาแนวทางการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3

ฉบับที่ 2 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ 2) ด้านการวางแผนการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนา 3) ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนา 4) ด้านการประเมินผลการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนา 5) ด้านการสะท้อนผลและเผยแพร่การนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนา

4. **การสร้างเครื่องมือ** วิธีการสร้างเครื่องมือผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือ โดยขั้นตอนการทำงาน ดังนี้

4.1) ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาดำรง เอกสาร บทความและงานวิชาการที่เกี่ยวข้องกับหลักการ แนวคิดสภาพและปัญหาการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

4.2) วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

4.3) ศึกษาตัวแปรที่สำคัญด้านต่าง ๆ โดยศึกษาจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.4) ดำเนินการสร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) เป็นข้อความ 5 ระดับ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูล

4.5) นำร่างแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาเพื่อตรวจแก้ไขเนื้อหาและสำนวน ภาษาที่ใช้ให้สมบูรณ์

4.6) นำข้อเสนอแนะ ข้อบกพร่องที่พบมาปรับปรุงแก้ไข

4.7) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นและปรับปรุงแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน พิจารณาความถูกต้องและความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ตามวิธีหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนน ของ บุญชม ศรีสะอาด (2560)

4.8) นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงจากผู้เชี่ยวชาญ ไปปรับปรุง แก้ไขตาม ที่ผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะ แล้วเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบอีกครั้ง ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ใน การวิจัยนี้ มีค่า IOC อยู่ระหว่าง .80-1.00 ของบุญชม ศรีสะอาด (2560)

4.9) นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้ (Try-Out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน นำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของ Cronbach โดยค่าความน่าเชื่อมั่นทั้งฉบับ .98

4.10) นำผลที่ได้มาพิจารณา ปรับปรุงแก้ไขและจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ในการศึกษารั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลและค่าสถิติต่าง ๆ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อหาค่าสถิติ ดังนี้

5.1) แบบสอบถามตอนที่ 1 สภาพของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ

5.2) แบบสอบถามตอนที่ 2

5.2.1) สภาพการดำเนินการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และนำมาแปลผลความหมายโดยใช้แนวคิดของบุญชม ศรีสะอาด (2560) ดังนี้

5 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

5.2.2) เปรียบเทียบสภาพการดำเนินการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดของสถานศึกษา ใช้การทดสอบค่าที (t-test) หาค่าความแปรปรวนทางเดียว วิเคราะห์โดยการทดสอบเอฟ (F-test) และทดสอบความแตกต่างรายคู่ ด้วยวิธีของ Scheffe'

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่างมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม และดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่และคำนวณร้อยละ

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลสภาพการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 โดยคำนวณ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานนำมาแปลผลความหมายโดยใช้แนวคิดของ บุญชม ศรีสะอาด (2560)

จากนั้นวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดของสถานศึกษา ใช้การทดสอบค่าที (t-test) หาค่าความแปรปรวนทางเดียว วิเคราะห์โดยการทดสอบเอฟ (F-test) และทดสอบความแตกต่างรายคู่ ด้วยวิธีของ Scheffe'

ตอนที่ 3 วิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับแนวทางการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3

2) ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งประกอบด้วยผู้อำนวยการสถานศึกษาจำนวน 2 คน ครูจำนวน 1 คน และศึกษานิเทศก์จำนวน 2 คน รวมทั้งหมด 5 คน เกี่ยวกับแนวทางการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ทำการวิเคราะห์เนื้อหาเสนอรายงานในรูปความเรียงต่อไป

ผลการวิจัย

ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 346 คน ผลการวิจัย พบว่า สภาพภาพของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามตำแหน่ง โดยส่วนมากคือ ปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 82.95 รองลงมา คือ สูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 17.05 ตามลำดับ ประสบการณ์ทำงาน โดยส่วนมาก คือ น้อยกว่า 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 57.23 ตั้งแต่ 5 – 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.90 และ มากกว่า 10 ปี ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 13.87 ตามลำดับ ขนาดของสถานศึกษา โดยส่วนมาก สถานศึกษาขนาดกลาง คิดเป็นร้อยละ 54.33 สถานศึกษาขนาดเล็ก คิดเป็นร้อยละ 33.53 และ สถานศึกษาขนาดใหญ่ - ใหญ่พิเศษ คิดเป็นร้อยละ 12.14 ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 สภาพปัจจุบันของการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 โดยภาพรวมและรายด้านแสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3

ที่	สภาพการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนา ของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล	ระดับปฏิบัติการ			
		$\bar{X}$	S	แปลผล	ลำดับที่
1	ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ	3.85	.79	มาก	2
2	ด้านการวางแผนการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนา	3.84	.81	มาก	4
3	ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนา	3.77	.82	มาก	5
4	ด้านการประเมินผลการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนา	3.87	.80	มาก	1
5	ด้านการสะท้อนผลและเผยแพร่การนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนา	3.85	.83	มาก	3
รวม		3.84	.78	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครู มีสภาพปัจจุบันของการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 โดยภาพรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.84) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการประเมินผลการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนา มีการปฏิบัติการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.87) รองลงมา คือ ด้านศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ มีการปฏิบัติการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.85) ด้านการสะท้อนผลและเผยแพร่การนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนา มีการปฏิบัติการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.85) ด้านการวางแผนการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนา มีการปฏิบัติการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.84) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนา มีการปฏิบัติการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.77)

ผลการวิเคราะห์จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เปรียบเทียบสภาพการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบสภาพการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 จำแนกตามวุฒิการศึกษา

ที่	สภาพการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนา ของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล	ปริญญาตรี (n=287)		สูงกว่าปริญญาตรี (n=59)		t	p
		$\bar{x}$	S	$\bar{x}$	S		
1	ด้านศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและ ความต้องการ	3.77	.80	4.23	.64	-.46**	.00
2	ด้านการวางแผนการนิเทศภายในแบบ ร่วมพัฒนา	3.77	.82	4.22	.67	-.45**	.00
3	ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายในแบบร่วม พัฒนา	3.69	.83	4.17	.62	-.47**	.00
4	ด้านการประเมินผลการนิเทศภายในแบบ ร่วมพัฒนา	3.79	.80	4.21	.66	-.42**	.00
5	ด้านการสะท้อนผลและเผยแพร่การ นิเทศภายในแบบร่วมพัฒนา	3.76	.84	4.27	.67	-.51**	.00
รวม		3.76	.79	4.22	.62	-.46**	.00

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน

2. ผลการเปรียบเทียบสภาพการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน แสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบสภาพการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน

ที่	สภาพการนิเทศภายในแบบ ร่วมพัฒนาของสถานศึกษา ในยุคดิจิทัล	แหล่งความ แปรปรวน	Ss	Df	MS	F	P
1	ด้านศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ	ระหว่างกลุ่ม	17.60	2	8.81	15.10**	.00
		ภายในกลุ่ม	200.0	343	.58		
		รวม	217.60	345			

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบสภาพการณ์เทคโนโลยีภายในแบบร่วมพัฒนาของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน

ที่	สภาพการณ์เทคโนโลยีภายในแบบร่วมพัฒนาของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล	แหล่งความแปรปรวน	Ss	Df	MS	F	P
2	ด้านการวางแผนการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนา	ระหว่างกลุ่ม	19.40	2	9.71	16.00**	.00
		ภายในกลุ่ม	207.00	343	.61		.
		รวม	226.40	345			
3	ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนา	ระหว่างกลุ่ม	17.20	2	8.60	13.80**	.00
		ภายในกลุ่ม	214.20	343	.63		
		รวม	231.40	345			
4	ด้านการประเมินผลการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนา	ระหว่างกลุ่ม	16.90	2	8.45	14.40**	.00
		ภายในกลุ่ม	201.40	343	.59		
		รวม	218.30	345			
5	ด้านการสะท้อนผลและเผยแพร่การนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนา	ระหว่างกลุ่ม	18.00	2	8.99	14.00**	.00
		ภายในกลุ่ม	220.30	343	.64		
		รวม	238.30	345			
รวม		ระหว่างกลุ่ม	17.80	2	8.89	15.70**	.00
		ภายในกลุ่ม	193.60	343	.56		
		รวม	211.40	345			

*มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบสภาพการณ์เทคโนโลยีภายในแบบร่วมพัฒนาของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์ทำงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการณ์เทคโนโลยีภายในแบบร่วมพัฒนาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งในภาพรวมและรายด้าน

3. ผลการเปรียบเทียบสภาพการณ์เทคโนโลยีภายในแบบร่วมพัฒนาของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา แสดงดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบสภาพการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

ที่	สภาพการนิเทศภายในแบบ ร่วมพัฒนาของสถานศึกษา ในยุคดิจิทัล	แหล่งความ แปรปรวน	Ss	Df	MS	F	P
1	ด้านศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ	ระหว่างกลุ่ม	1.96	2	.98	1.56	.21
		ภายในกลุ่ม	215.71	343	.63		
		รวม	217.67	345			
2	ด้านการวางแผนการนิเทศ ภายในแบบร่วมพัฒนา	ระหว่างกลุ่ม	3.53	2	1.76	2.70	.06
		ภายในกลุ่ม	223.80	343	.65		
		รวม	227.33	345			
3	ด้านการปฏิบัติการนิเทศ ภายในแบบร่วมพัฒนา	ระหว่างกลุ่ม	2.01	2	1.00	1.50	.22
		ภายในกลุ่ม	229.43	343	.67		
		รวม	231.44	345			
4	ด้านการประเมินผลการ นิเทศภายในแบบร่วมพัฒนา	ระหว่างกลุ่ม	2.50	2	1.25	1.98	.13
		ภายในกลุ่ม	215.82	343	.63		
		รวม	218.32	345			
5	ด้านการสะท้อนผลและ เผยแพร่การนิเทศภายใน แบบร่วมพัฒนา	ระหว่างกลุ่ม	0.977	2	.49	0.71	.49
		ภายในกลุ่ม	237.34	343	.69		
		รวม	238.32	345			
รวม		ระหว่างกลุ่ม	2.03	2	1.02	1.67	.19
		ภายในกลุ่ม	209.35	343	.61		
		รวม	211.38	345			

*มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4 พบว่า ผลการเปรียบเทียบเปรียบเทียบสภาพการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า การปฏิบัติการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาโดยภาพรวมและรายด้านไม่มีความแตกต่างกัน

ผลการศึกษานวทางการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 จากการวิเคราะห์และสรุปผลจากแบบสอบถามปลายเปิดและการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ทั้ง 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ สถานศึกษามีความแตกต่างด้านรูปแบบและประสิทธิภาพของการนิเทศภายใน โดยยังขาดเครื่องมือและระบบที่ทันสมัยและเป็นรูปธรรม การพัฒนาควรเริ่มจากการประเมินความพร้อมของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ ทั้งด้านบุคลากร เทคโนโลยี และทรัพยากร ควบคู่กับการพัฒนาความรู้และทักษะด้านการนิเทศในบริบทดิจิทัล การดำเนินงานควรใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์จากหลายแหล่งโดยอาศัยเทคโนโลยีดิจิทัลในการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อสะท้อนสภาพจริงอย่างแม่นยำ และเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการกำหนดลำดับความสำคัญของปัญหา

2. ด้านการวางแผนการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนา ควรดำเนินการอย่างเป็นระบบ ชัดเจน และต่อเนื่อง โดยผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางและเป้าหมายร่วมกับครู การวางแผนควรยึดหลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์จากบริบทจริงเป็นฐานในการกำหนดแนวทางการนิเทศ ควรดำเนินการภายใต้กรอบวงจรคุณภาพ PDCA เพื่อให้สามารถติดตาม ประเมินผล และปรับปรุงพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง อีกทั้งควรบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลในการวางแผนและติดตามผล

3. ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนา ควรยึดแนวคิดการนิเทศแบบกัลยาณมิตร โดยเน้นการร่วมเรียนรู้และพัฒนาระหว่างผู้นิเทศและครู มากกว่าการควบคุมหรือประเมินผลเพียงอย่างเดียว รูปแบบการนิเทศควรมีความหลากหลายและยืดหยุ่น สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา โดยบูรณาการการนิเทศแบบออนไลน์ควบคู่กับการนิเทศผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล การดำเนินงานควรเน้นการโค้ช การให้คำปรึกษา และการสะท้อนผลอย่างสร้างสรรค์ภายใต้กระบวนการ PLC อย่างเป็นระบบ พร้อมทั้งใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการติดตาม บันทึก และแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความต่อเนื่องของการนิเทศ

4. ด้านการประเมินผลการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนา ควรดำเนินการอย่างเป็นระบบ โปร่งใส และต่อเนื่อง โดยมุ่งเน้นการประเมินเพื่อพัฒนาและนำผลไปใช้ปรับปรุงการดำเนินงานในรอบถัดไป การประเมินควรใช้ตัวชี้วัดและเกณฑ์ที่ชัดเจน ครอบคลุมทั้งกระบวนการจัดการเรียนรู้ ผลลัพธ์ของผู้เรียน และสมรรถนะของครู ควรมีคณะกรรมการกำกับ ติดตาม และสะท้อนผลอย่างสม่ำเสมอ พร้อมทั้งบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลในการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเพิ่มความถูกต้องและประสิทธิภาพในการใช้ข้อมูล และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องในการสะท้อนผล

5. ด้านการสะท้อนผลและเผยแพร่การนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนา เป็นกระบวนการสำคัญในการขยายผลและพัฒนาการเรียนรู้ร่วมกันของสถานศึกษา โดยควรดำเนินการอย่างเป็นระบบผ่านกระบวนการ PLC ในการวิเคราะห์และสังเคราะห์ผลการนิเทศ การสะท้อนผลควรแยกแนวปฏิบัติที่ดีและประเด็นที่ต้องพัฒนาอย่างชัดเจน พร้อมทั้งเผยแพร่ผลสำเร็จผ่านช่องทางที่เหมาะสมเพื่อสร้างแรงจูงใจและภาพลักษณ์ทางวิชาการ ขณะเดียวกันควรส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายใต้บรรยากาศแห่งความไว้วางใจและกัลยาณมิตร การบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการสื่อสารและทำให้การนิเทศเป็นกระบวนการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาแนวทางการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 สรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. การศึกษาสภาพปัจจุบันของการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบเปรียบเทียบสภาพการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

2.1 ผลเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อสภาพการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 พบว่าโดยภาพรวมและรายด้าน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีสูงกว่าวุฒิการศึกษาปริญญาตรี

2.2 ผลเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 พบว่าโดยภาพรวมและรายด้านมีความแตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปี ขึ้นไปสูงกว่าประสบการณ์การทำงาน 5-10 ปี และประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 5 ปี ตามลำดับ

2.3 ผลเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีขนาดของสถานศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 พบว่าโดยภาพรวมและรายด้านไม่มีความแตกต่างกัน

3. แนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 มีทั้งหมด 5 ด้าน สรุปได้ว่าแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาของสถานศึกษาในยุคดิจิทัลควรดำเนินการอย่างเป็นระบบ ครอบคลุมการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของสถานศึกษา การวางแผน การปฏิบัติการนิเทศ การประเมินผล และการสะท้อนผลอย่างต่อเนื่อง โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นฐานในการตัดสินใจ และบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างเหมาะสมในทุกกระบวนการ การนิเทศควรมุ่งเน้นการนิเทศเชิงพัฒนาภายใต้แนวคิดกลยุธยมิตรและชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การนำผลการนิเทศไปใช้ปรับปรุงและยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ ผู้เรียน และสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง จะทำให้การนิเทศภายในเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทและการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลอย่างแท้จริง

อภิปรายผลการวิจัย

1. การศึกษาสภาพปัจจุบันของการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสถานศึกษาได้ปรับตัวตามบริบทการเปลี่ยนแปลงของยุคดิจิทัล โดยนำเทคโนโลยีสารสนเทศและเครื่องมือดิจิทัลมาใช้อย่างสนับสนุนการวางแผน การสื่อสาร การติดตาม และการแลกเปลี่ยน

ข้อมูลในการนิเทศ ส่งผลให้การดำเนินงานมีความคล่องตัวและเอื้อต่อการมีส่วนร่วมของบุคลากรมากขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ ธนกิจ เสียบโรสง (2565) ที่เสนอว่าการบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ากับกระบวนการนิเทศช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการตัดสินใจบนฐานข้อมูล อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนา มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด แม้จะยังอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการนำแผนไปสู่การปฏิบัติจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือของบุคลากร ทักษะด้านดิจิทัล เวลา และความร่วมมือจากทุกฝ่าย ซึ่งอาจเป็นข้อจำกัดในการดำเนินงาน สอดคล้องกับแนวคิดของ Glickman et, al. (2021) ที่อธิบายว่าความสำเร็จของการนิเทศขึ้นอยู่กับคุณภาพของการนำแผนไปปฏิบัติ การให้คำปรึกษา การติดตาม และการสร้างความร่วมมือทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง

2. การเปรียบเทียบการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล พบว่า ผู้บริหารและครูที่มีวุฒิการศึกษาและประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้ที่มีวุฒิการศึกษาสูงและมีประสบการณ์มากย่อมมีความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูล การวางแผน และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการนิเทศได้อย่างเป็นระบบมากกว่า จึงส่งผลต่อมุมมองเกี่ยวกับการนิเทศภายในที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับแนวคิดของ กนกวรรณ อุทยานิน (2565); บรรจงค์ วรเศรษฐสุศิริ (2562) ขณะที่ผลการวิจัยพบว่า ขนาดของสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากประสิทธิผลของการนิเทศภายในขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำ วัฒนธรรมการทำงานร่วมกัน และการมีส่วนร่วมของบุคลากรมากกว่าขนาดขององค์กร สอดคล้องกับแนวคิดของ Glickman et, al. (2021) ที่มองว่าการนิเทศเชิงพัฒนาให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ทางวิชาชีพและการพัฒนาครูร่วมกัน

3. การศึกษาแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาในยุคดิจิทัล พบว่า ควรดำเนินการครอบคลุม 5 ด้าน ได้แก่ การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ การวางแผน การปฏิบัติการนิเทศ การประเมินผล และการสะท้อนผลและเผยแพร่ โดยการศึกษาสภาพปัจจุบันควรใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์และเทคโนโลยีดิจิทัลในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเพิ่มความถูกต้องในการตัดสินใจ สอดคล้องกับ วชิรา เครือคำอ้าย และชวลิต ขอดศิริ (2564) ส่วนการวางแผนควรยึดหลักการมีส่วนร่วมและวงจรคุณภาพ PDCA เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ขณะที่การปฏิบัติการนิเทศควรยึดหลักกลไกผ่านมิตรผ่านการค้า การให้คำปรึกษา และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สอดคล้องกับ ภิชาวิชัย ยางงาม (2564) ด้านการประเมินผลควรมุ่งเน้นการประเมินเพื่อพัฒนาและใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวคิดของ ชิดารัตน์ หัตถมา (2566) และการสะท้อนผลผ่านกระบวนการ Professional Learning Community (PLC) จะช่วยให้ครูร่วมกันแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ พัฒนาแนวปฏิบัติที่ดี และต่อยอดนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับ Glickman et, al. (2021) ซึ่งชี้ว่าการเรียนรู้ร่วมกันและการจัดการความรู้ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การนิเทศภายในเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) จากการวิจัยพบว่าสภาพการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนา ด้านการปฏิบัติการนิเทศมีการปฏิบัติต่ำกว่าทุกด้าน ดังนั้นสถานศึกษาควรนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาระบบการนิเทศภายในแบบร่วม

พัฒนา โดยกำหนดนโยบาย แนวปฏิบัติด้านการนิเทศที่มีความชัดเจนและเป็นระบบสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา เพื่อให้การนิเทศภายในเป็นกลไกสำคัญในการยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้และคุณภาพสถานศึกษา

2) สถานศึกษาควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูในการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาและกำหนดทางเลือกในการแก้ไขปัญหาการนิเทศ เพื่อยกระดับคุณภาพของนักเรียนให้สูงขึ้น พร้อมทั้งจัดทำรายงานสรุปผลการศึกษาลงมาปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในรูปแบบเอกสารหรือระบบสารสนเทศ เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการวางแผนพัฒนาการนิเทศภายในอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการวางแผนการพัฒนาระบบนิเทศภายในที่มีประสิทธิภาพในโรงเรียนประถมศึกษา

2) ควรศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ อุทยานิน. (2565). แนวทางการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2. [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา].
- ธนกิจ เสียบโธสง. (2565). การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา กลุ่มไตรรัตน์สัมพันธ์. [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ].
- ธารทิพย์ ด้ายศ. (2561). การนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3. [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี].
- จิตราต์น หัตถมา. (2566). แนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษาโดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2. [วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม].
- บรรจงศักดิ์ วรรณสุขศิริ. (2562). การพัฒนากระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ในศตวรรษที่ 21. [วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา].
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น ฉบับปรับปรุงใหม่. พิมพ์ครั้งที่ 10. บริษัท สุวีริยาสาส์น จำกัด.
- พุทธชาติ แสนอุบล. (2560). สภาพ ปัญหา และแนวทางการปรับปรุงการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20. [วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา].
- ธีชาวิชญ์ ยางงาม. (2564). กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 3. [วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร].
- ราชกิจจานุเบกษา. (2561). กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561. เล่ม 135 ตอนที่ 11 ก, หน้า 3-5.

- รุ่งทิพย์ ทานู. (2558). สภาพการบริหารงานนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5. [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.]
- วชิรา เครือคำอ้าย และชวลิต ขอดศิริ. (2564). การพัฒนารูปแบบการนิเทศโดยใช้กระบวนการชี้แนะและระบบพี่เลี้ยง เพื่อส่งเสริมศักยภาพการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเชียงใหม่. [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.]
- สายวินิตย์ ดวงสนาม. (2561). การนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2. [วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.]
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3. (2569). ข้อมูลด้านบุคลากร Bigdata. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3. ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. <http://101.51.2.178/BigData.Ubon3/tablePerson.php?op=3.1&tab1=active&find=>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2566). แนวทางการนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน. กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุวิมล เชียงทอง. (2566). การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา ราชบุรี. [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.]
- Florence Imaobong Archibong. (2012). *Instructional Supervision in The Administration of Secondary Education: A Panacea for Quality Assurance*.
- Glickman, C. D., Gordon, S. P., & Ross-Gordon, J. M. (2021). *Supervision and instructional leadership: A developmental approach* (10th ed.). Pearson.
- Khan, Z., Khan, U. A., Shah, R. U. & Iqbal, J. (2009). *Rahmat Ullah Shah and Javed Iqbal. Instructional Leadership, Supervision and Teacher Development*. Education: Gomal University.

ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้พลศึกษาแบบผจญภัยเป็นฐานที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์
ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

Effects of Adventure-Based Physical Education Learning Activities on Creativity of
Lower Secondary Students

พิชชาอร ฉิมนาคพันธุ์^{1*}, สุธนะ ติงศภัทัย² และ ภัทรพงศ์ รัตนกาญจน์³

Pitchaorn Chimnakpan^{1*}, Suthana Tingsabhat² and Pattarapong Rattanakan³

^{1,2,3}สาขาวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและการสอน

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

^{1,2,3}The Degree of Master of Education in Health and Physical Education

Department of Curriculum and Instruction Faculty of Education Chulalongkorn University

*Corresponding Author Email: pareslyy@gmail.com

Received: Jun 23, 2026; Revised: Aug 5, 2026; Accepted: Aug 24, 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้พลศึกษาแบบผจญภัยเป็นฐานที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โดย 1) เปรียบเทียบคะแนนความคิดสร้างสรรค์ของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลอง 8 สัปดาห์ 2) เปรียบเทียบคะแนนความคิดสร้างสรรค์ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง 8 สัปดาห์ กลุ่มตัวอย่าง ทำการเลือกนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 56 คน โดยการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Selection) แบ่งเป็นกลุ่มทดลองจำนวน 28 คน และกลุ่มควบคุม 28 คน ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แผนการจัดการเรียนรู้กิจกรรมพลศึกษาแบบผจญภัยเป็นฐาน จำนวน 8 แผน มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง .80-1.00 และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบวัดความคิดสร้างสรรค์ ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง .80-1.00 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดสร้างสรรค์โดยทดสอบค่า (t-test) ก่อนและหลังการทดลอง

ผลการวิจัยพบว่า

1) ค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดสร้างสรรค์ของกลุ่มทดลองหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2) ค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดสร้างสรรค์หลังการทดลองของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สรุปได้ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้พลศึกษาแบบผจญภัยเป็นฐานที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น แสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้พลศึกษาแบบผจญภัยเป็นฐานสามารถพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: การเรียนรู้พลศึกษาแบบผจญภัยเป็นฐาน,ความคิดสร้างสรรค์,นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

Abstract

This study aimed to: 1) compare the creative thinking scores of the experimental group before and after an 8-week intervention, and 2) compare the creative thinking scores between the experimental and control groups after the 8-week intervention. The sample consisted of 56 seventh-grade students from a secondary school, selected using purposive sampling. The participants were divided into an experimental group (n = 28) and a control group (n = 28) using simple random assignment. The research instruments included eight adventure-based physical education lesson plans, with an Index of Item-Objective Congruence (IOC) ranging from .80 to 1.00, and a creative thinking assessment, which also had an IOC ranging from .80 to 1.00. Data were analyzed using mean, standard deviation, and t-test to compare the mean scores of creative thinking before and after the intervention.

The results found that:

1) the mean creative thinking score of the experimental group after the intervention was significantly higher than before the intervention at the .05 level.

2) the post-test mean creative thinking score of the experimental group was significantly higher than that of the control group at the .05 level. In conclusion, the findings indicate that adventure-based physical education learning activities have a positive effect on the creativity of lower secondary school students by providing enjoyable and appropriately challenging experiences that promote active engagement in creative processes.

Keywords: Adventure-Based Physical, Education Learning, Creativity, Lower Secondary Students

บทนำ

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาพลศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเยาวชนทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันยังพบปัญหาหลายประการที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนในรายวิชานี้ โดยเฉพาะในด้านความคิดสร้างสรรค์และสุขภาพ จากผลการประเมินด้านความคิดสร้างสรรค์ของโครงการ PISA 2022 พบว่า นักเรียนไทยมีคะแนนเฉลี่ยด้านความคิดสร้างสรรค์เพียง 21 คะแนน ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศสมาชิก OECD ที่อยู่ที่ 33 คะแนน รวมทั้งมีเพียงร้อยละ 37 ของนักเรียนไทยเท่านั้นที่มีความสามารถด้านนี้ในระดับพื้นฐาน (ระดับ 3) หรือสูงกว่า ซึ่งสะท้อนถึงความสามารถที่อยู่ในระดับปานกลางถึงต่ำ สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2567) ซึ่งส่งผลต่อความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและ

การเรียนรู้เชิงรุก โดยเฉพาะในวิชาที่ควรส่งเสริมการเคลื่อนไหวและความคิดสร้างสรรค์อย่างในรายวิชาพลศึกษา อย่างไรก็ตาม แนวทางการจัดการเรียนการสอนพลศึกษาในโรงเรียนส่วนใหญ่ยังคงเน้นกิจกรรมที่เป็นแบบแผนซ้ำเดิม มุ่งเน้นการฝึกทักษะเฉพาะด้านตามแบบฝึกหัด และเน้นการปฏิบัติตามคำสั่งของครูเป็นหลัก การสั่งการให้นักเรียนทำตามคำสั่งอย่างเดียว อาจส่งผลให้เกิดการเรียนรู้เชิงรับ (Passive Learning) และปิดกั้นโอกาสในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งปัญหาดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาของ Dupri et al. (2021) ที่ระบุว่า การจัดการเรียนการสอนพลศึกษาในปัจจุบันที่ยังคงยึดครูเป็นศูนย์กลาง (Teacher-Centered) และเน้นการทำตามคำสั่ง ได้จำกัดพื้นที่และศักยภาพในการพัฒนาความสามารถด้านการคิดเชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียน เช่นเดียวกับที่ บุญโต ศรีจันทร์ และคณะ (2565) ได้ชี้ให้เห็นว่า หากวิชาพลศึกษายังคงรูปแบบการสอนแบบเดิมที่มุ่งเน้นแต่ทักษะและไม่ได้กระตุ้นให้ผู้เรียนออกแบบท่าทางใหม่ หรือเผชิญสถานการณ์ท้าทาย นักเรียนจะไม่สามารถพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์ได้อย่างเต็มที่ ในบทเรียน การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์จึงเป็นโจทย์สำคัญของการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ต้องหาวิธีการเรียนรู้ใหม่ ๆ เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนสามารถคิดได้อย่างหลากหลาย ยืดหยุ่น และริเริ่มสิ่งใหม่อย่างมีคุณค่า แม้โรงเรียนมักถูกมองว่าเป็นพื้นที่ที่มีข้อจำกัด แต่ในความเป็นจริง โรงเรียนก็ยังมีศักยภาพที่จะสนับสนุนการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ได้ หากออกแบบกิจกรรมให้เหมาะสมภายใต้ข้อจำกัดทางวิชาการ (Beghetto, 2021) บริบทของการจัดการเรียนการสอนยุคใหม่ความคิดสร้างสรรค์จึงถือเป็นทักษะสำคัญที่ควรได้รับการพัฒนาอย่างสมดุลควบคู่ไปกับทักษะทางกาย โดยเฉพาะในกิจกรรมพลศึกษาที่ต้องอาศัยการตัดสินใจ การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า และการทำงานร่วมกับผู้อื่น ซึ่งเป็นฐานที่ยอดเยี่ยมในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน

แนวทางการจัดการเรียนรู้แบบผจญภัย (Adventure-based Learning) เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นการเผชิญสถานการณ์ท้าทายใหม่ ๆ การใช้ทรัพยากรอย่างจำกัด การร่วมมือกับเพื่อน และการคิดวิเคราะห์เพื่อเอาชนะอุปสรรคด้วยเหตุนี้ การบูรณาการการจัดกิจกรรมการเรียนรู้พลศึกษาแบบผจญภัยเป็นฐานในลักษณะของการผจญภัย จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่มีศักยภาพในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน โดยเฉพาะความคิดสร้างสรรค์ที่แสดงออกผ่านการเคลื่อนไหวทางร่างกาย การแก้ไขสถานการณ์อย่างเหมาะสม และการปรับเปลี่ยนแนวคิดตามสภาพปัญหา ซึ่งหากได้รับการออกแบบกิจกรรมอย่างมีระบบ ย่อมสามารถพัฒนาทั้งทักษะทางกาย และความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนได้อย่างกลมกลืนและยั่งยืนเพื่อตอบโต้ทั้งการพัฒนาทางความคิดสร้างสรรค์และการพัฒนาทางสมรรถภาพทางกายอย่างควบคู่กัน ซึ่งเป็นแนวทางการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง โดยจัดกิจกรรมที่มีความท้าทาย สถานการณ์ที่ต้องอาศัยการคิดแก้ปัญหา การทำงานเป็นทีม และการตัดสินใจร่วมกันในบริบทที่มีข้อจำกัด เช่น การเล่นเกมผจญภัย การแก้โจทย์กลางแจ้ง หรือการจำลองภารกิจภายใต้แรงกดดันเบา ๆ งานวิจัยของ Yolcu et al. (2024) ระบุว่า การจัดการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมผจญภัย เช่น การฝึกทักษะกีฬาปาล์กัวร์ในวิชาพลศึกษา ช่วยส่งเสริม ความคิดสร้างสรรค์ด้านการเคลื่อนไหวได้อย่างมีนัยสำคัญ และยังมีผลต่อการคิดแบบหลากหลายและความมั่นใจในการเคลื่อนไหวของผู้เรียน

กีฬากริฑาเป็นรากฐานของทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐาน ได้แก่ การวิ่ง การกระโดด และการขว้าง ซึ่งเป็นทักษะที่สามารถนำไปใช้ต่อยอดในการเล่นกีฬาอื่น ๆ ได้ทั้งหมด Graham et al. (2020) แม้ว่ากริฑาจะถูกมองว่าเป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นเพียงความแม่นยำ ความแข็งแรง และสมรรถภาพทางกาย แต่ในความเป็นจริง กริฑากลับเป็นเวทีที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ได้อย่างชัดเจน หากครูผู้สอนออกแบบกิจกรรมให้นักเรียนได้ทดลองคิดค้นวิธีการเคลื่อนไหวในรูปแบบของตนเอง หรือปรับเปลี่ยนวิธีการให้สอดคล้องกับข้อจำกัดของสถานการณ์ ตัวอย่างเช่น

การออกแบบเส้นทางกรีฑาแบบฐานผจญภัย การแข่งขันวิ่งที่มีสิ่งกีดขวาง หรือการสร้างสรรค์ท่ากระโดดข้ามสิ่งกีดขวางรูปแบบใหม่ ๆ กิจกรรมลักษณะนี้ไม่เพียงแต่จะช่วยพัฒนาทักษะกรีฑาตามมาตรฐานเท่านั้น แต่ยังเปิดพื้นที่ให้ผู้เรียนได้ใช้จินตนาการ การแก้ปัญหา และการคิดอย่างยืดหยุ่น ซึ่งล้วนเป็นองค์ประกอบสำคัญของความคิดสร้างสรรค์ (Torrance, 1974) การเลือกใช้กรีฑาเป็นบริบทหลักของการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ จึงมีความเหมาะสมทั้งในเชิงหลักสูตรและเชิงทฤษฎี เนื่องจากกรีฑาเป็นกิจกรรมที่ทุกคนต้องเรียน มีความเรียบง่ายแต่ยืดหยุ่นต่อการออกแบบกิจกรรม และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงออกถึงความคิดสร้างสรรค์ผ่านการเคลื่อนไหวร่างกายได้

นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีอายุระหว่าง 12-15 ปี เป็นวัยที่อยู่ในช่วงเปลี่ยนผ่านเข้าสู่วัยรุ่น มีพัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์ และสังคมอย่างรวดเร็ว จากการศึกษาของ อรรถพล ชูท้วม และคณะ (2564) ซึ่งสำรวจพฤติกรรมการออกกำลังกายของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า นักเรียนในวัยนี้มีความสนใจในกิจกรรมทางกายหลากหลายรูปแบบ โดยนิยมออกกำลังกายเป็นกลุ่มและเลือกรูปแบบกิจกรรมที่มีความสนุกสนานและท้าทาย แต่ยังมีปัญหา เช่น ตารางเวลาไม่เอื้ออำนวยหรือขาดแรงจูงใจในการเรียน สะท้อนให้เห็นว่าการออกแบบกิจกรรมพลศึกษาที่น่าสนใจและมีความท้าทายเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียนกลุ่มนี้

จากหลักฐานและทฤษฎีที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้พลศึกษาแบบผจญภัยเป็นฐาน มีความเชื่อมโยงกับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ได้แก่ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นอยู่ในขั้นปฏิบัติการเชิงรูปนัย ซึ่งพร้อมรับการเรียนรู้ผ่านการแก้ปัญหาและการตั้งสมมติฐาน และอยู่ในวิกฤตอัตลักษณ์ที่ต้องการพื้นที่แสดงออกและสร้างตัวตน กิจกรรมผจญภัยเป็นฐานจึงตอบสนองพัฒนาการในช่วงนี้ได้อย่างตรงจุด (Herdiansyah et al., 2024) และกรีฑาเป็นกิจกรรมบังคับในหลักสูตรแกนกลางที่ครอบคลุมทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐานทั้งหมด มีโครงสร้างที่ยืดหยุ่นต่อการออกแบบกิจกรรมสร้างสรรค์ และมีหลักฐานว่าพัฒนาสมรรถภาพทางกายในเด็กและวัยรุ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสำรวจรูปแบบการเคลื่อนไหวในแบบของตนเอง (Lee & Zhang, 2019; Koszalka-Silksa et al., 2021) และสุดท้ายแม้ว่าแนวทางการเรียนรู้แบบผจญภัยเป็นฐานจะได้รับการยืนยันจากงานวิจัยในต่างประเทศ แต่ในบริบทของพลศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในประเทศไทยยังขาดงานวิจัยเชิงประจักษ์ที่ศึกษาผลของการบูรณาการ การเรียนรู้แบบผจญภัยเป็นฐาน เข้ากับบริบทกรีฑาเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์อย่างเป็นระบบ จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้พลศึกษาแบบผจญภัยเป็นฐานที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อพัฒนาการของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างรอบด้าน ทั้งในมิติทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เปรียบเทียบคะแนนความคิดสร้างสรรค์ของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลอง 8 สัปดาห์
2. เปรียบเทียบคะแนนความคิดสร้างสรรค์ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง 8 สัปดาห์

ขอบเขตการวิจัย

1. การวิจัยนี้มุ่งศึกษาเรื่องผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้พลศึกษาแบบผจญภัยเป็นฐานที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง

2. ประชากร คือ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 2,645,333 คน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2568)

3. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) คือ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาพลศึกษาใน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 56 คน

ตัวแปรต้น คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้พลศึกษาแบบผจญภัยเป็นฐาน

ตัวแปรตาม คือ ความคิดสร้างสรรค์

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง 3 ประการหลัก ได้แก่

1. **การจัดกิจกรรมการเรียนรู้พลศึกษาแบบผจญภัยเป็นฐาน** คือกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นประสบการณ์ตรง ผ่านสถานการณ์ที่ท้าทายและไม่คุ้นเคย เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และการรู้คิด (González Melero et al., 2023; RB et al., 2025) โดยประยุกต์กิจกรรมผจญภัยมาปรับใช้ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายทางวิชาการในชั้นเรียน กระบวนการนี้ตั้งอยู่บนรากฐานวงจรการเรียนรู้แบบประสบการณ์ของ Kolb (1984) ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ประสบการณ์ตรง 2) การสะท้อนคิด 3) การสรุปแนวคิด 4) การทดลองใช้ในสถานการณ์ใหม่ รูปแบบกิจกรรมจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ตัดสินใจ แก้ปัญหา และทำงานร่วมกันภายใต้ข้อจำกัด ซึ่งช่วยกระตุ้นการเรียนรู้แบบลงมือทำและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างยั่งยืน

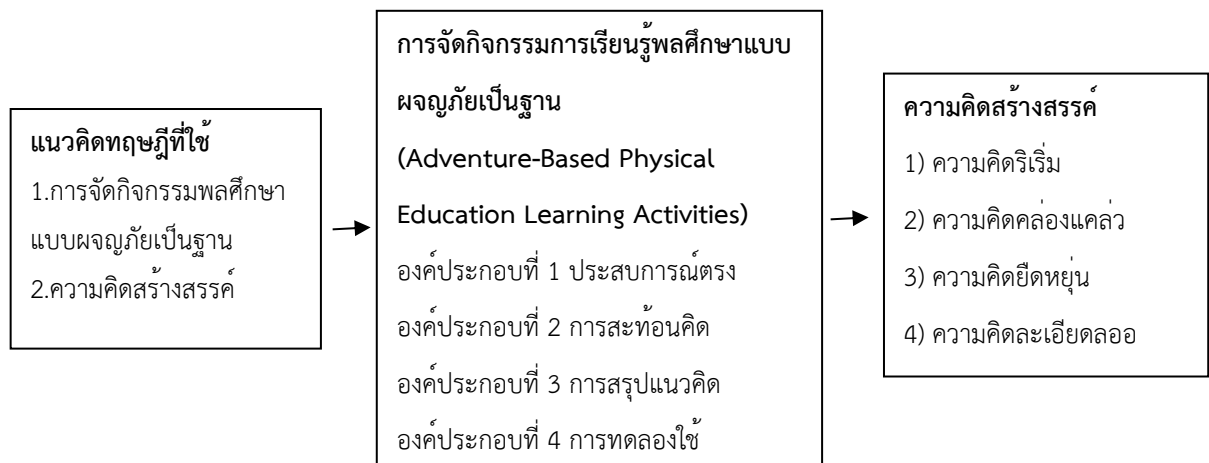
2. **ความคิดสร้างสรรค์** เป็นความสามารถทางสมองของบุคคลในการคิดนอกกรอบ (Divergent Thinking) ที่สามารถคิดได้หลากหลายทิศทาง (Guilford, 1967) ตลอดจนไวต่อการค้นพบช่องว่างของปัญหาและเชื่อมโยงสิ่งต่างๆ เข้าด้วยกัน (Torrance, 1974) โดยมีองค์ประกอบหลัก 4 ประการ ได้แก่ ความคิดริเริ่ม ความคิดยืดหยุ่น ความคิดคล่องแคล่ว และความคิดละเอียดลออ ซึ่งงานวิจัยหลายชิ้นยืนยันว่า การจัดกิจกรรมพลศึกษาในลักษณะที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเผชิญสถานการณ์จำลองหรือกิจกรรมกลางแจ้ง เช่น งานวิจัยของ (Yolcu et al., 2024; Prasetyo, 2023) จะช่วยผลักดันให้ผู้เรียนก้าวออกจากพื้นที่ปลอดภัย ส่งผลเชิงบวกต่อการพัฒนาทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐานและความคิดสร้างสรรค์ได้อย่างมีนัยสำคัญ

3. **กิจกรรมกรีฑา** กรีฑาเป็นกิจกรรมพลศึกษาที่ประกอบด้วยทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐาน ได้แก่ การวิ่ง การกระโดด และการขว้าง ซึ่งเป็นรากฐานของทักษะกีฬาทุกประเภทและได้รับการบรรจุในหลักสูตรการเรียนการสอนในโรงเรียนทุกระดับ (กรมพลศึกษา, 2557) ด้วยความยืดหยุ่นของโครงสร้างกิจกรรม กรีฑาจึงเอื้อต่อการออกแบบในรูปแบบที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนทดลองค้นพบวิธีการเคลื่อนไหวด้วยตนเอง ซึ่งส่งผลเชิงบวกต่อความคิดสร้างสรรค์และ

แรงจูงใจในการเรียนรู้ (ณัฐสุน บัวมีรูป, 2565) งานวิจัยฉบับนี้จึงเลือกกรีทาเป็นบริบทหลักของการจัดกิจกรรมพลศึกษาแบบผจญภัยเป็นฐาน เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นได้อย่างเป็นรูปธรรม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการทบทวนงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ ทำให้ผู้วิจัยเห็นว่าม้งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งจากการศึกษาพบว่ายังไม่พบการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้พลศึกษาแบบผจญภัยเป็นฐานของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อให้ได้คำตอบของการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพลศึกษาแบบผจญภัยเป็นฐานที่ส่งผลต่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้พลศึกษาแบบผจญภัยเป็นฐาน พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้พลศึกษาแบบผจญภัยเป็นฐานสามารถเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่สามารถทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ (Prasetyo et al., 2023) ดังนั้นผู้วิจัยจึงกำหนดสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

1. นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผจญภัยเป็นฐานมีคะแนนความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าก่อนการทดลอง
2. นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้พลศึกษาแบบผจญภัยเป็นฐานมีคะแนนความคิดสร้างสรรค์หลังการทดลองสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัย คือ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 2,645,333 คน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2568)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2568 โรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำนวน 400 คน โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Selection) จำนวน 56 คน แบ่งเป็น กลุ่มทดลอง 28 คน และกลุ่มควบคุม 28 คน

ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยอ้างอิงเกณฑ์ของ Taro Yamane ที่ระดับความคลาดเคลื่อน .05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน จากนั้นจึงคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Selection) จำนวน 56 คน โดยมีเกณฑ์การคัดเลือก ได้แก่ 1) ผู้บริหารและครูให้ความร่วมมือ 2) มีการจัดการเรียนรู้พลศึกษาด้วยกีฬากรีฑาสำหรับนักเรียนชั้น ม.1-3) มีห้องเรียนชั้น ม.1 ตั้งแต่ 2 ห้องขึ้นไป จากนั้นใช้การสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับสลากเพื่อกำหนดห้องเรียน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 28 คน ที่ได้รับการจัดกิจกรรมพลศึกษาแบบผจญภัยเป็นฐาน และกลุ่มควบคุม 28 คน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบปกติ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 เครื่องมือ คือ เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กิจกรรมพลศึกษาแบบผจญภัยเป็นฐาน และเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบวัดความคิดสร้างสรรค์

2.1 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กิจกรรมพลศึกษาแบบผจญภัยเป็นฐาน แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้พลศึกษาแบบผจญภัยเป็นฐาน จำนวน 8 แผน สร้างโดยอ้างอิงแนวคิดการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ของ Kolb (1984) และแนวทางการจัดกิจกรรมผจญภัยเป็นฐานของ Sutherland and Legge (2016) โดยโครงสร้างแต่ละแผนประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ตามแนวคิดของ คิวณัฐ เล่อยัม และคณะ (2561) ได้แก่ 1) ขั้นเตรียม/อบอุ่นร่างกายและพัฒนาสมรรถภาพทางกาย 2) ขั้นอธิบายและสาธิต 3) ขั้นฝึกหัดทักษะ 4) ขั้นนำไปใช้เพื่อความสุขสนาน และ 5) ขั้นสรุปและสุขปฏิบัติ ครอบคลุมเนื้อหากรีฑาตั้งแต่ทักษะพื้นฐานจนถึงการบูรณาการและออกแบบกิจกรรมด้วยตนเองประกอบไปด้วย สัปดาห์ที่ 1 เรื่อง การอบอุ่นร่างกาย การยืดเหยียดเบื้องต้นสำหรับกรีฑา สัปดาห์ที่ 2 เรื่อง การเคลื่อนไหวพื้นฐานกรีฑา สัปดาห์ที่ 3 เรื่อง วิ่งระยะสั้น, ระยะยาวสัปดาห์ที่ 4 เรื่อง กระโดดไกล, เขย่งก้าวกระโดด สัปดาห์ที่ 5 เรื่อง วิ่งข้ามสิ่งกีดขวาง สัปดาห์ที่ 6 เรื่อง การทุ่ม การขว้าง สัปดาห์ที่ 7 เรื่อง กรีฑาผจญภัยแบบฐาน สัปดาห์ที่ 8 เรื่อง กิจกรรมสร้างสรรค์

2.2 แบบวัดความคิดสร้างสรรค์ ได้รับการพัฒนาขึ้นจากแนวคิดพื้นฐานของ Torrance (1974) ที่ให้ความสำคัญกับกระบวนการคิดสร้างสรรค์ใน 4 ด้าน ได้แก่ ความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่น และ ความคิดละเอียดละออ ซึ่งสามารถแสดงออกได้ผ่านการเคลื่อนไหวร่างกาย เครื่องมือฉบับนี้มีต้นแบบจากแบบทดสอบที่ชื่อว่า Thinking Creatively in Action and Movement (TCAM) และได้รับการปรับปรุงให้เหมาะสมกับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยอ้างอิงจากงานของบุญโต ศรีจันทร์ และคณะ (2565) ที่ได้นำ TCAM มาดัดแปลงเป็น “แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์เชิงปฏิบัติและการเคลื่อนไหว” สำหรับเด็กไทยในระดับประถมศึกษา จากต้นแบบดังกล่าว ผู้พัฒนาแบบ

วัตถุประสงค์ได้ออกแบบกิจกรรมการเคลื่อนไหว 4 ฐาน คະแนนรวม 20 คະแนน แบ่งออกเป็นฐานละ 5 คະแนน ได้แก่ ฐานที่ 1 ความคิดริเริ่ม ฐานที่ 2 ความคิดคล่องแคล่ว ฐานที่ 3 ความคิดยืดหยุ่น ฐานที่ 4 ความคิดละเอียดลออ

3. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

นำเครื่องมือวิจัยเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญด้านพลศึกษา เพื่อตรวจสอบหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยพิจารณาหัวข้อที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ .50 ขึ้น ผลการประเมินมีดังนี้

3.1 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้พลศึกษาแบบผจญภัยเป็นฐาน จำนวน 8 แผน ได้รับการประเมินในด้านความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรม และการวัดประเมินผล ผลการพิจารณาได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง .80-1.00

3.2 แบบวัดความคิดสร้างสรรค์ คະแนนเต็ม 20 คະแนน ได้รับการประเมินในด้านความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับองค์ประกอบความคิดสร้างสรรค์ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่น และความคิดละเอียดลออ ผลการพิจารณาได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง .80-1.00

4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi - Experimental Research) โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้พลศึกษาแบบผจญภัยเป็นฐาน และกลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้พลศึกษาแบบปกติ

4.2 ติดต่อขอความร่วมมือในการวิจัย โดยผู้วิจัยดำเนินการขอความร่วมมือในการวิจัยตามขั้นตอนดังนี้ 1) ขอหนังสือราชการจากสถาบันต้นสังกัด เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลจากผู้อำนวยการโรงเรียน 2) นำหนังสือราชการยื่นต่อผู้อำนวยการโรงเรียน เพื่อขออนุญาตดำเนินการวิจัยและใช้สถานที่ 3) ชี้แจงวัตถุประสงค์และขั้นตอนการวิจัยให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทราบ และขอความยินยอมในการเข้าร่วมการวิจัย โดยนักเรียนเข้าร่วมโดยสมัครใจและสามารถถอนตัวได้ตลอดเวลาโดยไม่มีผลกระทบใด ๆ

4.3 ดำเนินการให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำการทดสอบแบบวัดความคิดสร้างสรรค์ ก่อนการทดลอง จากนั้นจึงทำการเก็บผลการทดสอบไว้เพื่อเปรียบเทียบผลหลังจากนักเรียนกลุ่มทดลองได้เรียนรู้กิจกรรมการเรียนรู้พลศึกษาแบบผจญภัยเป็นฐานเป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์

4.4 ดำเนินการทดสอบกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบวัดความคิดสร้างสรรค์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของการทดสอบแบบวัดความคิดสร้างสรรค์ จากการทดสอบก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง 8 สัปดาห์

5.2 ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดสร้างสรรค์ก่อนและหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ด้วยการทดสอบค่าที (Paired-Sample t-test) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยใช้โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

5.3 ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดสร้างสรรค์หลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ด้วยการทดสอบค่าที (Independent-Sample t-test) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยเรื่อง ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้พลศึกษาแบบผจญภัยเป็นฐานที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้พลศึกษาแบบผจญภัยเป็นฐานที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โดย 1) เปรียบเทียบคะแนนความคิดสร้างสรรค์ของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลอง 8 สัปดาห์ 2) เปรียบเทียบคะแนนความคิดสร้างสรรค์ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง 8 สัปดาห์ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวน ค่าร้อยละแสดงเกี่ยวกับ เพศ และอายุของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลพื้นฐาน	กลุ่มทดลอง		กลุ่มควบคุม	
เพศ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	11	39.29	10	35.71
หญิง	17	60.71	18	64.29
อายุ				
12	11	39.29	5	17.86
13	17	60.71	23	82.14
รวม	28	100	28	100

จากตารางที่ 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 28 คน โดยกลุ่มทดลองเป็นเพศชาย 11 คน คิดเป็นร้อยละ 39.29 และเพศหญิง 17 คน คิดเป็นร้อยละ 60.71 ส่วนใหญ่อายุ 13 ปี จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 60.71 รองลงมาอายุ 12 ปี จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 39.29 ขณะที่กลุ่มควบคุมเป็นเพศชาย 10 คน คิดเป็นร้อยละ 35.71 และเพศหญิง 18 คน คิดเป็นร้อยละ 64.29 ส่วนใหญ่อายุ 13 ปี จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 82.14 รองลงมาอายุ 12 ปี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 17.86

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดสร้างสรรค์ ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง

ค่าเฉลี่ยคะแนน ความคิดสร้างสรรค์	n	คะแนน เต็ม	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		t	p
			Mean	SD	Mean	SD		
กลุ่มทดลอง	28	20	11.43	2.83	15.04	3.43	-6.899*	<.001

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนกลุ่มทดลอง พบว่า ก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 11.43 คะแนน (SD = 2.83) และหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 15.04 คะแนน (SD = 3.43) เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยก่อนและหลังการทดลอง พบว่า คะแนนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดสร้างสรรค์ระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง

ค่าเฉลี่ยคะแนน ความคิดสร้างสรรค์	คะแนน เต็ม	กลุ่มทดลอง (n = 28 คน)		กลุ่มควบคุม (n = 28 คน)		t	p
		Mean	SD	Mean	SD		
หลังการทดลอง	20	15.04	3.43	11.04	4.09	3.969*	<.001

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง ภายหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาพลศึกษาแบบผจญภัยเป็นฐานเป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ พบว่า กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 15.04 คะแนน (SD = 3.43) และกลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 11.04 คะแนน (SD = 4.09) เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างสองกลุ่ม พบว่า คะแนนความคิดสร้างสรรค์ของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดสร้างสรรค์หลังการทดลองรายด้านดังนี้

ด้าน ที่	ค่าเฉลี่ยคะแนน ความคิดสร้างสรรค์	คะแนน เต็ม	กลุ่มทดลอง (n = 28 คน)		กลุ่มควบคุม (n = 28 คน)		t	p
			Mean	SD	Mean	SD		
1	ความคิดริเริ่ม	5	3.64	1.45	2.57	1.43	2.79*	.007
2	ความคิดคล่องแคล่ว	5	3.93	1.27	2.57	1.79	3.26*	.002
3	ความคิดยืดหยุ่น	5	3.82	1.06	3.04	1.35	2.43*	.018
4	ความคิดละเอียดลออ	5	3.64	1.13	2.86	1.04	2.70*	.009

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 พบว่า ด้านที่ 1 ความคิดริเริ่ม หลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.64 คะแนน (SD = 1.45) สูงกว่ากลุ่มควบคุมที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.57 คะแนน (SD = 1.43) เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างสองกลุ่ม พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้านที่ 2 ความคิดคล่องแคล่ว หลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93 คะแนน (SD = 1.27) สูงกว่ากลุ่มควบคุมที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.57 คะแนน (SD = 1.79) และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้านที่ 3 ความยืดหยุ่น หลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82 คะแนน (SD = 1.06) สูงกว่ากลุ่มควบคุมที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.04 คะแนน (SD = 1.35) และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้านที่ 4 ความคิดละเอียดลออ หลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.64 คะแนน (SD = 1.13) สูงกว่ากลุ่มควบคุมที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.86 คะแนน (SD = 1.04) และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนความคิดสร้างสรรค์รายด้านหลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนความคิดสร้างสรรค์สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้ง 4 ด้าน แสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาพลศึกษาแบบผจญภัยเป็นฐานมีผลต่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้พลศึกษาแบบผจญภัยเป็นฐานที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถอธิบายได้ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้พลศึกษาแบบผจญภัยเป็นฐาน ซึ่งประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลักตามแนวคิดของ Sutherland & Legge (2016) ได้แก่ ประสบการณ์ตรงที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงในสถานการณ์ที่ท้าทาย การสะท้อนคิด ที่ให้ผู้เรียนได้ทบทวนและตีความประสบการณ์ที่เกิดขึ้นการสรุปแนวคิด ที่ช่วยให้ผู้เรียนสร้างกรอบความเข้าใจใหม่ และการทดลองใช้ที่นำแนวคิดไปประยุกต์ในสถานการณ์ใหม่ โดยในแต่ละสัปดาห์ผู้วิจัยออกแบบกิจกรรมให้ครอบคลุมองค์ประกอบที่เชื่อมโยงกับความคิดสร้างสรรค์ด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้านพร้อมกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Koszalka-Silka et al., 2021) ที่ยืนยันว่า

การเรียนรู้แบบผจญภัยในพลศึกษาที่มีโครงสร้างชัดเจนและต่อเนื่องสามารถพัฒนาทั้งสมรรถนะด้านตนเองและสมรรถนะทางสังคมของผู้เรียนในช่วงวัยมัธยมศึกษาได้อย่างมีนัยสำคัญ และสอดคล้องกับ Herdiansyah et al. (2024) ที่ชี้ว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นอยู่ในช่วงพัฒนาการที่เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์และการค้นพบด้วยตนเอง เนื่องจากอยู่ในขั้นปฏิบัติการเชิงรูปนัยของเพียเจต์ (Inhelder & Piaget, 1958) และวิกฤตอัตลักษณ์ตามทฤษฎีของอีริกสัน (Erikson, 1968) ที่ต้องการพื้นที่แสดงออก

นอกจากนี้การใช้กิจกรรมกรีฑาเป็นบริบทหลักของกิจกรรมในวิจัยนี้มีส่วนสำคัญต่อผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น เนื่องจากกรีฑาประกอบด้วยทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐานที่ครอบคลุมทั้งการวิ่ง การกระโดด และการขว้าง ซึ่ง Liu et al. (2023) พบว่า ทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐานเหล่านี้มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับสมรรถภาพด้านสุขภาพในเด็กและวัยรุ่นอย่างรอบด้าน Petrusic & Novak (2024) ยืนยันว่าโปรแกรมกิจกรรมที่บูรณาการทักษะกรีฑาเป็นเวลา 8 สัปดาห์สามารถพัฒนาความเร็ว ความคล่องตัว และการประสานงานของร่างกายได้อย่างมีนัยสำคัญ ฐานสมรรถภาพทางกายที่ดีขึ้นนี้เองที่เอื้อให้ผู้เรียนสามารถแสดงออกซึ่งความคิดสร้างสรรค์ผ่านการเคลื่อนไหวได้อย่างหลากหลายและมีประสิทธิภาพมากขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดว่าความสามารถทางการเคลื่อนไหวที่ดีเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ผ่านการเคลื่อนไหว (Tocci et al., 2022) สามารถสรุปและอภิปรายผล ได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้พลศึกษาแบบผจญภัยเป็นฐานมีคะแนนความคิดสร้างสรรค์หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้พลศึกษาแบบผจญภัยเป็นฐานมีค่าคะแนนเฉลี่ยความคิดสร้างสรรค์หลังการทดลองเท่ากับ 15.04 คะแนน (SD = 3.43) สูงกว่าก่อนการทดลอง 11.43 คะแนน (SD = 2.83) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ 1 ทั้งนี้สามารถอธิบายได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้พลศึกษาแบบผจญภัยเป็นฐาน (Adventure-Based Learning) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เผชิญหน้ากับความท้าทายผ่านประสบการณ์จริง ตามที่ González Melero et al. (2023) ระบุว่า บริบทการเรียนรู้แบบผจญภัยจะผลักดันให้ผู้เรียนต้องก้าวออกจากพื้นที่ปลอดภัย (Comfort zone) โดยอาศัยการทำงานร่วมกัน และการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ซึ่งเอื้อให้เกิดการประยุกต์ใช้พื้นที่และทรัพยากรที่มีอยู่อย่างสร้างสรรค์ ผลลัพธ์ดังกล่าวสอดคล้องกับกรอบแนวคิดหลักของ Lee & Zhang (2019) ที่ได้บทวนและสรุปไว้ว่า กิจกรรมการศึกษาแบบผจญภัยในวิชาพลศึกษาส่งผลเชิงบวกต่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน ซึ่งแนวคิดนี้ได้รับการยืนยันอย่างชัดเจนอีกครั้งจากงานวิจัยเชิงประจักษ์ล่าสุดของ Coppola et al. (2025) ที่ชี้ให้เห็นว่า เมื่อนำรูปแบบกิจกรรมที่เน้นการปรับตัวเพื่อแก้ปัญหาตามสภาพแวดล้อมมาใช้ในวิชาพลศึกษา จะเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความยืดหยุ่นทางปัญญาต้องออกแบบการเคลื่อนไหวในรูปแบบใหม่ ๆ ด้วยตนเอง ซึ่งส่งผลให้ระดับความคิดสร้างสรรค์และพัฒนาการแบบองค์รวมเพิ่มสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

โดยในช่วงสัปดาห์ที่ 1-2 ของการทดลอง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้พลศึกษาแบบผจญภัยเป็นฐานมุ่งเน้นที่ความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดคล่องแคล่ว โดยในสัปดาห์ที่ 1 กิจกรรมออกแบบท่าอบอุ่นร่างกายกระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงท่าทางหลากหลายในเวลาจำกัด ส่วนในสัปดาห์ที่ 2 ใช้กิจกรรมเกมสะสมพลังซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทดลองรูปแบบการเคลื่อนไหวพื้นฐานกรีฑาอย่างอิสระ กิจกรรมในช่วงนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Torrance (1974) ที่อธิบายว่าความคิดคล่องแคล่วหมายถึงความสามารถในการผลิตความคิดหรือการตอบสนองได้มากและรวดเร็ว และเป็นความสามารถที่พัฒนา

ได้ผ่านการฝึกในสภาพแวดล้อมที่เปิดกว้างและท้าทาย RB et al. (2025) นอกจากนี้ เมริกาตรกวาทนาการและยศวีร์ สายฟ้า (2557) ยังพบว่า ชุดกิจกรรมที่ออกแบบเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ในระยะแรก ควรเน้นการสร้างบรรยากาศที่ปลอดภัย และกระตุ้นความอยากรู้อยากลองทำ เพื่อสร้างฐานความมั่นใจให้ผู้เรียนก่อนจะพัฒนาสู่ความคิดสร้างสรรค์ด้านอื่นต่อไป

สัปดาห์ที่ 3 และ 5 มุ่งเน้นพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดยืดหยุ่น ผ่านกิจกรรมวิ่งผจญภัยสองระยะ และเกมวิ่งข้ามสิ่งกีดขวาง ซึ่งบังคับให้ผู้เรียนปรับเปลี่ยนแนวทางการเคลื่อนไหวอย่างรวดเร็วเมื่อเผชิญกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป กระบวนการดังกล่าวตรงกับที่ Yolcu et al. (2024) ศึกษาในบริบทของการใช้ปาร์กัวร์ในชั้นเรียนพลศึกษา ระดับประถมศึกษา โดยพบว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่มีความท้าทายและความเสี่ยงที่ควบคุมได้ ช่วยพัฒนาความคิดสร้างสรรค์เชิงการเคลื่อนไหวและความคิดนอกกรอบได้อย่างมีนัยสำคัญ ประกอบกับแนวคิดการสะท้อนคิดหลังกิจกรรมที่มีบทบาทสำคัญในการทำให้ผู้เรียนเชื่อมโยงประสบการณ์ที่ผ่านมากับสถานการณ์ใหม่ได้ ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาความคิดยืดหยุ่น (Sutherland & Legge, 2016) สอดคล้องกับผลการวิจัยนี้ที่พบว่า คะแนนความคิดยืดหยุ่นของกลุ่มทดลองหลังการทดลอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82 คะแนนสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนเท่ากับ 3.04 คะแนนอย่างมีนัยสำคัญ

สัปดาห์ที่ 4 ออกแบบให้มุ่งเน้นพัฒนาความคิดละเอียดลออ โดยใช้เกมฐานกระโดดผจญภัยที่กำหนดให้ผู้เรียนพัฒนาและสร้างท่ากระโดดของตนเองให้มีความซับซ้อนและยิ่งขึ้น กิจกรรมลักษณะนี้เปิดพื้นที่ให้ผู้เรียนได้ต่อยอดความคิดเดิมสู่ความคิดที่ลึกและละเอียดขึ้น ซึ่งเป็นลักษณะสำคัญของความคิดสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ Torrance (1974) ที่อธิบายว่าความคิดละเอียดลออคือความสามารถในการเพิ่มเติมและขยายรายละเอียดให้กับความคิดหรือการกระทำ งานวิจัยของ พรพิมล เวสสวรรค์ และศศิลักษณ์ ชัยนิกิจ (2558) พบในทิศทางเดียวกันว่า กิจกรรมการเคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์ที่เปิดให้ผู้เรียนได้ประดิษฐ์และต่อยอดท่าทางด้วยตนเอง ส่งผลให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สัปดาห์ที่ 6 มุ่งพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดริเริ่ม โดยใช้เกมขว้างเป้าที่กระตุ้นให้ผู้เรียนคิดค้นวิธีการและท่าทางในการขว้างที่แปลกใหม่ ไม่ซ้ำแบบผู้อื่น กิจกรรมนี้ใช้องค์ประกอบการเรียนรู้รูปแบบผจญภัยในชั้นการสรุปแนวคิด ซึ่ง Kolb (1984, อ้างใน Sutherland & Legge, 2016) อธิบายว่าเป็นกระบวนการที่ผู้เรียนสร้างกรอบความเข้าใจใหม่จากประสบการณ์ที่ผ่านมา และนำไปสู่การประยุกต์ใช้ในรูปแบบที่สร้างสรรค์กว่าเดิม ผลการวิจัยของ Ghani et al. (2025) ที่ทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับผลของกิจกรรมการเรียนรู้แบบผจญภัยในกลุ่มเด็ก และเยาวชนอายุ 6–18 ปี พบว่า การจัดโปรแกรมกิจกรรมผจญภัยมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อพัฒนาการของผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย สังคม อารมณ์ และด้านความรู้คิด โดยกิจกรรมดังกล่าวช่วยสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่กระตุ้นการคิด การแก้ปัญหา และการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน

สัปดาห์ที่ 7 และ 8 ถือเป็นช่วงเวลาของกระบวนการพัฒนา โดยสัปดาห์ที่ 7 ผู้วิจัยใช้รูปแบบเกมกรีฑาผจญภัยแบบฐานที่บูรณาการทักษะกรีฑาหลายประเภทที่ผู้เรียนได้เรียนรู้มาในสัปดาห์ก่อนหน้าเข้าด้วยกัน กระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ทั้งด้านความคิดคล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่น และความคิดละเอียดลออพร้อมกัน ขณะที่สัปดาห์ที่ 8 ผู้วิจัยให้ผู้เรียนออกแบบฐานกิจกรรมกรีฑาของกลุ่มตนเองผ่านเกมเส้นทางพิชิตอุปสรรค ซึ่งครอบคลุมความคิดสร้างสรรค์ครบทั้ง 4 ด้านในกิจกรรมเดียวกัน สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้แบบผจญภัยเป็นฐานทั้ง 4 องค์ประกอบที่ Sutherland & Legge (2016) ได้กล่าวว่าเป็นขั้นตอนที่ทำให้การเรียนรู้มีความหมายและมีความยั่งยืน กิจกรรมพลศึกษาที่ใช้แนวคิดการ

เรียนรู้เชิงรุก โดยเฉพาะรูปแบบการเรียนรู้จากฐานช่วยพัฒนาทักษะการเคลื่อนไหวและกระบวนการคิดของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (วรวิทย์ หวังสุขและธีรนนท์ ตันพานิชย์, 2568)

สมมติฐานที่ 2 นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้พลศึกษาแบบผจญภัยเป็นฐานมีคะแนนความคิดสร้างสรรค์หลังการทดลองสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้พลศึกษาแบบผจญภัยเป็นฐานมีคะแนนเฉลี่ยความคิดสร้างสรรค์หลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 15.04 คะแนน ($SD = 3.43$) สูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบปกติมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 11.04 คะแนน ($SD = 4.09$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ 2 โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนความคิดริเริ่มมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.64 คะแนน กลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.57 คะแนนความคิดคล่องแคล่วมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93 คะแนน ส่วนกลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.57 คะแนน ความคิดยืดหยุ่นมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82 คะแนน ส่วนกลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.04 คะแนน และความคิดละเอียดลออมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.64 คะแนน ส่วนกลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.86 คะแนน จึงเห็นได้ว่าคะแนนรายด้านกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงกว่ากลุ่มควบคุมทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ความแตกต่างดังกล่าวสามารถอธิบายได้ว่า กลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบปกติซึ่งเน้นการสาธิตและการฝึกปฏิบัติตามแบบที่กำหนดไว้ล่วงหน้า ไม่ได้เปิดพื้นที่ให้ผู้เรียนได้คิดริเริ่มหรือสร้างสรรค์รูปแบบการเคลื่อนไหวด้วยตนเอง ในขณะที่กลุ่มทดลองได้รับกิจกรรมที่ส่งเสริมกระบวนการคิดสร้างสรรค์อย่างต่อเนื่องตลอด 8 สัปดาห์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Yolcu et al. (2024) พบว่านักเรียนที่เรียนพลศึกษาแบบผจญภัยมีคะแนนความคิดสร้างสรรค์สูงกว่ากลุ่มที่เรียนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญ และ RB et al. (2025) ยืนยันว่าโปรแกรมกิจกรรมผจญภัยที่มีโครงสร้างชัดเจนและดำเนินต่อเนื่องมีประสิทธิภาพสูงกว่าการจัดกิจกรรมทั่วไปในการพัฒนาทักษะการรู้คิดของผู้เรียน

นอกจากนี้ ผลการวิจัยครั้งนี้ยังสอดคล้องกับแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ซึ่งมุ่งเน้นให้ผู้เรียนพัฒนาทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และสติปัญญา ควบคู่กับการส่งเสริมทักษะการคิดและการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้พลศึกษาแบบผจญภัยเป็นฐานในงานวิจัยนี้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการคิด การตัดสินใจ และการสร้างสรรค์รูปแบบการเคลื่อนไหวของตนเอง จึงเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับเป้าหมายของหลักสูตรในการพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะสำคัญและสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ในการดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้พลศึกษาแบบผจญภัยเป็นฐานสามารถพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นให้เพิ่มสูงขึ้นได้ ดังนั้นครูผู้สอนวิชาพลศึกษาสามารถนำแนวทางการจัดกิจกรรมดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน แต่อย่างไรก็ตาม เนื่องจากกิจกรรมส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมกลางแจ้ง ซึ่งบางช่วงเวลาอาจไม่เหมาะสมกับสภาพภูมิอากาศของประเทศไทย จึงควรมี

การเตรียมสถานที่ห้องหรือพื้นที่ในร่มที่มีความปลอดภัย เพื่อให้สามารถดำเนินกิจกรรมได้อย่างต่อเนื่องตามแผนการจัดการเรียนรู้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้พลศึกษาแบบผจญภัยเป็นฐานกับนักเรียนในระดับชั้นอื่น ๆ เช่น ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือระดับอุดมศึกษา เพื่อเปรียบเทียบผลของการจัดกิจกรรมกับผู้เรียนที่มีพัฒนาการและทักษะการเรียนรู้แตกต่างกัน

2.2 ควรศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้พลศึกษาแบบผจญภัยเป็นฐานที่มีต่อตัวแปรตามอื่น ๆ เช่น ความร่วมมือในชั้นเรียน หรือเจตคติต่อการออกกำลังกาย เพื่อผลลัพธ์ของการจัดกิจกรรม การเรียนรู้พลศึกษาแบบผจญภัยเป็นฐานในมิติที่หลากหลายขึ้น

2.3 ควรศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้พลศึกษาแบบผจญภัยเป็นฐานในบริบทกีฬาประเภทอื่นนอกเหนือจากกรีฑา เช่น กีฬาประเภททีม เพื่อตรวจสอบว่าในบริบทที่แตกต่างกันที่ผลต่อความคิดสร้างสรรค์ผ่านการเคลื่อนไหวต่างกันหรือไม่

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยด้วยความกรุณาและความดูแลเอาใจใส่อย่างดีจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชนะ ดิงศภัทัย อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ในการให้คำปรึกษาแนะนำ ตรวจสอบแก้ไขวิทยานิพนธ์ให้มีความถูกต้องสมบูรณ์ มีคุณค่าทางวิชาการ รวมทั้งการให้กำลังใจและความช่วยเหลือในทุกด้านมาโดยตลอด ทำให้ผู้วิจัยได้ประสบการณ์ในการทำวิจัยตลอดจนการเป็นแบบฉบับของอาจารย์ที่ทุ่มเทให้กับนิสิตในงานด้านวิชาการ ผู้วิจัยรู้สึกทราบบ้างในความเมตตาเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

กราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เต็มเพชร สุขคนาภิบาล ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ อาจารย์ ดร.ธานินทร์ บุญญาลงกรณ์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้ข้อคิดและเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขพร้อมทั้งตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ทำให้วิทยานิพนธ์มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

กราบขอบพระคุณ ท่านผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เต็มเพชร สุขคนาภิบาล อาจารย์ ดร.ธานินทร์ บุญญาลงกรณ์ อาจารย์ ดร.ภัทรพงศ์ รัตนกาญจน์ อาจารย์ธีรารัตน์ เขียวแก้ว อาจารย์มะณีพร โชติไสว ที่ให้คำแนะนำและตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

กราบขอบพระคุณครอบครัวเป็นอย่างสูง ที่ให้การสนับสนุนด้านการศึกษาและคอยดูแลเอาใจใส่ ให้กำลังใจในทุก ๆ เรื่อง จนทำให้มีกำลังใจตลอดจนสำเร็จการศึกษา

กราบขอบพระคุณโรงเรียนโพธิสารพิทยากรเป็นอย่างสูง ที่ได้กรุณาอนุเคราะห์ให้การสนับสนุน อำนวยความสะดวก ตลอดจนเอื้อเฟื้อสถานที่ บุคลากร และทรัพยากรต่าง ๆ ที่สำคัญให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณเพื่อน ๆ ร่วมรุ่นสุขศึกษาและพลศึกษาทุกคน ที่เป็นกัลยาณมิตรที่ดี ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจตลอดเวลาที่เข้าศึกษาในระดับปริญญาโทมาบัดนี้ สิ่งดีงามที่ผู้วิจัยได้รับจากทุกท่านที่กล่าวมา จะประทับอยู่ในใจผู้ทำวิจัยตลอดไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมพลศึกษา. (2557). คู่มือผู้ฝึกสอนกรีฑา. สำนักงานกิจการโรงพิมพ์ องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกในพระบรมราชูปถัมภ์. กระทรวงศึกษาธิการ. (2568). สถิติการศึกษาฉบับย่อ 2568. กระทรวงศึกษาธิการ.
- ณัฐสุนัน บัวมีรูป. (2565). การพัฒนาหลักสูตรกรีฑาตามหลักการเสริมสร้างแรงจูงใจและเจตคติของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]. <https://digital.car.chula.ac.th/chulaetd/6697/>
- บุญโต ศรีจันทร์, สุธนะ ดิงศภิตย์ และบัญชา ชลาภิรมย์. (2565). การพัฒนาทักษะกีฬาฟุตบอลและความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนประถมศึกษาโดยใช้การเรียนรู้โดยสมองเป็นฐาน. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ*, 14(3), 201-212. <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/TNSUJournal/article/view/251165>
- พรพิมล เวสวัสถ์ และศศิลักษณ์ ขยันกิจ. (2558). ผลของการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะโดยใช้แนวคิดการเดินเชิงสร้างสรรค์ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กอนุบาล. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา*, 10(2), 63-73.
- เมธิกา ตรรกวาทการ และยศวีร์ สายฟ้า. (2557). การพัฒนาชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนประถมศึกษา. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา*, 9(1), 842-857.
- วรวิทย์ หวังสุข และธีรนนท์ ตันพานิชย์. (2568). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมตามฐานสมรรถนะด้านทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐานเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ทางพลศึกษาโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา. *วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี*, 21(3), 147-156.
- ศิวณัฐ เลื่อยิ้ม, ภารดี ศรีรัตน์ และสุธนะ ดิงศภิตย์. (2561). ผลการจัดการเรียนรู้พลศึกษาตามแนวคิดของธอร์นโดคที่มีต่อความมีระเบียบวินัยของนักเรียนประถมศึกษา. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา*, 13(4), 358-373.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2567). *PISA 2022: การประเมินด้านความคิดสร้างสรรค์ครั้งแรกของโลกนักเรียนไทยยังต้องเร่งพัฒนา*. <https://www.ipst.ac.th/news/73892/20240712-pisa2022.html>
- อรรถพล ชูท้วม, ณัฐิกา เพ็งสี และกรรวิ บุญชัย. (2564). พฤติกรรมและอุปสรรคในการออกกำลังกายของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย. *วารสารสุขศึกษา พลศึกษา และสันทนาการ*, 47(2), 251-260.
- Beghetto, R. A. (2021). Creative Learning in Education. In *The Palgrave Handbook of Positive Education* (pp. 473-491).
- Coppola, S., Matriciano, C., Minghelli, V., Pallonetto, L., & D'Anna, C. (2025). The Impact of an Ecological Dynamics-Based Physical Education Program on Creative Thinking in Primary School Children. *Education Sciences*, 15(12). <https://doi.org/10.3390/educsci15121591>
- Dupri, Nazirun, N., & Candra, O. (2021). Creative Thinking Learning of Physical Education: Can Be Enhanced Using Discovery Learning Model. *Journal Sport Area*, 6(1), 37-47.
- Erikson, E. H. (1968). *Identity: Youth and crisis*. W. W. Norton.

- González Melero, E., Baena Extremera, A., & Sánchez Fuentes, J. A. (2023). A critical look at Adventure Education programs. *Cultura, Ciencia y Deporte*, 18(58). <https://doi.org/10.12800/ccd.v18i58.2121>
- Graham, G., Holt/Hale, S., Parker, M., Hall, T., & Patton, K. (2020). *Children Moving: A Reflective Approach to Teaching Physical Education* (10th Ed.).
- Guilford, J. P. (1967). *The Nature of Human Intelligence*. McGraw-Hill.
- Herdiansyah, H., Meilana, A., Carsiwan, C., & Susilawati, D. (2024). Erikson's Development Psychosocial Theory In The 21st Century: A Pedagogical Perspective In Physical Education. *COMPETITOR: Jurnal Pendidikan Kepeleatihan Olahraga*, 16(2). <https://doi.org/10.26858/cjpko.v16i2.63045>
- Inhelder, B., & Piaget, J. (1958). *The growth of logical thinking from childhood to adolescence: An essay on the construction of formal operational structures* (A. Parsons & S. Milgram, Trans.). Basic Books.
- Kolb, D. A. (1984). *Experiential learning: Experience as the source of learning and development*. Prentice Hall.
- Koszalka-Silska, A., Korcz, A., & Wiza, A. (2021). The Impact of Physical Education Based on the Adventure Education Programme on Self-Esteem and Social Competences of Adolescent Boys. *Int J Environ Res Public Health*, 18(6). <https://doi.org/10.3390/ijerph18063021>
- Lee, J., & Zhang, T. (2019). The impact of adventure education on students' learning outcomes in physical education: A systematic review. *Journal of Teaching, Research, and Media in Kinesiology*, 5, 23–32.
- Liu, C., Cao, Y., Zhang, Z., Gao, R., & Qu, G. (2023). Correlation of fundamental movement skills with health-related fitness elements in children and adolescents: A systematic review. *Front Public Health*, 11, 1129258. <https://doi.org/10.3389/fpubh.2023.1129258>
- Petrusic, T., & Novak, D. (2024). A 16-week school-based intervention improves physical fitness in Slovenian children: a randomized controlled trial. *Front Physiol*, 15, 1311046.
- Prasetyo, R. Y., A.; Andrianto, J. R. (2023). Outdoor games activities learning model to improve students' basic movement and creative thinking skills. *Bravo's: Jurnal Program Studi Pendidikan Jasmani dan Kesehatan*, 11(4), 452–459. <https://doi.org/10.32682/bravos.v11i4/3432>
- RB, A. G., Lau, P. W. C., Lu, N., Zhou, P., & Wang, J. J. (2025). Investigating the impact of adventure education on children's physical, cognitive and socio-emotional development: A mixed method systematic review. *PLoS One*, 20(6), e0327181. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0327181>
- Sutherland, S., & Legge, M. (2016). The Possibilities of “Doing” Outdoor and/or Adventure Education in Physical Education/Teacher Education. *Journal of Teaching in Physical Education*, 35(4), 299–312.

- Tocci, N., Scibinetti, P., Mazzoli, E., Mavilidi, M. F., Masci, I., Schmidt, M., & Pesce, C. (2022). Giving Ideas Some Legs or Legs Some Ideas? Children's Motor Creativity Is Enhanced by Physical Activity Enrichment: Direct and Mediated Paths. *Front Psychol*, 13, 806065. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.806065>
- Torrance, E. P. (1974). *Torrance tests of creative thinking: Norms-technical manual*. Ginn.
- World Health Organization. (2020). *WHO guidelines on physical activity and sedentary behaviour*. World Health Organization.
- Yolcu, O., Hürmeriç Altunsöz, I., İnce, M. L., & Kriellaars, D. J. (2024). Use of parkour in primary school physical education to develop motor creativity, divergent thinking, movement competence, and perceived motor competence. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 1–14.

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาบุคลากรยุคดิจิทัล
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5
The Roles of School Administrators in Enhancing Digital-Era Personnel
Development in Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 5

ชลดา วงสามารถ^{1*} ภาณุพงศ์ บุญรัมย์² และไพวัลย์ โคตรตะ³
Chonlada Wongsamat^{1*}, Panupong Boonrom², and Paiwan Kotta³

^{1,2,3}สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
^{1,2,3}Educational Administration, Ubon Ratchathani Rajabhat University
Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University

*Corresponding Author E-mail: Chonlada.wG64@ubru.ac.th

Received: April 23, 2026; Revised: June 20, 2026; Accepted: June 23, 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาบุคลากรยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาบุคลากรยุคดิจิทัล ตามตำแหน่ง อายุราชการ และขนาดของสถานศึกษา และ 3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาบุคลากรยุคดิจิทัล การวิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสม กลุ่มตัวอย่างจำนวน 351 คน กลุ่มเป้าหมายที่ใช้สัมภาษณ์เชิงคุณภาพ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยคัดเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามค่าความเชื่อมั่น .98 และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการทดสอบค่าเอฟ ทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe's การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1) บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาบุคลากรยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 อยู่ในระดับมากที่สุด

2) การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาบุคลากรยุคดิจิทัล ตามตำแหน่งและขนาดของสถานศึกษา พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ตามลำดับ ขณะที่เมื่อจำแนกตามอายุราชการโดยรวม พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3) แนวทางการพัฒนาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาบุคลากรยุคดิจิทัล ดังนี้ 1) ด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล ควรกำหนดวิสัยทัศน์และนโยบายที่ชัดเจน 2) ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล ควรส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศและวัฒนธรรมการเรียนรู้ 3) ด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล ควรส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความสามารถ และทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล และ 4) ด้านการส่งเสริมการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน

ควรสนับสนุนให้บุคลากรนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างหลากหลาย เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของผู้เรียน

คำสำคัญ: บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา บุคลากรยุคดิจิทัล พัฒนาบุคลากร

Abstract

This research aimed to 1) study the role of school administrators in developing personnel in the digital age within the Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 5; 2) compare teachers' opinions on the role of school administrators in developing personnel in the digital age according to position, years of service, and school size; and 3) study guidelines for developing the role of school administrators in developing personnel in the digital age. The research employed a mixed-methods approach with a sample size of 351 individuals. The target group for qualitative interviews consisted of school administrators and teachers, selected using purposive sampling. The research instruments included a questionnaire with a reliability coefficient of .98 and structured interviews. Data were analyzed using descriptive statistics and hypothesis testing, including frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and F-test, pairwise comparisons using Scheffe's method, and content analysis.

The research findings revealed that:

1) The role of school administrators in developing personnel in the digital age within the Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 5 was at the highest level.

2) A comparison of opinions regarding the role of school administrators in developing personnel in the digital age was made according to position and school size.

3) Guidelines for developing the role of school administrators in developing personnel in the digital age are as follows: 1) Regarding digital vision, a clear vision and policy should be established. 2) Regarding creating a learning culture in the digital age, a learning atmosphere and culture should be promoted. 3) Regarding digital citizenship, teachers should be encouraged to have knowledge, abilities, and skills in digital technology. 4) Regarding promoting the use of technology in teaching, personnel should be supported in using digital technology in various teaching methods to improve the quality of education for students.

Keywords: Roles of School Administrators, Digital-Era Personnel, Personnel Development

บทนำ

โลกในศตวรรษที่ 21 มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัลส่งผลให้การศึกษาต้องปรับตัวเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการสร้างนวัตกรรมของผู้เรียน ในบริบท

ดังกล่าว ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการใช้เทคโนโลยีและบริหารจัดการระบบสารสนเทศให้เกิดประสิทธิภาพ โดยเป็นกลไกสำคัญในการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ ครอบคลุมการบริหารงานด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และการบริหารทั่วไป เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ (กรณัญญ์ ตาแปง, 2563) นอกจากนี้ ผู้บริหารยังมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาบุคลากรและประสิทธิภาพขององค์กร (Karakose et al., 2024) บุคลากรทางการศึกษาถือเป็นทรัพยากรสำคัญในการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องส่งเสริมให้ครูและบุคลากรมีความรู้ ทักษะ และความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ และการพัฒนานตนเอง รวมทั้งส่งเสริมความเป็นพลเมืองดิจิทัล การใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม และการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้สามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีความรู้ ความสามารถ และวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล เพื่อให้สามารถบริหารจัดการองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะในการจัดการเรียนรู้ และสามารถนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในการถ่ายทอดความรู้ได้อย่างเหมาะสม โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดแรงบันดาลใจและสามารถพัฒนานตนเองให้สอดคล้องกับบริบทของยุคดิจิทัล (สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2561)

จากการสำรวจเบื้องต้นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 พบว่า ครูผู้สอนยังขาดทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ (สพ.อุบลราชธานี เขต 5, 2567) สะท้อนให้เห็นว่าการพัฒนาบุคลากรด้านดิจิทัลยังไม่บรรลุผลอย่างเต็มที่ โดยครูและบุคลากรทางการศึกษาบางส่วนยังขาดความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการจัดการเรียนรู้และการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนและการบริหารจัดการสถานศึกษา ยังไม่สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมดิจิทัลได้อย่างเต็มศักยภาพ อีกทั้งยังเป็นอุปสรรคต่อการยกระดับสมรรถนะของผู้เรียนให้มีทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตและการทำงานในศตวรรษที่ 21

อย่างไรก็ตาม งานวิจัยที่ผ่านมาส่วนใหญ่วิเคราะห์ผู้นำดิจิทัลในภาพรวม ยังขาดการศึกษาเฉพาะเจาะจงในบริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับการมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะดิจิทัลของครูหรือการบริหารจัดการสถานศึกษาในภาพรวม ยังขาดการศึกษาที่มุ่งวิเคราะห์บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาบุคลากรยุคดิจิทัลโดยตรง โดยเฉพาะในบริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ซึ่งมีสภาพแวดล้อมและบริบทการจัดการศึกษาที่แตกต่างจากพื้นที่อื่น และยังขาดข้อมูลเชิงประจักษ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมดิจิทัลและความต้องการในการพัฒนาศักยภาพของบุคลากร

จากความสำคัญของปัญหา ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาบุคลากรยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 เพื่อให้ได้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการกำหนดแนวทางพัฒนาผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาบุคลากรยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาบุคลากรยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5

3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาบุคลากรยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5

การทบทวนวรรณกรรม

บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางและขับเคลื่อนสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย โดยทำหน้าที่ทั้งด้านการบริหารจัดการทรัพยากร การพัฒนาคุณภาพการศึกษา การเป็นผู้นำทางวิชาการ และการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง (ทวี จรูญ, 2564)

จากแนวคิดดังกล่าว การบริหารจัดการองค์การทางการศึกษาอย่างเป็นระบบ ครอบคลุมการวางแผน สั่งการ ควบคุม และกำกับการดำเนินงาน เพื่อให้การดำเนินงานเกิดประสิทธิภาพและความยั่งยืน

บทบาทผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล

ผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการบริหารการศึกษา โดยใช้ภาวะผู้นำดิจิทัลในการบูรณาการเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพขององค์กรรวมทั้งวิเคราะห์ข้อมูล กำหนดกลยุทธ์ และบริหารการเปลี่ยนแปลง เพื่อพัฒนาครู ผู้เรียน และสถานศึกษาให้มีคุณภาพและสามารถแข่งขันได้ในยุคดิจิทัล (ลัทธวรรณ วงษ์โพย, 2566)

จากแนวคิดดังกล่าว บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล หมายถึง การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อกำหนดทิศทาง วางแผน บริหารจัดการ และพัฒนาสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมุ่งส่งเสริมการเรียนรู้ การพัฒนาบุคลากร และการใช้เทคโนโลยีในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม

ความสำคัญของบุคลากรยุคดิจิทัล

บุคลากรยุคดิจิทัลมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เนื่องจากเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้และการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน บุคลากรจำเป็นต้องมีความรู้ ทักษะ และสมรรถนะด้านดิจิทัล สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างเหมาะสม ปลอดภัย และเกิดประโยชน์สูงสุด (เสกสิทธิ์ สนสมบัติ, 2565)

จากแนวคิดดังกล่าว บุคลากรยุคดิจิทัลมีความสำคัญต่อการพัฒนาองค์กรและการจัดการศึกษาในยุคที่เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาทในทุกมิติของการดำเนินงาน เนื่องจากเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาคุณภาพขององค์กรให้สามารถปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

การพัฒนาบุคลากรยุคดิจิทัล

ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทในการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของบุคลากรให้สามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการพัฒนาบุคลากรครอบคลุม 4 ด้าน ดังนี้

1. บทบาทด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางและขับเคลื่อนการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในสถานศึกษา โดยเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งเสริมให้บุคลากรใช้เทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อการเรียนรู้ (ณัฐกฤตา กันทาใจ, 2565)

จากแนวคิดดังกล่าว บทบาทด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการกำหนดและขับเคลื่อนทิศทางด้านดิจิทัลสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพโดยมีความคิดสร้างสรรค์ ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีได้เหมาะสม และเตรียมความพร้อมขององค์กรเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

2. บทบาทด้านการสร้างวัฒนธรรมเรียนรู้ในยุคดิจิทัล หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมบรรยากาศในการเรียนรู้ร่วมกัน โดยบูรณาการเทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัลในการดำเนินงานพร้อมทั้งสนับสนุน การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) (วัฒนา ชันดี, 2565)

จากแนวคิดดังกล่าว บทบาทด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการนำเทคโนโลยี มาใช้เป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เพื่อนำไปสู่การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้

3. บทบาทด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาศักยภาพบุคลากร โดยส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต การพัฒนาทักษะดิจิทัล และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการจัดการศึกษา เพื่อเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคต (วชิรพงศ์ พูลเกสร, 2565)

จากแนวคิดดังกล่าว บทบาทด้านการเป็นพลเมืองดิจิทัล หมายถึง ความสามารถและพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในการเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้เทคโนโลยีและสื่อดิจิทัล

4. บทบาทด้านการส่งเสริมการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการสนับสนุนการบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้โดยครอบคลุมการจัดหาโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาทักษะดิจิทัลของครู และการสร้างแรงจูงใจในการใช้เทคโนโลยี เพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพครูให้สอดคล้องกับยุคดิจิทัล (จุราภรณ์ ลักษณะดี, 2565)

จากแนวคิดดังกล่าว บทบาทด้านการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการสนับสนุนการบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้และยกระดับคุณภาพผู้เรียน พร้อมส่งเสริมทักษะดิจิทัลของครูอย่างต่อเนื่อง

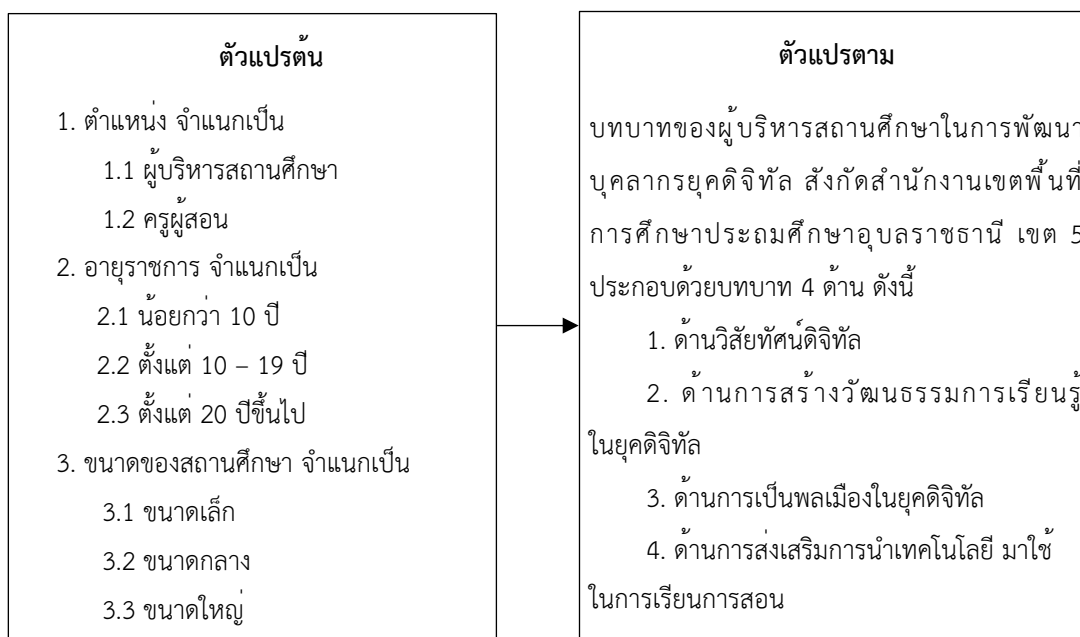
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญต่อการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเฉพาะด้านการส่งเสริมและพัฒนาครู ขณะที่ด้านการติดตามและประเมินผลมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด และเมื่อจำแนกตามขนาดสถานศึกษาและอายุราชการพบว่ามีความแตกต่างกัน (วรขมล ปัญญาทิพย์, 2565) สอดคล้องกับงานวิจัยในต่างประเทศที่ชี้ให้เห็นว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลมีบทบาทสำคัญต่อการขับเคลื่อนองค์กรทางการศึกษา โดยผู้บริหารจำเป็นต้องมีความรู้ และสมรรถนะในการบูรณาการเทคโนโลยีในการบริหาร อีกทั้งแนวโน้มการศึกษาด้านภาวะผู้นำดิจิทัลมีการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง (Karakose et al, 2024)

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ พบว่าผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาบุคลากรให้สามารถใช้เทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเน้นการบูรณาการเทคโนโลยีในการบริหารและการจัดการเรียนรู้ เพื่อยกระดับประสิทธิภาพขององค์กรและรองรับการเปลี่ยนแปลงของสังคมดิจิทัลอย่างต่อเนื่อง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาบุคลากรยุคดิจิทัลจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยสร้างเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังแสดงในภาพ

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 จำนวน 254 แห่ง รวมทั้งสิ้น 3,506 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 5

ตัวอย่าง

ตัวอย่างในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ข้าราชการครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 5 จำนวน 351 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 26 คน และครูผู้สอนจำนวน 325 คน กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan (1970) ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามตำแหน่ง

กลุ่มเป้าหมายเชิงคุณภาพ

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 8 คน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา 4 คน และครูผู้สอน 4 คน ได้มาโดยการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากผู้ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) โดยใช้เวลาสัมภาษณ์คนละประมาณ 30–45 นาที จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอผลในรูปแบบการพรรณนา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งได้ผ่านการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ในด้านความตรงตามจุดประสงค์ นำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence : IOC) โดยกำหนดค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ .80 ขึ้นไป และนำแบบสอบถามที่ผ่านเกณฑ์มาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น .98

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำข้อมูลไปวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อตรวจสอบสมมติฐานโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว เมื่อพบความแตกต่างในแต่ละด้านจะทำการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธี Scheffé

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาบุคลากรยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์เป็นรายด้านและโดยรวมทุกด้าน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์เป็นรายด้านและโดยรวมทุกด้าน

ข้อที่	บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาบุคลากรยุคดิจิทัล	$\bar{X}$	SD.	ระดับ
1	ด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล	4.56	.36	มากที่สุด
2	ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล	4.57	.32	มากที่สุด
3	ด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล	4.67	.32	มากที่สุด
4	ด้านการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน	4.63	.34	มากที่สุด
รวม		4.61	.34	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาบุคลากรยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 โดยรวมมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล รองลงมา คือ ด้านการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาบุคลากรยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 จำแนกตามตำแหน่ง ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาบุคลากรยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 จำแนกตามตำแหน่ง

ด้าน	บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ในการพัฒนาบุคลากรยุคดิจิทัล	ตำแหน่ง				t	p
		ผู้บริหารสถานศึกษา		ครูผู้สอน			
		N = 26		N = 325			
		$\bar{X}$	SD.	$\bar{X}$	SD.		
1	ด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล	4.70	.29	4.55	.36	2.51	.01*
2	ด้านการสร้างวัฒนธรรม การเรียนรู้ในยุคดิจิทัล	4.67	.28	4.57	.32	1.59	.11
3	ด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล	4.79	.25	4.66	.32	2.47	.01*
4	ด้านการส่งเสริมการนำเทคโนโลยี มาใช้ในการเรียนการสอน	4.74	.25	4.62	.34	2.32	.02*
รวม		4.73	.27	4.6	.36	1.82	.04*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า การเปรียบเทียบความคิดเห็น จำแนกตามตำแหน่ง โดยรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดย ด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล ด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล และด้านการส่งเสริมการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล ไม่แตกต่างกัน

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาบุคลากรยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 เปรียบเทียบความคิดเห็น จำแนกตามอายุราชการ ดังตารางที่ 3 ตารางที่ 4 และตารางที่ 5

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาบุคลากรยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 เปรียบเทียบความคิดเห็น จำแนกตามอายุราชการ

ด้าน	บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาบุคลากรยุคดิจิทัล	อายุราชการ			F	p
		น้อยกว่า 10 ปี	10 ปี ถึง 19 ปี	ตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป		
		$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$		
1	ด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล	4.51	4.60	4.60	2.55	.07
2	ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล	4.54	4.59	4.67	3.63	.02*
3	ด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล	4.63	4.67	4.80	5.66	.00**

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาบุคลากรยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 เปรียบเทียบความคิดเห็น จำแนกตามอายุราชการ

ด้าน	บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาบุคลากรยุคดิจิทัล	อายุราชการ			F	p
		น้อยกว่า 10 ปี	10 ปี ถึง 19 ปี	ตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป		
		$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$		
4	ด้านการส่งเสริมการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน	4.59	4.64	4.70	2.11	.12
รวม		4.57	4.63	4.69	3.49	.05

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า โดยรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้านด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัลและด้านการส่งเสริมการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอนไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 4 จำแนกตามอายุราชการ ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล โดยวิธี Scheffé

รายการ	อายุราชการ			
	$\bar{X}$	น้อยกว่า 10 ปี	ตั้งแต่ 10 ปี ถึง 19 ปี	ตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป
น้อยกว่า 10 ปี	4.54	-	.05	.13*
ตั้งแต่ 10 ปี ถึง 19 ปี	4.59		-	.08
ตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป	4.67			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 พบว่า ผู้ที่มีอายุรายน้อยกว่า 10 ปี และผู้ที่มีอายุราชการตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้ที่มีอายุราชการตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไปมีค่าเฉลี่ยสูงกว่า ผู้ที่มีอายุรายน้อยกว่า 10 ปี ส่วนผู้อื่น ๆ ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 5 จำแนกตามอายุราชการ ด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล โดยวิธี Scheffé

รายการ	อายุราชการ			
	$\bar{X}$	น้อยกว่า 10 ปี	ตั้งแต่ 10 ปี ถึง 19 ปี	ตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป
น้อยกว่า 10 ปี	4.63	-	.04	.17**
ตั้งแต่ 10 ปี ถึง 19 ปี	4.67		-	.13
ตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป	4.80			-

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 5 พบว่า ผู้ที่มีอายุรายน้อยกว่า 10 ปี และผู้ที่มีอายุราชการตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาบุคลากรด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัลแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผู้ที่มีอายุราชการตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไปมีค่าเฉลี่ยสูงกว่า ผู้ที่มีอายุรายน้อยกว่า 10 ปี ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาบุคลากรยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 เปรียบเทียบความคิดเห็น จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ดังตารางที่ 6 ตารางที่ 7 และตารางที่ 8

ตารางที่ 6 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็น จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

ด้าน	บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ในการพัฒนาบุคลากรยุคดิจิทัล	ขนาดของสถานศึกษา			F	p
		ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่		
		$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$		
1	ด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล	4.40	4.63	4.72	19.46	.00*
2	ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล	4.45	4.64	4.65	16.29	.00**
3	ด้านเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล	4.55	4.73	4.79	14.13	.00**
4	ด้านการส่งเสริมการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน	4.43	4.71	4.84	37.59	.00**
รวม		4.45	4.67	4.75	29.37	.00**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 6 พบว่า โดยรวมมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณารายคู่พบว่า สถานศึกษาขนาดเล็กมีความคิดเห็นแตกต่างจากสถานศึกษาขนาดกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และแตกต่างจากสถานศึกษาขนาดใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ขณะที่สถานศึกษาขนาดกลางและขนาดใหญ่ พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 7 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล โดยวิธี Scheffé

รายการ	ขนาดของสถานศึกษา			
	$\bar{X}$	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
		4.40	4.63	4.72
ขนาดเล็ก	4.40	-	.23**	.32**
ขนาดกลาง	4.63		-	.07
ขนาดใหญ่	4.72			-

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 7 พบว่า โดยรวมมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณารายคู่พบว่า สถานศึกษาขนาดเล็กมีความคิดเห็นแตกต่างจากสถานศึกษาขนาดกลาง และขนาดใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ขณะที่สถานศึกษาขนาดกลางและขนาดใหญ่ พบว่าไม่มีความแตกต่างกัน

ตารางที่ 8 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล โดยวิธี Scheffé

รายการ	ขนาดของสถานศึกษา			
	$\bar{X}$	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
		4.45	4.64	4.65
ขนาดเล็ก	4.45	-	.19*	.20**
ขนาดกลาง	4.64		-	.01
ขนาดใหญ่	4.65			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 8 พบว่า โดยรวมมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณารายคู่พบว่า สถานศึกษาขนาดเล็กมีความคิดเห็นแตกต่างจากสถานศึกษาขนาดกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และแตกต่างจากสถานศึกษาขนาดใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ขณะที่สถานศึกษาขนาดกลางและขนาดใหญ่ พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 9 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล โดยวิธี Scheffé

รายการ	ขนาดของสถานศึกษา			
	$\bar{X}$	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
ขนาดเล็ก	4.55	-	.18**	.24**
ขนาดกลาง	4.73		-	.06
ขนาดใหญ่	4.79			-

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 9 พบว่า โดยรวมมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณารายคู่พบว่า สถานศึกษาขนาดเล็กมีความคิดเห็นแตกต่างจากสถานศึกษาขนาดกลาง และขนาดใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ขณะที่สถานศึกษาขนาดกลางและขนาดใหญ่ พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 10 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ด้านการส่งเสริมการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน โดยวิธี Scheffé

รายการ	ขนาดของสถานศึกษา			
	$\bar{x}$	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
ขนาดเล็ก	4.43	-	.28**	.41**
ขนาดกลาง	4.71		-	.13
ขนาดใหญ่	4.84			-

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 10 พบว่า สถานศึกษาขนาดเล็กมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอนแตกต่างจากสถานศึกษาขนาดกลางและขนาดใหญ่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยสถานศึกษาขนาดกลาง และสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าสถานศึกษาขนาดเล็ก ขณะที่สถานศึกษาขนาดกลางและขนาดใหญ่ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปประเด็นสำคัญของการวิจัยได้ดังนี้

1. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาบุคลากรยุคดิจิทัล โดยรวมมีอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล ด้านการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล และด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล ตามลำดับ
2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาบุคลากรยุคดิจิทัล จำแนกตามตำแหน่ง อายุราชการ และขนาดของสถานศึกษา
 - 2.1 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาบุคลากรในยุคดิจิทัล จำแนกตามตำแหน่ง โดยรวมมีความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล
 - 2.2 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาบุคลากรในยุคดิจิทัล จำแนกตามอายุราชการ โดยรวมพบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
 - 2.3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาบุคลากรในยุคดิจิทัล จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยรวมมีความคิดเห็นต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาบุคลากรยุคดิจิทัลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่คัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive

Sampling) และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) สามารถสรุปแนวทางการพัฒนาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาบุคลากรยุคดิจิทัลได้ 4 ด้าน สรุปได้ดังนี้

3.1 ด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดวิสัยทัศน์และนโยบายด้านเทคโนโลยีดิจิทัลที่ชัดเจน ทันทต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมดิจิทัล

3.2 ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศและวัฒนธรรมการเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีดิจิทัลในสถานศึกษา

3.3 ด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูมีความรู้ ความสามารถ และทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล รวมทั้งมีความตระหนักในการใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม

3.4 ด้านการส่งเสริมการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนให้ครูนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างหลากหลาย

อภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปผลการวิจัย มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายดังนี้

1. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาบุคลากรยุคดิจิทัลโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านการเป็นพลเมืองดิจิทัล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนและด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัลมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด สะท้อนถึงการให้ความสำคัญกับการใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรมและความรับผิดชอบ และให้ความสำคัญกับการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมดิจิทัล ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดและงานวิจัยที่ชี้ให้เห็นว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหาร มีบทบาทสำคัญต่อการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและการพัฒนาศักยภาพของครู เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัลอยู่ใน ระดับมาก แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารมีบทบาทในการกำหนดทิศทางและนโยบายด้านเทคโนโลยีอย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่ระบุว่าผู้นำในยุคดิจิทัลต้องมีวิสัยทัศน์เพื่อขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงขององค์กร (Fullan, 2014) ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลอยู่ในระดับมาก สะท้อนถึงบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ การแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ และการพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Senge, 2006) ด้านการเป็นพลเมืองดิจิทัลอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรมและความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดพลเมืองดิจิทัล (Ribble, 2015) ด้านการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมากที่สุด สะท้อนบทบาทของผู้บริหารในการสนับสนุนทรัพยากร เทคโนโลยี และการพัฒนานวัตกรรม การเรียนรู้ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษาในศตวรรษที่ 21

2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาบุคลากรยุคดิจิทัล จำแนกตามตำแหน่ง อายุราชการ และขนาดของสถานศึกษา จากผลการวิจัยสามารถอภิปรายได้ดังนี้

2.1 จำแนกตามตำแหน่ง ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีตำแหน่งต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาบุคลากรยุคดิจิทัลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ผลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบที่แตกต่างกันระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ส่งผลต่อมุมมองต่อบทบาทของผู้บริหาร ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดภาวะผู้นำทางการศึกษา

และบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่เน้นการวางแผน การดำเนินงาน การกำกับ และการประเมินผลในทุกด้านของการบริหารสถานศึกษา (สุรชาติ พันธ์วัฒนะ, 2564)

2.2 อายุราชการ ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีอายุราชการต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาบุคลากรยุคดิจิทัลโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าบางด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติสะท้อนให้เห็นว่าอายุราชการอาจส่งผลต่อการรับรู้ในบางมิติ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการบริหารการศึกษาที่เน้นการประยุกต์ใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบริหารตามบริบทขององค์กร (ธีรวัฒน์ ชัดมะโน, 2563)

2.3 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ครูในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาบุคลากรยุคดิจิทัลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ผลดังกล่าวสะท้อนว่าความแตกต่างด้านทรัพยากร เทคโนโลยี และศักยภาพของบุคลากรในแต่ละขนาดสถานศึกษาส่งผลต่อการรับรู้บทบาทของผู้บริหาร ทั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิดการบริหารการศึกษาที่เน้นการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและการปรับตัวขององค์กรต่อบริบทที่แตกต่าง (ภัทรพร เยาวรัตน์, 2565)

3. แนวทางการพัฒนาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาบุคลากรยุคดิจิทัล จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดวิสัยทัศน์และนโยบายด้านดิจิทัลที่ชัดเจน ส่งเสริมการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล มีการพัฒนาความรู้ ทักษะ และความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู ตลอดจนการสนับสนุนการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญในการกำหนดทิศทางการพัฒนาสถานศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง (สุกัญญา แซ่ม้อย, 2561)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้ประโยชน์

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาบุคลากรยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาและการพัฒนาบุคลากรให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล ดังนี้

1.1 ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดวิสัยทัศน์ด้านดิจิทัลที่ชัดเจน สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของสถานศึกษา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาบุคลากรและการบริหารจัดการในยุคดิจิทัล

1.2 ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล โดยสนับสนุนการพัฒนาทักษะดิจิทัล การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) อย่างต่อเนื่อง

1.3 ด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูและบุคลากร โดยสร้างความตระหนักในการใช้เทคโนโลยีอย่างถูกต้อง ปลอดภัย มีจริยธรรม และรับผิดชอบต่อสังคม

1.4 ด้านการส่งเสริมการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนการสอน โดยจัดหาและพัฒนาสื่อ อุปกรณ์ และระบบเทคโนโลยีที่เหมาะสม พร้อมทั้งส่งเสริมให้ครูประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาบุคลากรยุคดิจิทัล เช่น ภาวะผู้นำดิจิทัล วัฒนธรรมองค์กร หรือการสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัด

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก หรือการศึกษารณีศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาบุคลากรในยุคดิจิทัล

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านเป็นอย่างสูงที่ทำให้วิทยานิพนธ์สมบูรณ์ที่สุดทางคุณค่าวิชาการ

เอกสารอ้างอิง

- กรณีฐิต์ ตาแปง. (2563). บทบาทภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารยุคดิจิทัลในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 3. [การค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยพะเยา].
- ณัฐกฤตา กันทาใจ. (2565). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอฟาน จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 2. [การค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยพะเยา].
- ทวี จรุง. (2564). บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปัจจุบัน. วารสารการบริหารการศึกษา, 12(3), 45-60.
- ธีรวัฒน์ ชัดมะโน. (2563). ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด. [วิทยานิพนธ์ปริญญา ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี].
- ภัทรพร เยารัตน. (2565). การศึกษาสมรรถนะและแนวทางการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของครูในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิษฐ์เขต 1. [การค้นคว้าอิสระปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร].
- รุจากรณ์ ลักษณะดี. (2565). ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตบ้านบึง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1. [การค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัย เกริก].
- ลัทธวรรณ วงษ์โพย. (2566). ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาภาพลันธุ์. [วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราช วิทยาลัย].
- วชิรพงศ์ พูลเกสร. (2565). แนวทางการส่งเสริมคุณลักษณะของผู้บริหารในยุคดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุดรดิษฐ์. [การค้นคว้าอิสระปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย นเรศวร].

- วรรณมล ปัญญาทิพย์. (2565). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่. [การค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยพะเยา].
- วัฒนา ชันดี. (2565). จริยธรรมในยุคดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา. *วารสารวิจัยการศึกษา*, 8(3), 55-70.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5. (2567). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สุกัญญา แซ่ม้อย. (2561). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุธาทิพย์ พันธุ์พัฒน. (2564). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาป्राจีนบุรี นครนายก. [วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี].
- เสกสิทธิ์ สนสมบัติ. (2565). ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อบทบาทครูยุคดิจิทัลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1. [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม].
- Fullan, M. (2014). *Leading in a Culture of Change: Personal Action Guide and Workbook*. Jossey-Bass.
- Karakose, T., Polat, H., Tülübaşı, T., & Demirkol, M. (2024). A review of the conceptual structure and evolution of digital leadership research in education. *Education Sciences*, 14(11), 1166. <https://doi.org/10.3390/educsci14111166>
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Ribble, M. (2015). *Digital Citizenship in School: Nine Elements All Student Should Know*. International Society for Technology in Education.
- Senge, P. M. (2006). *The Fifth Discipline Field Book: Strategies and Tools for Building a Learning Organization*. Doubleday.

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีม
ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2
The Relationship between School Administrators' Participative Leadership and
Teachers' Teamwork in Schools under Loei Primary Educational Service Area
Office 2

ประภาพรรณ พลศรี^{1*} และ พระครูปลัดจักรพล สิริธโร²
Praphaphan Phonsri^{1*} and Phrakrupalad Chakrapol Siritharo²

^{1,2,3}สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง
^{1,2,3}Educational Administration, Mahamakut Buddhist University, Srilanchang Campus

*Corresponding Author E-mail: Prapapan.p26@gmail.com

Received: May 25, 2026; Revised: July 25, 2026; Accepted: August 4, 2026

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ศึกษาระดับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 การวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 297 คน ซึ่งได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ Krejcie และ Morgan และการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) อยู่ระหว่าง .60–1.00 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .85 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า

- 1) ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.77, S.D. = .33)
- 2) การทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.77, S.D. = .32)
- 3) ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษาในระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .960$)

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม การทำงานเป็นทีม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2

Abstract

This research aimed to: 1) examine the level of participative leadership of school administrators 2) examine the level of teachers' teamwork in schools and 3) investigate the

relationship between participative leadership of school administrators and teachers' teamwork under the Loei Primary Educational Service Area Office 2. This study employed a quantitative research. The sample consisted of 297 participants, including school administrators and teachers from schools. The sample size was determined by using the Krejcie and Morgan table and selected through stratified random sampling. The research instrument was a five-point rating scale questionnaire with an Index of Item-Objective Congruence (IOC) ranging from .60 to 1.00 and an overall reliability coefficient of .85. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, and Pearson's product-moment correlation coefficient.

The findings revealed that:

- 1) The participative leadership of school administrators was at the highest level (Mean = 4.77, S.D. = .33).
- 2) Teachers' teamwork in schools was at the highest level (Mean = 4.77, S.D. = .32).
- 3) Participative leadership of school administrators had a very high positive relationship with teachers' teamwork in schools, with statistical significance at the .01 level ($r = .960$).

Keyword: Participative Leadership, Teamwork, Loei Primary Educational Service Area Office 2

บทนำ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 เป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีหน้าที่ในการจัดทำนโยบาย แผนพัฒนา และมาตรฐานการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ รวมทั้งประสาน ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาการจัดการศึกษาร่วมกับสถานศึกษาในสังกัด ปัจจุบันมีโรงเรียนในความรับผิดชอบ จำนวน 152 โรงเรียน ซึ่งมีบริบทที่หลากหลายทั้งด้านภูมิศาสตร์ สภาพชุมชน และความพร้อมของสถานศึกษา ความหลากหลายดังกล่าว ส่งผลให้การบริหารจัดการสถานศึกษาจำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำ สามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง สร้างความร่วมมือ และดึงศักยภาพของบุคลากรให้สามารถปฏิบัติงานร่วมกัน เพื่อบรรลุ เป้าหมายของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในบริบทของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เทคโนโลยี และนโยบาย ทางการศึกษาในปัจจุบัน สถานศึกษาจำเป็นต้องมีการบริหารจัดการที่เปิดโอกาสให้บุคลากรทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วม ในการคิด วางแผน ตัดสินใจ และดำเนินงานร่วมกัน เนื่องจากการบริหารงานที่อาศัยเพียงการสั่งการจากผู้บริหาร อาจไม่เพียงพอต่อการแก้ไขปัญหาและตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม จึงเป็นแนวทางสำคัญที่ช่วยสร้างความไว้วางใจ ส่งเสริมการสื่อสาร และพัฒนาความร่วมมือระหว่างผู้บริหารและครู อันนำไปสู่การทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพ

จากรายงานข้อตกลงในการพัฒนางาน (Performance Agreement: PA) ของสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ได้กำหนดแนวทางการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษา โดยมุ่งเน้นการพัฒนาการ บริหารจัดการศึกษา การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสถานศึกษา และการพัฒนาศักยภาพของบุคลากร เพื่อให้ สามารถตอบสนองต่อเป้าหมายและนโยบายทางการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานตาม

ภารกิจดังกล่าว จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูในการขับเคลื่อนงานร่วมกัน เนื่องจากบริบทของสถานศึกษาในสังกัดมีความแตกต่างทั้งด้านขนาดโรงเรียน สภาพพื้นที่ และความพร้อมของบุคลากร ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อกระบวนการทำงานร่วมกันภายในสถานศึกษา แม้สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 จะมีการดำเนินงานตามภารกิจด้านการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง แต่ด้วยความแตกต่างของบริบทพื้นที่และข้อจำกัดในการบริหารจัดการ อาจส่งผลให้ระดับการมีส่วนร่วมและการทำงานร่วมกันของบุคลากรในแต่ละสถานศึกษามีความแตกต่างกัน โดยบางสถานศึกษาสามารถขับเคลื่อนการทำงานเป็นทีมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขณะที่บางสถานศึกษาอาจยังพบข้อจำกัดด้านการประสานงาน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการบูรณาการการทำงานร่วมกัน ซึ่งประเด็นดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการทำงานเป็นทีมของครู โดยเฉพาะบทบาทของภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา

จากการศึกษางานวิจัยและแนวคิดทางวิชาการ พบว่า ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมเป็นรูปแบบภาวะผู้นำที่มุ่งเน้นให้บุคลากรมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหาร เปิดโอกาสให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การร่วมตัดสินใจ และการสร้างความรับผิดชอบร่วมกัน ซึ่งช่วยส่งเสริมความผูกพันและความร่วมมือในการปฏิบัติงาน ขณะเดียวกันการทำงานเป็นทีมของครูก็เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เนื่องจากครูที่มีเป้าหมายร่วมกัน มีการสื่อสาร แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสนับสนุนซึ่งกันและกัน จะสามารถพัฒนาการจัดการเรียนรู้และตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) ที่ให้ความสำคัญกับการร่วมมือของครูในการพัฒนาผู้เรียนและสถานศึกษา นอกจากนี้ ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมมีบทบาทสำคัญต่อการส่งเสริมบรรยากาศการทำงานในสถานศึกษา โดยผู้บริหารที่เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการคิด วางแผน ตัดสินใจ และรับผิดชอบร่วมกัน จะช่วยสร้างความไว้วางใจและความผูกพันต่อองค์กร สอดคล้องกับ พิมลพรรณ เพชรสมบัติ (2567) ที่กล่าวว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย การไว้วางใจกัน ความยึดมั่น การกำหนดเป้าหมายร่วมกัน และความรับผิดชอบร่วมกัน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมประสิทธิภาพขององค์กร ขณะเดียวกัน การทำงานเป็นทีมของครูเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เนื่องจากครูต้องร่วมมือแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และพัฒนาการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน สอดคล้องกับ เมธาสิทธิ์ ธัญรัตน์ศรีสกุล (2560) ที่เสนอว่า กิจกรรม PLC ช่วยส่งเสริมให้ครูเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน และพัฒนาวิชาชีพผ่านกระบวนการทำงานร่วมกันอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับ สุวิมล ว่องวาณิช (2559) พบว่าการทำงานเป็นทีมของครูมีประสิทธิภาพมากขึ้น เมื่อผู้บริหารส่งเสริมบรรยากาศการทำงานที่เปิดกว้าง มีการสื่อสารที่เหมาะสม และเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและการตัดสินใจ ดังนั้น ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาจึงอาจเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมให้เกิดการทำงานเป็นทีมของครูอย่างเป็นระบบ

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษา ส่งเสริมบทบาทของผู้บริหารในการสร้างการมีส่วนร่วม และพัฒนาการทำงานเป็นทีมของครู อันจะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเกิดความยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

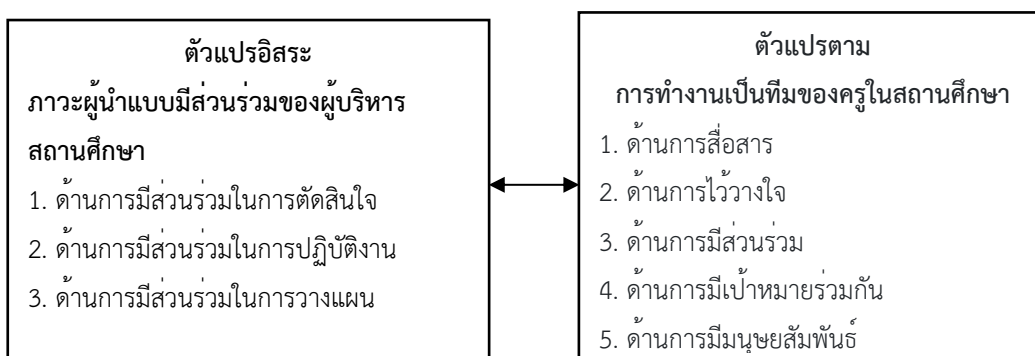
1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเลย เขต 2
2. เพื่อศึกษาระดับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเลย เขต 2
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมกับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเลย เขต 2

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้มุ่งศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเลย เขต 2 โดยมีมุ่งเน้นตัวแปร ประกอบด้วย 1) ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา และ 2) การทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา
2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร และครูผู้สอน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเลย เขต 2 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 152 โรงเรียน จำแนกเป็น ผู้บริหาร จำนวน 121 คน และครูผู้สอน จำนวน 1,193 คน จำนวนทั้งหมด 1,314 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 297 คน (ผู้บริหาร จำนวน 29 คน และครูผู้สอน จำนวน 268 คน)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้พัฒนากรอบแนวคิดการวิจัยจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยสร้างเป็น กรอบแนวคิดการวิจัย ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม

ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม คือการที่ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย ขั้นตอนการปฏิบัติงานของโรงเรียนตัดสินใจโดยใช้ความคิดเห็นของกลุ่มครู ให้ครูมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น แก้ไขปัญหา ตัดสินใจ และประเมินผลการปฏิบัติงานของโรงเรียน ผู้บริหารลงมือปฏิบัติงาน และกิจกรรมของโรงเรียนร่วมกับครู (ลัดดาวัลย์ สมตน, 2561) ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา คือ พฤติกรรมของผู้บริหารที่เปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารงานของสถานศึกษา ทั้งด้านการวางแผน การตัดสินใจ การดำเนินงาน และการประเมินผล โดยเน้นความร่วมมือ การรับฟังความคิดเห็น และการทำงานเป็นทีม (นภัสวรรณ ศักดิ์วิจารณ์ และคณะ, 2568) และ ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม (Participative Leadership) คือรูปแบบการบริหารที่ผู้นำ เปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาหรือสมาชิกในองค์กร เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การเสนอความคิดเห็น และการแก้ปัญหา โดยเน้นความร่วมมือ ความไว้วางใจ และการทำงานเป็นทีม (Aljufri & Kusumawati, 2025)

แนวคิดเกี่ยวกับการทำงานเป็นทีมของครู

การทำงานเป็นทีม คือ การทำงานร่วมกันในองค์กรของกลุ่มคนที่มีจำนวนมากกว่า 2 คนขึ้นไป มาวางแผนงาน ปฏิบัติหน้าที่โดยใช้ทักษะที่แต่ละคนถนัดมาดำเนินการลงมือทำงานร่วมกัน ตามแบบแผนที่ได้วางไว้ เพื่อพัฒนางานให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของทีม โดยใช้แนวคิดการทำงานเป็นทีมที่สังเคราะห์จาก สูดาร์ตัน ศรีโยหา (2567) ซึ่งเสนอองค์ประกอบการทำงานเป็นทีมของครู 5 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) การสื่อสาร (2) การไว้วางใจ (3) การมีส่วนร่วม (4) การมีเป้าหมายร่วมกัน และ (5) การมีมนุษยสัมพันธ์ และการทำงานเป็นทีม คือ กลุ่มคนที่มีปฏิสัมพันธ์กัน ทั้งผู้นำทีม และสมาชิกในทีม มาร่วมกันดำเนินกิจกรรม โดยมีวัตถุประสงค์เดียวกัน มีการวางแผน การใช้ทรัพยากรในการทำงานร่วมกัน การกำหนดบทบาทหน้าที่ในการจัดการการใช้ทรัพยากรร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นกำลังคน วัสดุสิ่งของ ประสานความรู้ เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน อีกทั้งมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาต่าง ๆ และพัฒนาองค์การให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ (อริกุล กุลนรัตน์, 2566)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร และครูผู้สอน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ปีการศึกษา 2568 จำแนกเป็นผู้บริหาร จำนวน 121 คน และครูผู้สอน จำนวน 1,193 คน รวม 1,314 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารและครูผู้สอน จำแนกเป็นผู้บริหาร จำนวน 29 คน ครูผู้สอน จำนวน 268 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 297 คน ได้มาโดยกำหนดขนาดตัวอย่าง ตามตารางของเครซีและมอร์แกน

(Krejcie & Morgan, 1970, อ้างถึงในบุญชม ศรีสะอาด, 2560) โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามขนาดของสถานศึกษา

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม (questionnaire) ประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย อายุ ตำแหน่ง ขนาดของสถานศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ส่วนที่ 2 และ ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert's Scale) โดยมีเนื้อหาแบ่งตามตัวแปรในการวิจัย ดังนี้ ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 16 ข้อ ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จำนวน 6 ข้อ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน จำนวน 5 ข้อ และด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน จำนวน 5 ข้อ และส่วนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา จำนวน 23 ข้อ ได้แก่ ด้านการสื่อสาร จำนวน 5 ข้อ ด้านการไว้วางใจ จำนวน 4 ข้อ ด้านการมีส่วนร่วม จำนวน 4 ข้อ ด้านการมีเป้าหมายร่วมกัน จำนวน 5 ข้อ และด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ จำนวน 5 ข้อ รวมทั้งหมด 39 ข้อ

3. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของเครื่องมือจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ของการวิจัย (Index of Item – Objective Congruence: IOC) อยู่ระหว่าง .60 – 1.00 จากนั้น นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญไปปรับปรุงและแก้ไขตามคำแนะนำ แล้วจึงนำไปทดลองใช้ (Try-out) กับผู้บริหารและครูผู้สอนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 จำนวน 30 คน จากนั้น นำผลที่ได้จากการทดลองใช้ (Try-out) หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ .85 ซึ่งมีความมากกว่า .80 แสดงว่าแบบสอบถามสามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างได้

4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามและการสร้างลิ้งค์ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต จำนวน 297 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามคืนและลิ้งค์ข้อมูลคืนมา จำนวน 297 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

5. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม มาประมวลผลและวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) สถิติเชิงพรรณนา ในการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้การแจกแจงค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) อธิบายข้อมูลส่วนบุคคล และในการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร และ การทำงานเป็นทีมของครู ด้วยค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ในการแปลความหมายของข้อมูลในแต่ละตัวแปร เพื่อสรุปและอธิบายลักษณะของตัวแปร

2) สถิติอ้างอิงใช้สำหรับการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ ด้วยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 297 ราย ผลการวิจัย พบว่า ด้านอายุ ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ มีอายุมากกว่า 50 ปี จำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 39.10 รองลงมา คือ อายุระหว่าง 30 - 50 ปี จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 30.30 และอายุน้อยกว่า 30 ปี จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 30.60 ตามลำดับ ด้านตำแหน่ง ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ตำแหน่งครูผู้สอน จำนวน 268 คน คิดเป็นร้อยละ 90.20 และตำแหน่งผู้บริหาร จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 9.80 ด้านขนาดของสถานศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่อยู่ในสถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 142 คน คิดเป็นร้อยละ 47.80 รองลงมาคือ ขนาดเล็ก จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 42.10 และขนาดใหญ่ จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 10.10 และ ด้านประสบการณ์ในการทำงาน ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ มีประสบการณ์ในการทำงานระหว่าง 5-10 ปี จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 36.00 รองลงมาคือ มากกว่า 10 ปี จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 34.70 และน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 29.30

ผลการวิเคราะห์ระดับของภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับของภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 โดยรวมและรายด้าน

ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับตัวแปรในภาพรวม	$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	4.78	.33	มากที่สุด
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน	4.76	.34	มากที่สุด
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน	4.77	.32	มากที่สุด
ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา	4.77	.33	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.77 (S.D. = .33) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาสูงสุด คือ ด้านที่ 1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.78, S.D.= .33) รองลงมาคือ ด้านที่ 3 ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.77, S.D. = .32) และด้านที่ต่ำสุด คือ ด้านที่ 2 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.76, S.D. = .34)

ผลการวิเคราะห์ระดับของการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับของงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 โดยรวมและรายด้าน

ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับตัวแปรในภาพรวม	$\bar{x}$	S.D.	แปลความ
1. ด้านการสื่อสาร	4.78	.30	มากที่สุด
2. ด้านการไว้วางใจ	4.77	.34	มากที่สุด
3. ด้านการมีส่วนร่วม	4.76	.33	มากที่สุด
4. ด้านการมีเป้าหมายร่วมกัน	4.79	.31	มากที่สุด
5. ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์	4.76	.34	มากที่สุด
การทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา	4.77	.32	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.77 (S.D. = .32) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ย การทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษาสูงสุด คือ ด้านที่ 4 ด้านการมีเป้าหมายร่วมกัน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.79, S.D. = .31) รองลงมาคือ ด้านที่ 1 ด้านการสื่อสาร (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.78, S.D. = .30) ด้านที่ 2 ด้านการไว้วางใจ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.77, S.D. = .34) ด้านที่ 3 ด้านการมีส่วนร่วม (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.76, S.D. = .33) และด้านที่ต่ำสุด คือ ด้านที่ 5 ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.76, S.D. = .34)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 โดยใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient)

ตัวแปร	1. ด้านการสื่อสาร (y_1)	2. ด้านการไว้วางใจ (y_2)	3. ด้านการมีส่วนร่วม (y_3)	4. ด้านการมีเป้าหมายร่วมกัน (y_4)	5. ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ (y_5)	การทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา (y)
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (x_1)	.874**	.839**	.876**	.853**	.885**	.918**
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน (x_2)	.855**	.854**	.891**	.860**	.862**	.918**

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 โดยใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) (ต่อ)

ตัวแปร	1. ด้านการสื่อสาร (y_1)	2. ด้านการไว้วางใจ (y_2)	3. ด้านการมีส่วนร่วม (y_3)	4. ด้านการมีเป้าหมายร่วมกัน (y_4)	5. ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ (y_5)	การทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา (y)
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน (X_3)	.863**	.857**	.863**	.851**	.845**	.908**
ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา (X)	.907**	.892**	.920**	.897**	.907**	.960**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ในภาพรวม เท่ากับ .960 ซึ่งอยู่ในระดับสูงมาก

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 สามารถสรุปเป็นประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาระดับภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 มีทั้งหมด 3 ด้าน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านที่ 1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.78, S.D. = .33) รองลงมาคือ ด้านที่ 3 ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.77, S.D. = .32) ตามลำดับ และด้านที่ต่ำสุดคือ ด้านที่ 2 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.78, S.D. = .33) โดยเมื่อพิจารณารายด้านและรายชื่อ ดังนี้

1.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยภาพรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายชื่อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 3 ผู้บริหารนำความคิดเห็นของครูและบุคลากรมาวิเคราะห์อย่างเป็นระบบและ

ใช้ประกอบการตัดสินใจ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.79, S.D. = .39) รองลงมาคือ รองลงมาคือ ข้อ 5 ครูและบุคลากรมีโอกาสเข้าร่วมการตัดสินใจ โดยใช้ความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์อย่างเต็มศักยภาพ รู้สึกยอมรับ เห็นคุณค่า และเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของในผลของการตัดสินใจ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.78, S.D. = .39) ข้อที่ 1 ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานของสถานศึกษา ร่วมวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้น และเสนอแนวคิดและแนวทางในการพัฒนา (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.78, S.D. = .31) ข้อ 6 การตัดสินใจของผู้บริหารสะท้อนความต้องการและผลประโยชน์ร่วมของครูและบุคลากรในสถานศึกษา (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.77, S.D. = .42) ข้อ 4 ผู้บริหารใช้พฤติกรรมผู้นำ ในการชักจูง และกระตุ้นให้ครูและบุคลากรเข้าร่วมการตัดสินใจอย่างเต็มที่ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.77, S.D. = .42) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 2 ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการระดมความคิดเห็นจากครูและบุคลากรอย่างทั่วถึงก่อนการตัดสินใจ มีส่วนร่วมในการพิจารณาทางเลือกและจัดลำดับความสำคัญของปัญหาต่าง ๆ ในสถานศึกษา (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.76, S.D. = .44)

1.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 1 ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสและส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนงาน โครงการ และกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน โดยการทำงานของสถานศึกษามีระบบ ขั้นตอนชัดเจน และสามารถตรวจสอบ ติดตามได้ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.79, S.D. = .40) รองลงมาคือ ข้อ 5 ผู้บริหารและครูมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบต่อผลสำเร็จและผลลัพธ์ของการดำเนินงานร่วมกัน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.78, S.D. = .40) ข้อ 3 ผู้บริหารลงมือปฏิบัติงานร่วมกับครูและบุคลากรในการดำเนินโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ สนับสนุนทรัพยากร และประสานงานให้เอื้อต่อการปฏิบัติงานร่วมกัน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.77, S.D. = .42) ข้อ 2 ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูมีบทบาทในการปฏิบัติงานอย่างแท้จริง ไม่ใช่เพียงการรับคำสั่ง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.76, S.D. = .42) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 4 ผู้บริหารกระตุ้นและส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือในการทำงานเป็นทีม มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนางาน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.76, S.D. = .44)

1.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 4 แผนงานและโครงการที่จัดทำขึ้นจากการมีส่วนร่วม มีความเหมาะสมกับสภาพความเป็นจริง สามารถนำไปปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.79, S.D. = .40) รองลงมาคือ ข้อ 1 ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสและส่งเสริมให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการคิดและวิเคราะห์ปัญหาก่อนการวางแผนงานของสถานศึกษา (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.78, S.D. = .40) ข้อ 3 ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูและบุคลากรแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เสนอแนวคิดอย่างอิสระในการวางแผน สนับสนุนความคิดสร้างสรรค์และแนวทางใหม่ ๆ ในการวางแผนการดำเนินงานของสถานศึกษา (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.77, S.D. = .41) ข้อ 5 การวางแผนงานร่วมกันส่งผลให้เกิดการพัฒนาวัฒนธรรมและผลสัมฤทธิ์ของสถานศึกษาตามเป้าหมายที่กำหนดให้ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.76, S.D. = .42) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 2 ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางวัตถุประสงค์ แผนงาน เป้าหมายของการพัฒนาสถานศึกษา (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.76, S.D. = .42)

2. ผลการศึกษาระดับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 มีทั้งหมด 5 ด้าน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านที่ 4 ด้านการมีเป้าหมายร่วมกัน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.79, S.D. = .31) รองลงมาคือ ด้านที่ 1 ด้านการสื่อสาร (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.78, S.D. = .30) ด้านที่ 2 ด้านการไว้วางใจ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.77, S.D. =

.34) ด้านที่ 3 ด้านการมีส่วนร่วม (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.76, S.D. = .33) ตามลำดับ และด้านที่ต่ำสุด คือ ด้านที่ 5 ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.76, S.D. = .34) โดยเมื่อพิจารณารายด้านและรายข้อ ดังนี้

2.1 ด้านการสื่อสาร โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 5 การสื่อสารที่ดี ช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูในการทำงานเป็นทีม และส่งผลให้การดำเนินงานของสถานศึกษาบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.80, S.D. = .35) รองลงมาคือ ข้อ 2 ครูสามารถแสดงความคิดเห็นและเสนอข้อคิดเห็นในการทำงานได้อย่างเปิดเผย การสื่อสารในทีมช่วยลดความคลาดเคลื่อนและความเข้าใจผิดในการทำงาน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.79, S.D. = .39) ข้อ 4 ครูสามารถปรับรูปแบบการสื่อสารให้เหมาะสมกับบริบทและสถานการณ์ของการทำงาน ช่วยให้การประสานงานระหว่างครูเป็นไปอย่างราบรื่น (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.78, S.D. = .38) และข้อ 3 การสื่อสารระหว่างครูในทีม ช่วยให้เกิดความเข้าใจตรงกันเกี่ยวกับเป้าหมายและหน้าที่ในการทำงาน มีการสื่อสารแบบสองทาง มีการซักถามและโต้ตอบความคิดเห็นซึ่งกันและกัน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.77, S.D. = .39) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 1 ครูในสถานศึกษามีการสื่อสารข้อมูลและข่าวสารในการทำงานอย่างชัดเจน ตรงประเด็น ชัดชัดและตรงไปตรงมา (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.76, S.D. = .42)

2.2 ด้านการไว้วางใจ โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 3 ครูในทีมมีความจริงใจ เอื้ออาทร และให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการทำงาน บรรยากาศเต็มไปด้วยความรัก ความเมตตาและความสัมพันธ์ที่ดี (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.80, S.D. = .38) รองลงมาคือ ข้อ 4 การมีความไว้วางใจในทีม ทำให้ครูเกิดความผูกพัน มีความภักดีต่อทีมและสถานศึกษา ช่วยเสริมสร้างความร่วมมือ ร่วมใจ ส่งผลให้การทำงานเป็นทีมของครูมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.77, S.D. = .41) ข้อที่ 1 ครูในทีมมีความเชื่อมั่นว่า ทุกคนมีความรู้ ความสามารถ ความซื่อสัตย์ มีเจตนาดีต่อกันในการทำงาน และปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างเหมาะสม (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.76, S.D. = .43) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 2 ครูในทีมยอมรับ เคารพความคิดเห็น การตัดสินใจของกันและกัน รู้สึกมั่นใจและปลอดภัยในการแสดงความคิดเห็นหรือเสนอแนวคิดต่อทีม กล้าแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเผชิญหน้ากับปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.74, S.D. = .42)

2.3 ด้านการมีส่วนร่วม โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 4 ครูในทีมช่วยเหลือและสนับสนุนซึ่งกันและกัน รับผิดชอบตามข้อตกลง การมีส่วนร่วมในการทำงาน ทำให้ครูรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของทีม และส่งผลให้การทำงานเป็นทีมมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.78, S.D. = .40) รองลงมาคือ ข้อ 3 ครูในทีมมีส่วนร่วมในการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการทำงานของทีม ร่วมกันแก้ไขปัญหาและปรับปรุงการทำงานอย่างต่อเนื่อง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.77, S.D. = .40) ข้อที่ 1 ครูในทีมมีเป้าหมายร่วมกัน มีความตั้งใจ ตั้งใจร่วมกันปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา และตระหนักถึงความสำคัญของบทบาทหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.76, S.D. = .39) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 2 ครูในทีมมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการคิด วางแผน กำหนดแนวทาง เสนอความคิดเห็น ตัดสินใจ และปฏิบัติงานตามแผนที่กำหนดไว้ร่วมกัน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.74, S.D. = .42)

2.4 ด้านการมีเป้าหมายร่วมกัน โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 4 การมีเป้าหมายร่วมกัน ช่วยเสริมสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการทำงาน เป็นทีม สร้างความภาคภูมิใจและมีขวัญกำลังใจในการทำงาน รู้สึกเป็นเจ้าของและมีความรับผิดชอบต่อเป้าหมายของสถานศึกษา (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.81, S.D. = .36) รองลงมาคือ ข้อ 1 ครู ทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนด

วัตถุประสงค์และเข้าใจเป้าหมายของการทำงานอย่างชัดเจน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.79, S.D. = .36) ข้อที่ 5 การมีเป้าหมายร่วมกัน ส่งผลให้การทำงานเป็นทีมมีประสิทธิภาพและสามารถบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาได้สำเร็จ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.78, S.D. = .38) ข้อ 3 การกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษา ต้องคำนึงถึงบทบาทหน้าที่และความแตกต่างด้านความสามารถของครูแต่ละคน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.77, S.D. = .40) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 2 ครูทุกคนมีทิศทางการดำเนินงานที่สอดคล้องและมุ่งไปสู่เป้าหมายเดียวกัน มีความเห็นพ้องต้องกัน และยอมรับเป้าหมายของสถานศึกษาร่วมกัน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.76, S.D. = .42)

2.5 ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 3 ครูและบุคลากรร่วมแสดงความคิดเห็น แสดงความเสียใจในโอกาสต่าง ๆ ให้กำลังใจซึ่งกันและกันอย่างสม่ำเสมอ และสามารถพึ่งพาอาศัยกันได้ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.79, S.D. = .39) รองลงมาคือ ข้อ 1 ครูและบุคลากรมีความสัมพันธ์อันดีและให้เกียรติกันในการทำงาน แสดงออกถึงความเข้าใจ ยอมรับซึ่งกันและกัน มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ สนับสนุน เกื้อกูลกัน และให้ความช่วยเหลือกันด้วยความจริงใจ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.78, S.D. = .39) ข้อที่ 2 ครูและบุคลากรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และทำงานร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ บรรยาการในการทำงานเป็นมิตรอบอุ่นและเอื้อต่อการทำงานเป็นทีม (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.77, S.D. = .41) ข้อ 5 การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ส่งผลให้การทำงานเป็นทีม มีประสิทธิภาพ นำไปสู่ความสำเร็จของสถานศึกษาอย่างยั่งยืน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.76, S.D. = .41) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 4 การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ทำให้ครูมีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน มีสุขภาพจิตที่ดีและไม่เกิดความเครียดหรือกดดัน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.74, S.D. = .44)

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 โดยรวมและรายด้าน ดังนี้

3.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภาพรวม เท่ากับ .960 ซึ่งอยู่ในระดับสูงมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาทุกด้าน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษาทุกด้าน แสดงให้เห็นว่าการส่งเสริมภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของครู โดยเรียงลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เท่ากับ .918 รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน เท่ากับ .918 และ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน เท่ากับ .908 ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร

ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากบริบทของสถานศึกษาในพื้นที่ดังกล่าว มีลักษณะการบริหารงานที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของบุคลากร โดยผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีส่วนร่วมในการคิด วางแผน ตัดสินใจ และดำเนินงานร่วมกัน ส่งผลให้ครูเกิดความรู้สึก

เป็นส่วนหนึ่งขององค์กร มีความรับผิดชอบร่วมต่อเป้าหมายของสถานศึกษา และเกิดความร่วมมือในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบกับนโยบายการบริหารจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ และการพัฒนาคุณภาพการศึกษา จึงอาจเป็นปัจจัยสนับสนุนให้ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารมีระดับสูง สอดคล้องกับลัดดาวัลย์ สมตน (2561) ได้ศึกษาภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม คือ ผู้บริหารที่ส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย ขั้นตอนการปฏิบัติงานของโรงเรียน มีการตัดสินใจ โดยใช้ความคิดเห็นของกลุ่มครู โดยให้ครูมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น แก้ปัญหา ตัดสินใจ และประเมินผลการปฏิบัติงานของโรงเรียน ผู้บริหารลงมือปฏิบัติงาน และกิจกรรมของโรงเรียนร่วมกับครู สอดคล้องในเชิงหลักการกับ วิรัช คุ่มกลาง (2559) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ในจังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษา พบว่า ระดับภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา มีระดับภาวะผู้นำโดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ โคเฮนและอัฟฮอฟฟ์ (Cohen & Uphoff, 1980) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการมีส่วนร่วม เป็นแนวคิดที่อธิบายกระบวนการที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลเข้ามามีบทบาทร่วมกันในการดำเนินงาน โดยเน้นการเปิดโอกาสให้สมาชิกในองค์กรมีส่วนร่วมตั้งแต่กระบวนการคิด การกำหนดแนวทางการตัดสินใจ และการดำเนินกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งสะท้อนถึงการบริหารงานที่ให้ความสำคัญกับความคิดเห็นและความร่วมมือของบุคลากร

2. การทำงานเป็นทีมของครู

ผลการวิจัย พบว่า การทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากครูในสถานศึกษามีการปฏิบัติงานร่วมกัน โดยยึดเป้าหมายของสถานศึกษาเป็นสำคัญ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ช่วยเหลือสนับสนุนซึ่งกันและกัน และร่วมรับผิดชอบต่อผลสำเร็จของงาน ส่งผลให้เกิดความร่วมมือในการดำเนินงานด้านการจัดการเรียนรู้และภารกิจต่าง ๆ ของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

ซึ่งปัจจัยที่ส่งเสริมให้การทำงานเป็นทีมของครู อยู่ในระดับมากที่สุด อาจมาจากบริบทของสถานศึกษาในพื้นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ซึ่งส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นชุมชนการทำงานที่มีความใกล้ชิด บุคลากรมีโอกาสประสานงานและช่วยเหลือกันอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดความไว้วางใจ ความเข้าใจ และความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกในทีม อีกทั้งลักษณะการปฏิบัติงานของครูที่ต้องร่วมกันรับผิดชอบภารกิจหลายด้าน ทั้งด้านการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาผู้เรียน และงานบริหารจัดการภายในสถานศึกษา ส่งผลให้ครูเกิดความจำเป็นในการทำงานร่วมกันและพัฒนาความร่วมมืออย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องในเชิงหลักการกับงานวิจัยของ จันทร์จิรา จิตนาวสาร (2559) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาการทำงานเป็นทีมของครูผู้สอนในเขตอำเภอคลองใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด พบว่า การทำงานเป็นทีมของครูผู้สอนในเขตอำเภอคลองใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย สามอันดับแรก ได้แก่ ด้านการมีปฏิสัมพันธ์ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ด้านการยอมรับนับถือ ด้านการสื่อสารอย่างเปิดเผย และด้านการมีเป้าหมายเดียวกัน ตามลำดับ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา

ผลการวิจัย พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์

สหสัมพันธ์ภาพรวม เท่ากับ .960 ซึ่งอยู่ในระดับสูงมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาทุกด้าน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษาทุกด้าน แสดงให้เห็นว่าการส่งเสริมภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของครูยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชีระ รุญเจริญ (2550) พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู โดยเฉพาะการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินงาน ซึ่งจะช่วยให้เกิดการทำงานเป็นทีมอย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวิมล ว่องวานิช (2559) พบว่า การทำงานเป็นทีมของครูจะมีประสิทธิภาพมากขึ้น เมื่อผู้บริหารส่งเสริมบรรยากาศการทำงานที่เปิดกว้างมีการสื่อสารที่ดี และเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สะท้อนให้เห็นถึง ความเชื่อมโยงอย่างเป็นระบบระหว่างพฤติกรรมของผู้บริหารกับพฤติกรรมการทำงานของครู กล่าวคือ ยิ่งผู้บริหารส่งเสริมการมีส่วนร่วมมากเท่าใด ยิ่งส่งผลให้การทำงานเป็นทีมของครูมีประสิทธิภาพมากขึ้นเท่านั้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ผู้บริหารควรสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานที่ดี มีความสัมพันธ์ที่ดีในองค์กรและได้บังคับบัญชาสร้างบรรยากาศการทำงานและสัมพันธ์ภาพที่ดี ให้การยอมรับซึ่งกันและกัน ส่งเสริมและสนับสนุนสวัสดิการที่ดีให้กับครู และบุคลากรทางการศึกษาให้มีความพัฒนาตนเอง เพื่อความก้าวหน้าและมีความมั่นคงในการทำงาน

1.2 ผู้บริหารควรส่งเสริมการสร้างมนุษยสัมพันธ์ภายในองค์กร โดยจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การประชุมแบบมีส่วนร่วม การทำกิจกรรมสร้างทีม และการสร้างเครือข่ายการทำงานระหว่างครูอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเสริมสร้างความไว้วางใจ ความเข้าใจอันดี และความร่วมมือในการปฏิบัติงาน รวมทั้งช่วยลดความเครียดและความกดดันจากการปฏิบัติงานของครู

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครู เช่น แรงจูงใจในการทำงาน วัฒนธรรมองค์กร หรือบรรยากาศองค์กร

2.2 ควรใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพเพิ่มเติม เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก หรือการสนทนากลุ่ม เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมและการทำงานเป็นทีม

2.3 ควรศึกษารูปแบบภาวะผู้นำอื่น ๆ เช่น ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ ภาวะผู้นำเชิงสนับสนุน หรือ ภาวะผู้นำเชิงมนุษยสัมพันธ์ โดยเน้นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี การเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล และการบริหารความขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์ เพื่อให้ทีมสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างราบรื่น

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณะผู้บริหาร และคณะครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ทุกท่าน ที่กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ทำให้ได้ข้อมูลครบถ้วนในการทำวิจัยครั้งนี้ จนทำให้ผู้วิจัยสามารถดำเนินการวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- จันทร์จิรา จิตนาวสาร. (2559). *การทำงานเป็นทีมของครูผู้สอนในเขตอำเภอคลองใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาตราด*. [วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา].
- ธีระ รุญเจริญ. (2550). *ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษา ยุคปฏิรูปการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). แอล.ที.เพรส.
- นภัสวรรณ ศักดิ์วิจารณ์, ภาณุพงศ์ บุญรัมย์ และสมฤทัย เต่าจันทร์. (2568). *ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร*. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ*, 19(1). 112-127.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 10). สุวีริยาสาส์น.
- พิมลพรรณ เพชรสมบัติ. (2567). *ผู้นำกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม*. *วารสารการบริหารการศึกษาและนวัตกรรมการศึกษา*, 2(1), 1-6.
- เมธาสิทธิ์ ธีรรัตน์ศรีสกุล (2560). *ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ: แนวทางปฏิบัติสำหรับครู*. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, 2(2), 214-228.
- ลัดดาวัลย์ สมตน. (2561). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมกับการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี เขต 1*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี].
- วิรัช คุ่มกลาง. (2559). *การจัดการและพฤติกรรมองค์กร* (พิมพ์ครั้งที่ 4). ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- อธิกุล กลุณรัตน์. (2566). *ความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานเป็นทีมกับประสิทธิภาพการบริหารทั่วไปของโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร].
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2. (2567). *แบบรายงานข้อตกลงในการพัฒนางาน (PA) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568*. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2559). *การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน* (พิมพ์ครั้งที่ 17). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Aljufri, H., & Kusumawati, E. (2025). The influence of participative leadership on school innovation climate with teacher collaboration as a mediating variable. *Lex Localis - Journal of Local Self-Government*, 23(10). 390-399.
- Cohen, J. M. & Uphoff, N. T. (1980). *Rural development participation: Concept and measure for project design implementation and evaluation*. Cornell University Press.